

A TARTALOMBÓL:

- ◆ Augustinus karácsonyi üzenete
- ◆ Pál apostol kabátja
- ◆ A ברית szó etimológiája
- ◆ Istenfélő pedagógia és hitoktatás ma
- ◆ Imádság: a nagy lehetőség
- ◆ A nemiség és a kinyilatkoztatás
- ◆ Dr. Somogyi Imre
- ◆ Igehirdetői oldal
- ◆ Illusztrációk

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Augustinus: Karácsony.....	1
C. H. Spurgeon: Pál apostol kabátja.....	3
Lázi Sándor: Isten eszköze a fogságban.....	5
Richard Baxter (1615–1691).....	6
Richard Baxter: Nem törődve Krisztussal és üdvösséggel.....	9

BIBLIATANULMÁNY

Dr. Börzsöny József: A <i>berit</i> szó eredete.....	14
--	----

SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Sebeni Olivér: Őrizd meg a tanításomat!.....	22
--	----

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Az imádság.....	30
-----------------	----

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Az ember nemisége és az isteni kinyilatkoztatás.....	38
Mark Van Bebber: Mi a paráznság következménye?.....	38
George Martin és Scott Myers: Miért várjak a szexszel a házasságig?.....	39
Henry Morris és Martin Clark: Elavulttá vált a hagyományos házasság?.....	40
Henry Morris és Martin Clark: Válthat-e és házasodhat-e újra a keresztyén?.....	41
Bill Perkins: Ki vált a szex és a pornográfia rabjává?.....	42
John Edmiston: Mit tanít a Biblia az azonos neműek közötti házasságról?.....	43
John Edmiston: Hogyan viszonyuljon az egyház a homoszexuálisokhoz és a homoszexualitáshoz?.....	45

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Zágoni Jenő: „Mindenkinek szolgáljává lettem” – Dr. Somogyi Imre halálának 50. évfordulóján.....	46
Dr. Somogyi Imre: Amerikai úti élmények.....	49

IGEHIRDETŐI OLDALAK

Gondolatok a lelkipásztori iroda csendességében (igehirdetési textuok 2002. január 6–április 7.).....	53
---	----

TANULMÁNYI SZEMLE

Majnár Zsolt: A keresztyénség és a keleti vallások tanításainak összefüggései és ellentmondásai.....	58
--	----

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE.....	60
--------------------------------	----

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

2001. negyedik negyedév

X. évfolyam

4. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 352-9993

Fax: 352-9707

E-mail: tlukacs@freemail.hu

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Felelős szerkesztő: Lukács Tamás

Felelős kiadó: Mészáros Kálmán egyházelnök

Tördelőszerkesztő: Lukács Tamás

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 500 Ft,

Egyéves előfizetési díj: 2000 Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

H I R D E S D A Z I G É T !

Augustinus (354–430)

Karácsony

I. Isten ígését nem magyarázhatja az ember

Ha vállaljuk Isten Fiának dicsőítését – mivel ő egyenlő az Atyával és örökkévaló együtt az Atyával, akiben mennyen és földön minden látható és láthatatlan teremtett, s aki Isten ígéje és Isten, az emberek Világossága és Élete – nem meglepő, hogy sem emberi gondolat, sem nyelv nem felelhet meg a feladatnak. Valóban, miként dicsérhetjük méltóképpen őt a nyelvünkkel, akit nem láthatunk meg a szívünkben? Odahelyezte a szemet, amivel megláthatjuk őt; de az a helyzet, hogy a szívnek meg kell tisztulnia minden gonoszástól és meg kell gyógyulnia minden gyengeségtől, és hogy az embereknek ezt magukra kell alkalmazniuk: „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják.” Nem meglepő, hogy nem találunk szavakat ennek az egyetlen ígének a kifejezésére, amelyben parancsot kaptunk, akik valamit mondunk arról az ígéről, hogy legyen.

Bizonyára ezek a szavak, amelyek gondolatainkban vannak és amelyeket itt továbbadunk, az értelmünkben formálódtak, de benne az Ige által formálódtak. Az ember nem úgy alkotja a szavakat, ahogyan az létrejött az Ige által, mert az Atya nem úgy nemzette egyetlen Igéjét sem, amely által mindent teremtett. Isten valóban Istent nemzett, de a nemző és a nemzett ugyanakkor egyetlen Isten. Isten ezenkívül a világot

teremtette; a világ elmúlik és Isten megmarad. Valóság az, hogy semmi teremtmény nem teremtette önmagát! Ugyanígy őt, aki által lehetségessé vált mindennek a teremtése, nem teremtette senki.

Nem csoda tehát, hogy az embernek, aki egyike a teremtményeknek, nem kell bizonyítania, hogy képes szavakkal kifejezni az Igét, amely által minden teremtett.

II. Az időben értünk született az örökkévaló Ige

Most tehát néhány pillanatra fordítsuk fülünket és értelmünket erre! Lássuk meg, hogy talán mondhatunk valami megfelelőt és érdemeset, nem arról, hogy „Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige”, hanem „a testé lett Igéről”; hogy meglássuk, hogy ő talán azért beszél általunk, mert „köztünk lakozott”; hogy meglássuk, talán ahol akarta, hogy látható legyen, lehetséges beszélni róla. Valóban, ezért van az is, hogy ünnepeljük ezt a napot, amelyen kegyesen szüztől született; valóban, ő akarta, hogy születésének történetét emberek mondják el a lehető legjobban.

De „nemzetségét ki sorolja fel?” abban az örökkévalóságban, amelyben az Isten Fia született? Ott nincs olyan

emléknap, hogy ünnepélyesen megtartsák. Ott a nap nem múlik el, hogy visszatérjen évi ismétlődésben, hanem folytatódik napnyugta nélkül, mert nem napkeltével kezdődött. Csak az egyetlen és egyedüli isteni Ige, az Élet, az emberek Világossága – valóban az örökkévaló Nap.

Az a nap, amelyen ő egyesült az ember testével, úgy jött elő, „mint ahogy a vőlegény kijön menyasszonyának szobájából”, az a mai nap – most; az holnap tegnappá válik. De még ez a nap is magasztalja a szűztől született örökkévaló Napot, mert az örök Nap szűztől született, ő tette szentté ezt a napot.

Most pedig, milyen szavakkal dicsőítsük Isten szeretetét? Milyen hálát adjunk neki? Annyira szeretett minket, hogy értünk ő, aki által minden létrejött, teremtett az időben; és ő, az örökkévalóság alapján idősebb magánál a világnál, fiatalabb volt korban, mint sok szolgája a világban. Ő, aki teremtette az embert, ember által született; édesanya adott neki létet, akit ő teremtett; azok a kezek hordozták, amelyeket ő formált; azok az emlők táplálták, amelyeket ő töltött meg; csecsemőként sírt a jászolban a szótlán gyermek – ez az Ige, ami nélkül az emberi ékesszólás elnémult!

III. Az Ige szótlán csecsemővé, az alázatosság tanítójává lett

Lásd meg, ó, ember, Isten mivé lett érted! Vedd szívedre e nagy alázatosság tanulságát, jóllehet ennek tanítója még mindig szótlán. Valamikor a paradicsomban annyira beszédes voltál, hogy minden teremtménynek nevet adtál; de Teremtőd miatt szótlán maradt és nem szólította még anyját sem néven. Te, a gyümölcsöző ligetek végtelen birtokában találva magad, elpusztítottad magad azzal, hogy nem követted az engedelmisséget; ő, az engedelmes, eljött halandó emberként egy szegény, kicsi otthonba, hogy halála által visszahozza azt, aki meghalt. Te, jóllehet csak ember voltál, Isten akartá lenni és elvesztél. Ő, jóllehet Isten volt, ember akart lenni, hogy

megkeresse, ami elveszett. Az emberi büszkeség lenyomott annyira, hogy egyedül az isteni alázatosság emelhet föl téged.

IV. Mária világra hozta Jézust anélkül, hogy elveszítette volna szüzességét

Ezért örülünk és ünnepelünk azon a napon, amelyen Mária életet adott a Megváltónak – Mária házasságot kötött a házasság Teremtőjével; Mária, a szűz, a szüzek Fejedelmével; férje volt, de nem a férje által anya; szűz a házasságkötés előtt, szűz a házasságban – szűz a gyermeket hordva, gyermekét tápláló szűz! Valóban, amikor a mindenható Fiú megszületett, egyáltalán nem vette el szent édesanyjának szüzességét, akit kiválasztott, hogy mikor szülessen meg általa.

Igaz, a termékenység a házasságban jó; de a szüzesség a kegyes életben még jobb. Ezért Krisztus mint ember, aki mint Isten – mert Isten és ember volt – képes volt megadni mindkettőt, sohasem adhatta volna meg anyjának azt az ajándékot, amit a házasság élvez, és így megfosztotta őt attól a jobb ajándéktól, annak érdekében, ami mellett a szüzek elmennek az anyává létel lehetőségéért.

Ezért a szent egyház, a szűz, ünnepli ezen a napon a szűz méhének gyümölcsét. Az egyháznak mondja az apostol: „Mert Isten féltő szeretetével féltetek titeket: mivel eljegyeztek titeket egy férfinak, hogy tiszta szűzként állítsalak benneteket a Krisztus elé.” Miért mondja azt, hogy „tiszta szűzként”, amikor olyan sokan vannak mindkét csoportban – fiatal emberek és fiatal nők, házas apák meg anyák? Miért mondja, hogy „tiszta szűz”, ha nem hitének, reményének és szeretetének tisztasága miatt?

Ennek megfelelően Krisztus, elhatározva, hogy az egyház szívében megteremt a szüzességet, először megőrizte a szüzességet Mária testében. Amikor férfiak és nők házasságot kötnek, a nő a társává lesz és többé nem szűz; de az egyház nem lehetne szűz, ha nem talált volna házastársat, akinek adatott, a szűz Fiának.

Ford.: G. L.

C. H. Spurgeon

Pál apostol kabátja

„A felsőruhám, melyet Troászban Karposznál hagytam, jöttödben hozd magaddal; mert nékem alkalmas a szolgálatra. Igyekezéssel téld előtt eljönni! Köszönt téged Ebulosz és Pudensz és Linosz és Klaudia, és mind az atyafiak.” (2Tim 4:13, 21)

Valaki kérdezhetné, hogy egy ilyen jelentéktelen dolog, mint a kabát, miért van az Újszövetségben megírva. Hogy mégis benne van, ez is bizonyossága annak, hogy az újszövetségi kijelentésnek mint az egész Szentírásnak teremtője, alkotója ugyanaz, mint a világ teremtője. Nincsenek olyan dolgok a természetben, amelyek a mi szemünkben feleslegesek. Apró, pici teremtmények, ha eltűnének, és nem lennének, senkinek nem hiányozna, a világ nyugodtan futhatná a maga pályáját tovább. De ezeket a jelentéktelen dolgokat Isten nem hagyta ki a teremtésből, és annak ellenére, hogy feleslegesnek látszanak, mégis vannak.

Nos, így vagyunk az igével is. Az igében a jelentéktelennek látszó dolgok korántsem olyan jelentéktelenek. Mert az Írás egész tartalmára vonatkozik ez a megállapítás, hogy amik megíratk, a mi tanulságunkra íratk meg. Hát nem különös, hogy az a Pál, aki a szeretet himnuszát írta az 1Kor 13-ban, ugyanaz a Pál írja azt is, hogy a kabátomat, amelyet Troászban, Karposznál hagytam, hozd el. Igen, a nagy igék mellett vannak ilyen szürke igék is. A feltámadás nagy ténye mellett meg van említve, hogy Jézusnak a fejkendője a sírban szépen összegöngyölítve ott volt. Én azt hiszem, hogy nem feleslegesen, hanem ez a tény is a mi tanulságunkra íratott meg. Beszéljünk most ebben az íghirdetésben arról, hogy mire tanít bennünket Pálnak a kabátja! Beszéljen most nekünk erről a mai igénk!

Felolvasom tehát még egyszer, hallgassátok meg: „A kabátomat, melyet Troászban, Karposznál hagytam, jöttödben hozd el! Igyekezéssel téld előtt eljönni!” Sok mindent nem tudunk a Bibliából, és ennek a kabátnak sem ismerjük a hátterét. Valószínűleg úgy történhetett, hogy Pál apostolt útközben elfogták, és a kabátját le kellett tennie Karposznál a könyveivel együtt. Az volt abban az időben a szokás, hogy a rabok ruháját elvették, és rabruhába öltöztették őket. S valószínűleg Pál szorult helyzetében kénytelen volt ezt tenni, hogy a kabátját Karposznál Troászban hagyta.

És ez a hely, ha megnézzük a térképen – Rómától, ahol másodszor volt fogoly – hatszáz mérföldnyi távolságra van, és most szüksége van rá, mert közelít a tél. A börtön hideg, hozd el a kabátomat hamar. Mire tanít ez a kabát?

Először is arra, hogy a nagy apostol mennyire odaszentelte életét az Úr ügyének. Gondoljatok arra, hogy ki volt ez az ember! Híres, gazdag család sarja, amelyik fiát a híres Gamálielnél taníttatja. Ismerősei bizonyára úgy néztek rá, hogy valamikor nagy ember lesz belőle, szép karriert csinál. Megvan hozzá a belső adottsága és a vagyona is. De amikor az Úrral Damaszkuszban találkozott, minden megváltozott. És elkövetkezendő életét ebben az igében summázza: „Ami nékem egykor nyereség volt, Krisztusért mind kárnak és szemétnak ítélem.” Elkezd prédikálni a pogányok nagy apostola, és mi lesz a jutalma? Honfitársai akarják pusztítani, és kérik a pogány hatóságot: Töröld el a föld színéről az illet, nem méltó arra, hogy éljen! És elvész a

gazdagsága, hétről-hétre utazik, vándorol egyik helyről a másikra. És a végén fogságban van. Mindenki elhagyta. Ne felejtésétek el, hogy a nagy apostol teljesen elhagyatottan hal meg! Azok is elhagyták, akiket megtérített. Először, amikor Rómában volt fogoly, még többen mellette álltak, de az öreg Pál egészen egyedül marad. Nincs semmije, csak a kabátja, meg néhány könyve. Íme Pál apostol vagyoneleltára. A nagy apostolnak ennyije volt: egy kabátja, néhány könyve és az a rongyos ruha, amelyik rajta volt. Igen, hát nem odaadott ezért mindent? Ne lepődjünk meg, hogy a kabátját említi. Egy valakinek a kabátja, aki nála nagyobb volt, az is említve van a Bibliában, Jézusnak a köpenye, amelyet elvettek tőle, mielőtt meghalt, és a kereszt alatt sorsot vetettek reá. Igen, Krisztus szinte lemeztelenítve halt meg, és mennyire hasonlít hozzá Pál, amikor kabát nélkül egy hideg börtönben várja a halált. Milyen áldozatot hozott! Azt mondta egyszer valaki, hogy egy ügyet mennyire szeretünk, azon mérhető le, hogy mit tudunk érte adni, mennyit tudunk szenvedni érte. Korántsem akarom én most magunkat Pál apostollal összehasonlítani, de engedjétek meg, hogy az ige alapján mégis feltegyem ezt a kérdést: Szereted az Urat? Mit tudnál érte odaadni? A mai keresztyénség nagyon olcsó lett, devalválódott. Hát el tudjuk ma képzelni, hogy ezért az ügyért valamikor meghaltak? Ezért az ügyért vállalták az üldözést és a börtönt. Igen, milyen áldozatot hozunk mi érte? Annyi embernek nincs is lehetősége, hogy érte mindent odaadjon. És akik adnak, azok is feleslegükből adnak, szinte alig érzik meg. Mik vagyunk mi hozzá képest? Mennyire elhagyatott. Én ezt vallom, hogy a világon a legnagyobb keresztyén, aki emberi testben volt, Pál apostol volt. Nem hiába írja ő magáról, hogy többet dolgozott, mint a 12 együtt. Emberi testben olyan nagy keresztyén, mint Pál, senki nem volt.

Tíz évvel korábban az első római fogsága idején, amikor megérkezik – az Apostolok Cselekedetei könyvének a vége ír róla – még voltak, akik köszöntötték, volt egy kis gyülekezet, amelyik körülvette, és eltelik tíz esztendő, a második fogság idején már senki nincs vele, csak Lukács. Igen, és ezt az embert mindenki elhagyta. A keresztyén élet diadallal végződik? Ne lepődj meg sokszor, ha nem! Felteszik a kérdést. Ismeritek a Bibliát – volt Pál apostolnak egy kedves gyülekezete, a filippi gyülekezet, amelyik éppen tíz esztendővel ezelőtt, fogsága idején gyűjtést rendezett a számára, és ő meg is köszönte ezt a gyűjtést mint Istennek tetsző, jó illatú áldozatot. És most öregén mindenki elhagyta. Tudjátok, milyen fájdalom van ebben a kijelentésben: „első védekezésem alkalmával senki nem volt velem”? Senki. Urának a nyomdokába lépett, akit mindenki elhagyott, a tanítványok is. Hol vannak a betegek a Golgotán, akiket meggyógyított az Úr, a vakok, akiknek a szeme látását visszaadta? Különös dolog az, hogy megjelenik az Isten Fia emberi testben ezen a földön, a tizenkettő, akiket az Atyától kért, elhagyta. És a végén egy gonosztevő marad csak mellette, az is haldokló. A haldokló Jézust egy haldokló gonosztevő védi: Ez a Krisztus-ügy vége. Luther Márton, a nagy íghirdető mondja, hogy a Golgotán az egyház egy tagból állt, egy gonosztevőből, az is haldoklott. Ha valaki akkor azt mondta volna, hogy lesz ilyen folytatás kétezer esztendő után is, ki hitte volna el?

A másik, amit ez a kabát üzen, Testvérek: Milyen nagy szeretet az, amelyik ilyen hálátlanságot elvisel? Akik a császár udvarában az Úr népéhez tartoztak, nem adhattak volna neki egy kabátot? Igen, vigasztalja Pál azokat ezzel a kabáttal, akik az Úr ügyében vetettek és hálátlanságot arattak! Tudjátok, mi töri össze sokszor az Úr szolgálait? Az eredménytelenség. Rengeteg lelkipásztor azért óhajt nyugdíjba vonulni, mert az eredménytelenséget már nem bírja. Belefáradtam, már szeretnék nyugdíjba vonulni. Jó volna a megfáradt szolgálak figyelmét Pálra felhívni: nézd meg Pált, az öreg Pált, a legnagyobb keresztyént a börtönben, fázva, rongyok között. És ez az ember azt mondja: az Úr mellettem állt és megerősített engem. Igen, egyszer Jézus is mondta: nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van. Tudjátok, ez mit jelent? Hogy csak az Atya van vele, más senki. Ő az én Atyám nemcsak fényes nappal, hanem sötét éjszaka is.

És ha erről a kabátról gondolkodom, eszembe jut az, hogy Pál miért nem kért egy kabátot? Hát nem kérhetett volna valakitől kölcsön? Nagy lélek, ő nem kér, és nem koldul. A hamis sáfár azt mondja: kapálni nem tudok, koldulni szégyellek. Hamis volt, mégis ezt mondta. Ha igaz lett volna, még inkább ezt mondta volna. Pál nem kér kabátot senkitől. Milyen önértetes. Inkább rongyokban van, de nem függ mástól. Igen, sokszor büszkén mondja, hogy szükségeimről ezek a kezek gondoskodtak. Ő pedig tanította azt, hogy Isten szolgálja, ha a lelkieket adja a gyülekezetnek, joga van arra, hogy a gyülekezet anyagi javaiban részesüljön. Ő vallotta ezt az igazságot, de maga nem gyakorolta. A világ legnagyobb keresztyéne sátorponyvét készít, iparos volt. Nem különös? És még öregeen, a hideg börtönben sem kér, nem koldul, nem adja fel a függetlenségét.

Tanítt ez a kabát arra, hogy milyen kevés kell az embernek. Milyen kevés kell. Pál apostol mondta: ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele. Lehet, hogy rongyokban van, és azért kell neki a kabát, hogy mezítelenségét betakarja. Milyen egyszerű ruházata volt a mi Urunknak. Amikor a Golgotán elveszik, akkor adnak róla egy leltárt. A mi Urunk a palesztinai parasztember ruháját hordta, és nem szégyellte ezt viselni király és főpap előtt. Egy nagy lélek, amelyik közömbös tud lenni a külsőséges dolgok iránt, azt mondta egyszer Augustinus: minden keresztyén a Krisztus képe, de különösen a szegény az, mert Krisztus szegény volt.

Ez a kabát arra tanít, hogy egy gazdag léleknek ilyen kevés kell a világból. Milyen kevese volt Jézusnak, és milyen kevese Pálnak.

És beszél ez a kabát arról, hogy Pál mennyire legyőzte a kísértéseket. Tudjátok, hogy egyszer a tanítványok odaálltak Jézus elé: Uram, mi mindent elhagytunk, követtünk, mit kapunk érte? Jaj, de emberi nyilatkozat! Ezen is látszott, hogy a tanítványok milyen szívtelen emberek voltak. Hát nem az volt a legnagyobb kitüntetés, hogy három évet az Isten Fia mellett tölt-hettek? Hát ezért még kellett jutalom, nem ez volt a legnagyobb jutalom? Hát Pál apostol nem gondolkozhatott volna arról, hogy ezer és ezer kilométert utazott, fázott, éjszakázott, hajótörést szenvedett, megkövezték? Uram, hát ez a vége? Mint ahogy Keresztelő János követeket küldött: Te vagy az, aki eljövendő, vagy mást várunk?

Szegény, öreg Pál kabát nélkül, rongyokban, letérdelve imádkozik. Tollat márt a tintába és ír Timóteusnak. Milyen óriási hit! Nem súghatta fülébe a Kisértő: Pál, érdemes volt a Krisztusért mindent odaadni? Mit kaptál? Prédikáltál, mi a

jutalmad? Pedig ő nagy ember volt, nem olyan, mint mi. Akiket megtérítettél, elhagytak, hagyd az egészet, nem érdemes! Egy kabátot sem adnak, és nemsokára elveszik az életedet. Pál! Érdemes volt? Nézzétek a diadalmas hitet: „*A hitet megtartottam, fulásomat elvégeztem!*”! Milyen győzelem, milyen diadal! Nekünk könnyű ezt elmondani, hiszen kényelmes keresztyén életet élünk. Jól fel vagyunk öltözve, hazamegyünk, vár a jó ebéd. De ha mindent elvesztettél volna érte, tudnád mondani, hogy ő az Úr? Ha mindent elvesztettél volna? Ó, mennyi keresztyén, akinek a próbatétele össze nem hasonlítható Páléval – panaszkodik. Vannak ifjú tanítványaim, akiket a teológián tanítottam, ha nem kapnak megfelelő parókiát, otthagyják az egyházat. Szenvedni ezért? Nem. Élvezni a Krisztus-ügy előnyeit. De csak a veszteségeket, fáradalmakat, nélkülözéseket elhordozni? Milyen közösségben van az Úrral, mert a börtönben nemcsak ő volt egyedül. És amint Sidrák, Misák és Abednégóval a tüzes kemencében ott volt negyediknek az Isten Fia, ott volt a börtönben Pállal is. Áldozat az az élet, aki egy ilyen helyzetben Urát hitben átkarolva készül a halálra.

És végül, hogyan látta Pál a börtönben a jövőt? Vannak olyan teológusok, akik már a keresztyénség utáni időről beszélnek, és azt mondják, hogy a keresztyénségnek nincs holnapja. Tele van ma a világ reménytelen keresztyénekkal. Nézzétek, Pál hogyan látta ebben a lehetetlen, reménytelen szituációban a holnapot! „*Az Úr mellettem állott, megerősített, hogy teljesen bevégezzem az igehirdetést, és hallják meg az összes pogányok.*” Ő biztos a diadal felől. Ebben a reménytelen helyzetben hisz a Krisztus diadalában. Különös győzelem a keresztyén győzelem. Nem olyan, mint a világé. Tudjátok, milyen a keresztyén győzelem? Győz az, aki elbukott benne. Ilyen győzelmet a világ nem ismer. A keresztyén győzelmet a világitól az különbözteti meg, hogy győz az, aki elbukott benne. Hát Jézus a Golgotán vesztett? Dehogy! Azt mondta: „*Elvégeztetett!*” Mert ez nem egy haldoklónak a csüggedt szava volt, hanem egy diadalkiáltás. Elvégeztetett! És Pál kabát nélkül a börtönben vesztett? Nem. Győzött. Nem volt ilyen diadala Nérónak és a római harcosoknak. Egyiküknek sem volt ilyen dicsősége, mint ennek az öreg embernek, aki hideg börtönben, kabát nélkül várja a halált. „*Eltétetett nékem az élet koszorúja.*” Néró lefejeztethette, de az a fő meg lesz koszorúza. Jézus dicsőségben fogja részesíteni azokat, akik érte mindent odaadtak. Azért olvastam fel előttem ezt a névsort – néha a névsorokban nagyon sok tanulság van. Figyeljétek meg, hogy az öreg Pál a börtönben mint egy vezérkari főnök, mint egy hadvezér, úgy intézkedik, mindenkiről mindent tud. Tudja, hogy ki hol dolgozik. Tükhikoszt Efézusba küldtem. Kreszcenszt Galáciába, Tituszt Dalmáciába, Erasztosz Korinthusban maradt, Trofimoszt Milétomban hagytam betegen. Mint egy vezérkari főnök. Mindent tud, irányít a diadalban bízva.

Győzött Pál? Győzött. Tizenhárom levele van az Újszövetségben. Ő írta az Újszövetség csaknem egyharmadát. És ebből a tizenhárom levélből évezredek óta él a keresztyénség. Győzött? Igen. De a győzelemnek a titkát elmondja ő. Nem az övé a dicsőség. „*De az Úr mellettem állott, és megerősített.*” Igen, ezt üzentek nekünk mai igénk, és ezt prédikálta nekünk Pál kabátja, amelyet Karpusznál hagyott.

Lázi Sándor

ISTEN ESZKÖZE A FOGSÁGBAN

1Móz 40:1–23

Élni, milyen egyszerű szó! Élni milyen könnyű és milyen nehéz! Ha azt hisszük, hogy a földi élet bevezetésével minden befejeződik, s ezért örömszerzésre használjuk ezt a földi vándorlást, akkor – esetleg – elmondhatjuk, hogy élni könnyű. És ha valakit mindig szerető szívek vesznek körül – mint dédelgetett csecsemőt –, akiknek minden igyekezete az ő boldogsága, az elmondhatja magáról, hogy az élet könnyű.

A hívőnek, lelkipásztornak, Isten gyermekének azonban úgy kell élnie ezen a mulandó földön, hogy ne csupán saját megítélése szerint legyen jó, hanem mások is jónak ítélhessék őt. Hogy Isten és ember meg legyen vele elégedve. Úgy kell végighaladni az élet ösvényén, mint Józsefnek, hogy lelkünk szépségét és szívünk üdeségét megőrizzük, és diadalmasan vigyük majd Teremtőnk elé. József életének története útmutatónk e téren.

1. József a hívő ember

Élete arra tanít minket, hogy a hívő keresztény minden időben – a próbákban is – egyformán bibliai magatartást tanúsít. Az arany az iszapban is arany. A sarat már föloldja, magába olvasztja az iszap. József lelkületét, jellemét a méltatlan helyzet, a nehéz körülmény sem rontotta meg. A mély lélek hűsége, hite nem alkalmi dolog, nem ünnepi jelenség, sem külső, üres kegyeskedés, hanem Istenben gyökerező szilárd hívő jellem. Ez az élet állja – mint József – a vihart is. Az ige ezt üzeni: „*Járjatok úgy, mint elhivatásotokhoz illik!*” (2Pt 1:10)

2. Nyilvánvalóvá lett becsületessége

A próbatételek mutatják meg, hogy milyen a becsületünk. József nem akarta megrontani Potifárnak, a fáraó főemberének családi életét. József lelki hős volt, legyőzte önmagát. Magatartása szilárd erkölcsi alapokról tanúskodik. Két szárnyon emelkedik fel az ember a földről, tudniillik az egyenesszívűségen és a tisztaságon. Az egyenességnek szándékunkban, a tisztaságnak kívánságunkban kell lennie. „Az egyenes szív Istenhez törekszik, a tisztaság eléri és gyönyörködik benne.” (Kempis Tamás) A laza erkölcs a romlás útja. József előtt nagyobb tekintély az Úr, mint Potifárné. Aki az Isten tekintélyére vigyáz, az a maga tekintélyét is megőrzi. József, ha szenvednie kell is, nem vádol senkit, nem teregeti ki még Potifárné hibáit sem, csak ennyit mond: „*Mert galádul raboltak el engem a héberek földjéről!*” (1Móz 40:15). József nem feketít be senkit, még a maga igazát sem keresi.

3. József a börtönben is szolgál

József a börtönben is szolgál, akárcsak Jézus a kereszten, amikor imádkozik az emberekért, és üdvözíti a bűnbánó latort (Lk 23:42–43). József megkérdezi a fáraó főembereit, akik az ő ura házában vele együtt fogva voltak, mondván: „*Miért olyan komor ma a ti orcátok?*” (1Móz 40:7)

A szerető szív érzékeny a baj meglátására, úgy, mint a példázatbeli samaritánus esetében is (Lk 10:33). A szeretet nem megy el szótlánul a fájdalom mellett. Az Úr Jézus még a kereszten is törődött azokkal, akik szenvedéseit okozták. Isten

Rembrandt: József álma

bocsánatát kérte számukra. József szolgálata közben nem keresi az emberek kegyét, amikor megjövendöli az életet a pohárnok esetében, és a halált a sőtömester esetében (1Móz 40:9–16).

Nem a szökés jár József fejében, hanem a bizonyágtétel: „*Az álom megfejtése Isten dolga...*” (1Móz 40:8). A kijelentés az Úr, de a közlésre embereket használ. És Józsefnek volt füle a hallásra.

4. Csendben ki tudja várni az Úr szabadítását

A pohárnok meglepedezett Józsefről, de Isten nem (1Móz 40:23). Sokszor mi is csalódunk az emberekben. Azért a legjobb az Úr kezébe tenni életünket. Isten mindig megtalálja a módját, hogy gyermekei életét megmentse. A hívő ember életében van próba, amelynek nem oka, hanem célja van (1Pt 1:7). Olyan az emberi lélek, mint az alpesi rózsza, amely virágzásának teljes pompájában csak akkor nyílik ki a sziklacsúcson, ha előbb a hideg körülöleli. Jobb a fájdalom, amely üdvözít, mint a gyönyör vagy kényelem, amely kárhozatba visz.

Sokszor a próba a mi jövönk. Megtanít Istenhez jönni.

IGEHIRDETŐK ÉS IGEHIRDETÉSÜK

Richard Baxter

(1615–1691)

- 1615 Született november 12-én Rowtonban, Shrewsburg, Shrophshire közelében Angliában
- 1630 Megtéréseének éve
- 1634 Elhatározza, hogy lelkipásztor lesz
- 1637 Felavatják a worcesteri katedrálisban
- 1640 Lelkipásztor lesz Kidderminsterben
- 1946 Visszatér Kidderminsterbe, miután tábori lelkészként szolgált Cromwell hadseregében
- 1660 Megfosztják lelkipásztorságától
- 1662 Az Uniformitás törvénye alapján megfosztják egy háztagságától
- 1685 Bíróság elé viszik és bebörtönzik
- 1691 Meghal december 8-án Londonban

Anglia történetében még sohasem voltak kaotikusabb időszakok, mint *Richard Baxter* életideje alatt. A háború, a megosztottság, az üldöztetés és a betegeskedés ellenére Baxter mégis egyike lett a történelem legnevezetesebb prédikátorainak. Életrajzírója mondta róla: „Az összes csodálatra méltó prédikátor közül, akik befolyásolták az angol nép vallásos életét, Baxter tagadhatatlanul kiemelkedik.”¹

Élete és kora

Baxter életideje alatt (1615-től 1691-ig) Anglia vallási és politikai élete számos háborúskodó táborra töredezett. 1603-ban *James Stewart*, a skóciai *VI. Jakab*, valamint az angliai *I. Jakab* emelkedett az angol trónra. Jakab, aki eltökélten hitt a királyok isteni jogában, rászánta magát az abszolút kormányzás létrehozására. Egyik első cselekedete az volt, hogy a puritanizmussal ellentétes politikát hirdetett meg, amely mozgalom az anglikán egyházban arra irányult, hogy eltörölje az egyházból a katolikus szertartások és gyakorlatok maradványait. Az anglikán egyház akkor két nagyon eltérő csoportból állt: a szigorú egyházi formákhoz ragaszkodó anglikánok és a puritánok csoportjából, akik az egyszerűbb istentiszteletre áhítoztak.

Jakab ellenkezése a puritánokkal szemben számos tényezőn és félelmen alapult. Jakab félt attól, hogy a puritánok az egyházkormányzásnak azt a demokratikus formáját akarják magukévá tenni, mint ami Skóciában volt. Azt hitte, hogy abszolút kormányzás lehetetlen az államegyháztól függetlenül, amit felülről a püspökök irányítanak; ezt kiáltotta a puritánok papságának: „Ne legyen püspök, ne legyen király!” Továbbá, a puritánok zavarták az egyház nyugalma és ezzel együtt az ország békéjét is. Ezzel a velük szembeni ellenállással Jakab a puritán csoport elkeseredett ellenségeskedését váltotta ki Angliában. Eközben sikerült elidegenítenie a katolikusokat is; a vallási spektrum mindkét szélső csoportja ellen fordult. Azután elidegenítette a parlamentet: előadást tartott a parlament tagjainak a királyok isteni jogáról, akik ezt azzal bosszulták meg, hogy hangoztatták a parlament hatalmát olyan módon, hogy azt ő is meg tudta érteni. Angliában a parlament kezében volt a kincstár, és Jakab túlköltekezett. Amikor több pénzt próbált szerezni, a parlament nem akarta megnövelni az adókat. A király ismételten feloszlatta a parlamentet, újat hívott össze, de erőfeszítései akadályokba ütköztek és ez a folyamat ismétlődött többször is. Amikor meghalt, a hitelét veszített monarchiát fiára, I. Károlyra hagyta.

Károly csaknem azonnal összeütközésbe keveredett a parlamenttel, és aztán 1629-től 1640-ig parlament nélkül próbált uralkodni. Eközben elidegenítette az átlagembereket azzal, hogy erősen támogatta a szigorú egyházi formákhoz ragaszkodó anglikánokat, akik azonnal próbálták eltörölni a puritanizmust. Feldühítette a társadalom gazdagabb tagjait is azzal, hogy egyre magasabb adókat vetett ki rájuk.

1637-ben Károly fatális hibát követett el: eltökélte, hogy kiterjeszti az anglikán istentiszteletet Skóciára is. Angol alattvalói nem akartak lázadni, de a skótok nem ismertek ilyen tétovázást, és Károly erőfeszítéseire fegyveres ellenállással válaszoltak. Mivel Károlynak kevés pénzforrása volt – csak a parlament tudta volna emelni az adókat, de ő nem akarta összehívni a parlamentet –, ami miatt ellátatlan volt a hadserege. A skótok visszaverték az angol hadsereget, és nagyobb ellenszolgáltatást követeltek az angol földről való visszavonulás fejében.

Károly a parlament összehívására kényszerült, hogy egy fölemelt összeggel kifizessék a hadisarcot.

A törvény és a végrehajtás által a parlament örökre eltörölte az abszolútizmust Angliában az 1640-től 1646-ig terjedő években. Amikor a parlament 1640-ben ülésezett, csaknem egy emberként határozta el, hogy megnyirbálják I. Károly abszolút hatalmát. Egyes parlamenti tagok még tovább is akartak menni; át akarták ruházni a hatalmat a királyról a parlamentre. Megosztottak voltak azonban afölött, hogy a parlament miként vegye át magának a hatalmat. A kérdés megosztotta tette őket vallási és politikai alapon is: egyrészt voltak a puritánok és parlamentpártiak, másrészt voltak a mérsékelt anglikánok és királypártiak.

1642-ben ez a feszültség polgárháborúvá fajult. Károly próbálta letartóztatni a parlamentnek azokat a tagjait, akik a vele szembeni ellenállás vezetőiként voltak ismertek. Önvédelemből az Alsóház hadsereget teremtett, mire a király Oxfordba menekült, és magával vitte a királypárti kisebbséget az Alsóházból és a többséget a Lordok házából.

1642-től egészen 1646-ig polgárháború dúlt Angliában. A király ellenfeleinek vezetője Cromwell Olivér volt, aki jól felfegyverzett és alaposan képzett embereket gyűjtött össze. Katonai és erkölcsi követelményeknek vetette őket alá, ami nehéz, de eredményes vállalkozás volt. Cromwell katonái végül legyőzték a királyi hadakat, és Károly 1646-ban megadta magát.

A győzelmes hadaknak el kellett dönteniük, hogy mit tesznek ezután: egyesek folytatni akarták az uralkodást korlátozott monarchia keretében, Károly királlyal; mások nem bíztak benne. A következő események forradalomhoz és egyre radikálisabb lépésekhez vezettek. Végül a világ és Anglia legnagyobb részének megdöbbenésére Károlyt kivégezték.

Cromwell kézbe ragadta a kormányzást mint lord protektor, és a hadsereg védelmében uralkodott. Bizonyítékok jelzik, hogy Cromwell nem ezt akarta, és valójában a nép többsége sem ezt kívánta, de úgy tűnt Cromwellnek, hogy legjobb, ha megóvja a nemzetet attól, hogy további háborúba keveredjék. Cromwell alatt a nemzet eggyé vált és visszanyerte virágzását és tekintélyét.

Cromwell halála után az angolok ismét monarchiára váltottak át. Helyreállították a monarchiát II. Károlynak, miután biztosítékot kaptak rá, hogy a parlament hatalmát elismerik, mint az 1640-41-es törvény rögzített aktusát. 1660-ban az új király elfoglalta a trónt.

A Cromwell alatt elnyomott anglikán egyház visszanyerte hatalmát. Cromwell és a puritánok szigorú uralkodása éhessé tette az angolokat a boldogabb időkre, és a puritanizmussal szemben heves ellenállás tört ki. Egy ideig üldözték a szakadárokat, de általában békés körülmények uralkodtak.

II. Károly eleinte népszerű, kedves és bölcs uralkodóként ragyogást vitt az angol udvarba. De Károly azonnal kezdett szövetségeket kötni, hogy ismét abszolút hatalomhoz jusson az angol királyság. Megvesztegetéssel és csaknem minden más lehetséges eszközzel egyre jobban manipulálta a hatalmat. A különböző pártokat és érdekcsoportokat egymás ellen uszította Angliában, hogy megossza a népet, és abszolút uralkodó legyen.

Károly különösen népszerűtlenné lett az egyházon belüli szakadár csoport előtt, mert uralkodása alatt különböző törvényeket léptetett életbe. Az 1661-es Együttműködési törvény következtében 2000 puritán lelkészt száműztek az

anglikán egyházból, mert nem fogadták el az előirt imádságos könyvet. 1664-ben bebörtönözték azokat, akik ragaszkodtak a nonkonformista istentiszteleteken való részvételhez. II. Károly 1670-ben a francia XIV. Lajossal kötött titkos szerződést, és megígérte, hogy egy hatalmas pénzbeli támogatás fejében helyreállítja a katolicizmust Angliában.

A szakadárok agitáltak, hogy biztosítsák védelmüket a katolicizmussal szemben. A római katolikus uralkodástól való félelem sok ártatlan katolikus halálához vezetett. Két főbb párt kezdett kialakulni: az egyik beceneve a toryk (konzervatívok) pártja volt, a másiké a whig (liberális) párt. A toryk a királyt és az anglikán egyházat támogatták. A whig párt az alkotmányos monarchia mellett érvelt, protestáns királlyal az élen és a szakadárok iránti türelemmel. Károly igyekezett elég óvatosan egyensúlyozni a két csoport között, hogy elkerülje a háborút, ezenkívül parlament nélkül uralkodott.

Károly 1685-ben bekövetkezett halála után a római katolikus II. Jakab került a trónra, aki azonnal igyekezett javítani a katolikusok helyzetén Angliában. 1687-ben kiadta a Türelem deklarációját, ami szabad vallásgyakorlatot biztosított mindenkinek, hitére való tekintet nélkül. A szigorú egyházi szertartásokat követő toryk ezt ellenezte, és még a szakadároknak sem tetszett, mert legalább annyira féltek a katolikusoktól, mint amennyire vágyakoztak szabadon tartani az istentiszteleteket. 1688-ra II. Jakab politikája egyesítette mind a whig pártot, mind a torykat a királlyal szemben. Mindkét párt üzenetet küldött a Hollandiában élő Orániai Vilmosnak, hogy vonuljon be és vegye át a trónt. Vilmos elfogadta az ajánlatot. 1688. november 5-én partra száll és azt találta, hogy az angolok szabadítójukként köszöntötték. II. Jakabnak megengedték, hogy Franciaországba meneküljön.

Vilmos alatt nagy lépéseket tettek a vallásszabadság és az anglikán egyházon belüli csoportok közti viták lecsillapítása felé. Az 1689-es Türelmi rendelet nem adott teljes vallásszabadságot, de megadta az istentiszteleti szabadságot mindenkinek, kivéve az unitáriusokat és római katolikusokat. Az anglikán egyház államegyház maradt. A kegyetlen üldöztetés, bebörtönzés és a vallási kérdések miatti erőszakoskodás azonban megszűnt.

Richard Baxter e zűrzavar idején élt. Élete átívelte I. Jakab, I. Károly, Cromwell Olivér, II. Károly, II. Jakab és az odaérkező Orániai Vilmos uralkodását. Baxter 1615. november 12-én született Rowtonban, az angliai Shrewsbury, Shropshire közelében. Szülei kegyes, középosztályú emberek voltak, és gondos vallásos képzésben részesítették. Tizenöt éves korában megtért. Tizenkilencévesen eldöntötte, hogy a lelképásztori szolgálatba lép.

Baxter nem kapott egyetemi képzést – önmagát művelte. Sokat olvasott minden szakterületen, és képzetesebb volt, mint sokan, akik végigmentek a hivatalos akadémiai tanulmányokon. Amikor huszonhárom éves lett, lelkésszé avatták a worcesteri katedrálisban. Két éven át különböző helyeken prédikált anélkül, hogy lelképásztorsága lett volna. 1640-ben Kidderminsterben lett lelképásztor.

Amikor a király és a parlament közt kitört a polgárháború, Baxtert azzal gyanúsították, hogy a puritán párttal szimpatizál. Valójában úgy tűnt, hogy a monarchia híve, és eredetileg hűséges a királyhoz. Mégis, Kidderminsterben nyilvánosan megvádolták mint árulót, és barátai sürgették, hogy hagyja el a várost. Coventryben talált menedéket, ahol lelkészként szolgált a népek és a katonáknak. Végül Baxter tábori lelkész lett a par-

lamenti hadseregben, és számos csatában részt vett, amelyekben rendkívüli bátorságról tett tanúságot.

A katonák közt mindig éberem örködött azon, hogy eretnkség ne kapjon lábra, de sohasem erőszakkal próbált harcolni az eretnkség ellen, hanem inkább szavakkal. Kifejezte Cromwell elleni véleményét is: hangoztatta, hogy Cromwell rosszul tette, hogy elvette a monarchiát Angliától. Cromwell türelmesen hallgatta őt.

Súlyos betegsége és Cromwell sok lépéséből történt kiábrándulása arra készítette, hogy lépjen ki a hadseregből és térjen vissza Kidderminsterbe, ahol örömmel fogadták az emberek. A háború végén enyhült a feszültség a szembenálló felek között, és Baxter gyümölcsöző lelkipásztori szolgálatot végzett.

Prédikálásán, látogatásain és a konferenciákon kívül más területen is fejlesztette lelkipásztori és evangélikáló szolgálatát. Munkájában sok nem lelkési személyt felhasznált. Hiit abban, hogy a laikusoknak kell végezniük a látogatást, és bizonyoságot kell tenniük keresztyén hitükről. Ima-összejöveleteket kezdett az egész területen, és ezeket az alkalmakat evangélikálásra használta fel. Erőfeszítéseinek hatása eredményes volt. Baxter mondta:

Amikor először idejöttem, csak egy család volt az utcában, amely tisztelte Istent; amikor távoztam, voltak olyan utcák, ahol nem lakott egy család sem, amely nem ezt gyakorolta és nem vallotta komolyan az istenfélelmet és az őszinteség reménységét.²

Baxter sokat írt (számos kötet lett az eredménye erőfeszítéseinek. Ezek némelyike klasszikus olvasmányként maradt fenn a keresztyén irodalomban. Életének vége felé kiadott műveinek száma meghaladta a 170 kötetet. Ezek közül sok könyv nagyon ellentmondásos volt, más könyvek áhítatos jelleget viseltek.

Egészen 1660-ig minden rendben ment Kidderminsterben, amikor II. Károly Anglia trónjára lépett. A szigorú egyházi rendet követő anglikánok gyakorolták hatalmukat, és a szakadókat megfosztották a szószékektől. Ezekért a nézetekért Baxternek is fel kellett adnia kidderminsteri lelkipásztorságát. Két évvel később az Uniformitás törvénye alapján kirekesztették az anglikán egyházból. Baxter sürgette az egyházat, hogy fogadja el a vallásszabadságot; könyörgött a szakadók jogáért, hogy viselhessenek egyházi tisztségeket és prédikálhassanak. Megfosztották azonban a beszédhez való jogtól. Ennek ellenére továbbra is kifejezte nézeteit írásai által. Lelkipásztorságának elvesztése idején némi vigasztalást talált a házasságban. Szolgálatának korábbi idején szigorúan bírálta másokat. A korosodás finomította személyiségét és kevésbé élesen szólt, de eredményesebb lett.

1685-ben zendülés miatt perbe fogták; a kihallgatás paródiává lett. Amikor Baxter védekezni próbált, a bíró elhallgattatta és megintette: „Richard, Richard, azt gondolod, meghallgatunk az udvar megmérgezéséért? Richard, idős vagy, idős gazember; annyi könyvet írtál, hogy elég lenne egy kocsi megtöltéséhez, és mindegyik tele van zendüléssel – mondhatnám, áruval –, mint a hússal teli tojás.”³ Baxtert elítélték lázadás miatt, és súlyos bírságot szabtak ki rá addig az ideig, amíg a bírságot ki nem fizeti. Két évet töltött börtönben, mielőtt a bírságot a király elengedte.

Szabadulása után Baxter Londonban lakott, alkalmanként prédikált és tovább írt. Utolsó néhány évében békében és vallási türelemben élt, amit *Orániai Vilmos* uralma hozott meg. Meglátta, amiért olyan sokszor kiállt – hogy a különböző vallásos csoportok együtt élhettek ésszerű békében és harmóniában.

Londonban halt meg 1691. december 8-án. Korát megelőzte fáradozásaival. A szolgálatról vallott fölfogásában, a személyes evangélikációval kapcsolatos meglátásaiban, a laikuság alkalmazásában, a vallásszabadságról és vallási türelemről vallott nézeteiben Baxter egyáltalán nem volt korának embere. Bátorságot mutatott a királlyal és a protectorral szemben, hősiességet a csatában, együttérzést nyája iránt és ragyogó elmét írásaiban. A legmegnyugtatóbb és legvigasztelésebb vallásos irodalmat képviselte angol nyelven, bár viharos ellentmondásokat élt át. Mint az ellentétek és meggyőződések tanulmánya, Richard Baxter élete ékesszólóan bizonyította Isten hatalmát.

Prédikálása és beszédei

Baxter egyike volt az első prédikátoroknak, akik hangoztatták a prédikálás előadói stílusát – a *beszélgető* stílust –, jöllehet szokás szerint olvasta prédikációit. Kiadott műveinek sok fejezete, mint például a „Hívás a megtételnekhez” olyan prédikációk átiratai, amelyek bemutatják jellegzetes stílusát. Ezek a prédikációk bizonyosságai a természetes beszélgető stílusú előadásmódnak. Baxter hiit abban, hogy csak a legegyszerűbb szavakat kell használni:

A legegyszerűbb szavak a legsúlyosabb kérdések leghasznosabb szószóki kifejezései. A csiszolás a díszítésért és a finomítás az élvezetért van, de nem adnak választ a szükségletekre. Igen, nehéz a hallgatónak megfigyelnie a díszítés és finomítás anyagát, mert az rendszerint akadályozza a kérdés megfelelő működését, távol tartja a szívtől, megállítja azt a képzelődésnél, és könnyűnek látszó stílusúvá teszi...

Minden prédikálásunk legyen egyszerű, amennyire csak lehet! Ha nem oktatnád az embereket, mit tennél a szószéken? Ha igen, miért nem beszélsz úgy, hogy érthető legyen?⁴

Baxter törekedett az egyszerűsége és az ékesszóláshoz érkezett. Még nyomtatott prédikációi is bizonyítják ékesszólását, ami vonzotta és meghatotta az emberek minden rétegét, tanultakat és tanulatlanokat, gazdagokat és szegényeket. Baxter ezt mondta sikereiről:

Szószóki prédikálásom találkozott a figyelmes hallgatással. A templom rendszerint zsúfolt volt annyira, hogy öt karzatot kellett építeni odaérkezésem után; a templom a legtágasabb lett, ahol valaha voltam.⁵

Sikerei nem korlátozódtak a templom falaira: Kidderminster minden lakosa érezte lángszavú prédikálásának hatását, és hamarosan más légkör jellemezte a várost. Baxter ezt írta: „Az Úr napján nem volt rendetlenség az utcákon, hanem száz meg száz család énekhangját és a prédikációk ismétlését lehetett hallani, amint az ember elhaladt mellettük.”

Baxter prédikálását kezdettől fogva az evangélikációs buzgóság jellemezte; sem Whitefield, sem Wesley nem múlta fölül ebben a jellegzetességben. Ez volt főbb megkülönböztető vonása mint prédikátoré, és ez minden módszerére hatást gyakorolt. *McBates* mondta róla: „Baxter étele és itala, életének az ereje és öröme az volt, hogy jót tegyen a lelkekkel.” Semmi más nem foglalta el annyira Baxter gondolkodását, mint a lélek üdvösségének fontossága és az evangélium elégségessége az eredményes megtérésben; úgy gondolta, hogy „ha az emberek csupán úgy hallgatják ezt, ahogy kell, akkor aligha képesek ellenállni neki”.

Nem sok kétség fűződik „meggyőző erejé”-hez. Megvolt benne Whitefield minden buzgósága és heve, de túlszámalyta őt a logikus gondolkodásban. Baxtert áthatotta „a családiasan

megható hangnem” – ez saját kifejezése –, amit „a meggyőződés hangsúlya” jellemzett. Személyes megjelenése a szószéken összhangban volt hanghordozásával. Baxter tévedhetetlenül őszinte és becsületes volt önmaga iránt, és törékeny egészsége, ami gyakran közel sodorta a halálhoz, még külön mély tónust adott szavainak. Azt mondta egyik híres kifejezésében, hogy „úgy prédikál, mint haldokló a haldoklóknak”. Magát úgy tekintette, mint „aki átmeneti állapotban van az élők és holtak között”.

Bármilyen gyengeség volt is a testében, az nem tűnt elő beszédében; valójában azt a benyomást keltette, hogy örökké prédikálni tudna minden fáradság nélkül. Lelkesedéssel és széles gesztusokkal beszélt. *Trench* fődiakónus mondta, hogy „a robusztus és férfias ékesszólás” jellemezte.

Baxter nagy gondot fordított prédikációi előkészítésére és előadására. Gondosan tanulmányozta a prédikálás művészetét, és aprólékos figyelmet szentelt prédikációi összeállítására:

Prédikációink tanulmányozásában túl hanyagok vagyunk. Tanulmányoznunk kell, hogy miként győzzünk meg másokat és kerüljünk az emberek belsejébe, és hogyan vigyünk minden egyes igazságot az élőkhez, és ne bízzuk mindezt alkalmi hebehurgyaságunkra... Milyen kevés lelkipásztor prédikál teljes erejével! Semmi sem annyira illetlen egy ilyen munkához, mint a felelőtlenség és a tompaság. Akkor mit tegyünk? Beszéljünk bátran Isten nevében és az emberek üdvössége érdekében! Hadd lássák, hogy őszinték vagyunk! Az emberek nem hagyják

Nagy fontossága van a beszédben a kiejtésnek és a hanghordozásnak. A legjobb téma sem képes meghatni az embereket, ha nem meghatóan adjuk elő. Ne legyen benne színlelés, hanem beszéljünk olyan közvetlenül a népünkkel, mintha bármelyikükkel személyesen beszélgetnénk! Hadat kell viselnünk a bűnösök lelkéért. A prédikálásban a lelkekkel való kapcsolatba lépés a szándék, és mi az ő lelkükkel beszélünk. Megfigyeltem, hogy Isten ritkán áldja meg bárkinek a munkáját annyira, mint azt, akinek a szíve vágyik az eredményre.⁶

Még a homiletikáról készült mostani művek sem javítottak a prédikátor feladatának meghatározásán. Baxter világosan értette a prédikáció gondos felkészítésének szükségét, ami megfelel a hallgatók szükségleteinek; sőt még fontosabb, hogy ő volt az első a keresztyén történelemben, aki meghatározta a párbeszédés prédikálás lényegét: „Olyan közvetlenül beszélgessünk népünkkel, mintha személyesen beszélgetnénk velük!”

A felszínes elegancia hosszú korszakai közepette, ami követte Baxtert, kiemelkedik az evangélium igazi prédikálásával, ami semmi másra nem törekszik jobban, mint az embereknek szükséges igazság továbbadására.

Ezek az ajándékok elegendőnek bizonyultak volna a sikerhez, de még hozzá kell tennünk egy másik minősítést: a gondolatok rugalmasságát. Baxter örökké változott gondolkodásában. Nem akart a tegnapi gondolatok rabszolgájává válni, és lelkesen tanult élete végéig. Ezt írta:

Korábban sokkal kevesebbet tudtam, mint most, és még félannyira sem ismertem tudatlanságomat. Nagy gyönyörűségem volt a naponkénti új fölfedezésekben, amiket tettem a rám sugárzó világosságban, mint az az ember, aki olyan vidékre megy, ahol még sohasem volt azelőtt; de kevésbé tudtam, hogy mennyire tökéletesen értelmetlen azokat a pontokat, amelyek fölfedezése annyira gyönyörködtetett, vagy hogy mennyi mindennel szemben még mindig idegen maradtam... Ezért saját

értelmezésem jóval szegényesebb gondolataival vagyok tele, jöllehet tudom, hogy jobb a végtermék, mint akkor volt.⁷

Egy másik helyen Baxter elmondta az emberekkel kapcsolatosan változó gondolatait:

Most pedig látom, hogy a jók nem olyan jók, mint valaha gondoltam róluk... hogy a közelebbi megfigyelés és teljesebb próba a legjobbat is gyengébbnek tünteti fel és hibásabbnak, mint a távolból azokat csodálók gondolják; rájövök, hogy kevesen voltak olyan rosszak, ahogy akár rosszindulatú ellenségeik vagy érzékeny professzoraik elképzelik. Egyesekben valóban megtalálom, hogy emberi természetük megromlott és jobban hasonlít az ördögéhez, mint valaha gondoltam; de még a gonoszokban is rendszerint több jóság kerül előtérbe, mint valaha hittem.⁸

Korábbi szolgálatában Baxter élesen és sarkosan érvelt, és meg kellett bánnia sok mindent, amit mondott:

Nem tudom megbocsátani magamnak az elhamarkodott szavakat vagy tetteket, amelyek által kevésbé voltam gyöngéd és kedves, mint kellett volna lennem közeli és drága rokonaimhoz. Amikor az ilyenek meghalnak, minden keserű vagy bántó szó, amit nekik mondtam, szinte megbocsáthatatlannak tűnik előttem...

Ez a megjegyzés kétségtelenül oda vezethető vissza, hogy Baxter ellentmondásba keveredett *Edward Bagshaw* nevű korábbi barátjával, akit megbántott egyik kiadott könyvével; Baxter és Bagshaw számos különösen keserű és ostoba cikket írt egymás ellen. Baxter és Bagshaw vesztés vesztés, „amikor Bagshaw fogolyként halt meg, az a nap súlyossá tette nekem azt a gondolatot, hogy az ellen írtam, aki meghalt a világnak, amely majd dönt ellentmondásunk fölül...”⁹

E keserű összeütközés után Baxter megváltozott emberré lett; életének hátralevő részében a kedvesség és az együtt érző megértés jellemezte prédikálását és írását. Ezt írta:

Megfigyeltem, hogy semmi sem akadályozza annyira az igazság elfogadását, mint amikor túl kemény türelmetlenséggel sürgetjük őket, vagy túlságosan durván esünk neki hibáiknak; mert ezáltal belerántjuk őket ebbe az ügybe, és hibáikat úgy védelmezik, mint magukat, és minden értelmükkel és képességükkel szembeszállnak velünk. Ha oktatjuk őket, akkor készek elfogadni az igazságot, de a vitatkozás útján fölfegyverkeznek vele szemben az előítélettel és ellenségeskedéssel.¹⁰

Talán Baxter életének összegezését azokkal a szavakkal fejezhetjük ki a legjobban, amiket *Rupertus Meldenius*, 17. századi ködbe vesző német író és tanácsadó teológus latin tanulmányában fedezett föl, és amelyek életének mottójává lettek: „A fontos területeken egység, a lényegtelenekben szabadság és mindenben szeretet.”

Baxter prédikációja

Nem törődve Krisztussal és az üdvösséggel

„De azok, mit sem törődve ezzel, elmentek.” (Mt 22:5)

Szeretett hallgatóim, Isten azt a munkát bízta ránk, hogy hirdessük kegyelmének dicsőségét, segítségük Krisztus nevében az emberek lelkének megmentését. Remélem, nem gondoljátok, hogy ma ide más küldetéssel érkeztem. Az Úr tudja, hogy egy

lépést sem tettem másként, csak abban a reményben, hogy eredményes leszek ebben a munkában a ti lelketekért. Megfontoltam és gyakran megfontolom, hogy mi az oka annak, hogy olyan sok ezren elvesznek, amikor Isten olyan sokat tett üdvösségükért; és rájövök, hogy ennek az az oka, amit alap-szövegemben találok.

Az a világ egyik csodája, hogy amikor Isten annyira szerette a világot, hogy elküldte Fiát, és Krisztus elégtételt vállalt halála által mindnyájukért, és felajánlotta javait annyira ingyen, sőt pénz és fizetség nélkül, hogy a világ legnagyobb részének mégis el kell vesznie; igen, a legtöbbszörnek, akiket megszólított Igéje által! Miért, itt van az ok – amikor Krisztus mindezt megtette: az emberek nem törődtek vele. Isten bemutatta, hogy ő nem vonakodik; és Krisztus bemutatta, hogy ő sem vonakodik attól, hogy az embereket visszavezesse Isten kegyelmébe, és üdvösséget nyerjenek; de az emberek valójában nem akarják elfogadni. Isten nem örül a bűnösök halálának, hanem inkább annak, hogy visszatérjenek hozzá és éljenek. De az emberek gyönyörködnek a bűnben, amiben meghalnak, mielőtt visszatérnének hozzá. Az Úr Jézus örült annak, hogy orvosuk lehetett, és nekik elegendő gyógyírt adott saját vére által; de ha az emberek nem törődnek vele és nem válaszolnak rá, nem csoda, hogy elvesznek. Ez az igevers megadja az okát kárhozatuknak.

Ez a szomorú tapasztalat elmondja, hogy a világ legnagyobb része vétkezes ebben. Ez a legsajnálatosabb, amikor látjuk, hogy a legtöbbször miként fordítják törődésüket, idejüket, küszködésüket a hiábavalóságokra, míg Istent és dicsőségét elvetik. Akinek mindennél kellene lennie előttük, őt semmibe veszik, és amit semminek kellene tartaniuk, azt mindenükké teszik. Isten az emberiséget olyan pályára állította, amelynek végén vagy a menny, vagy a pokol vár rájuk, és mégis leülnek, lézengenek, és a világ gyerekes játéka után futnak, és annyira elfeledkeznek arról a díjról, amiért futniuk kellene. Bárcsak úgy láthatnák ezt, ahogy a mindent látó Isten szemléli; látni egyetlen pillantással a mennyet és a poklot, amelyhez az emberek olyan közel vannak; és látni azt, amiért a világon a legtöbbször futnak, és amit tesznek mindennap, akkor ez az elképzelhető legszomorúbb látvány lenne. Ó, mennyire csodálkozunk kell örülségükön, és sajnálkozunk öncsalásukon! Ó, szegény, megtévesztett világ! Mi után futsz? Mit utasítasz vissza? Ha Isten sohasem mondta volna nekik, miért küldte őket ebbe a világba, vagy merre tartanak, vagy mi volt előttük egy másik világban, akkor lenne mentségük. Ő azonban megmondta nekik újból és újból, míg már belefáradtak. Ha ezt kétségessé tette volna, akkor lenne valami mentségük, ez azonban az ő megbecsült igéje, és vallják, hogy elhiszik, és minket betegeknek tartanak, ha megkérdőjeleznénk, hogy hiszik vagy nem hiszik.

Szeretteim, nem azért jövök, hogy bárkit vádoljak ezzel a bűnnel; mivel azonban ezt látom az emberek pusztulása legáltalánosabb okának, feltételezem, a legalkalmasabb ügynek ítélek ezt a mi vizsgálatunkra, és orvoslása megérdemli a legnagyobb gondot. Ezért igyekszem (1) büntudathoz segíteni a bűnöst; (2) adni neki olyan megfontolást, hogy megalázkodjék és megtérjen belőle; (3) olyan irányba terelni őt, hogy segítsen neki a bűnnek e pusztító hatalmától való megmenekülésben.

Először fontoljátok meg: a legtöbb bűnös azt gondolja magáról, hogy mentes ezektől a bűnöktől, amelyek rabszolgaságban tartják őket. Azért nem tudjuk őket megváltoztatni, mert nem tudjuk meggyőzni őket bűnösségükről. Ez a bűn természetű, hogy annyira megvakítja és ostobává teszi a bűnöst,

hogy nem tudja, mit tesz, hanem azt gondolja, hogy szabad, amikor az uralkodik rajta, vagy amikor elköveti; ezért annyira nem ismerik magukat az emberek, hogy nem tudják, mit gondolnak, mi a szándékuk, sem azt, mit szeretnek vagy gyűlölnék, még kevésbé, hogy mi kerítette őket hatalmába, és minek vannak kiszolgáltatva. Bűnben élnek, és halottak minden megfontolásra és döntésre, ami helyreállítaná őket, mintha csak a vétkeességük miatt kellene tudnunk róluk, hogy élnek. Hadd reméljem, hogy hallasz ma engem, és kész vagy megismerni helyzetteddel kapcsolatban az igazságot, és aztán bátoritalak, hogy folytasd tovább a kutatást! Isten részrehajlás nélkül ítél; miért ne tegyük ezt mi is? Ezért a következő kérdésekkel hadd próbáljam ki, hogy könnyedén veszed-e Krisztust és saját üdvösségedet! Kövess engem, kérlek, és helyezd közvetlenül a szívedre, és hűségesen válaszolj!

Amiket az emberek nagyra értékelnek, azon elmélkednek, azok körül forognak a gondolataik. Ez ismert eset.

Vajon akik könnyen veszik Krisztust és üdvösségüket, nem azok, akik ritkán és hidegen törődnek vele? Figyeld meg szíved, és vizsgáld meg, mi után futsz naponta, és aztán íteld meg, vajon nem veszed semmibe Krisztust?

Nem tudjuk rávenni az embereket egyetlen órájában józan megfontolásra, amit tenniük kellene a Krisztus iránti érdeklődés miatt vagy hálaadásra szeretetéért, és mégsem hiszik el, hogy nem törődnek vele.

Amiket nagyra értékelünk, azokról beszélgetünk. A megítélés és a szív adja a parancsot a nyelvnek. Szabadon és örömmel beszélünk róluk. Ez is ismert eset.

Vajon nem veszik semmibe Krisztust és üdvösségüket azok, akik nem említik nevét, csak hiábavaló és bűnös módon? Akik nem szeretik azt a társaságot, ahol Krisztusról és az üdvösségről sokat beszélnek, hanem azt zavarónak tartják: inkább hallgatnának valamilyen vidám történeteket, hiábavaló meséket vagy a gazdagságról és a világ ügyeiről való beszélgetést. Ha reggeltől estig ezeket követed és ritkán beszélsz Krisztusról, talán csak futólagosan, íteld meg, hogy ezzel nem veszed semmibe Krisztust és az üdvösséget? Milyen komolyan beszélnek a világról és a hiúságról! De mennyire szívtelenül említik Krisztust és üdvösségüket!

Amit nagyra értékelünk, azt igyekszünk megszerezni, igyekszünk felszámolni minden kételyt és félelmet elérése érdekében. Vajon nem veszik semmibe Krisztust és az üdvösséget azok, akik már húsz-harminc év óta bizonytalanságban élnek, mert nem tudják, hogy van-e részük ezekben, és mégsem keresik soha kétségeik helyes feloldását? Bárcsak tennék! Ó, ha nem vennéd könnyen az üdvösséget, akkor nem viselnéd el olyan kényelmesen a vele kapcsolatos kételyt, nem nyugodnál, amíg bizonyos nem lennél benne vagy minden tőled telhető megtennél érdekében. Nincs senki, aki segítene neked egy ilyen munkában? Miért vannak lelkipásztoraid, akiket szándékosan kineveztek erre a tisztségre? Mentél már hozzájuk és mondtad már nekik eseted kétségességét, és kérted segítségüket helyzetted megítélésére? Jaj, a lelkipásztorok talán évek óta dolgozószobáikban ülnek, mielőtt ezer ember közül tízen odamennének hozzájuk ilyen küldetéssel. Vajon nem veszik semmibe Krisztust és üdvösségüket? Amikor az evangélium áthatja valóban a szíved, akkor felkiáltasz: „*Atyámfiai, mit cselekedjünk, hogy üdvözüljünk?*” Remegéssel és meglepetten kiált fel Pál: „*Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?*” Így tettek Péterrel a büntudathoz jutott zsidók. Mikor hallunk ilyen kérdéseket?

Amiket nagyon értékelünk, azok mélyen érintenek, és megindul szívünk a felőlük való értékelésünk szerint. Ha az emberek nem vennék ezeket könnyelműen, milyen változások történének minden hallgatónk szívében! Milyen különös érzelmek támadnának bennük, hogy hallják az eljövendő világról szóló tanítást! Mennyire megolvadna szívük az evangélium hallgatására! Milyen szomorúság hatná át őket bűneik fölfedezésekor! Milyen meglepetéssel vennék észre nyomorúságukat! Milyen kibeszélhetetlen örömet szerezne nekik a Jézus vére által elérhető üdvösségről szóló jó hír! Milyen változás történének bennük kötelességük fölfedezésekor! Ó, milyen hallgatóságunk lenne ezáltal, ha nem a bűn után futnának. Most azonban inkább fárasztjuk őket, vagy álomba prédikáljuk őket e kimondhatatlan értékek említésével. Krisztusról és az üdvösségről beszélünk nekik, amíg a fejük belefájdul: kevesen tudnák megmondani, hogy erről mit hallottak, vagy esetleg, hogy egyáltalán beszéltünk-e róluk.

Hogy mire értékelünk valamit, az meglátszik a vele való foglalkozásunk szorgalmából. Amit a legmagasabbra értékelünk, azért nem sajnálunk semmi fáradságot, hogy elérjük. Vajon nem veszik semmibe Krisztust és az üdvösséget azok, akik azt gondolják, hogy már túl sokat foglalkoznak velük? Zúgolódnak az istentiszteleten, és túl nehéz nekik elviselniük. Megkérdőjelezzik a szolgálatot, ahogy Júdás kifogásolta a kenetet: Mire való ez a tékozlás? Vajon nem üdvözülhetnek az emberek e sok hűhó nélkül is? Ez túl sok az üdvösséghez. A világért egész nap dolgoznak és egész életükön át, de Krisztusért és üdvösségükért félnek túl sokat tenni. Bármennyit prédikálunk nekik, nem tudjuk őket a szentség útjára állítani. Elmehetünk házaikba, és nem halljuk, hogy egyetlen fejezetet felolvasnak vagy segítségül hívják Istent családtagjaikkal együtt egyszer egy nap. Nem engedik meg neki, hogy a hét közül egy napot elkülönítenének szolgálatára. De az élvezet, a világ ügyei vagy a tétlenség kiveszi a maga részét. Vajon az örök üdvösség nem ér ennél is többet? Vajon az a lélek nem veszi ezeket könnyelműen, aki azt gondolja, hogy kényelme többet érdemelne ennél? Ítéljen a józan ész!

Amit nagyra értékelünk, arról azt gondoljuk, hogy semmi sem drága érte. Krisztust és az üdvösséget ingyen kapjuk, és mégis a legtöbbben nélkülük élnek, mert nem tudják élvezni a világot és Krisztust együtt. Felhívást kapnak arra, hogy szakadjanak el attól, ami akadályozza őket a Krisztushoz jövetelben, és nem teszik. Felszólítást kapnak, hogy adják meg Istennek a maga részét, cselekedjék akaratait, és hagyják elveszni a világ előnyeit és élvezeteit, amikor választaniuk kellene Krisztust vagy a világot, és nem teszik. Azt gondolják, hogy ez túl drága üzlet, és azt mondják, hogy nem tudják megőrizni ezeket: hitre méltóknak kell lenniük az emberek előtt, törődniük kell a birtokukkal, miként élhetnének másként? Vágnak az élvezetekre, bármi legyen is Krisztussal és üdvösségükkel, mintha jobban élhetnének Krisztus nélkül, mint ezek nélkül, mintha azt gondolnák, hogy vesztesek lesznek Krisztussal, vagy többet takaríthatnak meg akkor, ha elvesztik lelküket, hogy megnyerjék a világot. Krisztus ismételtlen mondta, hogy ha nem tagadunk meg mindent érte, nem lehetünk tanítványai. Ezek az emberek nem tagadnak meg mindent érte, és mégis azt gondolják, hogy valóban az ő tanítványai.

Amit az emberek nagyra értékelnek, ahhoz hozzásegítik barátaikat is éppen úgy, mint saját magukat. Vajon ezek nem veszik semmibe Krisztust és az üdvösséget, akik engedik, hogy gyermekeik habzsolják a világot, sőt segítik őket ebben, de

kevésbé segítik őket a menny elérésben? Minden szükségeset megádnak családtagjaiknak, de olyan kevésbé törődnek lelkük üdvösségével? Elhanyagolt gyermekeik és barátaik tanúinak, hogy vagy Krisztust, vagy gyermekeik lelkét, vagy mindkettőt semmibe veszik.

Amit az ember nagyon értékeli, azt szorgalmasan keresi, hogy sikertüljön elérnie, ha elérhető távolságban van. Láthatod, milyen sokan nem törődnek Krisztussal, mert olyan keveset tudnak róla, és ritkán vannak vele közösségben és nem beszélgetnek vele. Ezért kevés vagy semmi különleges áldását nem élvezik. Jaj, milyen sok lelkipásztor szomorúan mondja el szíve mélyéből, hogy népe közül sokan alig tudnak valamit Krisztusról, jóllehet naponta hallanak róla. Azt sem tudják, hogy mit kellene tenniük azért, hogy üdvözüljenek. Ha megkérdézzük tőlük ezeket, akkor azt válaszolják, hogy nem értik, miről beszélünk, és ők nem tudósok, ezért azt gondolják, hogy van mentségük tudatlanságukra. Ó, ha ezek az emberek nem vennék semmibe Krisztust és üdvösségüket, hanem csak legalább félannyira jobban törekednének megismerni és közösségben lenni vele, mint amennyire értik a világ kereskedését és ügyeit, akkor nem lennének ilyen tudatlanok. Azért veszik ezeket semmibe, mert nem áldoznak rá fáradságot, hogy megismerjék és tanulmányozzák. Amikor az emberek a legnehezebb foglalkozást is elsajátíthatják néhány év alatt, nem tanulják meg a hitvallásukat, nem törődnek a katekizmussal húsz- vagy harmincéves prédikálás alatt sem, és nem képesek érdeklődni ezek után, vajon ez nem mutatja szívük hiábavalóságát? Hogyan tekintenek majd egy napon Krisztus szemébe, és hogyan adnak számot előtte ezek a Krisztus-tagadók és az üdvösséggel nem törődők?

Már sokat beszéltem meggyőzésed érdekében. Vajon ekkorra nem háborít téged a lelkiismereted, és nem mondd, hogy éppen te vagy az, aki nem törödsz üdvösségeddel? Ha nem, akkor továbbra sem törödsz vele, annak ellenére, amit hallottál. De ha az az Úr akarata, akkor elájulnék, ha ebben az átkozott állapotban gyógyíthatatlanul hagynálak, és nem törödném ezzel az utálatos állapotoddal, pedig tudom rá az orvosságot. Közlök néhány megfigyelést, amelyek mehetnek téged, ha értelmesen és megértő szándékkal gondolkodol. Kérlek, mérlegeld ezeket, és használd föl, amint haladunk tovább, tedd szívedre a kegyelem munkáját és szomorúan gondolkodj rajta, milyen helyzetben vagy, ha bebizonyosodik, hogy nem törödsz Krisztussal!

Fontold meg először ezt: Nem törödsz vele, aki törődött veled, pedig megérdemelte volna. Semmi másra nem voltál méltó, csak panaszra. Isten előtt olyan vagy, mint a féreg. Bűnösként sokkal mélyebben voltál, mint egy teknősbéka, de Krisztus törődött veled és boldogsággal annyira, hogy lejött hozzád testben, és a szenvedést vállalva följánlotta magát áldozatul, hogy megigazulj, amit sohasem érthetél volna el, hogy szerencsétlen lelked orvosságra találjon. Ez a szeretet és irgalom csodája, amit bemutatott irántunk, mi mégis könnyedén vesszük ezt?

Az angyalok csodálkoznak ezen és nem értik, hogy a megváltott bűnösök miként veszik ezt semmibe? Milyen barbár és sátáni, sőt az ördögínél is gonoszabb hálátlanság ez! Az ördögök sohasem kaptak megváltót, de te igen, és mégis semmibe veszed?

Fontold meg másodszor, hogy Jézus Krisztus az emberek megváltásának művét Isten minden művének a csúcsává tette, amelyben az ő szeretete és irgalma megsokszorozódik! Ahogy

a teremtett világ hirdeti jóságát és hatalmát, ugyanúgy a megváltás hirdeti jóságát és irgalmát. Úgy gondolta ki imádatának keretét, hogy ennek nagy része az ő művének magaslatásából álljon, és mindezek után mégis semmibe veszed? „Neve csodálatos!” „Olyat tett, amit senki más nem tehetne.” „Ennél nincs nagyobb szeretet.” Milyen szörnyű volt a gonoszság és nyomorúság, amiből megszabadított minket, és a jót váltotta ki belőlünk! Mindez csoda az ő születésétől mennybemenetelig, a mi születésünktől a mi megdicsőülésünkig, mint az ő páratlan irgalmának csodája, és mégsem törödsz ezekkel?

Harmadszor, te a legnagyobb értékeket veszed semmibe a világon, és nem tudod, mit vetsz meg: ha tudnád, nem tennéd. Ahogy Krisztus mondta a samáriai asszonynak: „Ha tudnád, kivel beszélsz, te kértél volna tőle élő vizet.” Ha tudták volna, nem feszítették volna meg a dicsőség Urát. Ha tudnád, hogy kicsoda Krisztus, akkor nem vennéd őt semmibe. Ha csak egy napig a mennyben lennél, és látnád, mi lesz az üdvözültek része, akkor elképzelnéd, hogy mit kell elszenvedniük azoknak a szerencsétlen lelkeknek, akik nem kerülnek oda, és akkor soha nem vennéd semmibe Krisztust.

Inkább aludni akarsz, mint remegni, amikor hallod, hogy miként kell majd megállnod Isten ítélőszéke előtt? Ember vagy és nem agyagcsomó, és mégis felkelhetsz és lefeküdhetsz anélkül, hogy mélyen foglalkoztatna örökkévaló állapotod? Képes vagy futni a világ után, és semmit nem teszel az üdvösség vagy kárhozat nagy kérdésével kapcsolatban?

Valóban, amikor a kérdés súlyára gondolok, csodálkozom Isten legnagyobb szentjein e földön, hogy nem ismerik jobban és nem tesznek többet ilyen fontos kérdésben. Csodálkozom azokon, akiket a világ szentebbnek tekint, mint kellene, és csúfol azért, mert olyan sok hűhót csinál emiatt, és olyan semmiségért félreteszik Krisztust és lelküket, és nem veszik bele lelküket minden könnyörgésükbe, és nem törődnek többet Istennel, hogy gondolataik még komolyabban foglalkoznának az elszámolásra való fölkészüléssel. Csodálkozom, hogy százszorta nem szigorúbbak életükben, és nem fáradoznak és küzdenek a koronáért, mint amennyit tesznek érte. Ami engem illet, szégyellem tompa és gondatlan szívemben életem lassú és haszontalan menetét. Az Úr tudja, hogy szégyellek minden prédikációt, amit elmondok, amikor azon gondolkodom, amiről beszélek, és aki elküldött engem, hogy vajon az emberek üdvössége vagy kárhozata annyira fontos abban, és kész vagyok remegni, nehogy Isten megítéljen engem, mert könnyen veszem igazságát és az emberek lelkét? Nehogy a legjobb prédikációban vétkezzem az ő vére ellen! Azt hiszem, nem szabad egy szót sem kiejtenünk ilyen következményekkel járó kérdésben könnyek nélkül, csak a legnagyobb buzgósággal, ahogy tehetjük... Akár egyedül vagyunk, akár társaságban, ennek mindig az elménkben kell lennie és a szemünk előtt kell tartanunk, és hamarabb el kell feledkeznünk bármiről, és hamarabb el kell halványulnia bárminek, mint ennek.

Figyeljük meg negyedszer, ki küldi ezt a súlyos üzenetet neked? Vajon nem maga Isten? Vajon a menny Istenének beszédét semmibe veheti az ember? Nem vennénk semmibe egy angyal vagy egy fejedelem szavát.

Ötödször, kinek az üdvösségét vesszük semmibe? Nem a saját üdvösségünket? Nem vagy közelebb és drágább magadhoz és magadnak, hogy törödj boldogságoddal vagy nyomorúságoddal? Nem számít neked, hogy üdvözülsz vagy elkárhozol? Elveszett az önszereteted? Saját ellenségeddé lettél? Mint az,

aki gyűlöli az ételt, gyűlöli az életet, ugyanúgy, ha megveted Krisztust, bármit gondolsz is, rájössz, hogy saját üdvösségedet veted meg. Halld, mit mond: „Aki gyűlöl engem, szereti a halált.”

Hatodszor, a bűnöd nagyobb, mert vallod, hogy hiszel az evangéliumban, amit annyira semmibe veszel. Ha egy megátalkodott hitetlen nem hiszi, hogy Krisztus valaha meghalt vagy feltámadt, nem hiszi, hogy van menny vagy pokol, az nem lenne olyan csoda – de te, akinek van hitvallásod, van vallásod, keresztyénnek hívod magad, hited alapján bementéztél, és úgy látszik, ragaszkodsz hitedhez, ez a csoda, és erre nincs mentség. Hiszed, hogy vagy végtelen örömben, vagy végtelen gyötrelemben élsz, és nem teszel többet azért, hogy megmenekülj a gyötrelemtől és elnyerd az örömet! Mi lesz veled, ha hiszed, hogy Isten hamarosan megítél, és mégsem készülsz rá? Vagy világosan kimondod, hogy nem vagy keresztyén? Ezt mondod: nem hiszek ezekben a csodálatos kijelentésekben, semmit nem hiszek, amit nem látok. Vagy pedig engeddd, hogy érintse a szíved, amit hiszel, és élj úgy, ahogy hiszel! Mit gondolsz, amikor ismételed a hitvallást és említéd Krisztus ítéletét és az örök életet?

Hetedszer, mik azok, amiket annyira elébe teszel Krisztusnak és lelked üdvösségének? Találtál már jobb barátot, nagyobb és biztosabb boldogságot ennél? Uram, Isten! Milyen szemétdomb az, amit az emberek összegyűjtenek és nem törődnek az örök dicsőséggel? Milyen játékszerek azok, amiket naponta kezükbe vesznek, míg az élet és halál kérdéseit megvetik? Ha volt reményeidben valaha királyság, mi az az örökkévaló királysághoz hasonlítva? Nem tudok e világ minden dicsőségére, méltóságára, országaira, uraira, koronáira és királyságaira tekinteni, csak mint egy agyalágyult koldusra, aki kölcsönvesz szép ruhákat, királyt vagy urat játszik egy órán át a színpadon, aztán lemegy onnan, és amikor a játéknak vége, ismét koldussá válik. Ha ez nem Isten érdekében történik az ő hatalma megtisztelésében, vagy a neki történő szolgálatban, akkor nem ítélem jobbnak őket. Ez csak saját dicsőségükért történt és csak füst az egész. Mit számít, hogy valaki szegény vagy gazdag, ha csak nem nagyobb tisztesség meghalni a gazdagnak. Eleget tudsz arról, hogy a halál mindent kiegyenlít. Mit számít az ítéletkor, hogy egy gazdag ember vagy egy szegény ember életéért kell számot adnod? Vajon a gazdag ember sorsa jobb, mint Lázáré? Ó, azok az emberek tudták, milyen szegény és csalóka árnyékot ragadtak meg akkor, amikor elengedték az örökkévaló áldást! A legerősebb és leggazdagabb, a legkéjsóvárabb bűnösök csak tüzelőanyagot halmoznak fel, miközben azt gondolják, hogy értékeket gyűjtenek. Sajnos, alszanak és álmodják boldogságukat, amikor azonban fölébrednek, milyen változást látnak! Koronájuk tövisből áll, örömiüknek fullánkja van, ami átjárja a szívet az egész örökkévalóságban, ha csak megtérés nem előzi meg.

Nyolcadszor, Krisztus és az üdvösség nem lesz részed, mert semmibe vted őket, és ha így folytatod, akkor Krisztus is semmibe vesz téged: „Aki megtisztelik őt, tisztességet nyernek, akik megtagadják őt, azokat semmibe veszik.” Egy napon érzed, hogy nem tudsz nélküle élni, megvallod akkor, hogy rá van szükséged; és akkor keresed a megváltót, ahol akarsz, mert többé nem lesz megváltód a sír után, ha nem értékelted őt és nem alázkodtál meg előtte e földön. Akkor ki bizonyul vesztesnek a magvetés alapján? Ó, milyen rémületes lesz, amikor egy szegény, szerencsétlen lélek kiált Krisztushoz segítségért azon a napon, és hallja szomorúan a választ: Semmibe

vettél engem és törvényemet virágzásod napjaiban, és most én veszek semmibe téged nyomorúságod napjaiban. Olvasd el Péld 1:24-et végig! „Kiáltottam nektek, de vonakodtatok, kinyújtottam kezem, de senki sem figyelt.” Aki Ézsauhoz hasonlóan eladta elsőszülöttségi jogát egy tál ételért, nem találja meg a bűnbánat helyét, pedig könnyek közt keresi. Azt gondolod, hogy Krisztus azért ontotta véréit megváltásodért, hogy továbbra is semmibe vedd őt? Megmondom neked, jóllehet könnyen veszed Krisztust és az üdvösséget, Isten nem tesz így. Nem ilyen alapon áll. Ő értékeli Fiának véréit és az örökkévaló dicsőséget, és értékelné fogja ezeket örökkön örökké. Ez lesz az ítélet, és nem lesz orvosság többé. Az egész világ nem válthatja meg azt, aki semmibe veszi Krisztust. Senki sem ízele meg az ő vacsoráját. Senki nem kárhoztatja őt azért, mert semmibe vette őt.

Kilencedszer, közel van az idő, amikor Krisztus és az üdvösség többé nem vehető semmibe, ahogy most semmibe veszik. Amikor Isten kirázza azokat a gondatlan lelkeket a testükből, akkor felelniük kell minden bűnükért a saját nevükben. Akkor mit nem adnának a Megváltóért!? Amikor ezeryi számlát hoznak fel ellenük, és egyet sem tudnak kifizetni, akkor nem mondhatják: Ó, most Krisztus állhatna közém és Isten haragja közé, ha nem vettem volna meg őt, és ő sohasem válaszolna így. Amikor látod, hogy a világ elhagy, és bűnbártaid megcsalják magukat és téged, és boldog napjaik leszálnak, és fáradozásod semmiyé válik. Gondolsz erre, amikor látod az ítélszéket, és örök kárhozatra ítélt Isten a gonoszságodért, hogy akkor is annyira semmibe veheted Krisztust, mint most? Miért nem ítélsz most úgy, ahogy tudod, hogy akkor ítélni fogsz? Vajon ő nem érne föl akkor neked tízezer világgal is? Vajon nem érdemli meg most legnagyobb megbecsüléset és legdrágább vonzalmadat?

Tizedszer, Isten nemcsak megfoszt téged attól az üdvösségtől, amit semmibe vettél, hanem elszakít mindentől, amit azelőtt értékesnek tartottál. Aki most a legnagyobbra becsüli Krisztust, az megnyeri őt és minden áldását, de aki jobban ragaszkodik a világhoz, mint Krisztushoz, megkap valamit ebből a világból Krisztus nélkül, és semmit nem kap meg Krisztusból a sír után.

Ennyit ezekből a megfontolásokból, amelyek bemutatják e félelmetes bűn igéi arcát.

Most mit gondolsz, barátom, erről a kérdésről? Nem láttad meg ekkorra, hogy milyen helyzetben van az a lélek, aki semmibe veszi Krisztust és a megváltást? Arra van szükség, hogy vigyázz, nehogy ez legyen a helyzeted! Az Úr tudja, túl általános ez az eset. Aki végül ebben a bűnben marad, jobb lett volna annak az embernek, ha soha meg sem született volna. Jobb lenne neki, ha bálványimádó volna, aki sohasem hallotta a Megváltó nevét, és akinek sohasem ajánlották fel az üdvösséget, mert ezek az emberek nem találnak mentséget bűneikre. Minden bűnük mellett ezért a gyilkos bűnért kell számot adniuk, és ez súlyosbítja nyomorúságukat, hogy Krisztust könnyen vették és ő lesz a bírójuk, és ezért a bűnért ítéli meg őket. Ó, bárcsak megfontolnák, miként válaszolnak arra a kérdésre, amit Krisztus fölött elödeiknek: „Hogyan menekültök meg a pokol ítéletétől?!” Vagy: „Miként menekülünk meg mi, ha nem törődünk ilyen nagy üdvösséggel?” Megmenekülhetsz-e Krisztus nélkül, vagy a megvetett Krisztus megvált téged? Ha átkozottá válik az, aki semmibe veszi apját és anyját, mi lesz azzal, aki semmibe veszi Krisztust? Ez a zsidók súlyos bűnévé lett, és köztük voltak olyanok, akik megvetették apjukat és

anyjukat. De köztünk megvetik a lelkek Atyját. Isten nevében kérlek titeket, fontoljátok meg, hogyan halljátok ezt a haragot, amit most semmibe vesztek! Aki nem tudsz semmibe venni egy kis betegséget vagy kívánságot vagy a természetes halált vagy a fogfájást, hanem jajgatsz miattuk, miként veheted semmibe az Úr haragját, ami fellobban az ő kegyelmének megtagadói ellen? Nem lenne jobb már most gondolni ezekre?

Drága szeretteim az Úrban, elvégeztem, amiért jöttem. Hogy milyen hatása lesz ennek a szíveteken, nem tudom, és nincs hatalmam annak elvégzésére, amit lellem kíván nektek. Bárcsak az Úr akarata lenne, hogy teljesülne kívánságom! Bárcsak azok az igék, amiket ma hallottál, áthatnának annyira, hogy fölébrednél, és nem vesznél el üdvösséged semmibe vétele miatt. Nem követhetek téged, hogy mely területeken érintenek ezek az igék, de bárcsak minden ember lelkiismeretét prédikátorra tehetném saját magának, hogy az végezné el azt, amit kell. Ha legközelebb ima nélkül fekszel le vagy mész munkába, lelkiismereted felkiáltana: „Nem törödsz Krisztussal és üdvösségeddel? Könnyen veszed Krisztust és az üdvösséget?” Ha legközelebb kész vagy elmenni az ismeretlen bűn mellett és tetszelegni testies vágyaidnak Isten parancsa ellenére, lelkiismereted felkiáltana: „Nem ér neked többet Krisztus és az üdvösség, hogy ezeket elvesd, vagy inkább kívánságaidal törödsz?” Amikor a világ kívánságait követed teljes szívvel, akkor lelkiismereted felkiáltana: „Krisztus és az üdvösség nem ér többet, mint ezek?” Amikor legközelebb az Úr napját semmittevésben vagy hiábavaló szórakozásban töltöd, akkor a lelkiismereted megmondaná, mit teszel. Egy szóval, minden kötelességmulasztásodban, az istenfélő élet rovására végzett fáradozásokban, igen, minden hideg és lusta imádságodban és munkádban a lelkiismereted megmondaná neked, hogy mennyire illetlen ez a magatartás ahhoz a jutalomhoz, és hogy Krisztust és az üdvösséget nem szabad semmibe venni. Nem mondok ennél többet most. Ezerszer sajnálatosabb, hogy amikor Isten megváltót ad a világnak, amikor Krisztus olyan sokat szenved bűneikért és teljesen eleget tesz az igazságnak, megvásárolja a dicsőséges királyságot a szenteknek, és mindezt ingyen ajánlja fel a bűnösöknek, elveszetteknek, méltatlan gonoszoknak semmiért, és mégis oly sokuknak el kell veszniük, mert semmibe veszik Megváltójukat és az üdvösséget, és többre értékelik a hiú világot és kívánságaikat. Átdadtam üzenetemet, az Úr nyissa meg szíveteket, hogy befogadjátok! Meg akartalak győzni titeket az igazság és józanság igéjével. Hogy mindez el ne vesszen, az Úr győzzön meg eredményesebben! Ámen.

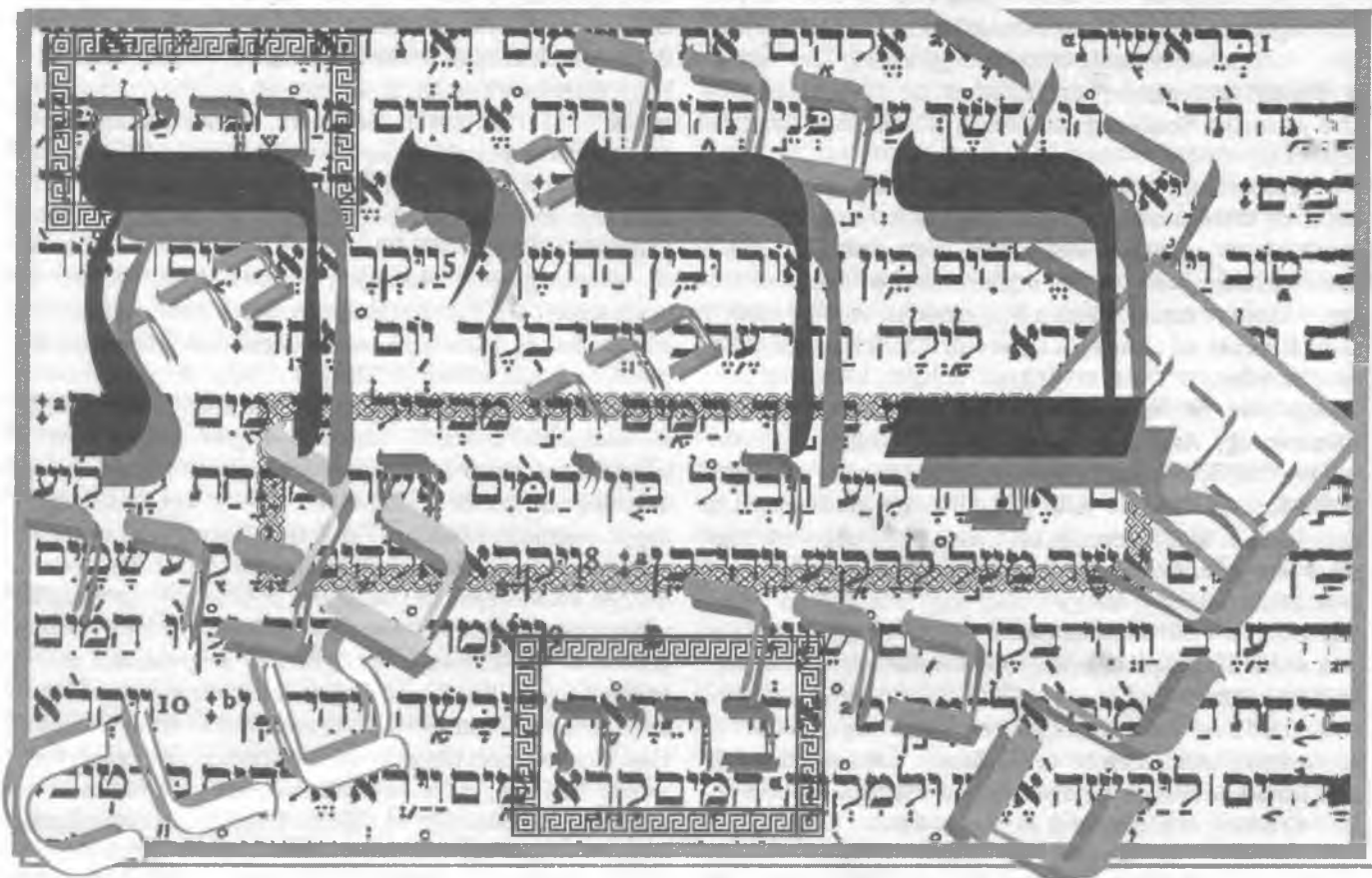
Ford.: dr. G. L.

Jegyzetek:

- 1 Albert H. Currier, *Nine Great Preachers* (Boston: The Pilgrim Press, 1912), 125.
- 2 *Uo.*, 128–129.
- 3 *Uo.*, 160.
- 4 *Uo.*, 118.
- 5 *Uo.*, 119.
- 6 Harry C. Howard, *Princes of the Christian Pulpit and Pastorate* (Nashville: Cokesbury Press, 1928), 111.
- 7 Currier, 151.
- 8 *Uo.*
- 9 *Uo.*, 142.

Dr. Börzsönyi József

A berit szó eredete

Az etimológia

Az etimológiai levezetések két különböző egymást keresztező úton haladnak. Vagy idegenből származó jövevényszónak tartják, s ez esetben az átvétel útját kell felderíteni, vagy eredeti héber gyökből vezetik le, és akkor a képzés módját kell megmagyarázni és az eredeti gyök jelentésével összekapcsolni.

A/1. Eredetileg akkád főnév

Az idegenből való átvétel „kinyomozásának” egyik próbálkozása az akkádkhoz vezet és ott egy főnévben látja a berit őst. Az akkádban a biritu bilincset, köteléket jelent. *Richard Kraetzschmar* feltételezi, hogy ez a főnév visszavezethető egy olyan igei gyökre, amelynek a jelentése „megkötözni”.¹ Bár azt is beismeri, hogy ez az igei gyök az akkádban még ez ideig nem került elő, de reménye van arra, hogy további szövegek előkerülésével majd felbukkan a *baru* gyök, amelynek jelentése minden bizonnyal ez lesz: megkötözni. Mivel azonban a főnév és annak jelentése biztos, ezt elegendőnek tartja ahhoz, hogy összekapcsolja a héber berit-tel. Később szövegekre támaszkodva is fenntartották ezt a feltevést. 1927-ben Qatnában került elő leltárszövegeknek

egy csoportja, amelyek a Kr. e. 15. század végéről valók. A szövegeket 1949–1950-ben publikálták. Röviddel megjelenésük után *W. F. Albright* már arra hívta fel a figyelmet, hogy a gazdasági szövegekben előforduló TAR BERITI párhuzamba állítható a héber ברית כרח kifejezéssel.² A berit-re vonatkozóan a következőket állapítja meg: „The word berit can scarcely be separated from Accadian biritu »bond, fetter«, the exact derivation of wich is obscure.” Ha nem is lehet világosan nyomon követni az utat, amelyen át e szerint a feltevés szerint a héberbe került a berit szó, mégis van, aki megkísérli ezt az utat nagy vonalaiban megrajzolni. *O. Loretz*³ azoknak a nehézségeknek a feloldását, amelyek a levezetés útjában álltak, abban látja, hogy nem arra kell gondolni, hogy közvetlenül az akkádból vették át, hanem fel kell tételezni valami közép-asszír közvetítést. Ha a közép-asszír berittu-ból indulunk ki, és figyelembe vesszük azt az asszír sajátosságot, hogy a hosszú magánhangzó előtt a mássalhangzó megkötöződik, akkor – Loretz úgy véli – közvetlen párhuzamunk van a héber berit-hez. Az akkád kölcsönzést Loretz tehát asszírból való átvételre módosítja. Sőt tanulmánya végén azt állapítja meg, hogy ez az asszír kölcsönzés sem bizonyítható, azt javasolja, hogy elégedjünk meg azzal, hogy a berit egy nagyon régi héber szó, amelynek a jelentése „kötelék, bilincs, szövetség”.

A berit itt tárgyalt eredetére, ha nem is bizonyítékokat, de több alátámasztó érvelést sorakoztat fel *Moshe Weinfeld*⁴ Megemlíti, hogy az akkád is és a hettiták is olyan szavakat használtak a szerződések, szövetségek jelölésére, amelyek tulajdonképpen köteleket, bilincset jelentenek. Az akkád *riksu* és a hettita *ishitul* is köteleket jelent. Bizonyos mértékig még a német *Bund*-ban is ez tükröződik. A szövetségre használatos görög kifejezések: συσθήκη, ὁμονία, συσθησία, συνημοσύνη is összetartozást, összekötöttséget fejeznek ki. Ha a *berit*-et a „kötelék” eredeti jelentésből vezetjük le, akkor az magyarázatot szolgáltat arra is, hogy miért lehet megerősítésről, megszilárdításról szólni a *berit*-tel kapcsolatban, vagy a szerződések esetén a szerződés érvényességéről, megbízhatóságáról. Az akkádban pl. ilyen kifejezések vannak: *dunnunu rikstate* = a köteleket erőssé tenni = szerződést érvényessé tenni, *riksu dannu* = erős kötelék = érvényes, megbízható szerződés. Jellemző az is, hogy a görög kifejezés egy szerződés felbontására a λύειν igével áll, amely ismét csak a kötelék feloldására, megoldására utal. Az érvelések sorába még az ugaritit is be lehet vonni.⁵ Az ugariti a szerződések jelölésére a *msmt* szót használja. *M. Weippert* ezt a *smd* = kötni, megkötni igéből vezeti le, ahogyan az akkádban a *riksu* szót a *rakasu* = kötni ige származékaként foghatjuk fel.

Milyen kifogások merülnek fel azzal szemben, hogy, a *berit*-et az akkádból vagy az asszírból átvett szónak tartjuk? A qatnai szövegeket *J. A. Soggin*, a holland származású valdens professzor vetette behatóbb vizsgálat alá.⁶ Megállapítja, hogy a problémákat már igen jól érzékelt a szövegeket publikáló *J. Bottero*. A szövegek fordítására nem is vállalkozik a meglévő nehézségek miatt. Utal *Bottero* arra is, hogy a kérdéses kifejezés előfordul egy jóval korábbi szövegben is, a mari Saal 110-es szövegben olyan összefüggésben, ahol egy sor személynék aranyat és ezüstöt osztanak ki. *Albright* úgy magyarázza, hogy a szövegekben olyanokról van szó, akik szolgálatra kötelezettek, vagy magukat kötelezték el szolgálat-tételre. Az első szöveg tartalmazza a neveket, a második a fizetség kiszolgáltatását. A mari szöveg hasonló helyzetben levők fizetésének a kiszolgáltatásáról szól. Ilyen összefüggésben fordul elő a szövetség-fogalom ragozott formája, és a munkaadók és munkavállalók közötti megállapodást jelöli. Mivel *Albright* ezt a kifejezést összekapcsolja a *ברית* kifejezéssel, ez volna akkor a legkorábbi előfordulási helye, amely visszanyúlik az ószövetségi szövegeket megelőző korra. Összefüggésbeli párhuzamát látja *Soggin* a 2Kir 11:4-ben, ahol a főpap köt szövetséget zsoldosokkal és egyéb csoportokkal, és feladatokat ró rájuk. *Albright* megtalálja még egyiptomi szövegekben is a *brjt* szót, de nem vonhat le belőle további következtetéseket, mivel az egyiptológusok között nincs egyetértés a *brt* ill. a *brjt* szó jelentését illetően. Az egyiptomi szövegekben való előfordulást *M. Görg* is kiértékelte, de az ő eredményeire a későbbiekben térünk vissza. A qatnai szövegek megfejtésében úgy tűnik, hogy *Albright* a kifejezés egyik részét, a *TAR*-t jól fejtette meg. A szótárak számolnak azzal, hogy a *TAR*-t úgy kell érteni, mint az akkád *parasu*-t. Egy lépéssel még tovább vezet az a megfigyelés, hogy az új sumérban a *TAR* bírászkodási dokumentumokban ebben az értelemben jelenik meg: esküdni, megesküdni, esküt letenni, eskü alá vonni. Szinte a bírósági eljárás terminus technicus. Mindig olyan fogalmakkal áll kapcsolatban, amelyek eskü letételét, eskü kivételét jelentik.

A probléma akkor kezdődik, amikor az akkádban vizsgáljuk. Itt ugyanis hasonló összefüggésben nem fordul elő. Esetleg arra lehet gondolni, hogy egy periférikus akkádban megmaradt kifejezéssel van dolgunk, ami Qatna földrajzi és etnikai adottságaira tekintettel nem volna lehetetlen, de amíg a periférikus akkádban sem mutatkozik ennek a használata, addig nem sokat lehet róla mondani. Különösen problematikusnak látja *Soggin* azt, hogy a *berit*-t a héber *berit*-tel összekapcsoljuk, ahogy azt *Albright* tette. Egyrészt a genitívus nem illik az összefüggésbe, ahogy azt már *Bottero* észrevette, másrészt kérdés az, hogy miért kell egyértelműnek tekinteni az akkád *riksu*-val, s miért nem inkább a *birt* = között prepozíció értelmében fogjuk fel.

Ez az egész levezetés és magyarázat különösen problematikusvá válik a *ברית* kifejezésben. ha köteleket, bilincset jelent eredetileg a *berit*, akkor a *ברית* igével éppen nem egy kapcsolat létrejöttét, hanem annak elvágását, elszakítását jelenti. Helyénvalónak kell tartanunk *E. Nielsen* megállapítását erről: „to cut – a bidding would indeed be an astonishing expression of the idea of covenant-making.”⁷ Az a próbálkozás tehát, amely a héber *berit* szót akkád főnévből kívánná eredeztetni, vagy összekapcsolni, kétes útnak bizonyul.

A/2. Eredetileg akkád prepozíció

Van egy másik levezetési próbálkozás is, amely szintén az akkádból indul ki, de nem főnév a kiindulás, hanem egy prepozíció. *Martin Noth* nevéhez fűződik ez a levezetés.⁸ *Noth* a II. 37. marii szövegben talál egy olyan részletet, amelyben szövetségekötésről van szó. A szövegrészlet fordítását *Noth* így adja: „Zum Eseltöten zwischen den Hana-leuten und Idamaraz brachte man ein Jungtier und Lattich herbei; ich fürchtete meinen Herrn und liess Jungtier und Lattich nicht zu. Einen Esel, Sohn einer Eselin liess ich selbst töten; eine Vereinbarung zwischen den Hana-Leuten und Idamaraz brachte ich zustande.” A szövegrészletben két embercsoportról van szó, a Hana-emberekről és az Idamaraz vidékről valókról. Mind a két embercsoport az Eufrátesz melletti Mari királyának a fennhatósága alá tartozott. A király tisztviselője köt szövetséget királya uralma alá tartozó embercsoportok között. A szövetségekötés meghatározott formában megy végbe, ahol a lényeg egy számár kultikus megölése. A számár megölése itt általános kifejezés a szövetségekötésre. Mindkét partner magával hozza ugyanazokat a dolgokat, amelyek a maguk módján a szövetségekötéshez szükségesek. A királyi tisztviselő azonban nem engedi ezeket használni. Nem engedi meg, hogy királya fennhatósága területén más módon kössenek szövetséget, mint ahogy az a király őseinél szokásos volt. A számárcsikó kifejezés azt van hivatva jelölni, hogy nem öszvérről, hanem fajtisza számárról van szó, amelyet szertartásos célra lehet használni. Tehát nem a leölt számár korát vagy nagyságát jelöli ez a meghatározás. Mari embereinek az életében a számár egyébként igen fontos teherhordozó állat volt. A tevét még nem ismerték. A szövegrészletben a szövetséget vagy egyezséget a *salamam* szó jelöli, amiben *Noth* összefüggést lát a héber שלום szóval, amely gyakran a szövetség tartalmát írja le. A *berit* szó eredetét azonban *Noth* a szövegrészletben előforduló *birt* prepozícióban látja, amelynek a jelentése „között”. A fejlődés, a kialakulás útja így az, hogy a prepozícióból először önálló adverbium lett, majd ez

az adverbium főnéviesedett. Ezt a feltevést abban látja alátámasztottnak, hogy a *berit* másodlagosan alakult ki egy előljárás szerkezetből, az *ina birit*-ből, s ebben a szerkezetben a *berit* visszamegy a *biritum* főnévre, amely közbeeső teret jelent. Miután a fejlődés során a *berit* ismét főnévvé lett, a szövetségi partnereket külön prepozíció kapcsolja össze. Így alakult ki Noth szerint a *berit* kifejezés. Noth maga is elismeri tanulmányában, hogy levezetését nagyon nehezíti, hogy egy sereg átmeneti állomásra van szükség, és ez magát a feltevés helyességét is kétségessé teszi. Igaza lehet Ernst Kutschnak, aki a szövegrészlet *berit* szavát nem a héber *berit*-tel hozza kapcsolatba, hanem inkább a *berit* és a *berit* között lát összefüggést.⁹ Moshe Weinfeld azonban tautológiának tartja a *berit* és a *berit* egymás mellett állását, ha a *berit* jelentése is „között”.

B/ Ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy a *berit* nem idegenből átvett szó, hanem eredetileg is héber szó, akkor két gyök jöhetne számításba, amelyekből leszármaztatható volna a *berit* szó. Egyik lehetőség az, hogy feltételezzünk egy *berit* gyököt, amelynek a *qitil* formája volna a *berit*. Hasonló képzéseket találunk más gyökök esetében is. Ilyen lenne a *berit* igéből a *berit* (Gen 19:26, 1Sám 10:5), vagy a *berit* igéből a *berit* (Zsolt 49:11). A *berit* esetében ilyen levezetés azért nem gondolható el, mert a *berit* ige sem a héberben, sem a rokon nyelvekben nem ismeretes.

A másik lehetőség az, hogy a *berit* ige *berit* igét vegyük alapul. Ebből az *berit* végződés képezne főnevet. Ehhez hasonló képzést találunk más gyököknél is. Ilyen példák a *berit* a *berit* igéből (Gen 50:4), a *berit* a *berit* igéből (Préd 5:10), a *berit* a *berit* igéből (Num 21:29, Ez 16:53), a *berit* a *berit* igéből (Zsolt 107:20, JSir 4:20), vagy hasonlóan származhat a Kerit patak neve a *berit* igéből (1Kir 17:3, 5).

Ezt a második lehetőséget többen vették kiindulásul, de más-más eredményhez jutottak attól függően, hogy mit tekintettek az igei gyök alapjelentésének.

B/1. A „vágni” ige származéka

Gesenius Wilhelm már 1835-ben a *berit*-et a *berit* ige származékának tekinti. Az ige jelentését pedig így adja meg: „*cecidit, secuit*”. Az ebből levezetett főnév jelentése lesz „*foedus, ab hostiis dissectis dictum*”. A sok problémát okozó *berit* kifejezés ezzel a jelentéssel szó szerint így volna fordítható: egy vágást vágott. Azon a szokáson keresztül jön aztán ez kapcsolatba a szövetségkötéssel, amelyről a Gen 15:10-ben és a Jer 34:18-ban történik említés. Mások is elfogadták aztán ezt a levezetést, pl. *Fr. Buhl*, *E. König* és *Guthe*. A legnagyobb probléma ezzel a megoldással az, hogy a héberben a *berit* gyöknek sehol sem található „vágni” jelentése. Ennek a levezetésnek a hívei azt hívták segítségül, keresztezve ezzel az idegenből való átvétel útját, hogy az arabban a *bara* ige jelentése „vágni”. Később ez a fölfogás háttérbe szorult. Újabban csak *P. Humbert* elevenítette fel ezt az elméletet¹⁰, de követői nem akadtak.

B/2. Az „enni” ige származéka

Előfordul azonban a *berit* ige két különböző jelentéssel is az Ószövetségben. Az egyik jelentés „enni” (2Sám 13:5, 10). Ha a *berit*-et is ennek az ige főnévi származékai közé

soroljuk, akkor ebből az igéből három különbözőképpen képzett főnevet találunk az Ószövetségben. A *berit* = étel, eledel (Zsolt 69:22), a *berit* = étel, eledel (2Sám 13:5, 7, 10), és a *berit*. Hogy ezek hogyan viszonyulnak egymáshoz, arról *Köhler* azt mondja¹¹, hogy jelentésük azonos, mint ahogy a *berit* és a *berit* is ugyanazt jelenti. A *berit*-ről és a *berit*-ről azt jegyzi meg, hogy az a betegeknek, gyászolóknak, szegényeknek az eledelét jelenti. A *berit* tehát olyan közös étkezés, amely közösséget teremt az együttélők között. A *berit* ilyen értelmezését már a század elején *Eduard Meyer* is említette. A *berit* jelentési körét a *berit* ige „enni” jelentését alapul véve *Meyer* így határozza meg: „*Da dies als die Herstellung einer Gemeinschaft unter den Teilnehmern... aufgefasst wird, bezeichnet es zunächst den Abschluss dieser Gemeinschaft, den Vertragsakt, dann die Bedingungen, auf die hin er geschlossen wird, schliesslich Satzung, Gebot im allgemeinen*”.¹³ A *berit* eredetét erről az oldalról nézve világos értelmet kap a gyakran előforduló és igen vitatott *berit* kifejezés. A közös étkezés eledelének a szétvágását, szétosztását jelenti. Kérdés, hogy leterheli-e a *berit* értelmét is az a közelebbi meghatározás, amelyet a *berit* ige másik két főnévi származékához fűznek, hogy ti. betegek, gyászoló, szegények eledeléről van szó a fogalomban. Talán még az is további vizsgálódást kívánna meg, hogy a másik két főnévnek valóban megvan-e ez a speciális jelentése. Az pedig egyáltalán nem biztos, hogy a levezetésnek ez az útja azért nem járható, mert olyan speciális evésről van szó a főnevekben, amely nem fér össze a szövetség közösséget jelölő jellegével. A levezetés bírálói ugyanis ennek alapján vetik el a magyarázat helyességét (*Kutsch*, *Weinfeld*, *Wächter*). Igaz azonban az, hogy – még ha legelfogadhatóbb eredetnek tartjuk is – akkor sem tisztázott megnyugtatóan a *berit* igéből származó három főnév egymáshoz való viszonya, s egynek-egynek a speciális jelentése.

B/3. A „látni”, „meghatározni” ige származéka

1968. július 24-én Würzburgban a 27. német orientalista napon fejtette ki Ernst Kutsch akkori bécsi professzor először állásfoglalását a *berit* eredetéről.¹⁴ Ő arra hivatkozik, hogy az Ószövetségben a *berit* ige nem csak az „enni” jelentéssel fordul elő. Van egy olyan előfordulási hely is, az 1Sám 17:8, ahol ennek az ige más jelentése van. Tehát Ernst Kutsch két külön ige gyökkel számol. Levezetésének az alapja a *berit* II. Mivel ez egyetlen helyen fordul elő az Ószövetségben, nem könnyű a jelentés meghatározása. A magyarázók nagy része, az értelmet a szövegösszefüggésből keresve, ezt a szót az 1Sám 17:8-ban egy ismertebb igeire változtatja. A *berit*-ra változtatva találják értelmesnek a szöveget. Kutsch nem kíván szöveg módosítást elfogadni, hanem ennek az egyszer előforduló ige más jelentését keresi. Nem ő az egyetlen, aki ezen a helyen a szöveg módosítást elutasítja, és az ige kapcsolatba hozza a *berit*-tel. *Johannes Pedersen* már korábban is a változtatás ellen foglalt állást, és az értelmet éppen a *berit* felől közelítette meg. „*In der Tat ist diese Veränderung überflüssig, wenn wir als Verbum zu berit betrachten, ja die Stelle hat ohne die Textänderung einen viel tieferen und dem semitischen Geist mehr entsprechenden Sinn. Der Satz würde auf Arabisch heissen ahidu imra'an, oder vielleicht noch besser haji'u für ahidu, und bedeutet: gehet eine berit mit einem Manne ein, d.h. gebet ihm den Auftrag, als euer Vertreter aufzutreten. Wir*

verstehen dann auch eine Nuance, die ausser acht gelassen wird, wenn man baharu liest: Goliath sagt «ich bin der Philister», nicht «ein (zufälliger) Philister», sondern der Philister, welcher im Namen seines Volks hervortritt. Es ist dann natürlich, dass er zu den anderen sagt: Erwählt ihr euerseits einen Mann, der in euerem Namen hervortreten und mit mir kämpfen kann. Und dieses, dass der Mann im Namen eines Volks hervortritt, bedeutet vielmehr, als dass er ein äusserlicher Vertreter der Gesamtheit ist. Das Volk hat sich mit ihm identifiziert, denn darin besteht der «Bund».¹⁵ Ezt az állásfoglalást újabban Walter Baumgartner is magáévé teszi.¹⁶ Míg Pedersen ennek az egyszer előforduló igének a jelentését a berit segítségül hívásával határozza meg, addig Kutsch eljárása éppen a fordítottja, ennek az igének a jelentéséből kiindulva keresi és ennek segítségével határozza meg a berit alapjelentését. Mikor a ברה II. ige felől közelít a berit fogalmához, bár héber gyökből indul ki, mégis keresztezi azoknak az útját, akik idegenből való átvételnek tekintik a berit szót. Az ige jelentését ugyanis Kutsch is az akkád baru segítségével határozza meg. Az akkád baru jelentése „látni”. Ezt az akkád szót már korábban is kapcsolatba hozták a héber berit-tel¹⁷, de a kettő összekapcsolása nem valósulhatott meg amiatt, hogy az akkád ige a jövőmondó pap látomását, látását, jövendölését jelenti, és ebből nem találtak közvetlen szálát a szövetség értelméhez. Kutsch a ברה ige átvitt értelmét vonja be a megbeszélésekbe. Szerinte a szó átvitt értelmével találkozunk az 1Sám 17:8-ban is. Az átvitt értelem pedig ez: „kinézni”, „kiválasztani”. A jelentés-átalakulásnak ezt az irányát azzal törekszik elfogadhatóvá tenni, hogy megpróbálja igazolni, hogy annak a másik két igének, amelynek az eredeti jelentése az Ószövetségben „látni”, azoknak is hasonló átvitt értelmük van. A ראה és a הרה igeik ezek, amelyeket átvitt értelemben használva is megtalálunk. Az elsőt a Gen 22:8-ban, a másodikat az Ex 18:21-ben. Az Ézs 28-ban Kutsch egy olyan szövegre is rámutat, ahol a berit párhuzamban áll a הרה aktív (15. vers), ill. passzív (18. vers) participiumával. A szinonim igeik névszó származékait találja itt. Elméletének igazolására a הרה ige jelentésmódosulására a Targumot is bizonyosságul hívja, sőt párhuzamként a görög δοκεῖν, δοκείσθαι, δέδοχθαι, ἔδοξεν igeiket is említi.

Nemcsak az a kétséges ebben a levezetésben, hogy egyetlen előfordulási helyre kell alapozni az eredeti jelentés meghatározását, hiszen más gyökökkel is előfordul, hogy csak egyetlen helyen szerepelnek az Ószövetségben. Ez esetben szerencsésebb Pedersen megközelítési módja, aki, ha ez a két szó összetartozik, akkor az ismertebb, gyakran előforduló alakból indul ki. Persze ez esetben nem tudunk közelebbit mondani a berit eredetéről. Kutsch levezetésében probléma marad az is, hogy a módosított értelmű igéből, az átvitt értelemről hogyan jut el a szövetséghez, vagy akár a „kötelezettség” értelemhez, amelyet Kutsch levezetése alapján is, de már ezt megelőzően, ettől függetlenül is a szó jelentésül ajánl. Fontos fejlődési fokozatok megvilágítatlanul maradtak, amelyek kétségessé teszi a levezetés helyességét.

B/4. Az „elkülöníteni” igéből

Gillis Gerleman 1978-ban az Institutum Judaicum Delitzschianum intézetében Münsterben tartott előadásában¹⁸ minden eddigőtől eltérő eredményhez jutott annak alapján, hogy az igei gyök másik változatából indult ki. A korábbi eti-

mológiai levezetések hibáit abban látja, hogy azok mind valamilyen előfeltevés hatása alatt állnak, és arra szolgálnak, hogy előfeltevést igazoljanak. Gyanúsnak tartja azt is, hogy különböző levezetések vetélkedhetnek egymással. Olyan vizsgálatot tart szükségesnek, amelyik a későbbi teológiai értelmezéstől mentesen lát munkához. Az egész szövetség-teológiában azt tartja nagyon nyugtalanítónak, hogy a berit szó jelentésmagva nincs kellően tisztázva. Különösen az etimológia területén érez nagy bizonytalanságot. Pedig nagyon fontos fogalomról van szó. „Nehezen lehetne másik olyan fogalmat megnevezni, ami a bibliai tudományokban, de különösen az ószövetségi teológiában fontosabb szerepet játszana, mint a szövetség fogalma.”¹⁹

Morfológiailag nem lát problémát. Két radikálisból álló héber gyök nőnemű végződéssel ellátott formája. Az ilyen főnevek főként elvont értelműek. Pl. ראיה = tekintet, שביח = fogság, בכיה = megsiratás. Ezek a példák arra engednek következtetni, hogy deverbativummal van dolgunk, mégpedig két radikalist tartalmazó gyök esetében. A בר gyök esetében mind a főnévi, mind az igei jelentés megtalálható a héberben. Főnévként a lexikonok négy jelentést sorolnak fel: 1. fiú, 2. tiszta, 3. gabona, 4. szabad mező. Igeként a ברה két jelentéssel szerepel: 1. enni, 2. meghatározni, kiválasztani (ez utóbbi hapax legomenon). A ברר is két jelentéssel található: 1. elkülönítés, 2. élesít, élez.

A sokféle jelentés alkalmat ad különböző elméletek kialakítására. Gerleman kérdése az, hogy jogos-e ez a sokféle jelentés, vagy van egy olyan közös nevező, ami minden jelentést átfog. Ha van ilyen, akkor a különböző változatok csak értelmi eltérések, vagy egy általános alapjelentés értelmi bővülése. Gerleman azt kívánja igazolni vizsgálatával, hogy van ilyen alapjelentés. Ennek a vizsgálatnak fonalát kövessük most nyomon nagy vonalakban!

Az arámi nyelvterületen különösen gazdag jelentésváltozata van a בר szónak, de ezeket egy közös nevező össze tudja fogni. Ez a közös nevező pedig az „elkülönítés”, „elkülönített”, „magában lévő”. A héberben בר ritkábban fordul elő, mint az arámiban. A szótárak szerint a főnévnek négy jelentése is van. Gerleman véleménye szerint tévedésen alapszik a négy eltérő jelentés. A három utolsóról, úgy véli, könnyen belátható, hogy mindenik mögött az elkülönítés értelem található. Az elkülönített szabad mező. Az elkülönített jelenthet minőségi különbséget is. Így lehet a „különös” pozitív értelemben az elegyítetlen, érintetlen, tiszta. A gabona lehet a szalmától, a polyvától elkülönített. Lehetséges azonban az is, hogy az állagra utal a név, ahogyan a gabona önálló szemekből áll. A „fiú” jelentést kell külön megnézni. A בר ebben az értelemben az Ószövetségben mindössze két helyen található a szokásos בן helyett. A Péld 31:2-ben. Vitatja azonban, hogy itt valóban „fiút” jelentene, inkább „különlegességet”, „sajátosságát”. A következő értelmet találja így itt: „Mi az én sajátosságom, mi születésem sajátossága, mi a kötelességemmel összefüggő sajátosság?” A másik előfordulási hely a Zsolt 2:12. Itt még a שך ige is bonyolítja a helyzetet, de véleménye szerint itt sem „fiú”-ról van szó, hanem elkülönülésről, visszavonulásról, az ige jelentését pedig „megnyugodni”, „megnyugtanni” értelemben veszi. Így a következő értelmet nyeri: „Ártatlanságot ölt magára²⁰, hogy ne haragudjon, és utatokat ne rontsa meg.”

A főnévi forma után az igei gyököt is ebbe a jelentéskörbe kívánja bevonni. Így a ברר egyik jelentéséről az

1 Sám 17:8-ban azt vallja, hogy ott az értelme ez: „kiemelni”, „kivenni”. A másik jelentés az „enni”. Erről elhamarkodottnak tartja Köhler felfogását. Inkább ez volna az értelme: megkóstolni valamit (gustare), ételt kiválasztani, valamiből egy keveset fogyasztani. Így tehát az alapjelentéssel összekapcsolódik. A ברר igéről az elkülönít jelentést az Ez 20:38 és a Neh 5:18 helyekre alapozza. A második jelentésként számon tartott „élesít”, „élez” értelmet sem hagyja helyben. Az Ez 49:2-ben nem éles, hanem különleges nyílról van szó Gerleman értelmezésében, a Jer 51:11-ben sem élesítésről, hanem a nyíl elővételéről, tartójából való kivételéről van szó. Hivatkozik a LXX fordításra is. Az előző esetben: βέλος ἐκλεκτόν, az utóbbi esetben παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα. Kitér Gerleman még a Préd 3:18-ra is, ahol a לברר אלהים kifejezésnek ad új értelmet. Tárgynak tekinti az אלהים szót, és így a kifejezés értelme nem az, hogy az embereket Isten megpróbálja, hanem „hogy ők Istent elkülönítsék”.

Ezek alapján a ברר értelme a ברר igéből eredeztetve: különleges, elkülönített (Absonderns), kivételes (Ausnehmens).

Felfogásának próbakövévé teszi a ברר ברר kifejezést. A ברר-ról azt állapítja meg, hogy az nem kettévágást jelent, hanem levágást, valamiből egy darab elkülönítését, vagy valamit egy helyről elvágni. Tárgyként szerepelhet az ige mellett faág, Asera, szőlővessző, elbőr. A szövetségkötésre alkalmazva a Gen 15-re szoktak utalni, de ott az állatok kettévágására nem a ברר ige szerepel, hanem a ברר. A ברר-tel együtt a ברר ige így ezt jelent: valami elkülönítettet elválasztani, az egésztől elkülöníteni, vagy egy különlegességet elválasztani. A ברר így egy olyan általános, elvont értelmet kapott, ami egy adott összefüggésben változhat. Sajátos változása pl. a ל prepozícióval összekapcsolva. A ברר ברר jelöli, hogy valakinek különleges kiváltságot ad, vagy biztosít pl. hadizsákmányból, örökségből.

A következő példákkal támasztja alá megállapításait: az Ex 23:32 értelme így: „Ne tulajdoníts neki semmi különlegességet!” A 2 Sám 5:3-ban Dávid a véneknek kiváltságot, előnyt biztosított. A Józs 9:15-ben megkímélés, életben hagyás. Az 1 Kir 20:34-ben Áháb és Benhadad kölcsönösen berit-et adnak egymásnak, kiváltságot biztosítanak egymásnak. Ha Isten az alany, a Jer 32:40-ben a kiváltság ברר az, hogy Isten nem fog tőlük elfordulni. Az Ez 34:25-ben a kiváltság a vadállatok elűzése. A Zsolt 89:4–5-ben a kiváltság Dávidnak és utódainak szól. Az עם és az אה prepozíciókkal a ברר ברר forma kiváltságot, különlegességet valakivel megosztani, valakit ebben részesíteni. A 2 Sám 3:12-ben: „oszd meg kiváltságodat velem”. Az 1 Sám 18:3-ban Jonatán és Dávid megosztották a kiváltságot, a jövőző királyságot. A kiváltságon kívül jelenthet ברר egyszerűen csak különlegességet, minden előjog nélkül. Az Ez 17:13-ban „külön megbeszélést tart vele”, „külön megállapodást köt vele”. Az 1 Kir 15:19-ben „külön megállapodás köztem és közted”, a 2 Kir 11:17-ben Jahve, a király és a nép között, hogy a nép az Úr népe lesz. Teológiai vonatkozásban, amikor az alany Isten, a ברר ברר vagy עם kifejezésekben az értelmet Gerleman így adja meg: közölni egy ígét vagy ígéretet. Lehet egy különleges közlés, különleges parancs. A Jer 34:13-ban a szabadonbocsátás a ברר, a 2 Kir 17:35-ben az első parancsolat, máskor az egész dekalógus (Deut 4:13). A Jer 31:31-et így érti: Izráel házával és Júda házával egy új, külön parancsolatot fogok közölni.

A status constructussal összekapcsolt ברר eseteit is sorra veszi és felfogásába illeszti. A ברר ברר kifejezés a Bir 8:33-ban sajátos, különleges Baalt jelent. Egy ilyen különleges Baalt állítottak fel vagy tettek istenné. A Dán 11:22-ben a ברר ברר különleges fejedelem Gerleman értelmezésében. A Lev 2:13-ban a szövetség sója különleges só. A Gen 9:12, 13, 17-ben a szivárvány különleges jel. A 2 Kir 23:2-ben nem a szövetség könyve, hanem az a különleges könyv, amit a templomban találtak. A szövetségláda = a különlegesség ládája. Az Ex 24:8-ban a ברר ברר az a különvett vér, amit Isten megoszt a néppel.

Gillis Gerleman fejtegetéseit nemcsak előítéletmentesen szánta, hanem az etimológiai zűrzavar lezárásának is, végleges megoldásnak. Ez egyben jelentené a szövetség gondolatának és rendszerének a kiiktatását is. Felfogásával visszhangra alig talált, s követői sem akadtak. Mégis egy olyan mélyebb háttérrel hozott felszínre a fogalom jelentéstartalmáról az eredet kutatásának segítségével, amit jó számon tartani.

Excursus

Külön figyelmet kell szentelni a ברר ברר kifejezésnek. Bár nemcsak a ברר igével fordul elő a berit állandó fordulatként, gyakran áll a ברר ברר vagy a ברר ברר ige mellett is, és alkot velük olyan kifejezéseket, amelyek a szövetség létrejöttét, létrehozását, megszilárdítását fejezik ki. A ברר ברר jelentése is valami hasonló lehet. Mintegy 80-szor fordul elő az Ószövetségben. Szükséges, hogy ennek a különös kifejezésnek az eredetét és értelmét megkeressük. A berit eredetének és értelmének vizsgálatánál gyakran szembetaláljuk magunkat azokkal a problémákkal, amelyeket a ברר ברר kifejezés vet fel.

A ברר ige gyakori és ismert jelentése: „vágni”, „levágni”. Így pl. fát vágni (Deut 19:5 1 Kir 5:20), gallyat levágni (Bir 9:48, 49), szőlővesszőt levágni (Num 13:23, Ézs 18:5), ruhadarabot levágni (1 Krón 19:4, 1 Sám 24:5, 12), valakinek a fejét levágni (1 Sám 17:51, 31:9), körülmetélkedni (Ex 4:25), borjút kettévágni (Jer 34:18). A berit-tel összekapcsolva viszont az általánosan használt fordítása: „szövetséget kötni”. Hogyan kapta ezt a jelentést? A kutatók legtöbbször úgy magyarázzák ezt, hogy egy szövetségkötési szertartásból maradt meg ez az értelme. A szertartás abból állt, hogy egy vagy több állatot kettévágnak, a két fél darabot egymással szemben helyezik el, és az így elhelyezett állat fél darabjai között keresztülmegy az, aki a ברר alanya, aki a szövetséget létrehozza. Két helyen találunk az Ószövetségben utalást erre a szokásra: Gen 15:9–10 és Jer 34:18–19. Ezekon kívül még esetleg a Zsolt 50:5-re lehet hivatkozni, amely erre a szokásra utalhat. Már Gesenius ezeket mondja a kifejezésről Thesaurusában: „karat berit pepigit foedus respondet locutionibus lat. icere, ferire, percutere foedus, gr. ὀρκια τέμνειν, τέμνειν σπονδός, chald. *gezar qejam*, syr. *psq dj'ij* Hos XII. 2., quae quidem omnes a mactatione et dissectione hostiarum atque de ritu inter hostias dissectas transeundi in doederibus pangendis usitato repetitae sunt.”²¹ Az állatok szétvágása egyrészt áldozati állatok levágását jelenti, másrészt egy szertartás előkészítését. A magyarázók később csak az áldozati állat levágására gondoltak. E. König azt mondja róla, hogy a ברר ברר jelentése ez: levágni, nevezetesen egy szövetség megerősítésére bemutatandó áldozati állatot.²² Ezt az értelmezést már csak az is kétségessé teszi, hogy a ברר ברر sehol sem használatos az áldozati állat levágásának jelölésére. Csak

a Jer 34:18-ból és a Gen 15:10-ből következtetnek erre a jelentésre. Ezeken a helyeken pedig vitatott az, hogy az itt említett állatok áldozati állatok voltak-e. A Jer 34:18-ban valóban egy állat kettévágását jelöli a כרת ige, de arról itt szó sincs, hogy ezt az állatot áldozat bemutatására használták volna. A Gen 15-ben már komplikáltabb esettel van dolgunk. Az áldozat motívumai összekeverednek a szövetségkötési szertartás szokásával. S. E. Loewenstamm elemezte a Gen 15-öt ebből a szempontból.²³ Először is különösnek találja a levágott állatok sokaságát. Mi magyarázza, hogy ennyi állatot kellett levágni? Miféle szertartás ez? Aztán felfigyel arra, hogy a galambokat nem hasították ketté. Ezt még külön hangsúlyossá is teszi a szöveg. Nem vezethető le minden, amit ez a történet leír, a szövetségkötés szimbolikus cselekedeteiből. Hivatkozik Loewenstamm arra, hogy már a 13. században *Nachmanides* arra a következtetésre jutott, hogy itt a pentateuch áldozati törvényeire történik utalás. A modern írásmagyarázatban is helyet kap ez a felfogás (*Johannes Pedersen, Martin Buber*). Félrevezető is lehet azonban, ha azt sugallja, hogy a szövetségkötésnek különösebb köze volna az áldozati törvényhez. A szövetségkötés és az áldozati rend két egymástól független dolog. A szöveg ősi formáját a jeremiási leírás segítségével állapítja meg Loewenstamm. Állításának helyességét látja abban is, hogy az emésztő tűz csak a szétvágott állatok között ment át, a galambokat pedig érintetlenül hagyta. A Jubileumok könyve (14,11) még egy lépéssel tovább megy a Genesis 15-nél. Ott már nem egymás mellett van az áldozat és a szövetségkötési szertartás, hanem a Genesis elbeszélését teljesen áldozatbemutatásnak írja le. A Genesisben még jelen van a szövetségkötés jelképes cselekedete, de teológiai fonákosságokat eredményezne ezt a jelképes cselekedetet Isten és ember közötti szövetségkötésre átvinni. Ezért a jelképes cselekedetet a Genesis leírása igyekszik elmagyarázni. Ennek a folyamatnak az utolsó lépése a Jubileumok könyvében van. A Gen 15 korának meghatározására is felhasználja Loewenstamm ezt a részletet. Azt a következtetést vonja le belőle, hogy az áldozati állatnak három évesnek kell lennie, ezért – úgy véli – itt egy korábbi áldozati törvény maradványaira találtunk. Az 1Sám 1:24-ben találkozunk ismét ezzel. Ezért az áldozati törvényeknek ezt a változatát Silóhoz köti. Ezzel ellené mond annak a véleménynek, amely a Gen 15-öt a 7. századból való leírásnak tartja (*Straeck, Hofstijzer*). Az áldozati törvény ilyen vonatkozására alapozva jóval korábbinak tartja, s álláspontját abban látja megerősítettnek, hogy a leírásból hiányzik a deuteronomiumi kifejezőmód.

Loewenstamm fejtegetései is azt mutatják, amit Ernst Kutsch is állít²⁴, hogy ti. a szövetségkötés szimbolikus cselekedetéből eredetileg az áldozat motívuma teljesen hiányzott. Erről mások is hasonlóan vélekednek. (*F. Mühlau, W. Volck, J. J. P. Valeton, R. Kraetzschmar, P. Karge, G. Quell, G. von Rad*)

Különböző elképzelések vannak arról is, hogy mit is jelenthetett eredetileg a szövetségkötésnél az a szimbolikus cselekedet, hogy egy állatot vagy állatokat vágtak ketté, és a kettéhasított darabok között áthaladtak. Vannak, akik arra gondolnak, hogy az állatok kettévágása a szerződő felek megegyezését jelenti (*C. F. Keil., G. F. Oehler*), de ez a vélemény egyáltalán nem áll meg a Jer 34:18 esetében. *J. Henninger* mellett száll síkra, hogy a szétvágott állatokkal történő jelképes cselekedet a partnerek misztikus-sakramentális egyesülését jelenti.²⁵ Nem látszik azonban ez sem valószínűnek, mivel a Jer 34-ben és a Gen 15-ben is csak az egyik fél megy át a szétvágott állat darabjai között. Olyan

felfogással is találkozhatunk, hogy a kioltott élet egész szakrális életereje azé lesz, aki a szétvágott állat részei közé lép (*W. Robertson Smith, J. G. Frazer, E. Biberman*). *I. Zolli* a Gen 15:9–10, 17 értelmezésében odáig elmegy, hogy a tűz, véleménye szerint, a húsnak csak egy részét emészt meg, a többi rész pedig isteni erőt vesz fel, és így szolgál szakrális étkezésre.²⁶ A jelképes cselekedetek mégis inkább az az értelme, hogy az, aki keresztülmegy a szétvágott állat darabjai között, ha ígéretét, vállalt kötelezettségét nem teljesíti, akkor a szétvágott állat sorsára jut. A Jer 34 összefüggésében ez teljesen el is fogadható. A Gen 15 esetében csak messzemenő antropomorfizmus esetében lehet erről szó. Az ilyen értelmezés megtalálható már *Rashinál*, és igen sokan követik őt ebben. Párhuzamok találhatóak ehhez a magyarázathoz a klasszikus ókorban, pl. *Pliniusnál*²⁷, de Izrael környezetében is. Pl. a 17. század első feléből maradt fenn egy szerződés a jamhadi Abba-An és az alalahi Jarimlim között, ahol egy állat megölésének demonstrálása kifejezetten eskütétellel kapcsolódik össze. Ebben az esetben önelkötelezésről van szó. A másokra rótt kötelezésről van szó abban a szerződésben, amelyik Barga'ja, KTK királya és Mati'el, Arpad királya között jött létre a Kr.e. 8. században, vagy egy másik ugyanebből a korból való szerződésben, amelyet V. Assurnirari és az arpadai Mati'ilu kötött. A már említett ARM II,37 szövegben a szamar megölése arra a kötelezettségre utal, amelyet két partner magára vesz egy harmadik jelenlétében. Említhetnénk a hettita katonai esküszertartást, amelyben az összegyűlt sereg előtt különböző cselekményekben mutatják be az esküszegő sorsát. A szertartásban az átok következményeit magára veszi a sereg. Az Assurnirari és Mati'ilu közötti szerződésben külön említés történik arról, hogy azt az állatot, amelyiknek a fejét levágják, nem áldozat bemutatására vitték oda. A hitszegő sorsát nemcsak állatokon, hanem tárgyakon is bemutatták. Mindezek megerősítik Kutschot abban a meggyőződésében, hogy a Gen 15-ben és Jeremiásnál sem áldozatra gondolt a szöveg leírója, hanem a szövetségkötés jelképes cselekedeteiről hallunk ezeken a helyeken. A כרת ברית értelme tehát nem az áldozati állat levágásából vezethető le, hanem azzal a szokással hozandó kapcsolatba, hogy szövetségkötéskor levágnak egy állatot, és annak kettéhasított darabjai között átmennek. Ennek a magyarázatnak legfőbb nehézsége abban van, hogy a כרת ברית kifejezés éppen annak az ellenkezőjét írja le, mint amit azon érteni szoktak. Így kellene ugyanis fordítani: „szövetséget szétvágni”, és mégis éppen a szövetség létrehozását értjük alatta. Az értelmi fonákosság feloldására a görög és latin párhuzamokra szoktak hivatkozni. Ahogy a ὄρκια vagy a foedus nem a tárgyat jelöli, amit szétvágnak, úgy a berit sem a כרת ige közvetlen tárgya. A közvetlen tárgy az állat, amely a szövetségkötéskor szétvágásra kerül jelképes cselekedetként. A כרת ברית tehát egy olyan lerövidített kifejezésnek fogható fel, ahol a közvetlen tárgy háttérbe szorult, és egy másik, a cselekmény célját, eredményét jelölő tárgy lépett a helyére. *McCarthy* ezt mondja erről: „Here the linguistic short circuit has produced a paradox”.²⁸ Vajon meg kell-e elégednünk ezzel a paradoxonnal, vagy lehetséges-e más magyarázatot találni? *Johannes Pederson* más megoldást keres ennek a kifejezésnek a magyarázatára. Arra mutat rá, hogy a görög párhuzam nem egészen helytálló, nem kellően meggyőző. „Aber der Unterschied zwischen dem Hebräischen und dem Griechischen ist, dass ὄρκια auch die bei der

Zeremonie verwendeten Tiere bedeuten kann, während wir berit nie in diesem Sinne gebraucht finden. Es kommt hinzu, dass die Handlung in Gen 15. keineswegs eine so charakteristische Bunderzeremonie ist, wie man gewöhnlich annimmt. Wir müssen daher viel eher die Ursache dieses Sprachgebrauchs in dem bei den Semiten oft zu beobachtenden Übergang zwischen den Bedeutungen „schneiden“ und „entscheiden“, „abmachen“ suchen und lieber, anstatt Analogien bei den Griechen, die Aufklärung bei den Arabern zu finden trachten, wo der Ausdruck *kata'a jaminan* eine ziemlich genaue Parallele zu dem hebräischen Ausdruck bietet. Diese Erwägung wird noch dadurch gestützt, dass כרת mit אלה als Objekt vorkommt (Dt 29:11, 13) und mit אבנה (Neh 10:1).²⁹ Pedersen álláspontját Ernst Kutsch szélesebb alapokra helyezi. Egrésztt visszafelé megkeresi azokat a megnyilatkozásokat, amelyek már korábban ebbe az irányba mutattak. Így megtalálja a Gesenius szótár egyik átdolgozásában, amelyet F. Mühlau és W. Volck adtak ki. Ebben a kiadásban megtalálja a כרת-nak ezt a jelentését is: „entscheiden, feststellen, bestimmen”. C. Siegfried és B. Stade³⁰ ברית szó jelentését első helyen így adja meg: „die Satzung, Entscheidung”. Csak harmadik jelentésként jelenik meg a „der Vertrag oder Bund”. A כרת ige jelentése ennek megfelelően: „decidere, festsetzen”. Másrészt Kutsch szélesebb nyelvi összehasonlításban ad biztosabb alapot a jelentésmódosulás gondolatának. A nyelvi összehasonlításban egyedül Z. W. Falk tanulmányára³¹ támaszkodhat, mivel az újabb vitákban ez az elgondolás egyáltalán nem szerepel. Falk tanulmányában olyan igékkel foglalkozik, amelyek jelentésbeli kapcsolatot mutatnak fel a vágás, elkülönítés és a jogos döntés meghozatala között. Ilyen igék kerülnek itt sorra, mint a חתך, הרץ, גור. A כרת igével csak a ברית כרת kapcsolatban foglalkozik, és ezt állapítja meg róla. „In any case the covenant ceremony linked together the acts of cutting and determining”. A többi igénél azonban a jelentésmódosulás az alábbiak szerint mutatható ki:

גור kettévágni (1Kir 3:25, 26), elhatározni (Jób 22:28). Nifal alakban kivágattatni (Ézs 53:8), határozni (Esz 2:1). A középkori héberben is és az arámban is előfordul mind a két jelentésben. Sőt a főnévi származékának is kimutatható mind a két jelentése.

הרץ nyelvét hegyezi (Ex 11:7) dönteni, elhatározni (1Kir 20:40). A középkori héberben is mindkét jelentés megvan.

A חתך nifal alakja található meg a Dán 9:24-ben, de a középkori héberben mindkét jelentése ismeretes.

A *psq* ige főnévi származékainál is mindkét jelentés megtalálható:

pisuq = szétválasztás – megállapítás

pesaqa = szétvágás – döntés

piqeta = darab, töredék – megállapodás.

Az akkád *parasu* jelentése is ez a kettő: „trennen – entscheiden”. A különböző igeörzsekben is ez a két jelentés található meg.

A sumér TAR ugyancsak azt jelenti, hogy „vágni”, mint az akkád *parasu*. Ahogy a héberben a berit a כרת mellett áll, úgy a sumérban a *nan-erim* (átok, eskü) áll a TAR mellett. A kifejezés betű szerinti fordítása ez volna: „átkot vágni”, az értelme pedig ez: megerősítő esküt tenni. Az említett sumér párhuzamon kívül másokat is felsorolhatnánk. Pl. az óarámban a *gxr'dn*, amely a sefirei szerződésben található meg a 8. század közepéről fennmaradva. A ברית כרת kifejezés

egyértelmű az arámi *gezar qejam*-mal, és a LXX διαθήκη διατίθεσθαι kifejezése is megfelel héber elődjének.

Az összehasonlító anyag tehát a sumértól az arámig terjed az akkád, a bibliai héber és a középkori héber át. Arról győző meg ez az összehasonlítás, hogy a héber כרת ige jelentése nemcsak „levágni”, „lemetszeni”, hanem jelenti azt is, hogy „meghatározni”, „megállapítani”. A jelentés-átalakulás legjobban az akkádban mutatható ki, amit Kutsch így vázol fel: abtrennen – unterscheiden – entscheiden. Két helyet is említ az Ószövetségből, ahol a כרת átalakult jelentésével találkozunk: Ézs 57:8 és a 2Krón 7:18. Ezekben a helyeken nem áll mellette tárgyként a berit, jelentése mégis ugyanaz. Különösen tanulságos az utóbbi hely, ahol a másik jelentéssel is előfordul a כרת ige. Ha hozzávesszük azt a jelentésmódosítást is, amelyet Kutsch a berit-tel kapcsolatban kidolgozott, akkor már nem kell paradoxonnak nevezni a szókapcsolatot, a berit lehet a közvetlen tárgya a כרת igének.

Egy nagyszabású, részleteiben is jól kidolgozott kísérlettel ismerkedtünk itt meg, amely Pedersentől indul ki és Kutschnál találja kiteljesedését. Azt azonban külön meg kell vizsgálnunk, hogy az a jelentés, amelyet Ernst Kutsch a beritre vonatkozóan meghatároz, valóban helytálló-e, mert igazában a כרת jelentésmódosulása ennek a függvénye. A berit jelentésével majd a következő fejezetben foglalkozunk. Annak eredménye után lehet véleményt alkotnunk a szókapcsolat jelentéséről is.

C/ Összefoglalás

Tanulságos az etimológiai levezetések értékelésénél figyelembe venni James Barr³² megállapításait, mivel azok többoldalú megközelítés eredményeire alapulnak, és nem állnak előfeltevések befolyása alatt. Barr végkövetkeztetése az etimológiai vizsgálatokról az, hogy megnyugtató eredményhez egyik próbálkozás sem vezet. Ezt bizonyítja pl. az is, hogy teljesen más kiindulásból, Ernst Kutsch a héber ברית igéből, Moshe Weinfeld pedig az akkád biritu főnévből kiindulva ugyanahhoz az alapjelentéshez jutnak el, a „kötelesség” értelemhez. Már ez is kétséges teszi a levezetések helyességét. Vajon melyik lehetne igaz a kettő közül? Egyáltalán közelebb visznek-e ezek a fejtegetések az eredetnek? Ha pedig az akkád főnévből keressük az eredetet, hogyan lehet egymástól oly messze eső jelentésekhez jutni ugyanaból a kiindulásból, mint a Weinfeld állítása szerinti „kötelesség”, „elkötelezettség”, és a sokan mások által vallott „bilincs”, „kötelék”, amiből aztán következik az „összekapcsolás”, „összekötés”, „szövetség”, „egyezség” értelem? Ernst Kutsch érvelésének rendkívül kevés alapja van. Egyetlen bibliai hely a feltételezett előfordulás, ahol a jelentést más sémi nyelvek segítségével lehet csak meghatározni. A biztosabbnak látszó párhuzamos használat a חוה mellett (Ézs 28:15, 18). James Barr szerint mindenképpen megkérdőjelezhető, de semmiképpen sem kielégítő bizonyíték.

James Barr arra is felhívja a figyelmet, hogy a ברית főnév az Ószövetségben sehol sem fordul elő többes számban. Az Újszövetségben a Gal 4:24-ben a görög főnév többes száma megtalálható, és egyes apokrif iratokban a héber főnév is. Azzal tehát nem magyarázható a többes szám hiánya, hogy nyelvtanilag nem volt képezhető, hiszen ha Biblián kívüli helyeken is és csak szórványosan, de előfordul. A Bibliában több szövetségről is van szó, mégsem használták a többes számát. Nem is olyan elvont fogalom, ami többes számban

nem állhat. Ha az eredet valóban egy prepozíció volna, akkor abból esetleg ilyen fejlődési vonalra lehetne következtetni: az előjáró előbb főnéviesedett, de nem teljesen, nem jutott el odáig, hogy főnévhez hasonlóan többes számát is képezni lehessen. A később mégis megtalálható többes szám ezt inkább kétségesse teszi, minthogy egy további fejlődési szakaszt jelentene.

Nincs tehát világos összefüggés sem a birit előjáróval, sem az akkád birit főnévvel, de ugyanez mondható el a ברה ige egyszer előforduló bizonytalan jelentéséről is. Még ha az „eledel” jelentés gyászoló, ínségben lévők eledelében meg is található az Ószövetségben (JSir 4:10), Barr akkor is úgy véli, hogy ennek a jelentésbeli távolsága túl nagy ahhoz, hogy a hallgatók gondolatában a בריח-tel való kapcsolatot megjelenjen. Inkább azt javasolja, hogy fogadjuk el a beritet olyan ősi, eredeti héber szónak, aminek a Biblián kívülről más jelentését nem kell keresni, csak azt körülhatárolni, ami a Bibliában található.

A levezetésekben talán Köhler megoldása hagy maga után legkevesebb kérdést. Ő ugyan nem dolgozta ki olyan részletességgel, hogy arra is kitért volna, hogy a ברה kifejezés hogyan kapcsolódna az „eledel”, „étkezés” eredeti jelentéshez, mint ahogy ezt Kutsch az általa adott jelentéshez kidolgozta, azonban ha az eledel szétvágására gondolunk, akkor a kifejezés jól jelképezheti a szövetségkötés aktusát. „A berit tulajdonképpen mégis csak az evést, az étkezést jelenti”³³ – állapítja meg *Johannes Hempel*.

Ha az etimológia útján nem lehetséges biztos alapjelentéshez jutni, akkor az összefüggésekből, a szövegekben való használatból kell ezt megtalálni. Természetesen többen jártak ezen az úton is, és különböző eredményekhez jutottak. A következő fejezetben a kutatásnak ezt a területét tekintjük át.

(*Sárospataki füzetek 2000/1.*)

Jegyzetek:

1. KRAETZSCHMAR, RICHARD: Die Bundesvortstellung im AT. 245. p.
2. ALBRIGHT, W. F.: The Hebrew Expression for „Making a Covenant” in Pre-Israelite documents. BASOR. 1951. 21–22. pp.
3. LORETZ, O.: בריח – „Band-Bund”. Vetus Testamentum. 1966. 239–241. pp.
4. WEINFELD, MOSHE: בריח Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament. Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz. 1973. 783–784. colom.
5. Loretz, O.: i.m.
6. SOGIN, J. A.: Akkadisch TAR BERITI und hebräisch ברה בריח. Vetus Testamentum. 1968. 210–215. pp.
7. NIELSEN, E.: Shechem. A Traditio-Historical Investigation. Kopenhagen, 1959. 114. p.
8. NOTH, MARTIN: Das alttestamentliche Bundschlüssen im Lichte eines Mari-Textes. Gesammelte Studien zum Alten Testament. München, 1957. 142–154. pp.
9. KUTSCH, ERNST: בריח berit Verpflichtung. Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament. München. 1971. 340. colom.

10. HUMBERT, P.: Rezension. Lexicon in Veteris Testamenti Libros. Ed. L. Koehler. Theologische Zeitschrift. 1950.
11. KÖHLER, LUDWIG: Problems in the Study of the Language of the Old Testament. J. S. S. 1956. 6. p.
12. KÖHLER, LUDWIG: i. m. 6–7. pp.
13. MEYER, E.: die Israeliten und ihre Nachbarstämme. Halle, 1906. 558. p.
14. ERNST KUTSCH előadása 1969-ben a ZDMG mellékletében jelent meg. Majd átdolgozott tanulmányként: Sehen und Bestimmen. Die Etymologie von berit. Archäologie und Altes Testament. 1970. De ismerteti állásfoglalását a Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament-ben is, amelyben a berit cikket ő írja.
15. PEDERSEN, JOHANNES: Der Eid bei den Semiten in seinem Verhältnis zu verwandten Erscheinungen sowie die Stellung des Eides im Islam. Strassburg, 1914. 44–46. pp.
16. BAUMGARTNER, WALTER: Hebräisches und aramäisches Lexikon zum Alten Testament. Leiden, 1967. 148. p.
17. ZIMMERN, H.: Beiträge zur Kenntnis der babilonische Religion. II. 1901. 50. p.
18. GERLEMAN, GILIS: Die „Besonderheit”. Untersuchungen zu berit im Alten Testament. In Studien zur alttestamentlichen Theologie. Heidelberg, 1980. 24–37. p.
19. GERLEMAN, GILLIS: i. m. 24. p.
20. „Legt Unbescholtenheit als Rüstung an.”
21. GESENIUS, WILHELM: Thesaurus Philologicus Criticus Linguae Hebraeae et Chaldaeae Veteris Testamenti. Lipsiae, 1829–1839. 718. p.
22. KÖNIG, E.: Hebräisches und aramäisches Wörterbuch zum Alten Testament. Leipzig, 1910. 189. p.
23. LOEWENTSTAMM, S. E.: Zur Traditionsgeschichte des Bundes zwischen den Stücken. Vetus Testamentum. 1968. 500–506. pp
24. KUTSCH, ERNST: KARAT BERIT „Eine Verpflichtung festsetzen.” In Wort und Geschichte. Neukirchen-Vluyn, 1973. 121–127. pp.
25. HENNINGER, J.: Was bedeutet die rituelle Teilung eines Tieres in zwei Hälften? Biblica. 1953. Ezt a felfogást azonban már megtaláljuk B. Duhm Jeremias kommentárjában is 1901-ben.
26. ZOLLI, I.: L'alleanza sacra nella letteratura antico- e neotestamentaria. Rivista di Antropologia 30. 1933–1934.
27. Richard Kraetzschmar tárgyalja ezeket a párhuzamokat i. m. 44–45. pp.
28. MCCARTHY, DENNIS J.: Treaty and Covenant. Róma, 1963. 55. p.
29. PEDERSEN, JOHANNES: i. m. 46. p.
30. SIEGFRIED, C. – STADE, B.: Hebräisches Wörterbuch zum Alten Testament. Leipzig, 1893. 103–104. pp.
31. FAL, Z. W.: Hebrew legal terms. III. J. S. S. 1969. 39–44. pp.
32. BARR, JAMES: Some Sematic Notes on the Covenant. in: Beiträge zur alttestamentlichen Theologie. Festschrift für Walther Zimmerli. Göttingen, 1977. 23–38. pp.
33. HEMPEL, JOHANNES: Bund. II. A. Im AT. RGG. Tübingen, 1927.

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Szebeni Olivér

Őrizd meg a tanításomat!

Péld 7:2

Ebben a cikkemben szeretnék néhány gondolatot közzé tenni általában a gyermekek közötti pedagógiai munkáról és különösen a hitoktatásról. Szándékomat soraim címébe is belefoglalhattam volna. Ismert aggályainkat respektálva döntöttem másként. A választott ige a tanítás őrzésére buzdít. Az pedig természetes, hogy csak azt a tanítást lehet őrizni, amire megtanítottak. Az igevers és a felszólítás láttán talán nem fogjuk azonnal elvetni a cikket, mint ahogy bizonyára tennénk a „hitoktatás” láttán.

Ha pedig valaki ezek után is elolvasás nélkül szeretné ellapozni a cikket, nagyon szépen kérem, ne tegye! Olvassa el nyugodtan! Ne féltse annyira szilárd meggyőződését, ha attól eltérő véleményt olvas!

A hitoktatásra egyházunkat, illetve atyáinkat egy múlt század végi nagyon átgondolt és sok tekintetben máig irányadó vallásügyi törvény ösztönözte (1895. évi, 43. tc.).¹ A kötelező hitoktatás korszakában a legális felekezeteknek gondoskodniuk kellett a tanuló ifjúság hitoktatásáról.² Arra nézve sajnos semmilyen forrásból nem meríthetők, hogy mit tettek volna, ha nem kötelezi őket hitoktatásra a törvény. Miniszteri tárcát először 1921-ben nyert Klebelsberg Kunó (1875–1932), a későbbi kultuszminiszter, olyan oktatási reformot hozott létre a húszas években, amelyben a hittan fő tantárgy volt. A két világháború közötti évtizedekben hittanból a jelesnél gyengébb osztályzat lerontotta a magatartást, és a kisdíjakot szinte bizonyosan kizárta a továbbtanulásból.

A törvény azt is előírta, hogy kötelező hitoktatásra foghatók azok a 18 éven aluli ifjak, akiknek a szülei áttértek.³ Régi vallás szerinti hitoktatást kellett sok baptista gyermeknek hallgatnia. Főleg falusi iskolákban ki voltak teljesen szolgáltatva a hitoktató szeszélyének, aki sokszor megalázta őket; főleg akkor, ha nem voltak egyáltalán megkeresztelve. Ha „a pogány gyerek” jobban tudta a hittant – (elsősorban a református többségű vidéken a bibliai történeteket) –, mint a többség, az nagy szöveget ütött a hitoktatók fejébe. Egyházi iskolákba baptista gyermekeket fel sem vettek, legfeljebb zsidók közé mehetett középiskolába tanulni, ahol nagy toleranciával kezelték „különös vallását”. Ám a teljes igazsághoz hozzátartozik, hogy ekkora szerencséje nagyon kevés gyermeknek volt.

Gyermekeink nemcsak hitoktatás keretében hallottak a Szentírásról. Részt vettek a szüleik által naponta tartott házi istentiszteleteken, vasárnapi iskolába jártak, sőt kevéssel a második világháború vége előtt megismerkedtek a gyermek-istentisztelettel és a gyermekevangélizálással is. A Szentírás történetei és az azokra alapuló hívő-keresztény életmód elfogadásra talált fogékony szívükben. Volt, amikor évente százat is meghaladó létszámmal döntöttek Jézus Krisztus mellett, és vállalt hitbeli meggyőződésüket halálukig hűen megőrizték. A hitoktatás rossz mellékíze, a fentebb említett kényszerítés

miatt, a második világháború után a populista nézet mellé sorakoztatta prédikátoraink nagy részét. A maradék okosabbnak látta, ha véleményét elhallgatja.

Az alapok

Meyer Henrik (1842–1919), az első budapesti prédikátor említi önéletrajzában, már 1876-ban, a tagjelöltek oktatását (a katekétizálását). „Hosszú megbeszéléseket folytattam azokkal a lelkekkel, akik jelentkeztek, olykor két, két és fél órán át”. A jelölteket előzőleg a „Katechizmusból tanítottam”.⁴

Az akkori budapestiek, mindenek előtt Meyer Henrik hallgatósága, általában kifogástalanul beszéltek németül. Meyernek nem volt nehéz dolga, mert hozatott segédletet Németországból, az akkor már több évtizedes német misszió gazdag iratanyagából. Bernhardt Weerts munkája, a „Katechismus” sem az első, sem az utolsó volt ebben a műfajban. Weerts, akkor berlini prédikátor, írását megelőzte Christian Rode (1871–1896), schleswigi születésű prédikátor könyve. A hamburgi misszió korai terjedésének fő iránya Dánia felé mutatott. Schleswig ezzel az országgal volt határos. Ott tért meg Ch. Rode, aki egy fél éves misszióiskolai képzés után Hamburg-Altonában 1882-ben adta ki „Keresztényen vallásoktatás” (Christlicher Religionsunterricht) című könyvét. Úgy látszik az átlagosnál tanultabb lehetett a szerző, mert a teológiai szeminárium megalapítása után rendszeresen tanított a nagy kikötővárosban és hittankönyvét is ott írta. 1885-ben levelezett Meyer Henrikkel.⁵ Halála után 12 évvel újra nyomtatták a hittankönyvét.⁶ Tehát Németországban két-három könyv is rendelkezésre állt már a század elején.

A német baptisták szóhasználatában és irodalmában két kifejezést találunk a pedagógiai munkáról. Az egyik a hitoktatás (szó szerint: Glaubensunterweisung), a másik a felekezeti vallásoktatás (Religionsunterricht).

Korán kialakult az ismert nézet, hogy a felekezet dogmatikai ismereteit meg lehet tanulni, de a hitet nem. Ez utóbbi vélemény miatt: „A pedagógiának az evangélizációval szemben gyakran meg kellett hátrálnia, de soha nem veszítették teljesen szem elől” – ahogy Rudolf Donat, a kiváló baptista egyháztörténész írja.⁷

A hitlerizmus zaklatta a németországi felekezeteket, ezért a baptista közösség a testvér-gyülekezeti mozgalommal egyesült. Ezután érvényesült a közös szövetségben a létszámában kisebb, de befolyásában (és financiálisan) erőteljesebb „testvér-misszió” (Brüdermission) nézete. Sajátságos, de ez volt mérsékeltebben megfigyelhető Amerikában is. A teológiai képzés ellenzésével együtt a hitoktatás kérdése is halványult; bár azt „soha nem veszítették teljesen szem elől” – mint láthattuk. Hazánk gyülekezeteiben az a nézet is fennmaradt, ami többre becsüli a „világból megtérteket”, vagy szembetűnő változáson (katarzison) átesetteket, mint azokat,

akiket a saját vasárnapi iskola, gyermek-istentisztelet, szülői és gyülekezeti gondozás nevelt. A bizonyágtételekben részletezett nagy fordulat jelentősen ösztönző hatást gyakorolt a hallgatóságra. Eközben a gyülekezetek saját nevelésű ifjúsága gyakran alig tudta kifejezni, hogy tulajdonképpen „miből tért meg”. Esetleg ismertették szerényen, de kevesebb érzelmi töltettel beszéltek a megtérésük körülményeiről. „A csendben növekvő vetés” nem volt annyira meglepő, mint a hirtelen növekvő. Az előző századforduló idején a gyülekezetek spontaneitása markánsabb. A prédikátorok és a hívek egyaránt a spirituális értékekre építettek inkább, mint az intézményes keretekre. A megtérési történetükkel váratlanul „berobbanók” valósággal elhomályosították a többieket. A hitoktatás munkáját mindezek ellenére teljesen mégsem hagyhatták félbe, hiszen Németországban és a Monarchiában egyaránt törvény írta elő.

Funkcionálisan eltérő célokat különböztethetünk meg a vasárnapi iskola, a gyülekezeti istentisztelet (később gyermek-istentisztelet) és a hitoktatás között. Utóbbi nem gyülekezeti környezetben zajlik le. Iskolai intézményhez kapcsolódik, vagy éppen teljesen személyes jellegű, mivel sok helységben csupán egy-egy tanulóval foglalkozott a hitoktató.

Magyar baptista hittankönyvek

Balogh Lajos (1863–1919) már 1909-ben elkészítette *Hittankönyvét* az elemi iskolák alsó négy osztálya számára. 1911-ben nyomták ki a *Bibliai történetek* címűt. Ezt követte a *Keresztény hittan*, majd később a *Keresztény erkölcsstan*. 1914-ben *Csopják Attilával* (1853–1934) közösen írták meg az *Egyháztörténet* című könyvüket, ami sokáig volt középiskolai hittankönyv.⁸

A későbbi tankönyvek írói és művei megjelenési sorrendben: *Kristóf Domokos* (1886–1939), a trianoni határok után áttelepülő középiskolai tanár írásának címe: *Újszövetségi történetek*⁹; *Mészáros Sándor* (1899–1944) soltvadkert, majd újpesti lelkész: *Bibliai történetek*¹⁰; *Baranyay Mihály* (1888–1980) lelképásztor és missziói titkár, a háború után a szeminárium igazgatója: *Az Úr Jézus élete*¹¹. Ezekből oktatták a tanulóifjúságot.

A második világháború után *Nagy József* (1915–1985), akkor népiskolai tanító, országos hitoktatási felügyelői kinevezést kapott a hitközségtől¹². Nevezetes és az oktatókat segítő vázlat volt a *Hitoktatók kézikönyve*¹³. *Dr. Somogyi Imrével* (1894–1951) közösen írták a *Bibliai hittankönyvet*, de ez már csak vázlat formájában készülhetett el és maradhatott ránk.¹⁴ Egy gyűjteményes kiadványban adták ki közösen a régebbi előadásait *Gyülekezet, szülők, gyermekek* cím alatt.¹⁵ A középiskolák felsőbb osztályainak dr. Somogyi Imre írta *Erkölcstan* című hittankönyvét¹⁶. Ezzel új szín került hazai hittankönyveink palettájára.

A szerzők általában két cél között választottak. A *dogmatikai jellegű*, vallásfelekezeti főbb tanításokra korlátozódó szöveg, vagy – egyszerűen kifejezve – a *magyarázatos Biblia* mellett. A dogmatika egyébként rossz hangzású volt a hívők fülében. Sokszor maguk a prédikátorok sem voltak egészen tisztában azzal, melyek a baptista közösség legfőbb hitelvei. *Dr. Somogyi Imre* döntő lépéseket tett afelé, hogy minél szélesebb körben megismerjék azokat.

Az 1947-es 33., „egyenjogúsító törvény” megszüntette az 1895-ben kreált megkülönböztetést¹⁷, amit egyházunk

kortárs vezetői annyiszor bíráltak („bevett” és „elismert” felekezeti kategóriáit és a „hitoktatási kényszert”).¹⁸ Ha az egyenjogúsító törvény hozott volna valamilyen változást a hitoktatás tekintetében, az sem tartott volna sokáig. Az „egyenjogúság” a gyakorlatban semmi más nem volt, mint valamennyi egyház, hit, vallás, lelkeségi gyakorlat ellenzése. Ebben a korban az istenfélő ember nemcsak „tudatlan, babonás és bigott” – amint ezt nagy hanggal róluk hirdették –, hanem *megbízhatatlan* is. Ezt annak ellenére törekedtek bizonyítani, hogy a hívők példásan betartották az ateizáló kormányzat törvényeit. Ha egyáltalán mondhatunk ilyent. A baptista hívőt mégis inkább lenézték, mint esetleg azt a „nagyegyházi” (más felekezeti) papot, akihez jogosan tapadt méltatlan cselekedetek rossz híre a falvakban. Az élő hit volt a legnagyobb törvényszegés, a köztörvényes bűnöző is elfogadhatóbb volt a szemükben.

A vallásellenesség fokozatos uralomra jutásával a hitoktatást előbb *fakultatívvá* tették, mégpedig a diákság körében széles körű vizsgálódás alapján. A középiskolások „egy tantárggyal kevesebb!” kiáltást hallatva ódzkodtak a hittantól. De még így is borotvaélen táncolt a hitoktatás kérdése és szó sem volt a teljes eltörléséről. Később ez is megtörtént, sőt a lelkészeket vagy a papokat igen súlyosan büntették a „*zughitoktatásért*”. *Tomka Miklós* kandidátus¹⁹ – a magyar társadalom változása küszöbén – egyik újságcikkében elítéli a vallásellenes magatartást, „*a templomi hitoktatás blöffjére*” utal és arra a károsodásra, ami a kényszeres ateizálás következménye volt.

Ha egy prédikátor munkatársai közül bejelentettek valakit hitoktatónak, az nehezen talált magának kenyérkereseti lehetőséget az ötvenes években. „*Osztályidegennek*” tartották, a baptisták esetében kikiáltották „*az imperializmus ügynökének*”, mivel a baptista „*köztudottan amerikai vallásnak*” minősült. Némelyik népegyházi szerző dicsekedve írta le: „*A magyarság körében nem találtak hitre a szekták*”. Ez egyszerűen annyit jelentett, hogy a baptista hívők nem is voltak magyarok. A logikai sor végső csattanója az volt, hogy a baptista hitoktatás egyenes ágon közvetíti az imperializmust, a kapitalizmust, az ellenforradalmi nézeteket és így tovább. Mert merne ezek után bárki hitoktatni?

A hatvanas években sem volt éppen „érdem”, ha valaki tanult hittant, bár volt arra példa, hogy a hitoktatóknak, a hittanároknak (legtöbbször a prédikátorainknak) az öregségi nyugdíjukba beszámították a hitoktatásért járó díjat. Ez nagyon váratlan kedvezmény volt a javukra. A nyolcvanas években már fokozatosan átértékelődött a masszív ateista ideológiai fiktív felsőbbrendűség. Az egyházak és a párt vezetői úgynevezett *dialogust* kezdeményeztek. A „*kisegyházakkal*” azonban nem futotta érveikből. „*A párt nem készült fel erre*” – Jelentette be *Fodor József* a debreceni agrártudományi egyetemről, aki 1985-ben *Poór József* professzor ösztönzésére kandidátusi értekezést nyújtott be („*A kisegyházak történelmi útja a szocializmust építő Magyarországon*”)²⁰. Az már óriási eredmény volt, hogy nem „*szektákról*”, hanem „*kisegyházakról*” beszéltek a Magyar Tudományos Akadémián *Fodor József* kandidátusi vitáján.

Ellentmondásossá vált a pártideológia: „*Bár a vallás tudományos szemmel retrográd, de ettől még társadalmi szempontból lehet progresszív*” – ilyen értelemben írtak a lapok.²¹ Egyre többen merészkedtek arra, hogy a vallásos nevelésnek

„erkölcsi értékteremtő” tulajdonságáról vagy ilyen sajátos képességéről nyilatkozzanak. A megmaradt néhány egyházi iskola neveltjeinek jó hírért megismerte és elismerte az egész ország. 1983-tól mind többen nyilatkoztak a vallásosság, a hitoktatás és az egyházi nevelés hasznosságáról. Mások még 1988-ban is csak ajánlgatták a politikai napilapokban, hogy valahogy össze kellene fogniuk a marxistáknak és a keresztyéneknek „etikai és társadalmi értékek érdekében”, és talán el lehetne vetni „az antagonizmus luxusát”. Az itt névtelenül idézett szerzőnek mégis az volt a véleménye, hogy a „hitoktatás visszahozatala anakronizmus lenne”.

A legbátrabbak közé sorolható Győr Sándor, ajkai evangélikus lelkész, aki 1986-ban elkészítette 184 oldal terjedelmű könyvét: *Vallásos gyermekek válaszolnak*²². A „vallásosság” széles körű kutatás alapján több vallásfelekezethez tartozó gyermekekre vonatkozott, tőlük hoz a könyv idézeteket. Balog Miklós miskolci baptista prédikátor igazolta is, hogy a „vallásos gyermekek” között tizenkettő baptista. Valamennyien meggyőző szavakkal tesznek bizonyosságot Jézus Krisztusról és a belé vetett hitükről. Győr Sándor írásait 1990 elején kritizálja egy újságíró: *Vállalkozó – egyházi színekben. Az „üzletelő pap” tulajdonképpen kicsoda? – teszi föl a kérdést: „Politikus, pedagógus vagy valami íróféle?”*²³ Mindez 1990-ben!

1988-ban a Nap utcai gyülekezetből Serafin József szociológiai alapkutatót végzett a vallásosságról, és leírta, hogy a magyar fiatalság fele nem részesült vallásoktatásban. Legtöbbnek már az édesapja sem volt vallásos.²⁴ Azt nem állapíthatta meg, hogy bármennyit növekedett volna a falusi lakosság tudása, műveltsége, etikus magatartása a „retrográd” világnézet visszaszorulásával.

Dalia László közölt egy felmérést a hitoktatásról a fordulat évének küszöbén Gergely Jenő történésszel lebonyolított tájékoztató beszélgetése nyomán: A gyermekek 13%-a tanult hittant Nógrád megyében, Pest megyében 11%-a, Bács-Kiskun megyében pedig csupán 9%. A trend északról dél felé csökkenő, „amit a szakemberek” a „polgári fejlődéssel” magyaráznak.²⁵ A diadalittas megállapításra hideg zuhany volt a „zárszó”, az Állami Egyházügyi Hivatal utolsó főbb tisztviselője Sarkadi Nagy Barna (bizonyára szakértő!) részéről: „Joguk van arra a szülőknek, hogy gyermekeiket akár vallásos, akár ateista nevelésben részesítsék”. Az Állami Egyházügyi Hivatal megszűnése után az egyház és a vallásos pedagógia ügye új szakaszba lépett, és lehetővé vált, hogy a hitoktató ismét beléphessen az iskolába. A féltékeny és gáncsoskodó nézet fokozatosan utóvéd csatákra szorítkozott.

A hitoktatás újra lehetséges

A kritikus időkben, baptista gyülekezetekben, csak rendkívül kevés prédikátor vállalt hitoktatást. Aki mégis vállalkozott, az biztosan nem városi, még kevésbé fővárosi gyülekezetben élt. A testvériség általában úgy gondolta, hogy a „taníts, aztán keresztelej” (Mt 28:19-re épülő) gyakorlat hitoktatás nélkül is megvalósítható. A megoldás a nyolcvanas évek végéig nem csak kényelmesnek, de elsősorban biztonságosnak tűnt. Iskolás korú gyermekeink alacsony létszáma szintén nehezítette a hitoktatást. A lekipásztornak egy-két gyermek jutott évfolyamonként, avagy iskolánként.

A hitoktatás más okból sem látszott indokoltnak. A nép-egyházak példája sem volt meggyőző. Pedig valamiként a csecsemőkeresztség, konfirmáció (vagy bérmálás) és a régi,

legalább hat évi hitoktatás után a keresztyén hatásnak meg kellett volna látszódnia. De kevés tényleges erkölcsi érték volt látható. Sokan megjegyzik, hogy a Biblia egyáltalán nem szövi át a hitoktatásban részesülő gyermekek életét. Az optimális szint azonban egyáltalán nem ellenőrizhető, nincs kontrolláló lehetőség, hiszen minden egyes ember egyén, mással nem pótolható, nem is hasonlítható össze, főleg nem etikailag. (Akkor milyen ember lenne, ha nem tanult volna hittant?)

Arra viszont még kevesebben gondolnak, hogy a nép-egyház nem összehasonlítható egy hitvalló gyülekezettel sem létszám, felvilágosultság; tagjainak, papjainak etikai igényessége tekintetében, vagy az adakozása terén, és a mobilizálhatóság alapján sem. Aki tehát egy felekezetet „le akar mérni”, az ne a taglétszámokat vessen egybe! Sajnos ennek a gondolkodásnak a létszámok tekintetében részünkre is lenne sok komoly tanulsága. A minőség nem létszámmal mérhető.

Isten megalázza az öntelt embereket, még ha népe közé tartoznak, akkor is. A kiemelt, „statisztikai mutatók” számsorai egyre halványabbak tényleges minőségi értékre nézve. Azt sem tagadhatja el senki, hogy bármelyik uralkodó egyházban nagyfokú bibliai áttörés tapasztalható, bár nem is minden esetben. Egy generációval ezelőtt senki sem gondolta volna. Voltak és vannak a népegyházak köreiben komoly hívők, értékes jellemeik. Az egykor általunk jogosan sérelmezett viselkedésüket ne viszonzzuk ugyanúgy. Ha látunk olyant, aki „tudja, de nem cselekszi”, mondjunk érte inkább imádságot, mint lekicsinylő szavakat róla.

1990-ben a békési gyülekezetben Révész László lelkipásztor azt tapasztalta, hogy legalább ötven családból – és nem csak hívőktől – érdeklődnek a hitoktatás felől. Az imaház ajtajára nagy, nyomtatott plakát került, rajta a hitoktatás lehetőségeivel. Az iskolai oktatás szintjének tagoltságára mutatott, hogy száz oldal terjedelmű baptista missziótörténelmi írást kértek és kaptak a cikk szerzőjétől, amit sokszorosítás útján alkalmaztak középiskolások hitoktatására. Csepelen Papp József lelkipásztor ajánlotta hittankönyvnek K. N. Taylor nyelvünkre fordított *Képes Bibliáját*²⁶. Mások bibliai történetekről vázlatokat állítottak össze. Mindezek ellenére úgy döntött a közegyházi vezetés, hogy az iskolai hitoktatást a vasárnapi iskolák és az otthoni nevelés kellő mértékben helyettesítheti.

Ma már van hitoktatói képzés a teológiai akadémián, missziói szakon, illetve az erről szóló képesítést valószínűleg felvesztetik a végzett diákok diplomájára. Más egyházi főiskolák és egyetemek szintén gondoskodnak hitoktatók képzéséről, amiről diplomát adnak ki.

A hitoktatás, a vasárnapi iskola és a gyülekezetben lebonyolítható gyermek-istentisztelet, esetleg -evangélizáció funkcionális eltérései ellenére, a célt tekintve, lényeges eltérést valóban nem mutat. A fő cél ugyanis a következő nemzedék tagjainak Isten felé fordítása, az általunk képviselt elvek szerinti hívő-keresztyén szemlélet átadása. A hitoktatás tanteremben folyik, és talán eléri azokat a gyermekeket, akik nem jelennek meg az imaházainkban vasárnaponként szüleikkel. A vasárnapi iskola és a gyermek-istentisztelet helyszíne az imaház; a kettő közötti különbség talán elsősorban a rendszeresség és az alkalmi jelleg között állapítható meg. A gyermekevangélizálás helyszíne bárhol lehet, bármilyen gyakran megrendezhető, akár az imaházban is.²⁷ Közös követelmény az előadóktól, hogy vegyék figyelembe a gyer-

mekek adottságait és képességeik szintjét. Egyáltalán nem biztos, hogy azt kizárólag a helyi prédikátor tudja a legjobban. Csakhogy vannak, akik ezt nehezen ismerik el. Mások a jó vasárnapi iskolai szolgálatot lebecsülik. Pedig egy ügyes vasárnapi tanító sokszor a szószéken is jól megállja a helyét.

A komplex gyermekmisszió több munkatársat igényel. Számuk összefügg a gyülekezet taglétszámával és a feladatokkal. Vannak már közöttünk „*ifjúsági lelkipásztorok*”, „*mobilpásztorok*”; lehetnének hitoktatók, vasárnapi tanítók, gyermekevangélisták.

Éveken át gyakorló vasárnapi iskolai tanító mondja, hogy egy gyermekek közötti megfelelő szolgálatra lényegesen több felkészülési időre van szükség, mint egy vasárnapi igehirdetésre. Aki csak annyival tesz többet a prédikációhoz, hogy „*ide figyeljete már!*”; az csak magára vessen, hogy nem figyelnek rá. 45 percig a hittanórán mozdulatlanul ülni sok. De jobban leköti a figyelmet a szemléltetés, az éneklés és az előre megtervezett közös mozgás.

Az OM egyik rajzos evangélistáját a Deák téren nagy figyelemmel hallgatták. Idegen nyelven beszélt, de érthetően rajzolt a téren. Megdöbbenő sikerét az mutatja, hogy egy kisfiú előre lépett, a kezében egy pénzdarabbal: „*Bácsi kérem, tessék megmondani az angol bácsinak, hogy hadd vehessek részt még egyszer, amikor újra elmondja a sztoriját.*”

A háború után Kürti Sándor és Bodó Sándor tartottak rajzos evangélizációt, és villámgyors mozdulatokkal húzgálták a vonalakat krétával, ecsettel. A munka mindenkit lekötött annyira, hogy valahol belül, máig látjuk a hazatért tékozló fiút édesapja karjaiban. A mai fiatal képzőművészeinknek ajánlhatva a módszert sopánkodva válaszolnak: „*El sem tetszik képzelni, milyen sok időbe kerül, ha egy rajzos evangélizációra készül fel az ember.*”

Ahhoz, hogy a „szokványos történelemnek” keresztyén alkalmazásává ne fájuljon egy hittanóra, fáradságos munka kell. Mindenek előtt azonban kedv és hivatástudat. A hitoktató módszere más, mint az igehirdetőé.

Minden illusztráció elkészítéséhez kell ötlet, tervezetés. Például a *Heródes korabeli jeruzsálemi templom* méretarányos makettjének megfáragásához legalább fél év kellett. Apró villanyégőket kapcsolgatva az eszköz rávezette a gyermekek szemét a templom felvillanó részeire: Pitvarok, tornácok, kapuk, a Szentek Szentje, az Antónia-erőd stb.²⁸

Gerő Sándor (1922–1981) sokkal kevesebb munkát és fáradságot fordított a szemléltető anyagaihoz. Egyik ragyogó ötlete volt, hogy egy szilárdabb anyagból kivágott „p”-betűvel illusztrálja a gyermekek előtt a képmutatást. Jól megforgatva bemutatta a különböző mássalhangzókat, amit egyazon írásjel képviselt eltérő helyzetekben:

p = kis pé P = nagy Pé b = kis bé
d = kis dé q = kis qu

Mennyi féle képet mutat, és mindig ugyanaz marad!

Néhány fontos elvi kérdés

Mindenesetre gyakran fölvetik a gyülekezetekben és a pásztorok között azt a kérdést: *Lehet-e egyáltalán hitet oktatni?* A hit Isten *kegyelmi ajándéka* (1Kor 12:9), a keskeny úton kétségtelenül az első lépés. Isten azonban figyelembe veszi a mi akaratainkat az ajándék megadásánál. A Mindenható személyválogatás nélkül adja a hitet az övéinek, de az embernek meg kell nyitnia szívét és elméjét a kopogtató Jézus Krisztus előtt. A hit felé kell fordulnia bűnbánatával, Isten fia

előtti hódolatával, és a korábbi bűnös életének félbehagyásával. Esélyt kell adnunk tehát a hitoktatásnak, mert Pál apostol írja: *A hit hallásból van* (Róm 10:17). Az idézett ige előtt pedig: *Mimódon hallanának prédikáló nélkül?* (Róm 10:14) A hitoktatás ezt a követelményt elégíti ki.

Több-kevesebb gyakorisággal felvetődik mindenütt a világon a „nevelés” és az „evangélizálás” minősítésének (sőt szembehelyezésének) a kérdése. Mintha nagyobb lenne egy elvesztett fiú megtalálása, mint a 99 igaz megmaradása. A mennyei öröm feltétele nem fejezhető ki matematikailag: 1 : 99-hez. A minősített különbség a bűnös ember *megtérése vagy a megtérni nem akarása* alapján adódik. Lk 15:7 szerint a 99-nek „*nincs szüksége megtérésre*”. Egy átlagos bizonyágtétel úgy szokott kezdődni, hogy elmondják a szülők nevelő igényeinek meghíúsulását, a „szokványos imaházlátogatás” kudarcát, végül a nagy fordulatot, amihez jó, ha nem járul több „*múltidéző*” becsmélés.

Folyamatos kutatást végzett több éven át a *Baptista Világszövetség* egyik osztálya (*Division of Evangelism and Education*) a kérdés tisztázására. Folyóiratot adtak ki és konferenciákat tartottak Európa-szerte. A nevezett osztály vezetőjévé választották Zágrábban 1989 augusztusában *L. A. Cupit* igazgatót, hogy koordinálja a világszövetség programját. *Dr. Denton Lotz*, a többször választott főtítkárr, szintén értékes munkával járult hozzá az elemzéshez. *Th. Lorenzen* teológiai tanár párhuzamot vont az ENSZ által 1959-ben deklarált gyermekek jogai és a gyülekezeti gyakorlat között. Rüscliikonban a nyolcvanas években a legnagyobb angol teológiai tanárnak elismert, és 2000-ben hazaköltözött *dr. G. R. Beasley-Murray* professzor szintén törekedett ennek a kérdésnek a tisztázására. Ahogy a nekrológiájában említik a 83 évet élt kiváló tanítóról, „*az evangéliumi buzgóságot örvöztet az újszövetségi komoly bibliaitudományával*”²⁹. Előadásának ezt a címet adta: *A Biblia és a gyermek (The Bible and the Child)*. Felesége hálás szívvel nyilatkozott: „*Valamennyi gyermekünk hívő ember*”. A rendkívül művelt, sokféle téren ragyogó képességű családapa (élmény volt az igemagyarázatát, de a zongoraszólóját is meghallgatni)³⁰ a feleségével³¹, „*Ruth asszonnyal*” négy gyermeket nevelt Isten félelmére. Volt tehát nemcsak elméleti, hanem gyakorlati tapasztalatuk is bőven.

A „*déli baptisták*” – és éppen úgy a magyarok vagy a németek – a mai napig változatlanul vitatják, mi a célra vezetőbb; mire törekedjünk: *lélekmentésre vagy nevelésre?* Pedig a kettő egyáltalán nem zárja ki egymást. Lehetne együtt mindkettőt alkalmazni. Ha azt az „*egy lelket*” százféle úton-módon sem fáradunk el megkeresni és hazavezetni.

Egy hivatalos levélváltás során az amerikai tisztviselő, *Toni Cupit* kijelentette: „*Szükségesnek látjuk, hogy a felnövekvő generáció fokozottan tisztelje a Szentírásban levő közös keresztyén etikai alapokat, őrizkedjék a faji gyűlöletől és a napjainkban mind riasztóbb mértékű rasszista föllépéstől*”.³²

A Szentírás szerinti életet egyéni magatartásuk mintájának tekintő hívő-keresztyének bel- és külföldön egyaránt meggyőződéssel állítják, hogy oktatással elősegíthető a hit, de elérni csakis *bűnbánattal, megtéréssel, újjászületéssel és főként Jézus Krisztus kegyelméből lehet*. Sok minden hasznos dolgot meg lehet tanulni, de *az új teremtés szellemi és rejtett útja nem iskolákon vezet át, de mindez nem teszi feleslegessé a nevelői, tanítói munkát*.

Egy felekezeti teológiai iskola az Egyesült Államokban

Amerikában a vallási élet egyáltalán nem kötődik az államhoz, de az ifjú nemzedék nevelését államilag ellenőrzik, és képesített tanítókra bízják. Az alábbiakban részben az Egyesült Államok, részben Kanada területéről választott tanulságos eseményt mutatunk be.

A felekezeti hittudományi iskolákról általában feltételezik, hogy hitoktatásra senkit sem képesítenek, az evangéliumi és a felekezeti jelleg mindezt szükségtelenné teszi. A teológiai iskolák tantervében a *keresztyén nevelés* (*Christian Education*) mindenütt elfogadott diszciplína. Magába foglalja az iskolai hitoktatást, az állami iskolákban a nevelést a szekuláris humanizmusra, a keresztyén felelősségre, a vasárnapi iskolák tanítási rendszerére és a keresztyén pedagógiára. Kitér a missziós gondolkodású gyülekezetek (*missionary-minded churches*) pedagógiájára, és a keresztyén nevelés mai problémáira.³³

Kanadában népes telepeken élő, több százezer *hutteri testvér* (anabaptista) 500 éves tradíció szerint, saját oktatási rendszerükben foglalkozik a gyermekekkel. Ebben elsősorban közösségi éneklés, imádság és bibliaismeret szerepel, de tanítják saját mártír egyházuk történelmét, és az idegenek által szélsőségesnek ítélt, elzárkózó, fundamentális felfogásukat. Volt jelentős környezetismeret, amelyben figyelembe vették mind az emberi tényezőt, mind a természet világát. Az utóbbi kivételével az összes tantárgy mellett megjelenik a hitoktatás a hutteri iskolákban. A tanítókat maguk választják. Sokáig hallani sem akartak semmilyen állami végzettségről vagy ilyen személyről. A nagy európai konfliktusok idején magasán képzett tanítók csatlakoztak hozzájuk.

Az elmúlt évtizedben éveken át tartó türelmes tárgyalások keretében fejlesztették ki azt az oktatói-képzési rendszert, amivel a gyülekezet és az állam egyformán elégedett lehetett. A programot 1994-ben indították el. Az első hutteri tanítók 1999-ben végeztek állami iskolákban, Manitoba tartományban.³⁴

A hutteri testvérek nevelő intézménye a gyermekek bölcsődei nevelését két és fél éves korukkal kezdi. Nagyon különös, de nevelésük fő célja az, hogy a kisgyermek megtanuljon enni. Az étkezéséhez szorosan kapcsolódik az imádság, a hálaadás és a vele együtt étkező gyermekek közötti megfelelő viselkedés. Ezt általános ismeretekkel, az angol és a német nyelv tanításával és a felnőttek közötti kötelező viselkedéssel folytatják. A 15 éves serdülőket már felnőtteknek tekintik, akik bemehetnek az ebédlőbe étkezni az idősebbekkel. Körülbelül 19 éves korukig (házasságkötésükig) tanulnak írni, olvasni, számolni. Gazdasági és ipari gyakorlatra tehetnek szert, esetleg zenét, biológiát, számítástechnikát tanulhatnak. Ezután magasabb fokú iskolába léphetnek, vagy bekapcsolódhatnak a kommunák gazdasági életébe.

A nevelők programjába ezeknek a pedagógiai ismereteknek az elsajátítása tartozik. Egy-egy tanévben rövidebb ideig az állami iskola keretében dolgoznak, hosszabb ideig pedig saját hutteri tanintézetükben tesznek szert gyakorlatra. A program egyik fő célja, hogy ne szakítsa el a jelölteket semmi sem a gyülekezettől.

A hutteri testvérek pedagógiai programjánál fundamentálisabb kevés lehet az egész keresztyén világon. Példáuk azt sugallja, hogy minden bibliás keresztyénnek fel lehet tennie a

hívó nevelés, közvetve tehát a hitoktatás létjogosultságának kérdését.

Hitoktatás más európai országokban

A német szövetségi állam tartományokra oszlik. Bajorország kivételével valamennyiben az evangélikus egyházat tekintik „államegyháznak” (*Landeskirche*), de ezt nem szabad a fogalom – mondjuk úgy – évszázaddal ezelőtti értelmében elképzelni. Az egyes szövetségi tartományokban meglehetősen eltérőek a közoktatás tantervi igényei. A hitoktatás mindenütt fakultatív, de egy bizonyos életkorig a tanuló ifjúságnak vagy felekezeti vallásoktatásban, vagy úgynevezett *etikai oktatásban* kell részesülnie.

A pfálci tartomány közoktatása minden keresztyén-kulturális ismerettel igyekszik az evangélikus ifjúságot felvértezni. Hajlamosak vagyunk arra, hogy ítélkezzünk a „keresztyén kultúra” ellen. Talán mégis jobb megoldásnak tűnik, ha valaki saját keresztyéni identitását a műveltség eszközeivel is elsajátította. Az említett tartomány evangélikus hittankönyvének³⁵ szerkesztői a keresztyén egyháztörténelem közös századainak eseményeiről, a „konstantinuszi fordulatról”³⁶, az egyházszakadástól, a reformációról és a mai idők keresztyén intézményeiről (pl. diakónia stb.) értekeznek. Meg kell még jegyeznünk, hogy a pfálci hittankönyv szerkezete nem talál ellentmondást a német reformáció és az ökumenikus mozgalom között. A keresztyén felelősségvállalással párhuzamosan a könyv ismerteti az Új-Delhi ökumenikus világkonferenciát.³⁷

Az egykori Német Demokratikus Köztársaság (ma „keleti-tartományok”) az egyházi és vallásos befolyást, különösen az ifjúságot véve figyelembe, minden lehetséges eszközzel törekedett felszámolni, annak látszatával, hogy alkotmány által biztosított vallásszabadság van az országban. Névadó ünnepek, ifjúsági szervezetek, szocialista menyegző rendezése és az ünnepélyes kegyeletadás mind ezt szolgálta. Aki az NDK ifjúsági szervezeteihez tartozott, nem járhatott a templomba, nem részesülhetett szertartásokban, követnie kellett a szocialista társadalom „tíz parancsolatát”.³⁸ Az egyházi embereknek hűségesen és engedelmesen kellett követniük az állami rendelkezéseket. A hitoktatás elmaradása minimálisra korlátozta az evangélikus népegyház fennmaradásának kilátásait. Az egyház lassú sorvadását a párt a tudomány és haladás győzelmének deklarálta.

Az NDK helyzetében beálló változás ellenére mai napig hat a politikai jellegű elnyomás: a templomok üresek, az emberek elkeseredettek, zúgolódnak, az ifjúság elvándorol, és a keleti tartományokban a népesedés változatlanul csökken. Az iskolákban a vallásoktatást igénylők száma szinte nem változott. Azok az erőszakos cselekedetek, amelyek gyakran fordulnak az idegenek és „mások” ellen, bizonyos mértékben még élesebben vetődnek föl a keleti, mint a nyugati tartományok városaiban.

Nemrég vettük a hírt, hogy felmérték a baptista (szabadegyházi) gyülekezetek fejlődését a második világháború után, 1955-ig. Erről atlasz készült, ami bemutatja a nagyobb centrumokat és a környéken kialakult gyülekezeti növekedést. A társadalmi körülmény, a hitoktatás eltörlése és annyi más károsító hatás következménye ellenére, ahol régebben nem is voltak gyülekezeteink, több mint kétszáz fős gyülekezetek jöttek létre az északkeleti részeken Stralsund, Greifswald környékén a lengyel határig. Az egykori NDK

néhány területén volt tapasztalható lemorzsolódás.³⁹ Egészen különös adat, hogy ahol a gyülekezetek erősödtek, a népegyházak szintűgy. Ahol gyengültek, ott minden egyház gyengült. Mindez nem erősíti a „prozelitizmus” iránti hazai, népegyházi aggodalmaskodást.

Szlovákiában 1997 őszétől működnek egyházi alapfokú iskolák. Ezekben kötelező a hittan. Másutt, állami iskolákban, ahol nincsenek hittanosok, ott etikát tanítanak. A szabadegyházak közül egyedül a Cirkev Bratská (kongregacionalista közösség) tart fenn iskolát, ahol hitoktatás folyik. A baptisták mindenütt a vasárnapi iskolákban tanítják a gyermekeket.⁴⁰

Egyházi és ökumenikus iskolák Magyarországon

A társadalmi átalakulás ütközőpontja maradt változatlanul a hitoktatás ügye, amit megkerülni a „vallási neutralitás” hangoztatásával éppen úgy nem lehet, mint azzal, hogy a hitoktatást „káros és zavaró felekezeti propagandának” állítják és hangoztatják egyesek a társadalmi változás ellenére.

A magyar állam a kilencvenes években kezdte visszaadni az egyházi iskolákat, vagy a meghagyottakat erősíteni sajátosságai kibontakoztatására; most már őszintén lerontva a régi korlátokat. Hadd említsünk meg legalább két kiváló protestáns iskolát, amelyeknek sokat köszönhet az európai civilizáció: a budapesti evangélikus és a református gimnáziumot. Ezekben tanult sok olyan középiskolás, akik a mai elméleti és technikai színvonal megalkotóivá lettek. A régi tanári testület neve kevésbé ismert, de mégis igen nagy részük volt az évszázadot formáló eredményekben. A mai, sokat emlegetett információ-áramlás, mint a társadalmi élet egyik meghatározó tényezője, soha nem jött volna létre a két egyházi iskola nélkül!

A zsidók vallási jellegű iskolái viszonylag gyorsan találtak zöldmezős beruházásokat. A római katolikusok egyházi iskolái is hamar visszanyerték területeiket és épületeiket. A baptistáknak nem voltak egyházi iskoláik, így a magyar nemzeti vallásos oktatásból nem vehették ki a részüket. Különlegesség, hogy most talán egy tucatnyi helységben *ökumenikus iskola* létesült. Közösségünk is részt vett az alapításban és az elindítással járó elég veszélyes vállalkozásban. *Főtről* érkezett hír ökumenikus általános iskoláról, amelyhez hozzájárult a helyi baptista gyülekezet, és támogatja az iskolát. Kispesten azzal érveltek, hogy ott *soha nem volt vallásos jellegű iskola*. Az előkészületek ellen cikkeztek, felháborodást szítottak, sőt követ dobtak be az ablakon. „*Kinek áll érdekében, hogy legyen?*” – Vetették föl a kérdést, hogy gyanakvást keltsenek és a tájékozatlan dilettánsok hangulatát manipulálják. Mert ugyan kinek állhat az érdekében a kisgyermekek ingyenes, törvényekben körülírt tanítása?

A kispesti „*Reménység*” Ökumenikus Keresztény iskola⁴¹ részben az önkormányzat támogatásával működik – ténylegesen egyházi alapítvány –, és a jó hírneve évről évre erősödik. A kerületben külön református egyházi iskola is van a saját ingatlanán. A templom falai egy olyan pedagógus papné hamvait őrzik⁴², aki elment a börtönbe, hogy művészettörténelmet oktasson köztörvényes raboknak. Olyan embereknek, akik hittant nem tanultak. Hogy az ember az egykor oly „divatos gondolkodással” hová jut, azt a rabok helyzete eléggé egyértelműen és meggyőzően bizonyította. A képzőművészeti remekműveket a börtön gimnáziumában tanterv szerint ismertetni kellett. Azok viszont gyakran szemléltették a bibliai eseményeket. A tanárnő, egy református

gyülekezetalapító lelkész felesége, az eseményeket Jézus Krisztusról szóló bizonyágtételként mondta el.

Az ökumenikus iskolák némi huzavona után tarthatnak rendszeres hitoktatást, órarend szerint. A „*neutralitásukat*” reszketve őrző régi politikusok küzdöttek a keresztyén szellemű iskola ellen, és elérték, hogy ne kerüljön a bizonyítványokba hittanból osztályzat. A hitoktatás azonban megmaradt a tantervben és az órarendben. A kispesti ökumenikus iskola 2002 tavaszán eléri működése tizedik évét. Egy évtizeddel később már beírható az értesítőbe a hittan osztályzat.⁴³ A tanárok beilleszkedtek az iskolai programba. Semmi sem lett abból, hogy a pedagógusok bármiként is károsodtak volna, a tanulmányi színvonal jó. Az iskola lelkiismeretes emberek kezében van. Ennélfogva mindenki jól járt, tanító, tanuló és szülő egyaránt.

A hitoktatás körül érv és ellenérv gyakran hangzik el. A legnyugalmasabb oktatás az ökumenikus iskola keretében zajlik. Nem mehetünk azonban el mellett közömbösen, hogy egyházunk nem tud hitoktatónak könyvet adni minden iskolában. Ott, ahol ennek nincs semmilyen akadálya, általában a Biblia szövegéből választanak témákat, és valamennyi évfolyamnak egy csoportban tartják a hittanórát.

Az ökumenikus iskolák alapszinten és közvetve arra is oktatnak, hogy ne legyen versengés, még kevésbé ellenségeskedés a különféle egyházak tagjai között. Szünjön meg végre a felekezeti diszkrimináció! Krisztus követői lássanak egymásban testvért, vagy legalább tanúsítsanak türelmet ellentétes dogmatikájuk ellenére. A leckét mindenesetre nem csupán a gyermekeknek kell tanulgatniuk.

Családpótló megoldások és a drogfüggők rehabilitációja

A huszadik század végére új kihívás elé került a magyar társadalom. A drog-függőségből szabadító-szabaduló emberek intézményére, rehabilitációs otthonokra lett szükség. Ezekre régebben senki sem gondolt.

Az egyházi körök ebben az időben fenntartásukhoz sem rendelkeztek elegendő pénzeszközzel. A merész vállalkozások lehetőségeit sem látta mindenki egyformán, és talán ezért kevés erkölcsi támogatást adtak az egyházi emberek az úttörő vállalkozásokhoz. Az állam által elvárt és akkoriban már túrt, bár általuk sem ösztönzött, a tevékenységükben, azonban tovább nem korlátozott egyházi munka imbolygó csónakban haladt célja felé. A visszaélések a drogokkal egyre több fiatalot betegítenek meg, és a létszám a serdülők és húsz évesek körében riasztóan kúszik fölfelé. Miközben sok embernek mindennapos megélhetési gondjai vannak, Magyarországon a drog-terjesztők (*dealeerek*) és maffiózók milliárdokhoz jutnak a hálójukba esett fiatalok élete kockáztatása árán.

A kezdeti megoldások és kísérletek között legeredményesebbnek az 1984-től működő, és baptista háttérű *Menedék Otthon Alapítvány* minősült. Az alapítvány nagyon sokoldalú munkát végez mind a rehabilitáció, mind a nevelés terén. Gondozottainak száma az évszázad végén Budapesten és vidéken egy-kétszáz körüli.

A fenti kedvező minősítést nem saját körünkben mondtuk ki, hanem egy római katolikus könyvtáros, *Kály-Kullai Károly*, aki szintén igen korán, 1986-ban kezdte el óriási vállalkozását, hogy „*deviáns fiataloknak*” segítsen visszatérni a

társadalomba, illetve a normális életbe. A fogyasztói társadalom nem vonzotta őket. Talán a keresztyén áldozatkészség, önzetlenség (altruizmus) vonzani fogja.

Voltak természetesen komoly, más egyházi erőfeszítések a drogosok, alkoholisták rehabilitációjára. Egyik-másik kevésbé ismert intézmény a kilencvenes évek elejéről. A *Skót Misszió* több generációs vezető családjának egyik leszármazottja, *Victor István* és felesége *Erdős Eszter*, mindketten diplomás református lelkészek, a „munka és hit” eszközével igyekeznek helyre állítani az egykori drogfüggőket. Zsibrikből kitelepítették a régi német lakosságot. Az elhanyagolt tájon nincs gépkocsizásra alkalmas út. Tolna és Baranya határán sárban nehezen, száraz időben is inkább gyalogosan juthat be az ember. A „kisértetfaluban” jött létre az otthon.⁴⁴ Bibliai leckéket tanítanak, hogy új irányba tereljék a „kallódó fiatalságot”. Erdős Eszter lelkész nő, különösebb egyházi támogatás nélkül, Isten hatalmas támogatásában élő hittel bízva megoldotta a megoldhatatlannak tűnő problémát.

Megemlíthetünk egy szabadegyházi vállalkozást, az *Evangeliumi Pünkösdi Közösség (EPK)* dunaharaszti otthonát. Helyileg közel a baptista imaházhoz. Még 1986-ban, tehát a rendszerváltozás előtt nyitották meg *Donald Wilkerson* körének áldozatos segítségével. Csupán néhány volt drogfüggő fiatal nő rehabilitációjáról van szó, abban az időben.

Egy fiatal református orvos, *dr. Orián Géza* 1984-ben a drogfüggők rehabilitációjára fordított időt és pénzt. Otthonába fogadta a gyógyulni vágyókat, és egy kis lapot sokszorosított *Nar-Kópé* címmel. Az irat több példánya egy megnyerő és kedves levél volt, amiben kérlelte a drogosokat, hogy térjenek az új, krisztusi élet pályájára.

A rendszerváltozás előtti években a serdülő tanulók körében mind több erőszakos bűncselekmény, lopás, betörés, túszejtés és visszaélés volt tapasztalható kábítószerrel. Semmiféle módot nem találtak sem a pedagógusok, sem a pszichológusok ennek megelőzésére. A nevelés hajlandó volt illetékessége felől mentegedőzni és a gyógyászatra hártani mindent. A neurológus orvosok „betegeikért” őszintén aggódtak. Egyik nagyon jellemzően ezt a megoldást találta legjobbnak az utókezelésre: „Bibliaterápiát javaslok.”

Befejezésül fel szeretnék hozni egy komplex nevelést nyújtó intézményt, a „*Bodrogi Védett Otthont*”, mivel az ott szerzett tapasztalatok ehhez a témához szorosan hozzátartoznak, bár nem szolgáltatnak külön adatokat a hitoktatásról.

Heizer Kornél és *Madarász Dezső* a munkatársaikkal körülbelül hatvan, régebben állami gondozott kisgyermeket nevel, teljes iskoláztatásukat, zenei oktatásukat is beleértve, egy saját kezűen rendbe hozott Somogy megyei kastélyban. Elég egyetlen látogatás, hogy meggyőzőn bárkit arról, van-e értelme a keresztyén szellemű tanításnak vagy a „gyermekléptékű” bibliás oktatásnak.

A nevelők között vannak pedagógiai végzettségű személyek, de legtöbbször a diploma mellett sokkal inkább szíve szeretetét viszi a munkájába. Az *istenfélő pedagógia* feltűnően eredményes. Lassan a végzett, az életbe kilépő neveltek „életének minősége” lehet minden kétséget eldöntő tény, hogy megérte vagy nem a gyermekek nevelése vallásos családi kötelékben (vagy ehhez nagyon hasonló intézményben). Mindenesetre azt már több évtizede tapasztalni lehet, hogy az állami gondozott gyermekek közötti költséges

fáradozás, a társadalom áldozathozatala milyen szintű eredményekkel járt. Bár a lehangoló részleteket sem szabad általánosítani, öntelt göggel ítéletgetni.

Talán egy vidáman csúszkáló, szánkázó gyermekcsapat látványa mondja el a legtöbbet. A pesti lakónegyedekben bárhol hasonló társaság zsvajába szitok, átok, trágárság vegyül. A fiúcskák keményen püfölik egymást. Ó, hol van már a szokványos leírás a „vidám gyermekzsivajról”! Ami az ember füléhez jut, ezt a hangulatot egyáltalán nem jellemzi. A gyermekek között a felügyelő pedagógus mindezt nyugodtan, közönyösen, cigarettázva nézi, és semmi okot nem lát a beavatkozásra. Ez az egyik minta.

A bodrogi a másik. Hangoskodás és vidámság ott is van, az előbbi „*vulgáris szitkozódásnak*” azonban nyoma nincs. A pedagógus nem ideges, de nem is közömbös. Mindig megtalálja az alkalmas pillanatot, és a kellő mértéket a beavatkozásra, aminek nyomán nyugalom és biztonságérzet támad a gyermekek között. A föllépő durvaságot nem fokozza a beavatkozó nevelő újabb erőszakkal. A tiszta, viruló és ártatlan gyermeki arcok nem csupán szakszerű gondozásról tanúskodnak, hanem a belső ember rendezettségéről is. Mintha nem Magyarországon, hanem valamilyen más, mennyei bolygón járnánk. A több mozgást igénylő kisfiú „édesapja” kezein függeszkedve ügyesen tornászik, mintha máris gyűrűn lengne. Talán egy jövőendő szertornász mutatkozik be az iskola előtti korában.

A gyermekek egyéni tehetsége más tekintetben is bontakozik. A szép gyűlekezeti teremben van az istentisztelet gyermekeknek. Bodrogon kevés közöttük a felnőtt. A hallgatóság többsége kisgyermek. Olyan is van, aki még szinte most tanul beszélni. A kis falu lakói szívesen látogatják az istentiszteleteket. Eleinte tartózkodó szívük egészen felmelegedett. A legkisebb gyermekek sem némák az imaórákon, önként imádkoznak, és miattuk sokszor nem jut idő a felnőtteknek.

Hasonló tapasztalatokért szívesen elmenne az ember bárhová.

2001. augusztus hó

Jegyzetek

1. *Dr. Somogyi Imre* (szerk.): Törvénytutató. A vallási élettel kapcsolatos törvények és rendeletek rövid összefoglalása, különös tekintettel a baptista vallásfelekezetre. Budapest, „Magvető” Könyvker. 1941. 5., 8., 12., 22–25. old.

2. Uo.: 7 §, 26. old.

3. Uo.: Az áttérésről általában az 5 § (17. old.) A szülők áttérése esetén a gyermekek csak 7 éves koruk előtt követhetik szüleik döntését vallási kérdésben (20–21. old.)

4. *Meyer Henrik*: Önéletrajz. Németből *Szabadi F. Gusztáv, Fejér Gyula*. Eredeti kézirat kb. 1910., a fordítás és *Sebeni O.* jegyzetelése 1963. Idézet a 35. oldalon (Katekétika).

5. *Christian Rode* levele *Meyer Henriknek*. Levél Hamburg Altonából 1895. jún. 23. Nap u., W. Kat. sz. 521.

6. *Rudolf Donat*: Das wachsende Werk. Ausbreitung der deutschen Baptistengemeinden durch sechzig Jahre (1849 bis 1909). Kassel, J. G. Oncken Verlag, 1960. A német szerző könyve 18, 20, 257, és 372. oldaláról.

7. Uo.: R. Donat véleménye, 405. old.

8. A Magyarországi Bapt. Egyh. Levéltára őrzi *Balogh Lajos* hittankönyveit a fenti időkből. Nap utcai jelzetek: K. sz.: 1, 2, 409, 410. Halála után a Békchírmők (1919. évf. 208. oldalon ismerteti az

idevonatkozó munkáit, a tervezett közös egyháztörténeti munkáról, uo. 216–219. old.)

9. *Kristóf Domokos* érdeklődéséről az első hír a Békehírmőkben 1913. 200. old. *Kristóf Domokosné* életrajzi írása férjéről és baptizálásáról (1–2. old.) *Kristóf D.*: Baptista hittankönyvek, új sorozat. Budapest, (?) Az elemi iskolák 4. osztályos tanulójának (Nap u.-i nytsz. K. sz. 27, 438.).

10. *Mészáros Sándor*: Bibliai történetek. Hittankönyv az elemi iskolák 1.–2. osztályos tanulójának (Nap u.-i nytsz.: Ksz. 445–446.)

11. *Baranyay Mihály*: Az Úr Jézus élete. Budapest, 1948. Hittankönyv az általános iskolák 3.–4. oszt. tanulójának (Nap u.-i nytsz. K. sz. 426.) Ne feledjük el, hogy Baranyay Mihály korának egyik jelentős evangélistája volt!

12. *Nagy József* nyilatkozatának jegyzete, 1982. febr. 2. (Szebeni O. magángyűjt.)

13. *Nagy József*: Hitoktatók kézikönyve. Budapest, (?) (Nap u.-i nytsz. 451–452.) Mint teol. tanár a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián doktori címet szerzett.

14. *Dr. Somogyi Imre, Nagy József*: Bibliai hittankönyvvázlat 1.–8. osztályos tanulójának. Budapest, (?) Sokszorosított kézirat. (Nap u.-i nytsz. K. sz.: 475–476.)

15. *Nagy József, dr. Somogyi Imre*: Gyülekezet, szülők, gyermekek. Nap utcai gyűjt., *Welker József* hagyatéka. Budapest, (?)

16. *Dr. Somogyi Imre*: Erkölcsan. A középiskolák 3.–4. osztályos tanulójának. Budapest, Baptista Könyvkereskedés. (?) (Sz. O. magángyűjt. 11/A 030)

17. *Győri Kornél*: Kettős évforduló. IN *Theológiai Szemle*, 1987. 6. sz., 376–379. old. A törvény a „hatalomátvétel” előtt, 1947. dec. 4-én jelent meg.

18. Pl.: *Békehírmők*, 1919. évf., 104–106. old. „Óriási zsarnokság volt...”

19. *Tomka Miklós* egyike a nyolcvanas évek publicistáinak, aki megjegyzéseket fűz az ötvenes években föllépő vallásellenes propagandához (Élet és Tudomány, Kritika, Népszabadság stb.). 1988-ban Pécsen helyet kapott egy vallásszociológiai konferencia, ott kijelentette, hogy a világnézeti megkülönböztetés roppant ellenszenves az egyetemi hallgatóság szemében.

20. *Dr. Fodor József*: A kisegyházak történelmi útja a szocializmust építő Magyarországon. Debrecen, 1986.

21. Például a *Tükör*, 1984. ápr. 29-i számában *Sombor Judit*.

22. *Győr Sándor*: Vallásos gyermekek válaszolnak. Veszprém, 1989. A szerző *Balog Miklós* igazoló levelét mellékeli, hogy 12 baptista gyerek is van a válaszadók között.

23. *Czingeráber János*: Vállalkozó – egyházi „színekben”. IN *Népszabadság*, 1990. jan. 27-i sz., 8. old.

24. *Serafin József*: Vallásosság a baptista fiatalok körében. Budapest, 1988. Sokszorosított kézirat. A mintavétel 15–30 éveseket vett figyelembe. A megállapítás a 18. oldalon. (Szebeni O. magángyűjt.: I/B 005)

25. *Dalia László* felméri a hazai egyházak és a vallásszabadság kérdését a *Reform* 1989. febr. 3-i sz., 4. oldalán. A cikk értesültsége és bázisa római katolikus. Szerinte a fordulat éve 1964 volt. A szerző ezzel nem ért egyet. Abban az évben és még sokáig nagyon szenvedtek a papok és az egyházak.

26. *Kenneth N. Taylor*: Képes Biblia kisgyermek részére. Magyarul Evangéliumi Kiadó. Eredetileg Chicago, Moody Bible Institute. (?)

27. Vö. A CEF (*Child Evangelism Fellowship*, Gyermekevangélizációs Társaság) kéthavonkénti lapjának (*Evangelizing Today's Child*, Mai gyermekek evangélizálása) tanácsai 1985–1986-ban. Csak ebben a szűk időkeretben állt a szerző rendelkezésére.

28. Egyetlen bírálat hangzott el: „Micsoda anakronizmus! Zseblámpaégők a jeruzsálemi templomban!” A gyermekeknek más véleményük volt.

29. Az idézet az EBPS 2000. március 31-iki száma 5.–6. oldalán olvasható nekrológiából.

30. Rüslichonban, 1986. május 21–22-i evangélizációs és nevelési konferencián tartott előadásáról készített jegyzetek. *Szebeni Olivér* feljegyzései. (Magángyűjtemény) Uo. beszélt Th. Lorenzen a „gyermek jogairól”.

31. *Dr. Beasley-Murray* feleségének nyilatkozatáról Szebeni O. feljegyzése. (Magángyűjtemény)

32. *L. A. Cupit* levele Szebeni Olivérnek 1992. (Magángyűjtemény).

33. International Seminary Catalog, Plymouth, Florida, 1997, Keresztyén nevelés, 29. old.

34. Brandon University Hutterian Education Project (BUHEP). Brandon, Manitoba, Kanada. Az első csoport kb. húsz fő volt.

35. *Börger-Kuby*: *Kirchengeschichte für die evangelische Unterweisung im Bereich der Pfälzischen Landeskirche* (Egyháztörténelem az evangélikus hitoktatáshoz a Pfálci Evangélikus Egyház körében). Heidelberg, 1968.

36. Uo.: Bemutatja a könyv a császár hadi sisakját a rajta megjelenő új keresztyén jelképpel, a görög XP (Krisztus) jellel. (16. old.)

37. Uo.: 160–162. old.

38. *Walter Ulbricht* hirdette ki 1958-ban a SED pártkonferenciáján. Az egyházi engedelmesség kérdésében 1963-ban az egyházi vezetőség „választ” szerkesztett.

39. *Wo ist welche Kirche stark?* Kohlhammer Kiadó. (300 oldal terjedelem).

40. *Rákai László* rozsnói tájékoztatása 2001. jan. 20-án.

41. *Szebeni Olivér*: Egy ökumenikus iskola első tanéve. IN *Köznevelés*, 1993. aug.

42. *Ablonczy Dánielné* (Kiss Margit), az első helyi református lelkész középiskolai tanár és tíz gyermek édesanyja kolumbáriumát kivételesen a szöszék melletti falban helyezték el. Az SDG egykori lelkes munkatársát baptista lelkész méltatta a Lydia 1997. nov.–dec. számában.

43. *Csernavay Jenő* iskolaigazgató közlése szerint.

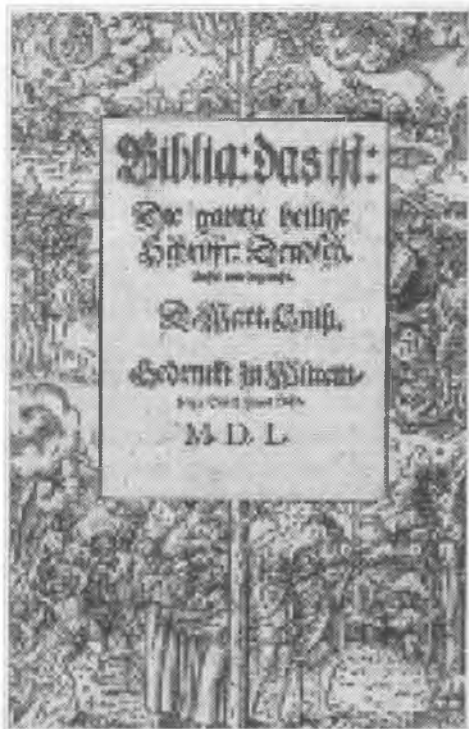
44. *Ungár Tamás*: Kisértetfalu. IN *Népszabadság*, 1991. május 4-i sz. melléklete, 32. old. A falu teljes lakossága 12 fő.

Jusepe de Ribera: Szent András vértanúsága

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Az imádság

A lünecki Biblia címlapja

„Mindig imádkozni kell”
(Lk 18:1)

„Azt akarom, hogy a férfiak mindenütt imádkozzanak...”
(1Tim 2:8)

A gyakorlati hívő élet legfontosabb tényezője az imádság. A többi csak azután következik. A Biblia olvasása, a vasárnap megszentelése, igehallgatás, istentiszteletek látogatása, úrvacsora – mind fontos tényező, de egyik sem olyan jelentős, mint a személyes imaélet.

Szeretném világosan kifejtteni és megindokolni ezt a megállapításomat. Ezért arra kérem az olvasót, szenteljen komoly figyelmet tanulmányomnak.

I. Először is lássuk meg, hogy az imádság nélkülözhetetlen az ember üdvösségéhez!

Tanácsképpen mondom, hogy nélkülözhetetlen. Nem csecsemőknek vagy idiotáknak szólok, és nem a pogány felfogás szerint beszélek. Tudom, hogy akire keveset bíztak, attól nem várnak el sokat. Én kimondottan azokhoz intézem szavaimat, akik keresztyénnek nevezik magukat egy olyan keresztyén társadalomban, mint a miénk itt, Angliában. Ezért merem állítani, hogy egyetlen ember sem számíthat üdvösségre, aki nem imádkozó.

Vallom, mint bárki más, hogy kegyelemből üdvözülünk. Szívesen hirdetem az ingyen kegyelmet a legnagyobb bűnösnek is. Minden késedelem nélkül bátorítanám a haldoklót: „Higgy az Úr Jézusban, és üdvözülsz!” De ehhez kell a bűnös ember őszinte kérése. A Biblia szerint úgy sem lehet

üdvösséghez jutni és bűnbocsánatot nyerni, ha még arra sem képes valaki, hogy szívében felsóhajtson és legalább annyit mondjon: „Uram, Jézus, adj nekem kegyelmet!” A Bibliában ilyenre nincs példa. Tudom, hogy nem az imádság jelenti az üdvösséget, de kérés nélkül senki nem kaphat kegyelmet.

A Biblia olvasása nem feltétele az üdvösségnek. Hiszen lehet valaki írástudatlan vagy vak és, mégis szívében élhet Krisztus. Az sem feltétel, hogy prédikációkat hallgasson. Élhet valaki olyan helyen, ahol nem prédikálnak, vagy lehet nagyothalló, siket. De ez nem vonatkozhat az imádságra. Ez elengedhetetlen feltétele az üdvösség elnyerésének.

Vannak dolgok, amiket még a királyoknak is maguknak kell megoldaniuk. Szegény vagy gazdag, a testi-lelki táplálékot magához kell vennie, ha növekedni akar. Más nem ehet és ihat helyette. Senki nem tanulhatja meg helyette az ábécét. Vagy önmaga elsajátítja a tudást, vagy tudatlan marad.

Ez az értelemre, a testre és a lélekre egyaránt vonatkozik. Mindenkinek magának kell megtérnie. Egyénileg kell Krisztushoz folyamodnia. Személyesen kell imádságban Isten elé járulnia. Ezt más nem teheti meg helyette.

Hogyan akarunk kegyelmet kapni egy ismeretlen Istentől? És hogyan ismerhetjük meg, ha nem beszélünk vele imádságban? Egymást is csak beszélgetés által ismerhetjük meg. Istent sem ismerhetjük meg Krisztusban imádság nélkül. És ha társaságát akarjuk élvezni a mennyben, akkor már e földön barátságra kell lépniünk vele. Ehhez azonban elengedhetetlen az imádság.

Sokan lesznek majd az Úr jobbán ama napon. Szentek a világ minden tájáról, „megszámlálhatatlan sokaság” (Jel 7:9). Csodálatos lesz majd az ajkukon felhangzó hálaének. Túlharsogja még a nagy vizek zúgását is. Nem lesz benne hamis hang, mert mindnyájan egy szívvel dicsérik az Urat. Mind egyformán megtapasztalta a kegyelmet hit által, és valamennyien megtisztultak a Bárány vérében. Mind újjászületett és imádják az Urat. Itt kell megtanulnunk az imádkozást, különben nem csatlakozhatunk az üdvözültek seregéhez. Ha nincs imaéletünk, Isten nélküli, Krisztus nélküli az életünk – kegyelem és remény nélkül viszont nem jutunk a mennybe, csak a kárhozatba.

II. Keresztyén életünk jellemzője az imádság

Ebben Isten gyermekei a világon mindenütt egyformák. Imádság által lesz valóságos a hívő élet. Ahogy az újszülött lélegzés által ad életjelt magáról, úgy az újjászületett ember életadó jele az imádság.

Ez egy közös ismertető jele a választottaknak: „Könyörögnek hozzá éjjel és nappal” (Lk 18:1). A Szentlélek, aki újjászülte őket és meggyőzte őket istenfiúságukról, készíti őket arra, hogy így kiáltsanak: „Abba, Atyám” (Róm 8:15). Az Úr Jézus, aki megelevenít, ajkukat is meggyógyítja és azt mondja: „Ne légy néma!” Istennek nincsenek néma gyermekei. Új természetükhöz tartozik az imádság, mint gyermek-

hez a sírás. Érzik a kegyelemre utaltságukat. Gyengeségüket és elesettségüket, és nem tehetnek mást, mint Istenhez kiáltanak.

Alaposan áttanulmányoztam a bibliai szentek életét. Mózes könyvétől elkezdve a Jelenésekig egyetlen egyet sem találtam, aki ne lett volna imádkozó. Így jellemzi őket az Ige: „Istenhez kiáltottak” – „és segítségül hívták az Úr Jézus Krisztus nevét”. A gonoszokról viszont meg van írva: „és nem hívták segítségül az Urat” (1Pt 1:17, 1Kor 1:2, Zsolt 14:4).

Sok kiváló keresztyén életrajzát olvastam. Volt köztük gazdag és szegény, tanult és laikus, református, baptista, lutheránus és egyéb, volt, aki a liturgiához ragaszkodott, volt, aki nem, de egy dolog közös volt náluk. Mind imádkozó ember volt.

Tanulmányozom a napi missziós jelentéseket. Örömmel tölt el, ha olvasom, hogy milyen sokan fogadják el Krisztust. Vannak megtérések Afrikában, Új-Zélandon, Indiában és Amerikában is. Ezek a megtértek minden tekintetben különböznek egymástól, csak egyben nem. Meglepő, mennyire egybecseng a missziós állomások jelentése arról, hogy a megtértek mind imádkozó emberek.

Nem tagadom, hogy lehet képmutatásból is imádkozni. Egy percig sem állítom, hogy az imádkozó ember lelkében minden rendben van. Előfordulhat, hogy valaki nem őszinte, hanem képmutató. De ez nem zárja ki a tényt, hogy aki nem imádkozik, az nem lehet igazán keresztyén. Az ilyen még nem érezte át bűneinek terhét, és nem szereti Istent. Nem érzi, hogy tartozik Krisztusnak, és nem vágyik szent életre sem a mennyi honba. Még nem született újjá. Lehet, hogy dicsekszik a kegyelemmel, kiválasztottságával, hitével, reménységével és tudásával, hogy félrevezesse a hiszékeny embereket. De bizonyon mondhatjuk, hogy az mind üres fecsegés, ha nincs elmélyült, csendes imaélete.

Biztos jele a Szentlélek munkájának életünkben, ha van egyéni, személyes imaéletünk. Prédikálni hamis indítékból is lehet. Könyvet írni, szép beszédeket mondani, látszólag jót cselekedni júdási lelkülettel is lehet. Az viszont kizárt dolog, hogy valaki elvonuljon a csendeskamrába és titkon kiöntse szívét Isten előtt, hacsak nem őszinte vágyból teszi. Maga az Úr is ezt a tényt húzza alá, mikor Saul megtéréseivel kapcsolatban Anániásnak ezt mondja: „Íme, imádkozik” (ApCsel 9:11).

Tudom, hogy sok minden megfordul az ember elméjében, mielőtt imádkozik. Meggyőződés, vágy, kíváncsiság, érzések, kezdeményezés és megoldások, reménység és félelem. Ez mind nem bizonyíték az imádság mellett. Ezek a hitetlen szívben is megtalálhatók, és legjobb esetben is csak olyanok, mint a „korai felhő és a reggeli harmat, mely hamar elmúlik” (Hós 6:4). Az igazi, szívből jövő imádság, mely a bűnbánó lélekből fakad, sokkal több ennél.

Tudom, hogy Isten az ő választottait öröktől fogva üdvösségre rendelte. Azt sem feledem, hogy a Szentlélek a maga idejében fokról fokra megismerteti velük a Krisztust. De az ember látás után ítél. Csak akkor mondhatom valakire, hogy megigazult, ha nyilvánvalóan hisz. De a néma hitet nem értem meg. A hit első megnyilvánulása az, hogy Istenhez kiált. A hit a lélek számára az élet jele. Az imádság pedig a lélegzetvétel. Légzés nélkül nincs élet, imádság nélkül nincs hit.

Ne lepődjön meg senki, ha a lekipásztor hangsúlyt helyez az imádság fontosságára. Mi szeretnénk tudni, hogy imádkozók vagytok-e. Lehet, hogy helyesen gondolkodtok a tantételekről. Szeretitek és ragaszkodtok a protestantizmushoz, de ez lehet pusztá elmélet és részrehajlás. A fontos az, tudtok-e beszélni Istennel, vagy csak Istenről?

III. A hitélet leghanyagoltabb területe az imádság

Bőséges vallásos tennivalónk van. Egyre több helyen van nyilvános istentisztelet. A látogatottság és érdeklődés is nagy. De mindemellett a látszólagos vallásos élet mellett elhanyagolt terület az imádság.

Lehet, hogy régebben nem így volt. Valamikor magam is azt hittem, hogy sok az imádkozó. Ma másként látom. Rájöttem, hogy a keresztyén emberek nagy része egyáltalán nem imádkozik.

Tudom, hogy meghökkentően hangzik. Sajnos, az imádság csak egy a sok elhanyagolt dolog közül. Úgy gondolkoznak legtöbben, hogy ez másnak a feladata s ebből adódik, hogy csak kevesen gyakorolják. Ez olyan privát dolog Isten és ember között és elrejtett az emberek szeme elől, ezért nagy a kísértése is annak, hogy elhanyagoljuk. Más a helyzet a látványos imádsággal.

Vannak, akik soha nem imádkoznak. Esznek, isznak, lefekszenek és felkelnek, elmennek a munkába és hazatérnek, élvezik az Isten adta levegőt és napsugarat, a természet szépségeiben gyönyörködnek, örülnek kegyelmének; halandó testükben élve elöttük a végítélet és örökkévalóság, de nem beszélnek Istennel. Úgy élnek, mint az állatok, mintha nem is lenne lelkük. Egy szavuk sincs ahhoz, akitől függ az életük és minden, s akinek ajkáról hallaniuk kell majd a végső szót. Milyen rettenetes! Mintha az ember elrejtethné titkait. Micsoda balga gondolkodás!

Ezrek vannak, akiknek imádsága csak formáság – jelentéktelen szavaknak az ismétlése. Egy életen át csak a gyermekkorban megtanult néhány szavas imádságot mondogatják. Vannak, akik megelégszenek a hitvallással, és elfelejtik, hogy kérni is kellene. Vagy a „Mi Atyánk”-ot imádkozzák el, de gondolkodás nélkül. Olyan is van, aki öltözködés vagy vetkőzés közben mormolja el az esti és reggeli imát. De mondjon bárki amit akar, Isten szemében ez nem imádság. Az értelem és érzés nélkül elmondott szavak nem jelentenek többet a léleknek, mint a pogányok dobpergése a bálványok előtt. Amiben nincs benne a szív, az csak az ajkak munkája – de Isten előtt nem figyelemre méltó –, vagyis nem igazi imádság. Biztos, hogy Saul sokat és hosszan imádkozott azelőtt is, amíg nem találkozott az Úrral a damaszkuszi úton, de csak akkor figyelt fel rá az Úr, amikor összetört szívvel könyörgött. Ekkor mondta: „Íme, imádkozik”.

Talán meglepő ez az olvasónak, de mindjárt megmagyarázom, miért mondom ezt. Ne gondold, hogy állításom rendkívüli és nem helytálló! Csak egy kis figyelmet szentelj és meglátod, hogy igazat szólok!

Ne felejtjük el, hogy az imádság nem természetes dolog. A testi értelem ellene van Istennek. Az ember szívének vágya, hogy elfusson Istentől és ne legyen hozzá semmi köze. A testi ember nem szereti Istent, hanem fél tőle. Miért imádkozzon akkor, ha nem érez büntudatot, lelki szükségét – nem hisz a láthatatlanban –, nem akar szent lenni és nincs vágya a menny után. A legtöbb ember erre nem is gondol, csak megy a széles úton. Ezt nem szabad elfelejteni. Ezért állítom határozottan, hogy nagyon kevés az imádkozó.

Azt se felejtjük el, hogy nem divat az imádkozás. A legtöbben szégyellik az imádkozást. Inkább lefekszem imádság nélkül, ha idegenek közt vannak, semhogy azt higgyék róluk, hogy imádkozó emberek. Sportolni, jól öltözködni, szórakozni – ez mind divatos dolog, de imádkozni nem az. Nem csoda, ha kevés az imádkozó ember.

Talán elfelejtettük, hogy milyen élet zajlik körülöttünk? Hogyan imádkoznának éjjel-nappal a bűnből való szabaddulásért, mikor látjuk, milyen élvezettel merülnek el abban? Úgy tegyenek, mint akik Isten kegyelmét igénylik, mikor valójában a legkisebb vágy sincs bennük erre? – Világos, hogy az emberek nagy része soha semmit nem kér Istentől, vagy értelem és szív nélkül teszi ezt, és ez ugyanolyan, mintha nem tenné.

Imádság és a bűn nem fér meg együtt a szívben. Az ima kizárja a bűnt, vagy a bűn oltja ki az imádságot. Ahogy az emberek életét figyelem, azt kell sajnálattal megállapítanom, hogy kevés az igazi imádkozó. És hogyan halnak meg az emberek? A legtöbb úgy érkezik el halála órájához, hogy Isten idegen maradt számára. Milyen szomorú, hogy nemcsak az evangéliumot tekintve tudatlanok, de még szólni sem akarnak Istenhez. Nem tudják, hogyan közeledjenek hozzá. Új dolog ez nekik, be kell hogy mutassa őket valaki, mert úgy néz ki, mintha soha nem találkoztak volna vele azelőtt. Emlékszem egy idős hölgyre, aki izgatottan várta a lelkész látogatását a halálos ágyon. Azt kérte, hogy a lelkész imádkozzon érte. Mikor a lelkész megkérdezte, hogy mit kérjen Istentől számára, nem tudta megmondani. Egyetlen dolgot sem tudott megnevezni, amit kérni szeretett volna Istentől a lelke számára. Ő csak a lelkész imádságát akarta hallani. Ez érthető is. A halálos ágyon lesz nyilvánvalóvá az emberi titok. Amit a betegeknek és haldoklóknak tapasztalok, azt nem lehet elfelejteni. Az mind arra a felismerésre vezet, hogy nagyon kevés az imádkozó ember.

IV. Az imádsághoz kell a legnagyobb bátorítás

Isten a maga részéről mindent megtesz, hogy könnyebbé tegye számunkra az imádkozást. „Mindent elkészített” (Lk 14:17). Minden akadályt félretett. Minden nehézséget elhárított. Az egyenetlent kiegyengette, és a göröngyöst simává tette. Nincs mentsége az imádság nélkül élőknek.

Van egy mód és út, amelyen minden bűnös ember eljuthat az Atyához. Jézus Krisztus nyitotta meg ezt az utat kereszthalála által. Isten szentsége és igazsága nem tarthat vissza senkit. Csak Jézus nevében kell kiáltaniok, az ő vére érdemében, s akkor meglátják Istent a kegyelem királyi székében, készen arra, hogy az imádságra figyeljen. Jézus neve soha nem veszíti el érvényét az imádkozásnál. Ebben a névben bátran jöhet mindenki bizalommal Istenhez. Isten odafigyel. Nem bátorító ez?!

Van egy közbenjárónk is, aki arra vár, hogy kéréseinket továbbíthassa. Ez a közbenjáró Jézus Krisztus. Ő saját hatalmát és befolyását teszi hozzá imádságunkhoz. Így kedves, jóillatú áldozatként jut az Isten trónja elé. A magában véve erőteljes imádságunk Főpapunk és Közbenjárónk kezében hathatossá válik. Egy aláírás nélküli csekk értéktelen papírszelet csupán. Ádám szegény utódainak imádsága magában mit sem ér, de az Úr Jézus aláírásával már sokat. Rómában állandóan nyitva volt egy hivatal, ahol a tisztviselő felvette a polgárok kérelmeit. Az Úr Jézus is kész szüntelen figyelni azok kérésére, akik irgalomért és kegyelemért hozzá fordulnak. Az a feladata, hogy segítsen. Kedvét leli a kérésekben. Gondold csak meg, milyen bátorító dolog ez!

A Szentlélek is kész segítségünkre lenni az imádságban. ez is egyike Istentől rendelt feladatának. Nem kell félni és elcsüggedni amiatt, hogy nem találunk megfelelő szavakat. A

Lélek ajkunkra adja azokat, ha kérjük az ő segítségét (Róm 8:26). Az Úr népe a Szentlélek indításából imádkozik – ez a Szentlélek a kegyelemnek és könyörületeségnek lelke, aki bennük lakozik. Az Úr népe méltán reméli a meghallgattatást. Mert nemcsak ők könyörögnek, hanem a bennük levő Lélek. Micsoda bátorítás!

Végtelenül drága ígéretek vannak az imádkozók részére. Mire gondolt az Úr Jézus, mikor ezeket mondta: „Kérjétek és adatik, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitják nektek” (Mt 7:7–8). „Mert aki kér kap, aki keres talál, és a zörgetőnek megnyitják” (Mt 7:7–8). „Mindent, amit könyörgéseitekben kértek, meg is kapjátok, ha hisztek” (Mt 21:22). „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja néktek, hogy dicsőíttessék az Atya a fiúban.” „Ha bármit kértek az én nevemben, én megcselekszem azt” (Jn 13:14)

Mit akart az Úr mondani a példázatbeli barátáról, aki éjnek idején zavarta fel kérésével barátját, és az özvegyasszonyról, aki a hamis bírót zaklatta? (Lk 11:5, 18:1) Gondolkodjunk el ezen a fejezeten! Ha ez nem buzdítás az imára, akkor a szavaknak nem volna semmi jelentésük.

Csodálatos példákat sorol fel a Szentírás az imádság hatalmáról. Semmi sem túl nagy és legyőzhetetlen imádsággal. Lehetetlen dolgok is valósággá válnak. Tűz, víz, föld és ég mind meggyőzhető imádsággal. Imádságra kettévált a Vörös-tenger. A kösziklából víz fakadt. Kenyér hullott alá az égből. Megállt a nap. Illés imájára tűz emésztette meg az áldozatot. Imádságra meghiúsult Akhítófel tanácsa. Imádságra meghátrált az ellenséges Szanherib serege. Joggal mondta Mária, a skótok királynője: „Jobban félek Knox János imádságától, mint egy ezred katonától”. Imádságra betegek gyógyultak, halottak feltámadtak, és lelkek megtértek bűneikből. Szent Ágoston édesanyjának mondta egy idős keresztyén: „Akiért sokat imádkoznak, az nem veszhet el”. Imával, hittel, könyörgéssel sokat tehetünk. Semmi sem lehetetlen annak, akiben a befogadás Leleke van. „Hagyd abba a könyörgést” – mondja Isten Mózesnek, mikor közbenjár Izráel népéért (2Móz 32:10). Amíg Ábrahám könyörgött Sodomáért, Isten adott kegyelmet. Amíg Ábrahám alkudozott, Isten engedett. Ez talán nem elég bátorítás?

Kell-e még ennél több, hogy előre jussunk a hitéletben és imaéletben? Mit lehetett volna megtenni, hogy elérhetőbb legyen a kegyelem trónusa, simább az út a botladozó bűnös számára? Ha az ördögöknek lenne adva ilyen nyitott ajtó, ugrádoznának az örömtől, hogy még a mélység is megrendülne. De mondható-e értelmes embernek az, aki ilyen dicsőséges biztatást elvet? Istén őrizz, hogy olvasóim közül bárki azok közé jusson, akik még ezek után is imádság nélkül végzik életüket!

V. Az állhatatos, kitartó imádság a titka a kiváló szentségnek

Minden kétséget kizáróan igaz, hogy óriási különbség van keresztyén és keresztyén között. Nagy a távolság az elől haladó és a hátvédben menetelő katonák között Isten seregében. Egyazon célért küzdenek, csak az egyik hősiesebben harcol, mint a másik. Valamennyi az Úr munkáját végzi, csak az egyik többet dolgozik, mint a másik. Mindnyájan fénykednek, csak az egyik jobban ragyog, mint a másik. Egy versenypályán futnak, csak nem egyforma gyorsasággal. Szeretik a Megváltót, de nem egyformán. Hadd

kérdeznek meg minden igaz keresztyént: nem így van ez valóban?

Akad az Úr népe között olyan, aki látszólag semmit nem halad előre megtérése után. Újjászületik, de csecsemő marad egy életen át. Beiratkozik a keresztyén iskolába, megtanulja az ábécét és megmarad ezen a fokon. Bekerül a nyájba, ott elnyújtózik és nem halad tovább. Évek múlva is megvan benne a megrögzött bűn. Csak a régi megtapasztalásról tud beszélni. Megfigyelheted, hogy még mindig csak a tej után vágyakozik, könnyű étel kell nekik és nem szereti az erős táplálékot. Gyerekes a magaviselete, értelme, szűklátókörű, mint a csecsemő, érdeklődése nem terjed túl a maga kis körén, akárcsak évekkel ezelőtt. Vándor ő is, mint a Gibeoniták voltak régen; kenyere mindig száraz és morzsálódó, saruja elnyűtt és foltozott, ruhái is elavultak, szakadozottak (Józs 9:4–5). Fájdalommal és szomorúan mondom és kérdelem: nem így van-e ez valóban?

Van olyan is az Úr népe között, aki láthatóan szüntelen előre halad. Fejlődik, mint eső után a fű. Gyarapodik, mint Izráel népe Egyiptomban. Fáradhatatlan, mint Gedeon: „*fáradtak voltak, de folytatták a küzdelemet*” (Bir 8:4). Kegyelmet kegyelemre, hitet hitre, erőt erőre halmoz életében. Ha beszélsz vele, úgy találod, hogy szíve egyre tágabb, lelki háza nagyobb, erősebb és tágasabb. Évről évre több az ismerete, hite és keresztyén tapasztalata. Nem csak jól végzett munkája bizonyítja hitének valóságát, de céltudatossága is. Nem csupán cselekszi a jót, de fáradhatatlan is abban (Tit 2:14, Gal 6:9).

Nagy dolgokra vállalkozik és el is végzi azt. Ha tévedne, újra megkísérli jobban, ha elesik felkel és dolgozik tovább. Közben az ilyenek haszontalan szolgának tekintik magukat, és attól félnek, hogy munkájuk semmit sem ér. – Pedig ők azok, akik kívánatossá teszi előttünk a keresztyén életet. Még a megtéretleneket is hálára kényszerítik, és jó véleménnyel vannak róluk az önző világi emberek is. Jó őket hallgatni, társaságukban lenni és látni az életüket. Ha találkozol velük, olyannak látod őket, mint Mózes volt, mikor Isten társaságában időzött. Felmelegszik szíved közelükben, mintha tűz mellett ültél volna. Tudom, hogy kevés ilyen keresztyén van. Vagy talán mégsem?

Hogyan könnyeljük el magunkban az itt felsorolt különbségeket? Mi az oka annak, hogy egyik hívő szentebb és örvendőbb a másiknál? Úgy látom, hogy 20 közül 19 esetben a különbség a személyes imaéletben van. A kevésbé szentek keveset imádkoznak, míg a kimagasló szentek sokat.

Gondolom, ezen a megjegyzésen sokan megütköznek. Valószínűleg kegyelmi ajándéknak tekintik a szentséget, amit csak kevesen nyerhetnek el. Bizonyos távolságról vagy könyvekben leírva megcsodálják a szenteket, s azt gondolják, milyen szép, hogy ilyen példákat ismerhetünk. De hogy ez mindenki számára elérhető, arra nem is gondolnak. Szerintük ez csak néhány kivételes hívőnek a kiváltsága.

Veszedelemes tévedés ez. Mind a lelki, mind a természetes nagyság abból adódik, hogyan használom fel a rendelkezéseimre álló dolgokat. Nem azt állítom, hogy jogunk van valami csoda folytán értelmi adományt várni, hanem azt, hogy ha valaki megtér Istenhez, az illető egyén szorgalmától, odaadásától függ, mennyire válik szentté azáltal, hogy az Istentől kapott dolgokat hogyan használja fel. Teljes meggyőződéssel állítom, hogy az egyház nagyjai a kitartó, állhatatos imádság által lettek azzá, amik voltak.

Nézzük meg Isten szolgálóinak az életét, a bibliai szenteket, vagy azokat, akik azóta éltek! Mi van megírva Mózesről, Dávidról, Dánielről és Pál apostolról? Figyeljük meg, hogyan jellemzik Luthert, Bradfordot és a többi reformátort! Tuds-e csak egyet is az istenfélők közösségében élő szentek közül, akire ne vonatkozna ez az ismertető jel – az imádság embere? Ne felejtse el: az imádság hatalom!

Az imádság biztosítja a Lélek folyamatos kiáradását. A Lélek kezdi el a kegyelem munkáját az emberi szívben, és egyedül ő képes azt tovább növelni. A Lélek annak örül, ha igénybe vesszük. Aki sokszor kér és sokat, az mindig sokat is kap a Szentlélek erejéből.

Az imádság a legbiztosabb menedék a megrögzött bűnök és az ördög támadása ellen. Az imádkozó szívben nem marad meg tartósan a bűn, és az ördögnek sincs hatalma ott, ahol szüntelen kéri az Urat, hogy őrözze el. De akkor teljesen oda kell tárnunk ügyünket mennyei orvosunk elé, hogy naponta adjon enyhülést. Oda kell vonszolnunk a bennünk lakozó démont Jézus Krisztus lábához, és könyörögni hozzá, hogy parancsolja vissza a feneketlen mélységbe.

Szeretnénk kegyelemben növekedni és igazán szent életű keresztyének lenni? Akkor ne felejtjük el az imádság értékét!

VI. A hanyatlás és visszaesés legfőbb oka az elhanyagolt imádság

Előfordul, hogy valaki visszaesik a hívő életben, miután jó bizonyosságot tett. Egy darabig mindenben előrehaladnak mint a galáciabeliek, s aztán egyszercsak tévtanítások felé hajlanak. Lehet valaki nagyhangú és melegszívű, mint Péter – aztán jön a próba, és megtagadja az Urat. Elveszítheti az ember az első szeretetet, mint az efézusiak. A buzgóság is alábbhagyhat, mint Pál apostol munkatársánál, Márknál. Valaki egy ideig követi az apostolokat, mint Démás, aztán elfordul a világ felé. – Ezek minden emberrel megeshetnek.

Kellemetlen dolog visszaesni. Talán ez a legrosszabb, ami egy emberrel megtörténhet. Egy megfeneklett hajó, egy törött szárnyú sas, egy gazzal benőtt kert, húr nélküli hárfa, romba dőlő templom – mind szomorú látvány, de a visszaeső bűnös mindennél szomorúbb. Az igazi kegyelem soha nem veszíti el erejét, és a Krisztussal való igazi közösség sem szakad meg – de az ember elmehet olyan messzire, hogy szem elől téveszti saját kegyelmi állapotát, és kétségbe vonja saját üdvösségét. S ha ez még nem is jelent kárhozatot, de közel van ahhoz. A megsebzett lelkiismeret, az önmagától megundorodott értelem, az önmarcangoló emlékezés, az Úr nyilatól átjárt szív és az önvádtól roskadt lélek – mind a poklot idézi fel. Igaz a bölcs megállapítása: „*A szívében romlott és visszaeső a magaviselete szerint fog jóllakni*” (Péld 14:14).

Mi az oka a legtöbb visszaesésnek? Általános szabály, hogy a legfőbb ok az imádság elhanyagolása. A dolgok mélyén rejlő titkot csak az utolsó napon fogjuk megtudni. De mint lelkipásztor és az emberi szívek tanulmányozója, egyéni véleményem ismételten csak az, hogy a visszaesés az elhanyagolt imádság következménye.

Igeolvasás imádság nélkül, prédikáció hallgatása, házasságkötés imádság nélkül, utazás, lakóhely-változtatás, baráti kör megválasztása imádság nélkül – vagy a naponta gépiesen elmondott imádság szív nélkül – mind lefelé vezető lépcsők, amelyekben már nagyon sok keresztyén lecsúszott kegyelmi állapotából, vagy elérkezett ahhoz a ponthoz, amikor Isten megengedte, hogy alázuhanjon.

Ezt az utat járta végig az ingadozó Lót, az állhatatlan, könnyelmű Sámson, a feleségeit bálványozó Salamon, a következetlen és ingadozó Jósafát, a túlzottan gondoskodni akaró Márta – melyek oly sok embert tipizálnak Krisztus gyülekezetében. Ezekben az esetekben egyszerűen csak az történt, hogy elhanyagolták a személyes imádkozást.

Az emberek nyilvános visszaesését jóval megelőzi a szívben végbement hanyatlás. Már rég abba hagyták a térdeiken való imádkozást, mielőtt kiderült volna bukásuk. Úgy tesznek, mint Péter. Figyelmen kívül hagyják az Úr imádkozásra és vigyázásra intő szavát; aztán elfogy az erő, és mikor jön a kísértés órája, megtagadják az Urat.

A világ megjegyzi a bukásukat és hangosan gúnyolódik rajtuk. De a világ nem tudja annak igazi okát. A világ elérte Orrigenes, az idős keresztyén egyházatya esetében, hogy a halálnál is kegyetlenebb kínzás eredményeképpen megtöri és áldozatot mutasson be a pogány bálvány előtt. Gyáva hitehagyását látva a világ győzelmi mámorban örült. De nem tudták a pogányok azt a tény, amit Orrigenes maga jegyzett fel, hogy azon a reggelen sietve hagyta el szobáját és még a megszokott reggeli imádságát sem mondta el. – Remélem, olvasóim között egyetlen visszaeső sincsen. És ha nem is akarunk azzá lenni, akkor fordítsunk különös gondot az imádkozásra.

VII. Az imádkozás a legjobb út a boldogsághoz és a megelégedettséghez

A világban szomorúság vesz körül. Ez így van a bűneset óta. A bűn szomorúsággal jár. És amíg a bűn megvan e világban, addig hiába reménykedünk abban, hogy megmenekülünk a szomorúságtól, elkerülhetjük azt.

Igaz, hogy némelyeknek több jutott a keserű pohárból. De kevés olyan ember van, aki hosszú élete során gond és szomorúság nélkül élt volna. Testünk, javaink, családjunk, gyermekeink, barátaink és szomszédaink, világi hivatásunk, mind a gondok forrásai. Betegség, halál, veszteség, csalódások, szakadások, válás, hálátlanság stb. – ezek közönséges dolgok, végigkísérnek életutunkon. Minél nagyobb bennünk a ragaszkodás, annál mélyebb a fájdalom, és mennél jobban szeretünk, annál többet sírunk.

Egy ilyen világban mi a legjobb recept a boldogságra? Hogyan menjünk át a siralom völgyén, kevesebb szenvedéssel? Nem tudok jobbat ajánlani, mint azt, hogy vigyünk mindent Isten elé imádságban.

Ezt a világos tanácsot adja a Biblia is mind az Ó-, mind az Újtestamentumban. Mit mond a zoltáros? „*Hívj segítségül engem a nyomorúság idején, én megszabadítlak téged, és te dicsőítesz engem*” (Zsolt 50:15). „*Vessed az Úrra a te terhedet, ő gondot visel rólad! Nem enged, hogy ingadozzon az igaz*” (Zsolt 55:22). És mit mond Pál apostol? „*Semmi felől ne aggódjatok, hanem tárjátok Isten elé kéréseiteket hálaadással! És az Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és gondolatotokat a Krisztus Jézusban*” (Fil 4:6–7). Jakab apostol pedig így szól: „*Szenved valaki közöttetek? Imádkozzék!*” (Jak 5:13).

Ebben gyakorolták maguk azok a szentek, akiről a Szentírás tudósít. Ezt tette Jákób, mikor félt Ézsautól. Vagy Mózes a pusztában, mikor a nép meg akarta kövegni. Jósué szintén imádkozott, amikor a nép Ajnál megfutamodott. Dávid szintén imádkozott, mikor veszélybe került Kelflánál. Ezékiás levelet kap Szanheribtől, kiteríti az Úr elé és imád-

kozik. Egy egész gyülekezet imádkozik a börtönbe zárt Péterért. Pál pedig a filippi börtönben ugyancsak imádkozik.

Egy ilyen világban, mint a miénk, a boldogság egyetlen feltétele, hogy gondjainkat Istenre bízunk. Akkor vagyunk leverték, ha mindenáron magunk akarjuk vinni terheinket. Aki megosztja gondját Istennel, az erőt nyer, mint Sámson, aki Gáza kapuját is könnyedén vitte. De aki maga próbálja megoldani problémáit, az egyszerűen rájön, hogy még egy szalmaszál is elhordozhatatlan teher (Préd 12:5).

Van egy segítőkész barátunk, aki arra vár, hogy keblén elsírkjuk gondjainkat – ő olyan barát, aki szánta a szegényt, a beteget, a szomorút, amíg itt járt e földön – aki ma is ismeri a szíveket – harminchárom évig viselte emberi sorsunkat – sírni tudott a sírókkal, mert fájalmak férfia és betegség ismerője volt. Mert minden betegséget meg tud gyógyítani. Ez a barát Jézus Krisztus. Boldogságunk feltétele, hogy nyitva legyen a szívünk öfelé.

Jézus boldoggá teszi azokat, akik minden külső körülmény között benne bíznak és őt hívják segítségül. Békességet ad az üldöztetésben – elégedetté tesz a szegénységben – vigasztal a gyászban – örömet ad a nyitott sírnál. Hívei mindent megtalálnak benne: teljességet áraszt mindenkire, aki őt imádságban kéri. Milyen jó lenne megérteni, hogy ez a boldogság nem a külső körülményektől, hanem a szív állapotától függ.

Imádkozva a legnehezebb kereszt is könnyűvé válik. Olyan valaki áll mellénk, aki elhordozza. Az imádság akadálymentessé teszi az utat és megnyitja előttünk az ajtót. Valaki mellénk áll és azt mondja: „Ez az út járható, indulj el”. – Az imádság által életünk legsötétebb szakaszán is felcsillan a reménység. Jön valaki és azt mondja: „*Nem hagy-lak el, sem el nem távozom tőled*”. – Az imádság enyhülést nyújt, mikor a halál elveszi tőlünk azt, akit legjobban szerettünk, és minden olyan üresnek tűnik. Mellénk áll valaki, aki a szívünkben támadt űrt betölti önmagával és lecsendesíti a háborgó szívet, mikor így szól: „*Csendesedj el, légy békében!*” Csak ne lenne az ember olyan vak, mint Hágár volt a pusztában, aki nem látta meg az előtte levő élő vizet! (1Móz 21:19)

Nagyon szeretném, ha minden keresztyén boldog lenne. Azért ösztökélek mindenkit a több imádkozásra, mert ez fontos feltétel.

1. Most hadd szóljak egy néhány szót azokhoz, akik nem szoktak imádkozni! Nem feltételezem, hogy minden olvasóm gyakorlott imádkozó. S ha te egy volnál azok közül, aki elhanyagolja az imádkozást, engedd meg, hogy Isten megbízásából hozzád intézzem mondanivalómat!

Kedves barátom, figyelmeztetni szeretnék arra, hogy rettenetes veszélyben vagy. Ha így halsz meg, elkárhozol. Csak az örök győtrelemre támaszd fel. Keresztyén létedre nem imádkozol, nincs semmi mentséged. Egyetlen okot nem tudsz felmutatni, ami magyarázat lehetne arra, hogy miért nem imádkozol.

Az nem kifogás, hogy nem tudsz imádkozni. Az imádság a legegyszerűbb vallásos cselekedet. Csak beszélni kell Istenhez. Nem kell hozzá magas iskolai végzettség, bölcsesség, sem könyvek ismerete, hogy elkezdhesd. Csak szív kell hozzá és akarat. A gyámoltalan újszülött is sír, ha éhes. Egy koldus, mikor kezét alamizsnáért nyújtja, nem keresi a

szép szavakat. A legtudatlanabb ember is talál szót Istenhez, ha van egy csöpp értelem benne.

Az sem lehet kifogás, hogy nincs megfelelő hely az imádkozáshoz. Mindenki talál egy kis zugot, ha akar. Urunk imádkozott a hegyen, Péter a felházban, Jónás a hal gyomrában, Izsák a mezőn. Náthánáel a fügefafa alatt. Bármely helyen beszélhetünk Istennel, aki mindenütt jelenvaló.

Időhiányra sem hivatkozhat. Ez akarat kérdése. Lehet kevés valakinek az ideje, de ez a kevés is elég az imádságra. Dánielnek egy egész birodalom dolgait kellett intéznie, mégis talált időt arra, hogy naponta háromszor imádkozzon. Dávid is egy egész nemzeten uralkodott, mégis azt mondja: „*Este, reggel és délben is imádkozom*” (Zsolt 55:17). Mindig találhatunk időt, ha akarunk.

Ne mondd, hogy addig nem tudsz imádkozni, amíg nincs hited, új szíved, és most még csak arra vársz, hogy azt megnyerjed. Ez csak a bűn halmozása. Elég rossz dolog megtéretlenül menni a kárhozatba. Ennél csak az rosszabb, ha valaki ezt tudja, de nem hajlandó kiáltani kegyelemért. Az ilyen kifogást nem ismeri el a Szentírás. „*Kiáltatok az Úrhoz!*” – mondja Ézsaiás, „*amíg közel van*” (Ézs 55:6). „*Ezeket a szavakat vigyétek az Úrhoz*” (Hós 14:3) – „*Térj meg és imádkozz*” – mondja Péter Simon mágusnak. Ha akarsz hitet és új szívet, kiált az Úrhoz és kérj tőle! Az imádkozásra való kísérlet már a halott lélek ébredése. Nincs veszélyesebb ellenség, mint a néma ördög.

Ki vagy te, öntelt ember, hogy semmit nem kérsz Istentől? Szövetségre léptél a poklallal és halállal? Nincs megbocsátanivaló bűnöd? Nem félsz az örök gyötrelemtől? Nem vágyol a mennybe? Ó, bárcsak kiáltanál Istenhez most! Jön idő, mikor az emberek kiabálva zörgetni fognak: „Uram, Uram, nyisd meg nekünk!” – de akkor már késő – hiába kiáltják sokan: „hegyek, essetek ránk, halmok borítsatok el” – ha itt nem akartak soha Istenhez kiáltani. Óvni akarlak téged ettől. Most még közel van hozzád az üdvösség, ne veszítsd el csak azért, mert nem akarsz imádkozni!

2. Azokhoz is szólok, akik vágnak üdvösségre, de nem tudják, hol kell elkezdni és hogyan. Remélem, ilyenek is vannak olvasóim között, őket szeretném bátorítani és tanáccsal ellátni.

Minden úthoz meg kell tenni az első lépést. Fel kell állni és elindulni. Izrael népének vándorlása Egyiptomból Kánaánba hosszú és fárasztó volt. Negyven év telt el, míg átkeltek a Jordánon. De volt valaki, aki elsőnek indult, mikor Ramsesből Szukkothba meneteltek. Mikor teszi meg az ember az első lépést a bűnből és világból való kijövetelre? Mikor szívében elkezd imádkozni. Minden építkezésnél le kell tenni az első követ, és elhangzik az első kalapácsütés. A bárka 120 évig készült, de volt egy nap, amikor Noé az első fát kivágta, hogy elkezdhesse az építést. A Salamon idejében épült templom dicsőséges volt, de kellett hogy legyen egy nap, mikor a Moria hegyén az első óriás követ faragni kezdték. Mikor kezd el épülni egy ember szívében a Szentlélek temploma? Megítélésünk szerint akkor, amikor először tárja ki imádságban szívéét Isten előtt.

Ha valaki vágyik üdvösség után, annak azt tanácsolom, hogy még ma keressen egy csendes helyet, ahol imádságban kiöntheti szívéét, lelkét az Úr Jézus Krisztus előtt.

Mondd el neki, amit hallottál, hogy bűnösöket elfogad és hivatkozz arra, amit ő mondott: „*Aki hozzám jön, semmikép-*

pen el nem utasítom” (Jn 6:37)! Valld be neki bűneidet, és hogy az Ő biztatására jöttél hozzá hittel! Mondd meg neki, hogy teljesen kezeire bízod maga – mert elesettnek és reménytelennek érzed magad – s ha csak ő meg nem könyörül rajtad, elveszel! Könyörögj hozzá, hogy szabadítson meg a bűn hatalmától és következményeitől! Kérd, hogy mosson meg véreben és bocsásson meg! Adjon neked új szívet, és Szentlelkét plántálja beléd! Esedezzél hozzá kegyelemért, hitért, akaratért, hogy legyen erőd tanítványává lenni a mai naptól kezdve! Mondd el ezeket az Úr Jézus Krisztusnak őszintén! Mondd el saját szavaiddal! Betegség esetén az orvosnak is el tudod mondani, hol fáj. Ugyanúgy, ha a lelked érzi a bűn okozta fájdalmat, csak találsz szót arra, hogy elmondd Krisztusnak. Ne kételkedj megváltásodban csak azért, mert bűnös vagy! Ő maga mondja: „*Nem az igazakért jöttem, hanem a bűnösöket hívom megtérésre*” (Lk 5:32).

Méltatlanságod tudata ne késleltessen! Ne várj senkire és semmire! Az ördög munkája a késlekedés. Siess Krisztushoz úgy, ahogy vagy! Minél bűnösebb vagy, annál inkább kell hozzá folyamodnod. Soha nem gyógyulsz meg, ha távol maradsz.

Ne tartson vissza, hogy imádságod szegényes, esetlen szavakból áll! Jézus megért téged, mint édesanya a gügyögő gyermekét. Ne csüggedj, ha nem kapsz rögtön választ! Amíg te beszélsz, Jézus figyel. Ha késik a válasszal, annak megvan az oka. Próbára teszi őszinteségedet. Csak tarts ki az imában s megjön a válasz!

Ha igazán üdvözülni akarsz, emlékezze tanácsomra és tégy őszintén aszerint!

3. Hadd szóljak végül az imádkozókhöz! Remélem, olyanok is vannak olvasóim között, akik jól tudják, mi az imádság, és a Szentlélek által gyakorolják is. Hozzájuk lenne buzdításul egy pár testvéri szavam és tanácsom. Az a jó illatú tömjén, amit az áldozathoz használtak a szent sátorban, különleges módon készült. Nem felelt meg akármilyen füstölőszer. Ne feledkezzünk meg erről, és vigyázzunk, hogy imádkozás mellett milyen a magatartásunk!

Ha jól ismerem a keresztyének szívét, akkor jól látom s te is egyetértesz ebben, hogy sokszor beteges az imádságod. A térdeinken értjük meg legjobban Pál apostol szavait: „*Megtalálom magamban a gonoszt, mikor a jót akarom cselekedni*” (Róm 7:21), vagy Dávid szavát idézzük, aki így szól: „*Gyűlölöm a hiábavaló gondolatokat*”. Valaki így imádkozott: „Uram, szabadíts meg minden ellenségemtől, legfőképpen önmagamtól”. Kevés olyan gyermeke van Istennek, aki ne kerülne konfliktusba imádkozás alatt. Az ördög akkor dühöng ellenünk legjobban, ha imádkozunk. Ezért megkérdőjelezhető az az imádság, amelyben nem kerültünk szembe az ördöggel. Mi rosszul ítéljük meg az imádságok értékét. Lehet, hogy ami nekünk nagyon tetszik, az Isten előtt nem kedves. Legyetek hozzám türelemmel, mint harcostársatokhoz a Krisztusban, míg egy néhány buzdító szót mondok nektek! Egy dologban mindnyájan egyetértünk – hogy nekünk imádkozni kell.

a) Figyeljete arra, amit mondok: Imádkozásnál nagyon fontos a tisztelet és alázat. Soha ne feledjük, kik vagyunk, és milyen kiváltságos dolog Istennel beszélni! Nehogy könnyelmű, meggondolatlan kapkodás legyen az imádság. Tudatosítsuk magunkban: „*Szent ez a hely, nem más, mint a menny kapuja*.” Ha nem beszélek komolyan, megfontoltan, komolytalan vagyok Istennel szemben. Ha ártatlannak vélem szívemet, az Úr nem hallgat meg. Vessük elménkbe Salamon

szavait: „*Ne beszélj elhamarkodottan, ne hirtelenkedd el az Isten előtt kimondott szavadat, mert Isten a mennyben van, te pedig a földön*” (Préd 5:1). Mikor Ábrahám Istennel beszélt, így szólt: „*Én csak por és hamu vagyok*” – Jób pedig ezt mondta: „*Féreg vagyok én*” (1Móz 18:27, Jób 40:4). Mi is így tegyünk!

b) A másik fontos dolog, hogy ne formaságból, hanem a Szentlélek közreműködésével. Az imádságnál megvan az a veszély, hogy összevágatjuk a megfelelő bibliai kifejezéseket rutinszerűen, érzés nélkül, s úgy végezzük mindennap, mint ló a körbenjárást, megszokásból. Óvatosan szeretném érinteni ezt a pontot. Tudom, hogy vannak naponta ismétlődő szükségünk, amikor ugyanazt szavakat mondunk el. A világ, az ördög és a szívünk is napról napra ugyanaz. Szükségeinket megszokott módon beszéljük el. De azt szeretném hangsúlyozni, hogy ha külső megnyilvánulásában az imádság nem is változik, de a tartalma és a köntös is Lélek szerint való legyen. Nem ajánlom a könyvből betanult imádságot. Ha az orvosnak el tudjuk mondani bajainkat könyv nélkül, akkor lelkiállapotunkat is el kell tudni mondani Istennek könyv nélkül, saját szavainkkal. Lábtörés után természetes a mankó használata az első lépéseknél, de ha egy életen át mankót akarna használni a beteg, nem örülnék neki. Inkább szeretnék látni, hogy megerősödött és eldobja a mankót.

c) A rendszeres imádkozás is nagyon fontos. Isten a rendnek Istene. Az esti és reggeli áldozásoknak a zsidóknál megvolt a jelentősége. A rendszertelenség a bűn gyümölcse. Senkire nem akarok terhet rakni, csak azt mondom, hogy lelki egészségünk szempontjából nagyon fontos, hogy napi teendőink között a 24. órába a rendszeres imádkozás is be legyen iktatva. Ahogy megvan az étkezés, alvás és munka ideje, úgy az imádkozásé is. Válaszd meg az időt magad, beszélj az Úrral kora reggel, mielőtt bárki mással szót váltanál, aztán ha elvégezted napi munkád és este, amikor minden elcsendesedik körülötted. Forgasd elmédben, hogy az imádság a nap legnagyobb feladata, ne told félre, gyakorold rendszeresen.

d) Szeretném hangsúlyozni, hogy az imádkozásban nagyon fontos a kitartás, az állhatatosság. Ha egyszer elkezdted, ne hagy abba! Néha úgy gondolsz, elég a családi áhítatnál mondott közös imádság, nem történik semmi baj, ha a személyes imádságot elhanyagolod. Vagy a testi gyengeség erőt vesz rajtad és azt mondd magadban, most nem érzem jól magam, álmos vagyok, fáradt vagyok, úgy sem tudnék imádkozni. Vagy az értelmetlenség sürget, hogy szabad rövidre az imádságot, mert sok a fontos tennivaló. Az ilyen sugallatok az ördögtől erednek, mert az van emögött, hogy hanyagold el a lelket. Nem azt mondom, hogy mindig hosszan kell imádkozni, csak azt, hogy semmi ürügy révén abba ne hagyj a rendszeres imádkozást. Nem véletlenül mondja Pál apostol: „*Az imádságban pedig állhatatosak legyetek*” (Kol 4:2, 1Thessz 5:7). „*Szüntelen imádkozatok!*” Ez nem állandó térdeplést jelent, hanem olyasmint, mint a folyamatos égőáldozat, aminek a tüze nem alszik ki, mert szüntelen táplálják, vagy mint a vetés és aratás, ami meg nem szűnhet. A reggeli és esti imát össze lehet kapcsolni úgy, hogy napi munkánk végzése közben is fel-felsőhajtunk, mint Nehémiás, miközben Artaxersessel beszélt (Neh 2:4). Az Istennel töltött idő nem vész kárba. Izráel népe nem lett

szegényebb, mikor a hetedik esztendő, a sabbat-évet megtartotta. Egy keresztyén sem lesz vesztes az imára szentelt idő miatt.

e) Az imádság fontos része az őszinteség. Az őszinteség nem hangos kiabálásban nyilvánul meg, hanem a szív igazi érzésében. „*Igen hasznos az igazak buzgósgós könyörgése*” – nem a rideg, érdektelen vagy álmos imádság. A Szentírás ennek a leckének a megfogalmazására a következő kifejezéseket alkalmazza: „*kiáltani, zörgetni, küzdeni, harcolni*”. Jó példa erre Jákób története, aki azt mondta az angyalnak: „*Nem bocsátok el, amíg meg nem áldasz engem*” (1Móz 32:26). Daniel a másik példa. Ő így könyörgött: „*Uram, hallgass meg, Uram, docsüss meg, Uram, figyelmezz velem! Önmagadért ne fordulj el tőlem, én Istenem!*” (Dán 9:19) Az Úr Jézusról van megírva: „*Testi élete idején könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltással és könnyek között járult az elé, akinek hatalma van arra, hogy kiszabadítsa őt a halálból!*” (Zsid 5:7). Milyen más ez, mint a mi imádságunk. A miénk lágymeleg ehhez hasonlítva. Isten joggal mondhatná nekünk: „*Te nem is gondolsz komolyan kérésedet*”. Igazítsuk ki ezt a hibánkat. Zörgessünk hangosabban a kegyelem ajtaján, mint a „Zarándok útja” című könyvben az irgalmasság. Tudatosítsuk magunkban, hogy a rideg, közönyös imádság olyan, mint az égőáldozat tűz nélkül.

f) Az imádság még egy fontos kelléke a hit. Hinnünk kell, hogy amit Isten akarata szerint kérünk, megadatok. Az Úr Jézus világos parancsa így hangzik: „*Valamit könyörgésetekben kértek, mindazt megkapjátok, csak higgyetek!*” (Mk 11:24) Olyan az imádságnál a hit, mint a nyíl hegye, amivel célba talál. Az Isten ígéréteiben való hitre hivatkozva kérjünk. Mondjuk azt: „*Uram, te ezt megígérted és aszerint add meg ezt nekünk*” (2Sám 7:25). Ezt tette Jákób, Mózes és Dávid is. A 119. zsoltár tele van hivatkozással: „*a te szavad szerint*”. Ki kell munkálni, hogy imádságainkra feleletet kapjunk. Nem nyugodhatunk meg addig, amíg nem érkezik válasz. A jeruzsálemi gyülekezet szünet nélkül imádkozott a börtönbe zárt Péterért, mégis amikor az imádságra megérkezett a felelet, alig akarták elhinni (ApCsel 17:15). A keresztyéneknél sokszor hiányzik a felkészültség az imádságra kapott felelet elfogadására. Raill szerint ez a legbiztosabb jele annak, hogy nem vesszük elég komolyan az imádkozást.

g) Határozottság is kell az imádsághoz. Nem dicsemeget a szokványos imádkozókat. Az imádságban szükség van egy szent határozottságra. Gondoljunk Mózesre, mikor könyörgött, hogy ne törölje el Isten Izráel népét, és azt mondja: „*Miért mondanák az egyiptomiak, hogy vesztükre vitte ki őket az Isten, hogy megölje a hegyek között? Múljk el izzó haragod!*” (2Móz 32:12)! Olyan határozottságról van szó, mint Józsuében is volt, mikor Izráel veresége után így könyörgött: „*Mit teszel akkor a te nagy nevedért?*” (Józs 7:9) Luther határozottsága is figyelemre méltó. Valaki így nyilatkozott az imádkozó Lutheréről: „*Micsoda szellemi nagyság – minden megnyilvánulása telve van bizalommal. Olyan tisztelettel követel és kér Istentől, meggyőző reménységgel, mintha csak a barátjával vagy édesatyjával beszélne*”. Ez a határozottság jellemezte a nagy skót férfiút, Bruce-t is a 17. században. Azt mondták róla, hogy „*imádságai a mennybe kilőtt nyilak*”. Félek, hogy belőlünk hiányzik ez a határozottság. Nem fogjuk

fel eléggé a hívők kiváltságát. Nem könyörgünk elég gyakran úgy, ahogy kellene: „Uram, nem a te néped vagyunk-e? Nem a te dicsőségre való lenne a mi szentségünk? Nem a te ügyed az evangélium terjedése?”

h) Az imádság teljességet kíván. Az Úr óvni akar bennünket a farizeus példájával a tettetett, hosszú imádkozástól, és azt parancsolja, hogy imádkozásnál ne ismételgessük a szavakat csak azért, hogy megnyújtsuk az imádkozást. Jézus egy egész éjszakán át társalgott az Atyával, de ez egészen más. Igaz, a mi generációnknál nem kell tartani a hosszú imádkozóktól, inkább attól, hogy röviden vagy egyáltalán nem imádkoznak. Félek, hogy az egyéni áhítatoknál is korlátozott az imádságunk, csak éppen annyira, hogy életjelt adunk magunkról és kész. Úgy néz ki, hogy nem kívánunk semmit Istentől. Nincs megvallani valónk, nincs kérésünk, és nemigen van hála sem a szívünkben. Pedig ez így nincs rendjén. Gyakran hallunk panaszt keresztyének ajkáról, hogy nem jutnak előre, nem növekednek úgy a kegyelemben, ahogy szeretnének. Nem lehet az, hogy nem is igénylik ezt imában Istentől! Talán keveset kérnek s ezért keveset is kapnak. Gyengeségük oka mindenképpen az elkapkodott, megfontolatlan imádságunkban van. Azért nincs erő, mert nem kérjük. Nem Krisztusban van a hiba, hanem bennünk. Az Úr azt mondja: „Nyisd meg a te szádát, és én betöltöm azt”. Ehelyett mi is úgy teszünk, mint Izráel királya, aki háromszor lőtte ki a nyilat, holott ötször vagy hatszor kellett volna (Zsolt 81:10, 2Kir 13:18–19).

i) Fontos feltétele a helyes imádkozásnak a részletezés. Nem lehet általánosságokban beszélni. Részletesen meg kell határozni kérésünket a kegyelem trónjánál. Nem elég általánosságban bevallani, hogy bűnösök vagyunk, hanem néven kell nevezni azt a bűnt, ami lelkiismeretünket terheli. A megszentelődést sem lehet csak úgy általánosítva kérni, tudnunk kell, melyik az a terület életünkben, ahol ez hiányzik. Bajainkat is részletesen le kell írni, úgy, mint Jákob tette, mikor félt Ézsautól. Elmondja Istennek pontosan mi is az, amitől fél. (1Móz 32:11) Ezt tette Eliézer, mikor feleséget vesz urának. Kiteríti Isten elé szívének minden gondolatát pontosan, és elmondja, milyen jelt szeretne (1Móz 24:12). Pál apostol is konkrétan beszél a testében levő tövisről (2Kor 12:8). Ez az igazi hit és bizalom. Higgyük el, hogy semmi sem jelentéktelen Isten előtt! A beteg is részletesen mondja el panaszát az orvosnak. Ne felejtsük el, hogy Krisztus figyelmes hallgatója a vele való társalgásunkban! Ne titkolózzunk előtte!

j) A közbenjáró imádkozás is nagyon fontos. Természetünkön fogva önzők vagyunk, és akkor is hajlamosak vagyunk erre, ha már megtértünk. Csak magunkra gondolunk, a magunk lelki jólétére, lelki problémáira, lelki előmenetelére, és elfelejtkezünk másokról. Ez ellen a hajlandóság ellen harcolni kell, különösen az imádságnál. Nem csak a magunk ügyét kell Isten elé tárnunk a kegyelem trónja előtt, hanem ha kell, az egész világot is. Szívünkben kell hordozni a pogányokat, zsidókat, római katolikusokat, a hívők testületét, a hitvalló protestáns egyházat, az országot, amelyben élünk, a gyülekezetet, amelyhez tartozunk, a családot, amelyben élünk, barátainkat és rokonainkat, akikkel kapcsolatunk van. Ezekért imádkozni kell. Ez a legnagyobb

jótétemény. Az szeret igazán, aki imádkozik értem. Ezzel munkálja lelkem egészségét. A szívünk kitágul az egymás iránti együttérzésben, a gyülekezet hasznára és épülésére. Az evangélium terjesztését az imádság viszi előre. Az teszi a legtöbbet az Úr ügyéért, aki közbenjár imádságban, mint Mózes vagy Józsué. Krisztus mint Főpapunk, népének nevét mellvértjén hordozza az Atya előtt. S ha mi közbenjárunk, szintén ezt tesszük. Micsoda kiváltság ebben is Jézushoz hasonlítani! Ez igazi segítség a lelkipásztornak is. Ha választhatnék gyülekezetet, akkor olyat választanék, ahol imádkozó emberek vannak.

k) A hálaadás is hozzá tartozik az imádkozáshoz. Más dolog kérni Istentől, és más dolog őt magasztalni. Azonban a kettő annyira összefügg a Szentírás tanúsága szerint, hogy nem merem egymástól elválasztani. Nem is igazi imádság, amelyikből hiányzik a hála. Pál apostol nem véletlenül írja: „Hálaadással tárjátok kéréseiteket az Isten elé” (Fil 4:6), „Szüntelen imádkozatok és mindenben hálákat adjatok” (Kol 4:2). Kegyelemből tartatunk meg. Kegyelemből kaptuk az élő reménységet, a világosságot, kegyelemből kaptuk az elhívást, s hogy nem kell leartatnunk a saját útjaink gyümölcsét. Kegyelem, hogy élünk és dicsőíthetjük Istent. Mikor Istennel beszélünk, bizonyára betöltenek minket ezek a gondolatok. Ha imára nyílik ajkunk, nem feledkezünk meg magasztalni az Urat, mert jó, mert örökkévaló a kegyelme. A kiváló szentek mindig hálások voltak. Pál apostol minden levelét hálaadással kezdi. Ha fénykedni akarunk ebben a világban, élesszük fel magunkban a hálaadás lelkét, és törekedjünk arra, hogy imádságaink telve legyenek hálaadással!

l) Az imádságban vigyáznak is kell lenni. A imádság az a terület hívő életünkben, ahol a legnagyobb szükség van a vigyázásra. Itt kezdődik el az igazi hívő élet; vagy tovább fejlődik, vagy visszahanyatlik. Az ember lelkiállapotának fokmérője az imádság tárgya. A lelki élet lüktetése, melyből mindig megállapítható, hogy egészséges-e a keresztyén lélek. Kísérjük éber figyelemmel személyes imaéletünket. A jó ige-hirdetések, lelki olvasmányok, bizottsági ülések nem pótolják az egyéni imádkozást. Légy résen! Figyeld meg jól azt a helyet, társaságot, amely megzavarja szívedet az Istennel való közösségben és megnehezíti számodra az imádkozást! Olyan barátaid legyenek, akik serkentő hatással vannak rád lelkileg, és készítenek az imádkozásra! Az ilyenekhez ragaszkodj!

Ajánlom, hogy ezeket a dolgokat egyénileg fontoljuk meg. Alázattal mondom ezt. Tudom, hogy nekem, magamnak van erre a legnagyobb szükségem. Mivel azonban ezek isteni igazságok, szeretném másokkal is megosztani.

Szeretném, ha a ma élő keresztyének imádkozó emberek volnának. Az egyházak is mind. Szívem egyetlen vágya, hogy ez az írás segítsen nyújtson az imádság lelkének kibontakozásához. Szeretném továbbá, hogy akik eddig nem imádkoztak, most Istenhez kiáltanának, az imádkozók pedig még buzgóbban tennék, és megtapasztalnák, hogy igen hasznos az igazak buzgósgós könyörgése.

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Az ember nemisége és az isteni kinyilatkoztatás

Mark Van Bebber

Mi a paráznság következménye?

A mű eredeti címe: What are the consequences of sexual immorality?

Forrása: www.ChristianAnswers.Net/hungarian

Senki sem immúnis a szexuális kísértésekkel szemben. Ez komoly probléma és komoly figyelmet érdemel. Ennek a cikknek a célja az, hogy emlékeztessen arra, milyen szörnyű következményei lehetnek, ha engedsz ezeknek a kísértéseknek. Nyomtasd ki ezt az oldalt és olvasgasd gyakran! Olvasd rendszeresen, utazás közben, vagy különösen erős kísértés és gyengeség idején! Ha gyakran elismétled ezeket a következményeket, akkor képes leszel felismerni a bűn megtévesztő kódját, ami ösztönözní fog, hogy tisztán élj és gondolkodj ma – ami az egyetlen útja, hogy megelőzd a paráznságot holnap.

Következmények az Istennel való kapcsolatra nézve. Elszomorítom az Urat, aki megváltott engem. Fájdalmat okozok annak, akinek az útmutatására leginkább adok. Szégyent hozok Jahve nevére – a sárba tiprom. Elvesztem Isten jutalmát és dicséretét. Egy nap majd szemtől szemben kell Jézusnak megvallanom, hogy miért tettem. Rákényszerítem Istent, hogy valamilyen módon megbüntessen.

Következmények a házastársamra és családomra nézve. Kimondatlanul megbántom _____-t (írd be a házastársad nevét). Eljátszom _____ tiszteletét. Elvesztem _____ bizalmát. Ha vakságom tartós lesz, vagy _____ nem tud megbocsátani nekem, akkor elveszíthetem. Elveszitem gyermekeim megbecsülését. Elveszitem gyermekeim bizalmát. Ha vakságom tartós lesz, vagy ha gyermekeim nem tudnak megbocsátani nekem, akkor el is veszíthetem őket. Nem leszek többé hiteles ember, se példa mások előtt. Teljesen elvesztem a családom fölötti befolyásomat,

pedig nekik Krisztussal való kapcsolatukra kellene építeniük. Az én mostani elesésem miatt a család későbbi generációinak is problémája lehet ezen a területen. Szégyent hozok a családomra. Lehetséges, hogy édesanyám és édesapám is tudomásul szerez róla, és ez nagyon megbánthatja őket (lehet, hogy magukat fogják hibáztatni).

Büntetést vonok magamra. Egész életemre szégyent és kényelmetlenséget okozok magamnak. A nevem elveszti a hitelét. Elveszitem az önbizalmamat. A szörnyű büntudaton nehéz felülkerekedni; ha Isten megbocsát is nekem, vajon meg fogok-e tudni bocsátani önmagamnak? A gyötrő és felvillanó emlékek örökre beszennyezhetik a házastársammal való kapcsolatomban meghittségi. A szexuális területen történt elesésem képtelenné tehet arra, hogy más fontos erkölcsi területeken megkülönböztessem a jót a rossztól, mert eljátszottam a józanságot.

Barátaimmal és a szolgálattal kapcsolatos következmények. Megbántom és szégyent hozok a barátaimra, különösen azokra, akiket én tanítottam Krisztusról és én vezettem a lelki érettség felé. Szégyent hozok a gyülekezetemre és a családomra. Megbántom, és szégyent hozok azokra, akikkel a _____-nál/nél dolgozom együtt (írd be a munkahelyed nevét). Meggyengítem azok hitét, akiknek szolgáltam. Egyszer s mindenkora semmivé lesz többévi bizonyosságtételem hitetlen családtagjaim és barátaim felé. Meggátolhatok másokat, hogy elfogadják Krisztust, így ők örökre elvesznek. Hosszú időre, esetleg örökre kárba vész többéves tanulmányom és tapasztalatom a szolgálattal. Nem tehetem azt, amire elhívtam és szerettem csinálni. (Gondolj a szolgálattal használt lelki ajándékaidra!) Azok nyomába lépek, akiknek a paráznsága engem is elszomorított. Fájdalmat okozok ártatlan embereknek, akiket a „repszek” eltalálnak. (Lásd Dávid, Ákán vagy mások bűnét!)

További következmények. Nagy megalégedésre leszek a Sátánnak, aki Istennek és minden jónak ellensége. Nevetésre, kárörömré és istenkáromló önteltségre adok okot azoknak, akik nem tisztelik az egyházat és Istent (2Sám 12:14). Ítéletet és végtelen problémákat hozok arra, akivel a házasságtörést elkövettem. Fizikai következmények is előfordulhatnak. (A házasságtörésből következő terhesség, nemi betegségek, AIDS stb.)

Az Úr dolgairól gondolkodj, legfőképpen igéjén! Alább néhány elgondolkoztató idézet található a Bibliából:

„Ragaszkodj az intellemezhez, ne térj el tőle, vigyázz reá, mert ez a te életed!” (Péld 4:13) „Szövetséget kötöttem a szememmel, hogy ne tekintsen a szüzekre.” (Jób 31:1) „A bűnösök ösvényére ne lépj, ne járd a gonoszok útján! Ne törődj vele, ne menj arra, kerülj el azt, és menj másfelé!” (Péld 4:14–15) „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!” (Péld 4:23) „Tagjaitokat se adjátok oda a bűn szolgálatára, hogy a gonoszság fegyvereivé legyenek! Hanem adjátok oda magatokat az Istennek, mint akik a halálból életre keltetek! Tagjaitokat is adjátok át az igazság fegyvereiként az Istennek!” (Róm 6:13) „A test azonban nem a paráznaságért van, hanem az Úrért, az Úr pedig a testért. ... Vagy nem tudjátok, hogy a ti testetek a Krisztus tagja? Most tehát azok, akik a Krisztus tagjai, parázna nő tagjaivá legyenek? Szó sem lehet róla! ... Kerüljétek a paráznaságot! Minden más bűn, amit elkövet az ember, kívül van a testén, de aki paráználkodik, a saját teste ellen vétkezik. ... Mert áron vétettetek meg: dicsőítétek tehát Istent testetekben.” (1Kor 6:13a–20) „Ne tévelyegjétek: Istent nem lehet megcsúfolni. Hiszen amit vet az ember, azt fogja aratni is!” (Gal 6:7) „Szükséges tehát, hogy a püspök legyen feddhetetlen, egyfeleségű férfi” (1Tim 3:2a) „Idősebb férfit ne dorgálj meg, hanem inisd mint apádat, a fiatalabbakat pedig mint öcsédet, az idősebb asszonyokat mint anyádat, a fiatalabbakat mint húgodat: teljes tisztasággal!” (1Tim 5:1–2)

Ford.: Molnár Csaba

George Martin és Scott Myers

Miért várjak a szexszel a házasságig?

Amikor Isten valamit teremt, azt szándékkal és céllal teszi. A Mózes első könyvében leírt teremtéstörténet alapján nyilvánvaló, hogy Isten teremtése „jó” (1Móz 1:31). Az emberiség azonban arról híres, hogy elferdíti azt, amit Isten alkotott, akár gondatlanságból, akár egyszerű makacsságból. Vegyük például az izraeliták aranyborjúját. Az aranyra kellemes ránézni, de Isten biztosan nem akarta, hogy a népe imádja. A szex (igen, a szex is Isten alkotása) sem más. Isten teremtette, tehát feltételezhetjük, hogy jó. Amikor azonban az ember – figyelmen kívül hagyva Isten kifejezett rendeleteit – eltorzítja, ártalmassá és rombolóvá lesz. Tehát a címben feltett kérdés megválaszolásához igazából azt kell megértenünk, mi Isten szándéka és célja a szexszel. Dönthetünk úgy, hogy Isten szerint tesszük a dolgokat, s ilyenkor tapasztalhatjuk az ő tervének gyönyörűségét, vagy mehetünk a magunk feje után, s átélhetjük a kárt és rombolást (Péld 16:25). Először talán nézzük meg, miért teremtette Isten a szexet. Az első ok magától értetődik: szaporodás. Amikor Isten Ádámnak és Évának azt mondta: „szaporodjatok, sokasodjatok” (1Móz 1:28), valószínűleg rájöttek, hogy Isten azt akarja, létesítsenek nemi kapcsolatot. Isten azt is akarta, hogy intim (azaz meghitt és bensőséges) kapcsolatot alakítsanak ki egymással, és ő tudta, hogy erre mindennél jobb eszköz a szex. Isten azt is tudta, mivel a szex annyira jó eszköz a szoros kapcsolathoz, korlá-

tokat is kell szabni a használatához. Ezért kifejezetten a házasság területén belülről korlátozta. Az a fajta intimitás, amit Isten szeretne egy házaspár életében, nem jöhet létre egy ember és több másik között. Csak egy férfi és egy nő között működik. Ezért Isten határozottan azt mondja: „Ne paráználkodik!” (2Móz 20:14), és „Kerüljétek a paráznaságot!” (1Kor 6:18). Azaz ne legyen nemi kapcsolatot valakivel, aki nem a házastársad! Az engedelmség azt kívánja, hogy a szexet megtartsuk a házastársunk számára.

Eddig már két alapvető okunk van arra, hogy várjunk a szexszel a házasságig: (1) Isten ezt mondja, és (2) Isten terve és célja a szexszel nem érhető el semmilyen más úton. Sokan azonban azt állítják, hogy a házasságon kívüli szex egyáltalán nem olyan ártalmas. Ezért nézzük meg figyelmesen ennek lehetséges következményeit.

A házasságon kívüli szex legkevesebb két területen okoz kárt: (1) testi és (2) emberi következményei vannak. A fizikai következmények egyre inkább észlelhetővé és veszélyesebbé válnak a mai társadalomban. Az AIDS és a többi szexuális úton terjedő betegség egyre ijesztőbb valóság. A „biztonságos szex” igazából „szex csökkentett kockázattal”. Az egyetlen igazán biztonságos szex az önmegtartóztatás. Az emberi következmények legalább annyira kézzelfoghatóak, habár nehezebben érhetők tetten. Először is, a bűn minden esetben megrongálja az ember kapcsolatát Istennel. A Zsolt 66:18 mondja: „Ha álnok szándék lett volna szívemben, nem hallgattott volna meg az Úr.” Isten paráználkodást tiltó parancsának szándékos megszegése meggyalázza az embert és megharagítja Istent. Ha viszont gyermekei az engedelmséget és az önmuralmat választják az azonnali gyönyör helyett, az kedvére van Istennek. Másodszor: a keresztyén és az életét figyelő emberek közötti kapcsolat is károsodik. A házasságtörés miatt az illető barátai vagy akár még a kívülállók is úgy nézhetnek rá, mint aki nem elkötelezett Istennek, és hajlamos a képmutatásra. Az a keresztyén azonban, aki Istennek engedelmeskedve uralkodik önmagán, kivívja azok tiszteletét, akik látják az életét. A házasságon kívüli szex az érintett személyek közötti kapcsolatot is megrongálja. Egy intim kapcsolatban a bizalom rendkívül fontos kérdés. Ha két ember nem becsüli meg annyira a szexet, hogy várjon vele a házasságig, hogyan bízhatnának egymás hűségében? Fordítva, egy férfi és egy nő bizalmat épít ki egymás iránt, amikor mindketten megharcolják az önmuralom harcát – biztosak lesznek egymás tiszteletében, és abban, hogy kölcsönösen megbecsülik kapcsolatuk intimitását. Hasonlóan, ha egy ember nem hozott magával szexuális tisztaságot a házasságba, a múltja befolyásolja házastársával való kapcsolatát. Ha egy férfinak vagy nőnek előzőleg szexuális kapcsolata volt valakivel, házasságuk intimitása már megsérült. Egyiküknek vagy mindkettőjüknek szembe kell nézni az „előző szeretőkkel” való összehasonlítással, és azzal az érzéssel, hogy a másiknak nem volt elég fontos az intimitás ahhoz, hogy várni tudjon vele. Ha viszont mindketten vártak vele, az intimitás egy biztos alappal kezdődhetett.

Miért várjak a szexszel a házasságkötésig? Több okot is találtunk: (1) Isten ezt parancsolja, (2) Isten célja és szándéka a szexszel csak a házasságon belül valósítható meg, és (3) a házasságon kívüli szex testi és kapcsolati következményei fájdalmasan valóságosak.

De mi szeretjük egymást! – mondhatja valaki. Lehet, hogy így van, de ha valaki a szeretet Isten szerinti meghatá-

rozásában hisz, észre kell vennie, hogy a „szerelem türelmes és jóságos; nem keresi a maga hasznát, nem örül a hamisságnak, de mindent remél” (1Kor 13). Az igazi szeretet türelmesen vár, míg eljön a szex ideje. Jóságos a jövőbeni házastárral, mivel nem sérti meg előre a házasság intimitását. Az igazi szeretet önzetlenül Isten elvárását és mások értékének megóvását helyezi a sajátja elé. Nem örül az engedetlenség bűnének, és nem kényszerít mást, hogy engedetlen legyen Istennel szemben. A szeretet soha nem lehet mentség a házasság előtti szexre. Inkább a legnagyobb ok kell hogy legyen a házasság előtti szex elkerülésére. „De úgyis össze fogunk házasodni” – hangzik a másik népszerű kifogás. Ez a beállítottság – amellet, hogy merész – egy kérdést elkerülhetetlenül nyitva hagy: Ha valaki nem tud ellenállni az erkölcsi kísértésnek a házasság előtt, mi fogja megállítani, ha majd házas lesz?

„Mi van, ha már késő? Mit tegyek, ha már elveszítettem a szexuális tisztaságomat?” Jó kérdés! Az ember valóban nem pörgetheti vissza az időt, de több lépés is van, amit meg kell tenni, hogy megőrizzük másokkal és Istennel való kapcsolatunk intimitását a további károsodástól. Először is, ismerd el a tettetted mint bűnt! Azoktól, akik elfogadták Krisztus fizetségét a bűneikért, ő csak azt kéri, hogy vallják meg azokat – és értsenek egyet Istennel abban, hogy ezek bűnös cselekedetek voltak. Másodszor, ettől a perctől kezdve őrizd meg a tisztaságodat! A házasságtörésben tettenért asszonynak Jézus azt mondta: „menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!” (Jn 8:11). Nem változtathatod meg, ami megtörtént, de megóvhatod magadat és másokat a további károktól azzal, hogy elkerülsz az olyan helyzeteket, amelyek veszélyeztetik a szexuális tisztaság melletti elkötelezettségedet. Pál azt tanácsolta Timóteusnak, hogy fusson el a kísértéstől (2Tim 2:22), József pedig arról híres, hogy elfutott a morális veszély elől (1Móz 39:7–12). Harmadszor, légy őszinte minden „lehetőséges házastárral”! Ne várj a nászéjszakáig a szexuális múltad megbeszélésével! Néhány intimitással kapcsolatos probléma elhárítható, ha elég korán kezdünk foglalkozni vele. A szex jó dolog. Annak kell lennie, ha Isten teremtette! Azonban csak úgy maradhat „jó dolog”, ha betartjuk Isten rendeléseit. Isten megjutalmaz, ha tiszteled őt és megtartod a szexet az őt megillető helyre és időre – a házasságon belülre.

Ford.: Molnár Csaba

Henry Morris és Martin Clark

Elavulttá vált a hagyományos házasság?

A mű eredeti címe: *Is formalized marriage becoming obsolete?*

Isten az édenkertet használta fel a házasság megalakítására. Igéje ígéretekben és figyelmeztetésekben egyaránt gazdag, amelyek mind a családot védik. A Biblia alapelvei szerint megkötött és működtetett házasság olyan mértékű áldás

forrása, ami összemérhető Krisztusnak az egyházzal való kapcsolatával (Lásd: Ef 5:22–33). Ugyanakkor a bibliai szabályok megsértése bűn, és fájdalmas következményei vannak.

A házasságot mint intézményt, mostanában számtalan támadás éri. Míg az ember a történelemben folyamatosan megszegte a házassági szövetségét, napjainkban már a házasság szentségével kapcsolatos morális mérce létezését ill. érvényességét is megkérdőjelezi. Egy – a számtalan szabad- elvű mozgalomtól vezérelt és az új értékelen értékrendtől táplált – kicsi, de hangos csoport azt hirdeti, hogy a házasság divatjamúlt, és le kell cserélni egy jobb megoldásra. Rengeteg érv hangzik el a házasság ellen, amelyek mind a szabályoktól és a korlátoktól való szabadulási vágyban gyökereznek. Vannak, akik erőltetettnek érzik a szűkebb család (apa, anya és gyerekek) intézményét, mert szerintük az ember természetes életformája a csoport, törzs vagy kommuna. A házasság intézménye valóban régi, de ez még nem teszi elavulttá. Már akkor is több ezer éves volt, mikor Krisztus eljött, de Krisztus mégis a házasság helyességét tanította. „Mert a teremtés kezdete óta az embert férfit és nőt teremtette az Isten. Ezért elhagyja az ember apját és anyját, és lesznek ketten egy testté... Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza!” (Mk 10:6–9) A keresztyén ember tudatában van annak, hogy nincs felhatalmazva arra, hogy megváltoztassa Isten igéjét a múltó divatnak és a pillanatnyi társadalmi elképzeléseknek megfelelően. A Biblia alapján kell megítélni a kulturális normákat, nem pedig fordítva. Pusztán azért nem kell elfordulni a házasságtól, mert egyre többen kezdenek kiábrándulni belőle. Az a tény, hogy e rossz gyakorlat széles körben elterjedt vagy mindennapos, nem jelenti, hogy ajánlható vagy helyes. A Krisztusban hívő ember sosem a többség véleményének, hanem Isten igéjének megfelelően kíván élni. Az Ószövetség komoly büntetést szabott ki azokra, akik megvetették a házasság felelősségét. A tízparancsolat egyike így szól: „Ne paráználkodj!” (2Móz 20:14), a törvény pedig halálbüntetést szabott ki a paráználkodókra (3Móz 20:10). Az Újszövetség nem ír elő halálbüntetést, hanem elmondja, hogy Isten fogja megítélni azokat, akik a házasságon kívül gyakorolnak olyan szexuális kapcsolatot, amit Isten a házasságon belülre tartott fenn (Zsid 13:4). A helytelen szexualitás a gyülekezetből való kizárást eredményezte (1Kor 5:1–2). Pál figyelmeztette azokat, akik üres beszédükkel másokat erkölcsatlenségre vittek (Ef 5:5–6). Örök ítélet vár azokra, akik erkölcsatlenséget tesznek és nem térnek meg belőle (Jel 21:8, 22:14–15). Istennek a házasságra vonatkozó határozott terve szerint „Az asszonyok engedelmeskedjenek férjuknak, mint az Úrnak”, és a férfiak „úgy szeressék feleségüket, ahogyan Krisztus is szeretete az egyházat és önmagát adta érte!” (Ef 5:22, 25). Vegyük észre, hogy a férj és feleség kapcsolata az Isten és a követői közötti kapcsolatról van mintázva, nem pedig az ősi kor társadalmi szokásairól. Ha megtartjuk Isten utasításait, olyan mélységes áldásokban lesz részünk, hogy utána viszsztatásító lesz eltérni az ő akaratától. Persze a keresztyéneknek be kell látniuk, hogy számtalan esküvőhöz és házassághoz kapcsolódó szokás van, amelyeket a Biblia nem támaszt alá, hanem a kulturális vagy vallásos szokásokból származnak. Az ilyen szokások megléte azonban nem hatalmaz fel a Biblia által felállított alapelvek elhagyására. Emellett a legtöbb országnak vannak a házasságot és az elváltást szabályzó törvényei, mivel a kormányok felismerték, hogy a nemzet fennmaradásának alapja a család. A Bibliában

a házasság célja a család létrehozása volt, s ezzel az államok vezetői is egyetértének. A keresztyén embernek azonban mindig tudatában kell lennie annak, hogy kötelezettségvállalása – mellyel Isten előtt kötelezte el magát házastársa mellett – magasabbrendű a földi törvényeknél. A házasság csak a feltámadáskor válik majd elavulttá: „Mert a feltámadáskor nem nőszülnek, férjhez sem mennek” (Mt 22:30). Akik megszegték a házasság szentségét vagy semmibe vették azt, meg kell vallaniuk, és bízniuk kell Krisztusban, tudva, hogy „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő, megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól” (1Jn 1:9).

Ford.: Molnár Csaba

Henry Morris és Martin Clark

Válhat-e és házasodhat-e újra a keresztyén?

Korábban ritkán merült fel ez a kérdés, mert válás szinte soha nem fordult elő a keresztyének között, és a nem hívők között is szokatlan esemény volt. Ma viszont a válás valós problémává vált az evangéliumi keresztyének körében. A hűtlenség már korántsem ritka még az egyházi főemberek között sem. Szinte hetente lehet hallani valamilyen „pásztorafférról” és annak az illető pásztor gyülekezetére gyakorolt végzetes hatásáról. Ilyen példák mellett szabályszerű, hogy a gyülekezeti tagok körében is magasabb a félrelépések száma. A keresztyén otthon stabilitásának ebből fakadó hanyatlása ma minden bizonnyal egy a sok egyre inkább riasztó jel közül. Korábban a kérdés bibliai úton való megválaszolása inkább csak tudományos kísérletnek számított, valószínűleg azért, mert a válás annyira idegen volt a választ keresőktől. Manapság viszont, amikor a válás tragédiája már nemcsak a gyülekezeten, hanem a közeli barátokon és a rokonokon keresztül is beférkőzik minden keresztyén életébe, nagyon fontos, hogy a kérdés megválaszolásához ne csak a Bibliát használjuk fel, hanem együttérzéssel közelítsük meg a témát. Először is a házasság Isten szemében egy élethosszig tartó elkötelezettség, se több, se kevesebb. Noha néhány esetben az Ótestamentum engedélyezte a válást, Krisztus világossá tette számunkra, hogy Isten akarata más. Egyszer feltettek neki egy kérdést. Az Úr így válaszolt: „Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfit és nőt teremtette őket?” Majd így folytatta: „Ezért hagyja el a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. Úgyhogy már nem két test, hanem egy. Amit tehát az Isten egybekötött, ember azt el ne válassza!” (Mt 19:4–6) Ez nagyon egyenes válasznak tűnik, és mégis Jézus a következő nyilvánvaló kivétellel zárta feleletét: „Mondom nektek, hogy aki elbocsátja feleségét – a paráznaság esetét kivéve –, és mást vesz feleségül, az házasságtörő... és aki elbocsátott asszonyt vesz feleségül, az házasságtörést követ el.” (Mt 19:9, Mt 5:31–32) A fentiekből az tűnik ki, hogy a házastárs házasságon kívüli kapcsolatának felfedezése indokolt alapot nyújt a váláshoz.

Valóban, Isten nagyon sokra tartja a hűséget – mind a menyasszony, mind a vőlegény részéről – mint a boldog és hosszan tartó házasság alapját. A paráználkodás az Ó- és az Újtestamentumban is elítélt magatartás. Manapság viszont, a szexuális szabadosság korában a fentiek eléggé sűrűn szolgáltatnak alapot a válásra a keresztyének között. A válás azonban igenis szembehelyezkedik az Isten által kijelentett „egy test” alapelvvel, amely az igazi házasságot jellemzi. „Vagy nem tudjátok, hogy aki parázna nővel egyesül, egy testté lesz vele? Mert – amint az írás mondja – 'lesznek ketten egy testté'. Kerüljétek a paráznaságot! Minden más bűn, amit elkövet az ember, kívül van a testén, de aki paráználkodik, a saját teste ellen vétkezik.” (1Kor 6:16–18) A fenti idézet azt sugallja, hogy egy házasságon kívüli szexuális életet élő nő Isten szemében prostituálttá válik, attól függetlenül, hogy testét pénzért vagy más, számára előnyösnek tűnő indokért adja másnak. Másrészt viszont fontos megjegyeznünk, hogy Jézus egy másik alkalommal nem tartotta a paráznaságot válóknak. „Aki elbocsátja feleségét, és mást vesz el, házasságtörő, és aki férjétől elbocsátott asszonyt vesz el, szintén házasságtörő.” (Lk 16:18) Ha esetleg bárkinek kétsége lenne, a fentiek a feleségekre is érvényesek: „és ha az asszony bocsátja el a férjét, és máshoz megy férjhez, szintén házasságtörést követ el” (Mk 10:12). Mivel az Úr nem mond ellent önmagának, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy míg lehetnek helyzetek, melyekben a házasságon kívüli szex következménye inkább a válás kell hogy legyen, semmint a fájdalmas együttélés folytatása, általában azonban jobb megbocsátani a korábbi félrelépést (persze, ha az megbánással és a jelenben hűséggel párosul), ahelyett, hogy felbontsuk az egyébként jónak ígérkező házasságot. Krisztus azonban mindkét esetben figyelmeztetett, hogy a válás utáni újránházasodás házasságtöréssel egyenlő, mely bünt Isten hetedik parancsolata egyértelműen megtiltja. Ezért mind a válás, mind pedig az újránházasodás nagyon komoly lépés, amely a házasság állandó egységének és hűségének isteni alapelvét sérti. De ez még nem minden. „Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy... Hiszen tudja, hogyan formált, emlékszik rá, hogy porból lettünk.” (Zsolt 103:8, 14) „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól” (1Jn 1:9). Ez az ígélet a keresztyének számára a házasságtörés bűnét is magában foglalja, ha a bünt őszinte megbánás követi. Az Úr világossá tette eme szándékát, amikor a házasságtörő asszonyt elbocsátotta. (Jn 8:4) Emlékeztette az asszony vádlóit, hogy ők is vétkesek, és nincs joguk, hogy a nő felett ítélkezzenek. Ezután ezt mondta az asszonynak: „én sem ítéllek el téged, menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!” (Jn 8:11) Jézus nem kárhoztatta az asszonyt bűne miatt, hanem megbocsátott neki, amikor az őszinte megbánást mutatott, és a bűn elkerüléséről tett tanúbizonyságot. Ilyen feltételek mellett hívei helyesen tennék, ha követnék Jézus példáját. Ebben a konkrét esetben ugyanis Jézus nem támasztott további követelményt a nő elé, szabadon dönthetett arról, hogy visszatér-e férjéhez, ha az őt visszafogadja, vagy máshoz megy feleségül, ha már eleve elvált. Van még egy másik fontos bibliai tényező, amit figyelembe kell vennünk a válás és újránházasodás kérdésében. Egy keresztyénnek soha sem lenne szabad egy nem keresztyénnel házasságra lépnie, mivel ez később szinte elkerülhetetlenül komoly súrlódásokhoz vezet, kivéve, ha Isten kegyelméből a hitetlen házastárs Krisztus követőjévé válik. „Ne legyetek

hitetlenekkel felemás igában!" (2Kor 6:14) Mégis sok keresztyén ragaszkodik ahhoz, hogy pont a fent vázolt utat kövesse. És azután? Az is előfordulhat, hogy valaki házasságban élve megtér, a házastársa pedig nem. Mindkét esetben ott van az aránytalanul nehéz teher, és a keresztyén házastárs esetleg vágyhat arra, hogy ettől a tehertől megszabaduljon. Erre az esetre Pál apostol így rendelkezik: „*Ha egy testvérnek hitetlen felesége van, aki kész vele élni, ne bocsássa el! És ha egy asszonynak hitetlen férje van, és ez kész vele élni, ne hagyja el a férjét!*” (1Kor 7:12–13) A következő vers világossá teszi, hogy ez különösen fontos a gyermekek érdekében, akiket a válás a leginkább megvisel. Tegyük fel azonban, hogy a nem keresztyén házastárs ragaszkodik a váláshoz. „*Ha pedig a hitetlen házastárs válni akar, váljék el, nincs szolgaság alá vetve a hívő férj, vagy a hívő feleség az ilyen esetekben. Mert arra hívtok el minket az Isten, hogy békeségben éljünk*” (1Kor 7:15). Ez nyilvánvalóan azt jelenti, hogy a keresztyén házastárs a válást követően szabadon újraházasodhat. Sőt mi több, ha a válásból gyermekek is maradnak, akkor az ő érdekében jobb az újraházasodás – feltéve, ha sikerül gondviselő keresztyén társat találni. A gyermekeknek ugyanis szükségük van mind apai, mind anyai szeretetre és tanácsra, feltéve persze, hogy a mostoha szülő „az Úrban” van (1Kor 7:39), és fel kívánja vállalni ezt a felelősséget. Kicsit továbbgondolva ezek az alapelvek olyan helyzetekre is érvényesek lehetnek, melyekre a Szentírás nem ad egyértelmű útmutatást. Amint azt már a korábbiakban is megjegyeztük, Isten készséges és hajlandó, hogy minden bűnünket megbocsássa, még azt is, ha a válás triviális okok miatt történik. Békeségre és nem pedig jogi köttetésre szólít minket. Isten képes rá, hogy tekintet nélkül a felek előéletére jó házasságot és boldog otthont teremtsen. Ennek előfeltétele azonban az igaz megbánás, a megfelelő helyreállítás, és őszinte hit és vágy az Úr szolgálatára. Ezek azonban mind csak kompromisszumos megoldások. Azon fiatalok számára, akik még nem követtek el ilyesfajta bűnöket, sokkal jobb, ha az Isten által nekik elrendelt ideális házasságot keresik. Egy ilyen házasság ízelítő a mennyországból, amivel a mennyei vőlegényt és az ő tiszta menyasszonyát jelképezik (Ef 5:22–33).

Ford.: Varga Zsolt

Bill Perkins

Ki vált a szex és a pornográfia rabjává?

Egy dolgot a legtöbb fiúgyermek elsajátít fiatal korában: azt, hogy igazán értékelje a keménységet és a győzelmet. A mozivászon hősei kemények és nyeresek. James Bond sosem adja fel, ahogy a John Wayne által játszott figurák sem. És persze Rocky mindig megnyeri a nagy mérkőzést, vagy ha mégsem, akkor is a végsőkig küzd. Ezek a fickók sosem adják fel, és épp ezért mi sem akarjuk feladni a harcot soha. Ez a fajta makacsság jó szolgálatot tesz háborúban vagy kitartást követelő munkahelyi szituációkban, és segíthet túltenni magunkat egy kapcsolat nehéz időszakán is. Ha azonban e makacsság megszállottsággá válik, az csak súlyosbítja és

meghosszabbítja a kínlódást, nagyobb depresszióhoz és fájdalomhoz vezet. Legtöbbször persze nem adjuk fel addig, amíg bizonyossá nem válik, hogy veszteni fogunk vagy esetleg már veszítettünk is. Talán nem is vagy tudatában annak, hogy bajban vagy. Ha mégis, akkor sem tudod pontosan, hogy milyen baj rabja vagy. Fontos, hogy megértsük: az ember nem egyik napról a másikra válik a szex rabjává – ehhez idő kell. Viszont amikor már teljesen kifejlődött a beteges szenvedély, onnantól a férfi már nem képes annak a készítésnek ellenállni, hogy csak a szexualitás – az érzéki kielégülésért és a meghittség látszatáért – kedvéért kezdeményezzen szerelmi kapcsolatot. Ez utóbbi mondat megadja a szex rabságának definícióját: A férfi teljesen a szenvedély rabjává vált, és nem tud nemet mondani. Szendvedélyének „tárgya” két dolgot nyújt számára: élvezetet és a meghittség illúzióját. Nem mindenki szenvedélybeteg, aki szexuális kényszerrel küzd. Vannak férfiak, akik csak egy ideig élnek vissza a szexualitással, aztán egyszerűen kinövik a dolgot. Sok férfi maga mögé utasítja bűnös szexuális előéletét, és később normális életet él. Azonban nem mindenki ilyen szerencsés. Vannak férfiak, akik érzelmi fájdalmaikat szexuális élvezettel leplezik. Fokozatosan egyre kockázatosabb lesz szexuális viselkedésük, csak hogy csillapítsák a fájdalmat. A végén már az egész életük a szex körül forog. Szendvedélyük átveszi életük irányítását.

Szendvedélybetegség-próba: *Patrick Carnes* négy kérdés feltevését javasolja annak megállapításához, hogy vajon szexuálisan függők vagyunk-e, és ha igen, akkor mennyire. Fontos, hogy a kérdésekre adott válaszaink őszinték legyenek. Az első lépés a probléma kezeléséhez az, hogy bevallja magának az ember, hogy problémája van.

Először – Titkos-e a viselkedésed? Csinálsz olyan dolgokat, amelyeket nem mondasz el senki másnak? Úgy gondold, hogy a hozzád legközelebb állók elutasítanának téged, vagy ellenszenvükkel találkoznál, ha tudomást szereznének a dologról? Hazudsz-e annak érdekében, hogy leplezd viselkedésedet? Ha igen, akkor elszigeteled magadtól szeretteidet, és egy tárgy vagy egy élmény révén szenvedélyrab lehetsz.

Másodszor – Romboló-e a viselkedésed? Okoz-e fizikai vagy érzelmi fájdalmat neked vagy másnak saját szexuális viselkedésed? Megalázó vagy kizsákmányoló-e mások számára? Egyre rombolóbb viselkedésformákat veszel-e észre magadon? Örömet okoz-e számodra, ha másokat valahogyan bántalmaznak?

Harmadszor – Viselkedésedet fájdalmas érzések csillapítására használod-e? Szexuális cselekvéseid inkább hangulatváltozást szolgálnak, mint valamilyen vonzódás kifejezését? Végzel-e önkielégítést azért, hogy a depresszióból, unalomból vagy haragból kiutat találj? Ha szexuális magatartásod a fájdalom eltörlésére irányul, akkor az része a szenvedélybeteggé válás folyamatának.

Negyedszer – Hiányzik-e viselkedésedből az őszinte eltökéltség és törődés? Megpróbálsz-e az egészséges kapcsolatot őszinte meghittségét egy tárgy vagy egy esemény nyújtotta illúzióval helyettesíteni? Ha válaszod bármely kérdésre pozitív, akkor szexuális viselkedésed vagy megrögzött, vagy pedig szenvedélybetegségről tanúskodik.

A szenvedélybetegség szintjei. A fenti négy kérdés azt segítette eldönteni, hogy gond van-e szexuális viselkedéseddel, a probléma komolyságát viszont e kérdések nem határozták meg. Ehhez először is meg kell ismernünk a szenvedélybetegség lépcsőit.

A szenvedélybetegség előtt. Ebbe a csoportba tartoznak azok, akiket szexuálisan felizgat valamilyen személytelen tárgy – például a pornográfia – vagy a sztriptízklubokhoz hasonló esemény. Ha ezen a szinten vagy, akkor életedet valószínűleg még saját akarated irányítja. Van jó állásod és a feleségeddel való kapcsolatod ép és egészséges. Még észreveszed, hogy noha nem megszállottság az, ahogy a pornográfia, a sztriptíz-show vagy az erotikus telefonbeszélgetés lenyűgöz, mégis érzed, hogy a dolog veszélyes. Talán még aggaszt is, hogy mi lesz, ha egyszer szunnyadó kéjvágyad felébred és átveszi életed irányítását.

Első szint – Az első szinten a férfi kéjvágya kezdi éreztetni hatását. Megrögzötten örömet talál olyan dolgokban, mint a maszturbáció, a pornográfia, a homoszexualitás vagy az, ahogy gyalázza a heteroszexuális kapcsolatokat. Amikor egy férfi eléri az első szintet, az már jelentős változás. Az előzőekkel ellentétben szexuális vágya már nincs irányítás alatt, gát nélkül száguldozik. *Craig Nakken: The addictive personality* (A szenvedélybeteg személyiség) című könyvében arra hívja fel a figyelmet, hogy ezen a szinten a legnagyobb változás a szenvedélybeteg személyiség kialakulása. A férfi szexuális vágya, akár egy nagy sárkány, felébred hosszú álmából, és azzal fenyeget, hogy átveszi életének az irányítását. Ezt az élményt akkor éltem át, amikor egy este benéztem a szomszédom ablakán. Az érzés ahhoz volt hasonlatos, mint amikor először „repültem” a marihuánától. Akkor egy új világba léptem, és most vissza akartam térni oda. Van valami különös abban az első repülésben, amiért az ember újra át akarja élni. Ugyanígy az, aki eljut az első szintre, erőteljes módon ébreszti fel magában a szexuális vágyat, és az a legelső, az az élmény, amit a férfi újra át akar élni. Mikor eljutunk az első szintre, énünk szenvedélybeteg részét ébresztjük fel álmából. Ez a szörnyeteg pedig minden kétséget kizárólag akkora étvágygal rendelkezik, hogy lassacskán képes átvenni életünk irányítását.

Második szint – Az a férfi, aki a második szintet eléri, az elsőnél már egy sokkal veszélyesebb lépést tesz. Viselkedése most már áldozatokkal és törvénysértésekkel jár. Életéhez már hozzátartozik a prostitúció, a magamutogatás, a kukkolás, a trágár telefonhívások és mások fogdosása. Legtöbbször sokkal inkább tolakodó alaknak, semmint bűnözőnek tartják. Viselkedésével mély érzelmi sebeket tud ejteni áldozatain. A magamutogató vagy kukkoló férfiak évekig gyakorolják titkos szenvedélyüket. Kettős életet élnek, mindennapjaik szerves része a lebukástól való állandó félelem. Sok köztiszteletnek örvendő ember jut el a második szintig. Alig telik el hét anélkül, hogy olyan politikusról, tanárról vagy hollywoodi sztárról ne hallanánk, aki prostituáltat vett fel autójába, vagy nem kívánatos módon közeledett valakihez.

Harmadik szint – a harmadik szintre jutva a férfi magartatása már komoly bűncselekményekkel jár együtt, melyek súlyos kárt okoznak az áldozatoknak. Nemi erőszak, vérfertőzés és fajtalanoklás a leggyakoribb eset ezen a szinten.

Az igazság pillanata – Mostanra már tisztában kell lenned azzal, hogy rajba vagy-e a szexnek. Azt is érezned kell, hogy szexuális kényszered milyen mértékű. Míg legtöbbünk ameddig csak tudja, elkerüli az igazság napvilágra hozatalát, az igazság pillanata végül mégis eljön. Valami majd egyszer rá fog kényszeríteni arra, hogy bevalld: már nem vagy a magad ura. Véletlenül otffelejtesz egy pornográf képet a munkahelyi számítógép monitorán, és valaki jelenti a főnöködnek.

Egyik gyereked megtalálja elrejtett szexkazettáidat. Egy rendőr jelenik meg a munkahelyeden, mert az egyik szomszéd felismerte benned a régen keresett kukkolót. Feleséged elhagy, mert valakivel viszonyod volt. A gyerekpszichiáter felhív, mert valaki feljelentett, hogy molesztáltad az egyik szomszéd gyereket. Sámson számára az igazság pillanata élete vége felé érkezett el. Kéjvágytól eltelve Delila ölében aludt, miközben egy filiszteus borbély levágta a haját. Abban a pillanatban, hogy az utolsó hajfürt is a földre hullt, ellenségei rátörtek. Istentől elszigetelve Sámson képtelen volt ellenállni. Izrael bajnoka filiszteusokat szórakoztató kopasz bohóccá lett. Sámson elbukott, soha többé nem vetett szemet filiszteus nőkre, ugyanis ellenségei a biztonság kedvéért kinyomták a szemét (Bír 16:20–21). Sokan azt gondolják, hogy Sámson története szomorú véget ért. Én viszont úgy vélem, hogy noha Sámson vak volt és rab, hajával együtt Istennel való kapcsolata is nőni kezdett. Az Úr megbocsátott neki, és még egyszer utoljára felhasználta őt. Júda hőse lerombolta a filiszteus templomot, ezzel ellenségeivel együtt magát is a romok alá temette. Sámson első kézből tudta meg, amit minden férfinak tudnia kell: Isten előtt nem csak egy esélyünk van, az Úr soha nem mond le rólunk véglegesen.

Ford.: Varga Zsolt

Irodalom

Patrick Carnes, Out of the Shadows, Minneapolis: CompCare, 1983, 160. Ibid., 27.

Craig Nakken, The Addictive Personality, New York: Harper & Row, 1988, 24.

John Edmiston

Mit tanít a Biblia az azonos neműek közötti házasságról?

A mű eredeti címe: What does the Bible say about same sex marriage?

A szexualitás Isten szerinti rendje – Gyakori az eltérés az eredeti rendtől: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket.” (1Móz 1:27) „Azután ezt mondta az Úristen: «Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.» Formált tehát az Úristen a földből mindenféle mezei állatot, mindenféle égi madarat, és odavitte az emberhez, hogy lássa, minek nevezi, mert minden élőlénynek az a neve, aminek az ember nevezi. Így adott az ember nevet minden állatnak, az égi madaraknak és minden mezei élőlénynek, de az emberhez illő segítőtársat nem talált. Méty álmot bocsátott azért az Úristen az emberre, és az elaludt. Akkor kivette az egyik oldalbordáját, és húst tett a helyére. Az emberből kivett oldalbordát asszonnyá formálta az Úristen, és odavitte az emberhez. Akkor ezt mondta az ember: Ez most

már csontomból való csont, testemből való test. Asszonyember legyen a neve: mert férfiemberből vétetett. Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté. Még mindketten mezítelenek voltak: az ember és a felesége; de nem szégyellték magukat.” (1Móz 2:18–25)

A férfi és a nő egyaránt Isten képmása, amit a férfi és nő közötti Isten szerinti egység fejez ki, amelyben Isten teremtő ereje, életadó, önmagát odaadó szeretete és erkölcsi természete kifejezésre juttat. Ez csak heteroszexuális egységben lehetséges. Mikor Isten társat teremtett Ádámnak, Évát teremtette, nem pedig egy másik Ádámot. Ez azt jelenti, hogy a tökéletes kapcsolathoz bizonyos mértékű különbség és egyezés egyaránt szükséges, ez utóbbi oly annyira, hogy Ádám így kiáltott fel „*Ez most már csontomból való csont, testemből való test.*” Az emberek közötti kötődés normális módja a heteroszexuális viszony, amire a testünk és az érzélemvilágunk is tervezve lett. Ha Isten szándékában a hetero- és a homoszexuális házasság egyaránt szerepelt volna, akkor úgy tervezte volna a testünket, hogy mindkét módon tudjunk szaporodni, és mindkét fajta szexuális érintkezés egészséges és természetes volna. A homoszexuálisok anális közösülése a megbetegedés szempontjából nagyon kockázatos, amiről a Biblia úgy beszél, hogy a homoszexuálisok „*el is veszik tévelygésük méltó jutalmát önmagukban.*” A homoszexuálisok 1%-a ér csak meg idős kort.

Amit Jézus tanított

„*Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő kezdettől fogva férfivá és nővé teremtette őket?*” (Mt 19:4) „*Mert a teremtés kezdete óta az embert férfivá és nővé teremtette az Isten.*” (Mk 10:6) Amikor Jézust a házasságról kérdezték, ő visszament egészen a házasság Mózes könyvében található meghatározásához, mely elmondja, hogy a házasság férfi és nő között létezhet, és egész életre szól. Jézus úgy mutatta be a teremtésről szóló beszámolót, hogy az mérvadó volt az ő földi életének idején is. Ami pedig mérvadó Jézusnak, az mérvadó a keresztyéneknek is. Bár Jézus maga nem tett említést a homoszexualitásról, az a tény, ahogy a házasság alapelveként mutatta be a teremtéstörténetben leírtakat (a törvénynél is fontosabb alapelveként), nem hagy kétséget a álláspontja felől.

Amit az apostoli levelek tanítanak

„*Ezért Isten gyalázatos szenvedélyeknek szolgáltatta ki őket. Mint ahogy asszonyaik felcserélték a természetes érintkezést a természetellenessé, ugyanúgy a férfiak is elhagyták a női nemmel való természetes érintkezést, és egymás iránt gerjedtek fel kívánságukban; férfiak férfiakkal fajtalanokdottak, de el is veszik tévelygésük méltó jutalmát önmagukban.*” (Róma 1:26–27) „*Vagy nem tudjátok, hogy igazságtalanok nem örökölhettek Isten országát? Ne tévelyegjétek! Sem paráznák, sem bálványimádók, sem házasságtörők, sem fajtalanok, sem tolvajok, sem nyerészkedők, sem részegesek, sem rágalmozók, sem harácsolók nem fogják örökölni Isten országát.*” (1Kor 6:9–10) „*És tudjuk azt is, hogy a törvény nem az igaz ellen van, hanem a törvénytörők és az engedetlenek, a hitetlenek és a bűnösök, a szentségtelenek és a szentségtörők, az apa- és anyagyilkosok, az embergyilkosok, a paráznák, a fajtalanok, az emberrablók, a hazugok, a hamisan esküvők ellen, és mindez ellen, ami csak ellenkezik az egészséges tanítással.*” (1Tim 1:9–10)

Az elmondottak mutatják, hogy a homoszexuális vágyak és tettek természetellenesek, szégyenletesek és ellenkeznek az egészséges tanítással, és kizárják az embert Isten királyságából. Ezért mindez nem lehet keresztyéni, sem az egyház által jóváhagyott házasság alapja. Az egyház feladata az emberek megmentése, nem pedig a hozzájárulás az elkárhozásokhoz. Olyan házasságot nem hagyhat jóvá az egyház, ami olyan tetteken alapul, melyek kizárják a párt az örök üdvösségből. Nem számít, hogy a társadalom mit hagy jóvá. Isten törvénye egyértelmű: az azonos neműek között kötött házasság nem Isten szerint való.

Elég szilárd alapot nyújtanak az érzelmek a házassághoz?

Hollywood terjesztette el azt a mesét, hogy a házasságban „csak a szerelem számít”. Ez egyszerűen nem igaz. A házasság nem alapul jobban az érzelmeken, mint bármilyen más kapcsolat az életben. A házasság, mint sok egyéb tevékenység, érzelmekkel jár, de nem bizonyos érzelmek jelenléte hozza létre. Nem tagadom, hogy sok homoszexuális mély érzelmeket táplál a partnere iránt, de azt állítom, hogy akármilyen mélyek is az érzelmek, Isten szemében nem házasság az, amiben élnek. Az csak egy önámítás. Az még nem igazolja az érzelmeket, ha mélyek és erősek. A kábítószerhez, a házasságtöréshez, az alkoholizmushoz, a pénz szeretetéhez vagy az önzéshez hasonlóan vannak érzelmek, melyek erősek és csábítóak, de végül szörnyen romboló hatásúak. Az azonos neműek házasságát nem az érzelmek szempontjából kell nézni. A házasság több mint a szexuális gyönyörök központja. A házasság a társadalom építőeleme, ami számtalan más építőelemmel van kapcsolatban. Az azonos neműek közötti házasságok nem tartósak. A homoszexuálisok kevesebb mint 5%-ának volt valaha is három évnél hosszabb kapcsolata. A szex nem minden. A vágy nem tarthat meg egy alapvetően labilis kapcsolatot.

A társadalom, az egyház és a homoszexuális kapcsolatok, házasságok

A házasság alapvető társadalmi intézmény, ami nem két egyén érzelmi kielégülése miatt, hanem a szélesebb közösség javára létezik, és Isten áldása vagy átka kíséri. Az a társadalom, amely a helyes tettek és alapelvek fölé helyezi az érzelmi kielégülést, rövid időn belül utat enged különböző szenvedélyeknek, korrupciónak, s végül összeomlik. Isten megítél minden olyan társadalmat, amely elfogadja az azonos neműek közötti házasságot. Azt is állítom, hogy Isten megítéli azt a társadalmat is, ami a homoszexuális pároknak megengedi az örökbefogadást és a spermabankok használatát. Az ő igéje a társadalom fölött áll, és mély sötétség az eredménye annak, amikor szavát a haladás és a felvilágosodás nevében lobogtatják. Nem igazíthatjuk Isten szavát hangadó kisebbségi csoportokhoz. Bár néhány állam törvénybe iktatott ezen gonoszságokat engedélyező passzusokat, Isten igazi egyháznak szilárdan meg kell állnia, és a keresztyén papságnak nem szabad szentesítenie az azonos neműek közötti házasságot. Egy olyan egyház sem szentesítheti homoszexuálisok vagy lesbikusok egyesülését, amely komolyan veszi a Bibliát.

Ford.: Molnár Csaba

John Edmiston

Hogyan viszonyuljon az egyház a homoszexuálisokhoz és a homoszexualitáshoz?

Minden bibliaismerő keresztyén számára kétségtelen, hogy a homoszexualitás egy utálatos bűn Isten szemében. A Rómaiakhoz írt levél első fejezetében található egy szomorú lista a korabeli pogány világ által gyakorolt bűnökről. A felsorolást pont ez a bűn nyitja meg: *„Ezért Isten gyalázatos szenvedélyeknek szolgáltatta ki őket. Mint ahogy asszonyaik felcserélték a természetes érintkezést a természetellenessé, ugyanúgy a férfiak is elhagyták a női nemmel való természetes érintkezést, és egymás iránt gerjedtek fel kívánságukban; férfiak férfiakkal fajtalankodtak, de el is veszik tévelygésük méltó jutalmát önmagukban.”* (Róma 1:26–27)

A „sodomizmus” kifejezés onnan ered, hogy Sodoma városában olyan mértékű volt a homoszexuális perverzió, hogy Isten kénytelen volt kénkőves tüzes esőt bocsátani a városra Ábrahám idejében (1Móz 19:4, 5, 12, 24). E kifejezés évezredek óta egyet jelent ezzel a rendhagyó istentelenséggel. A rómaiakhoz írt levél fent idézett részéből nyilvánvaló, hogy ez a bűn lényegében lázadás Isten ellen. Az „ok”, amiért Isten *„kiszolgáltatta őket szívük vágyai által a tisztátalanságnak, hogy meggyalázzák egymás testét”* az, hogy ők szándékosan *„a teremtményt imádták és szolgálták a Teremtő helyett”* (Róm 1:24–25). Mivel ez a viselkedés alapjában inkább állati, mint emberi, a sodomaiakat a Biblia „kutyáknak” hívja. Figyeljük meg a Mózes idejében létrejött ótestamentumi teokrácia szigorú tiltását. *„Ne legyen szent helyeden parázna nő Izráel leányai közül, se parázna férfi [sodomai] Izráel fiai közül! Ne vidd a parázna nő bérét, se a parázna férfi keresményét [Károli szerint eb-bért] Istenednek, az Úrnak a házába, semmiféle fogadalom címén, mert mindkettő utálatos Istened, az Úr előtt.”* (5Móz 23:18–19) Abban pedig biztosak lehetünk, hogy ha abban az időben ezek a dolgok utálatosak voltak Isten előtt, akkor Isten napjainkra sem változtatta meg a rendigényét. Ugyanezek a kifejezések bukkannak fel a szent város leírásakor a Biblia utolsó fejezetében: *„Boldogok, akik megmossák ruhájukat, mert joguk lesz az élet fájához, és bemennek a kapukon a városba. Kívül maradnak az ebek, a varázslók és a paráznák, a gyilkosok és a bálványimádók, és mindenki, aki szereti és cselekszi a hazugságot!”* (Jel 22:14–15) Éppen ezért a sodomitákat – a varázslókhöz, a prostituáltakhoz, a gyilkosokhoz, a bálványimádókhoz és a hazugságot szeretőkhez hasonlóan – ki kell zárni a hívők közösségéből. Ha egy ilyen ember keresztyénnek vallja magát, de megmarad a bűnben, akkor ki kell zárni a hívők közösségéből, ahhoz az emberhez hasonlóan, aki apjának feleségével hált (1Kor 5:1). *„Most tehát azt írom nektek, hogy ne éljetez közösségben azzal, akit bár testvérnek neveznek, de parázna vagy nyereszkedő, bálványimádó vagy*

rágalmazó, részeges vagy harácsoló. Az ilyennel még együtt se egyetek... Távolítsátok el azért a gonoszt magatok közül!” (1Kor 5:11–13)

A homoszexualitásnak – az összes többi paráznasághoz hasonlóan – nincs helye Isten családjában. A szexuális perverziók genetikailag nem öröklődnek, hanem betanult viselkedésformák, tudatos bűnök. Még akkor is, ha a „melegek felszabadításának” modern képviselői ennek ellenkezőjét próbálják is elhíttetni. Ahogy az alkoholizmustól, vagy más testies bűntől nagyon nehéz megszabadulni, a homoszexualitás elhagyása is nagyon nehézé válhat azoknak, akik ebben a megkötözöttségben vannak. Isten azonban képes megszabadítani mindazokat, akik valóban szeretnének megszabadulni. Az egyházon belüli „hideg” keresztyének számára viszont fontos figyelmeztetés ilyen helyzetekben az a régi igazság, miszerint Isten „utálja a bűnt, de szereti a bűnöst”. A homoszexuálisok, akik hozzászórtak már az emberek lesajnáló pillantásaihoz, nagyon szeretnék, ha a társadalom elfogadná őket. Ez mégsem azt jelenti, hogy bátorítani kellene őket bűnük folytatására, mert ez könnyen az elkárhozásukat jelentheti. Inkább „be kell szeretni” őket Isten királyságába, hogy először megszabaduljanak Isten elleni lázadásukból, majd Krisztushoz jöjjenek üdvösségért és tisztulásért. Figyeljük meg, mit mond Pál arról, hogy lehetséges-e ez a szabadulás: *„Ne tévelyegjetez: sem paráznák, sem bálványimádók, sem házasságtörők, sem bujálkodók, sem fajtalanok nem fogják örökölni Isten országát! Pedig ilyenek voltak közületek némelyek: de megmosattatok, megszentelődtek, és meg is igazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelke által.”* (1Kor 6:9–11) Aki igazán megbánja és elhagyja a bűnét, azt szeretettel be kell fogadni a hívők közösségébe (vagy vissza kell fogadni, ha korábban kizárták), ahogy ez bármelyik bűnbánó és megtérő bűnösrel is történik. A Biblia ezt a példát adja a vérfertőző korinthusi esetében: *„Elég az ilyennek az a büntetés, amit a többség mért rá. Most viszont inkább bocsássatok meg neki, és vigasztaljátok meg, hogy a túlságos nagy szomorúság valamiképpen meg ne eméssze az ilyet. Ezért kérek titeket, tanúsítsatok iránta szeretetet!”* (2Kor 2:6–8) Manapság nagy a nyomás humanisták és liberalisták részéről, hogy a homoszexualitást elfogadható – vagy akár követendő – magatartásformának állítsák be. Ennek ellenére a Biblia kereken kimondja, hogy a homoszexualitás természetellenes és állati bűn, amit a keresztyéneknek el kell utasítaniuk. Azonban sose feledjük, hogy Krisztus az ő bűneikért is meghalt, ahogy a miénkért is! Isten őket is szereti, és nekünk is azon kell lennünk, hogy Krisztushoz vezessük őket, hogy megszabaduljanak és megtisztuljanak.

Ford.: Molnár Csaba

**„Jézus nélkül
élni kemény
pokol, Jézussal
élni
gyönyörűséges
paradicsom.”
Kempis Tamás**

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Baptista irodalmárok

Zágoni Jenő

„Mindenkinek szolgájává tettem magamat”

(1Kor 9:19)

Dr. Somogyi Imre emlékezete

(Halálának 50. évfordulóján)

Dr. Somogyi Imre (1894–1951)

Ötven évvel ezelőtt, 1951. szeptember 14-én távozott közülünk a magyar baptista misszió egyik legsokoldalúbb személyisége. Alig volt valaha ismertebb és elismertebb, népszerűbb lelkipásztorunk és egyházelnökünk e hazában: 15–16 éves korában 20 vidéki és fővárosi lap szépirodalmi rovatának munkatársa, szerzetes, kispap, újságkihordó, a világháború résztvevője, hadifogoly, rendőrfőkapitány, tanfelügyelőségi tisztviselő. Megtérése és bemelegítése után baptista igehirdető, egyházi újságok, folyóiratok alapító-szerkesztője volt. Társadalomtudományi, magyar történelmi, egyháztörténeti, teológiai, szépirodalmi stb. művek szerzőjeként is ismertté vált. Számptalan verset, elbeszélést, vezércikket és cikksorozatot írt, hittankönyveket, jubileumi füzeteket, kalendáriumokat szerkesztett. Számos jelentős egyházi tisztség betöltője, a

Magyarországi Baptista Egyház elnöke, s mindenek előtt Isten és az emberek alázatos, áldott emlékü szolgája volt.

Önéletrajzának teljes megírását korán bekövetkezett halála akadályozta meg, így annak csak egy töredéke maradt fenn. Jellegjéül a 71. zsoltár 17. versét választotta: „Ó, Isten, gyermekégetemtől tanítottál engem; és mind mostanig hirdetem a te csudadolgaidat.”

Somogyi Imre Simontornyán, Tolna megyében született – mint maga írja – Kossuth Lajos halálának esztendejében, 1894. október 18-án. Régi iparos családból származott. Édesapja *Somogyi Gyula*, édesanyja *Lukács Mária* volt. Kétegyházán, Gyulán, Sáropatakon, Budapesten tanult. Teológiai diplomát az amerikai lousville-i Déli Baptista Teológiai Szemináriumban, tiszteletbeli doktorátust pedig a Lynchburg-i Baptista Szeminárium és Egyetemen (Virginia) szerzett. Lelkipásztori szolgálatot előbb Gyulán, majd Canton, Detroit és más amerikai települések magyar gyülekezeteiben végzett. Két évig tartó amerikai tanulmányújtját *dr. Everett Gill*, a Déli Baptista Szövetség európai képviselője szorgalmazta és a jelzett, több mint tíz millió gyülekezeti tagot számláló közösség anyagi támogatása tette lehetővé. (Ők azelőtt, azután és napjainkban is segítik a volt kommunista diktatúrában élt országok keresztyéneit: a misszióban, a szeretet-szolgálatban.)

Amerikában

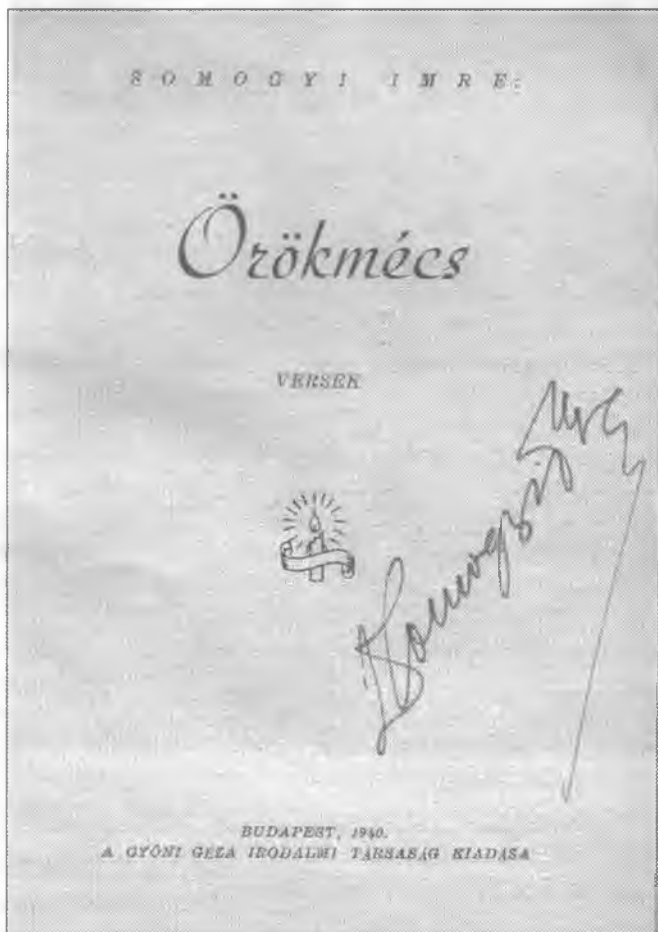
Somogyi Imre 1925-ben a világ egyik legnagyobb egyetemi rendszerű teológiai intézetébe került, s a kivándorolt magyarok között szolgált az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig. Ott-tartózkodása alatt látta Amerika fény- és árnyoldalait, a nagy városok fényűző központjait, az ekkor tiltott alkoholfogyasztásba menekülő szegények, munkanélküliek, indiánok és négerek külvárosi nyomorregyedeit; a dohányzás majd' mindenkit elérő átkát mélységesen elítélte. A művelődés intézményeiben: levéltárakban, múzeumokban, könyvtárakban Amerika történelmét és annak magyar vonatkozásait tanulmányozta, meglátogatta az 1926. évi philadelphiai világkiállítást is. New York, Acron, Buffalo, Los Angeles és sok más kis- és nagyváros templomaiban, imaházaiban, hazafias és önszegélyező egyesületeiben, művelődési házakban és a természet ölen hirdette Isten igéjét. A magyar közösségi élet fenntartására: az anyanyelv ápolására, a gyermek- és ifjúsági oktatásra, a mennyei és földi haza iránti szeretetre, az ősi, óhazai gyökerek éltetésére, annak amerikai viszonyok közötti öntözésére ösztönözte a hall-

gatóságot. Sok előadást, megemlékezést, ünnepi és avató beszédet mondott, melyek közül kiemelkedik a *Kossuth-szobor* avatási ünnepségén mondott (Cleveland, 1926. március 15.) hazafias beszéde és a baptisták nevében elhelyezett koszorúja, mely rendezvényen több mint tízezer magyar vett részt. Cantonban (október 6.) az aradi vértanúkra és a Mohácsi vész 400. évfordulójára történő emlékezés szónoka, november 4-én, az ún. „fegyverszüneti emléknapon” – amely munkaszüneti nap – McKeesportban beszédet mondott az első világháború eseményeiről és Magyarország trianoni tragédiájáról.

Somogyi Imrét marasztalták Amerikában, hiszen ott is szükség lett volna rá, de ő ígéretéhez híven hazatért. Családját kivihette volna, hiszen ezt tették sokan, erre ösztönözték őt is, viszont honvágya mindennél erősebbnek bizonyult. Többek között erről a tényről tanúskodnak a tengeren túl írt versei, melyeket ő egyszerű soroknak, noteszből kitépett lapokra rögzített érzelemhullámoknak nevezett. Egyik versfüzérének ötödik része a *Háromszínű szalag* alcímet viseli.

*Háromszínű szalag pihen bibliámban
Kedves játszótársam idegen világban.
El-elnézegetem, meg-megsimogatom,
Nagymagyarországról suttog a fülemben,
Mikor imádkozom.*

*Háromszínű szalag, egy kis rongydarabka,
De nekem drága kincs, könnyem csillog rajta.
Hívogató szolgálom – kemény parancsnokom,
„Itt élned, halnod kell”, – súgja a fülemben,
Mikor imádkozom.*

Újra itthon

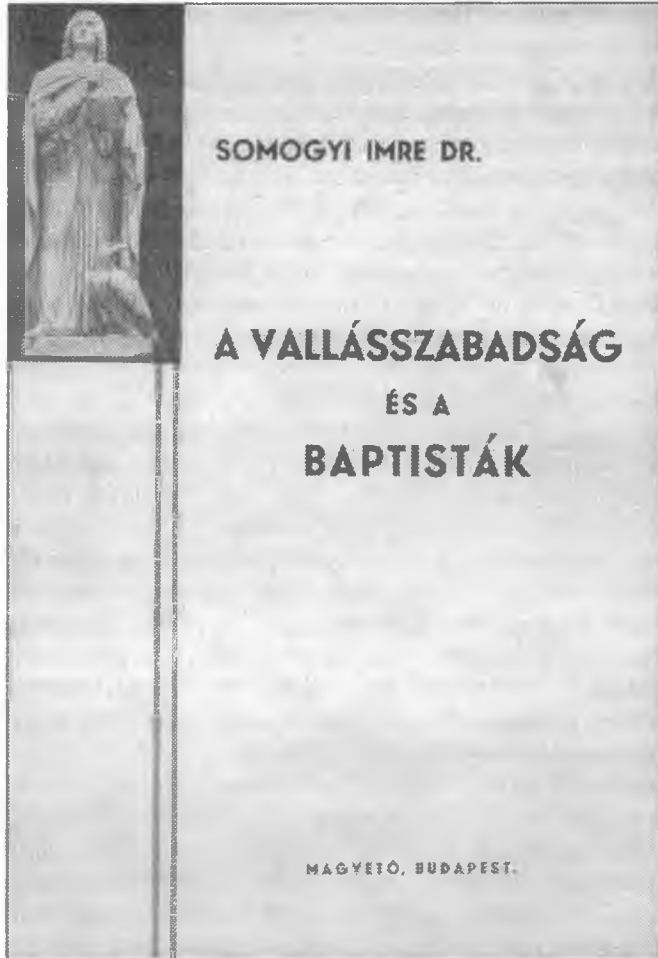
Az amerikaiak bánatára, a kárpát-medencei magyar baptisták örömeire, dr. Somogyi testvér 1927 szeptemberében hazatért. Alig pihenhetett ki az utazás fáradalmait, október 9-én a fővárosi Nap utcai gyülekezet lelkipásztorává avatták, majd ismét átvette A Kürt-öt: „a magyar baptista ifjúság hitének és kultúrájának bátor harcosát. Istennek tisztelete és a hazának szeretete fűzzön össze bennünket...” – olvashatjuk a lapban megjelent köszöntőjében.

A Nap utcai gyülekezet, melyet haláláig pásztorolt, egyre inkább az ország, az egész Kárpát-medence és Amerika magyar baptista közösségeinek iránymutató központja lett. A közösség taglétszáma jelentősen gyarapodott, a különböző alakulatok (vasárnapi iskolák, énekkarok, nőegylet, Ifjúsági Egylet stb.) megerősödtek, az egész országban, más egyházi és világi körökben is elismertté váltak. Hívták és szívesen látták a fővárosi és országos nemzeti ünnepeken, emlékünnepeken (*Bocskai István, Fischer András, Károli Gáspár, G. Washington, Kossuth Lajos...*), melyekre Tahiban, a budapesti Bocskai-szobornál, a Vigadó nagytermében, a Nemzeti Sportcsarnokban, a Nap utcai baptista templomban került sor. Dr. Somogyi Imre igehirdetései, emlékbeszédei, előadásai Istentől megáldott, alapos tudásról, meggyőző erővel tettek bizonyosságot, a hallgatóság lelki épülését, nemzete múltjának jobb megismerését, a haza szeretetét szolgálták. A két bécsi döntés után, egyháza vezetősége élén meglátogatta a felszabadult és az anyaországhoz visszatért területeket. Eljutottak Kassára, Munkácsra, Szatmárnémetibe, Nagyváradra, Kolozsvárra, Bánffyhunyadra, Szilágyság és a Székelyföld számos gyülekezetébe, ahol úgy fogadták őket, mint kissé korábban a honvédseregeket. Visszaemlékezéseiben, útjegyzeteiben, a lapok vezércikkeiben lélekhez szólóan, sok-sok szeretettel számolt be a találkozásokról, kiemelve, példaképpül állítva az anyaországiak elé a visszacsatolt területek magyarságának, közöttük a baptistáknak Isten- és hazaszeretetét, a múlt emlékeinek ápolását, a testvéri szeretet különböző megnyilvánulási formáit. Terjedelmi okokból csak egy kis részt idézhetünk a *Szatmárnémetitől – Nagybaconig...* című naplójegyzet 13. részéből: „Az Udvarhely megyében levő tipikus székely község, Homoródszentmárton a legközelebbi állomásunk. Az ifjúság nagy csoportja fogad minket, engem *Udvarnoki Béla* testvérrrel *Molnár Jakabék* vendégszerető házában szállásolnak el. A szép, nagy imaházban megható jelenetek közt üdvözlő bennünket a poéta-lelkipásztor, *Dénes Ferenc*, aki néhai *Ilonka Mihály* utóda. Az asszonyok, leányok székely népviseletben; mindenki édes székely dialektussal beszél. Annyira magyar itt minden, hogy a 22 esztendeig tartó román uralom szinte elképzelhetetlen. A Székelyföld nem tagadja meg magát! Mikor a magyarok bejöttek, egy hétig nem dolgoztak, csak ünnepeltek... Nagy öröm e kedves nép között időzni. Meglátszik rajtuk, hogy szeretik az Úr Jézust. Másnap reggel távoznunk kellett. Kikísérték bennünket az autóbuszhoz. Még most is hallom ajkukról a

Székely Himnusz hangjait:

*Ki tudja merre, merre visz a végzet,
Borongós úton, sötét éjjelen?
Vezesd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi, csillag ösvényen.*

*Maroknyi székely porlik, mint a szikla.
Népek harcától zajló tengeren.
Fejünk az ár, jój, százszor elborítja,
Ne hagyj elveszni Erdélyt, Istenünk!*
(A Kürt, 1940. dec. 15.)

A költő, író, szerkesztő

Első verseskötete *Hulló csillagok* (Gyula, 1909) címmel 15 éves korában jelent meg, melyet több mint 50 könyve, füzetje követett. Íme néhány: *Szövétnék. Elmélkedések* (1929), *Oltártűz. Versek* (1929), *A vallásszabadság és a baptisták. Egyháztörténelem* (1934, 1937), *Örökmécs. Versek* (1940) stb. Sokszínű, változatos témájú versei, elmélkedései, prózai írásai a szívhez szólnak, egyháztörténeti munkái pedig forrásértékűek. Ha valaki olvassa vagy tanulmányozza ezeket, ma is időszerűek, hasznosíthatók és lelki erőt nyújtanak az élet megpróbáltatásaiban.

Szerkesztőként 30 évig dolgozott. Hasznos tevékenységet folytatott a magyar baptista irodalmi művek megjelentetésében. 10 évig főszerkesztője volt a *Békehírnök* című hivatalos hetilapnak, 20 évig felelős szerkesztője az 1924-ben általa alapított *A Kürt* című keresztyén ifjúsági lapnak, 5 évig az ő felelős szerkesztése alatt jelent meg a *Lelki Élet*. Több éven át ő gondozta a „*Múlt, jelen, jövő*” kalendárium kiadását, a *Sion Őre* című gyülekezeti lapot, az 1848/49-es forradalom centenáriuma alkalmából kiadott „*Emléklapok*” két kötetét is.

Emlékezete

Az 1950-es évek „hálás utókora” hamar elfelejtette. Öngazolásaként csak annyit hozhatunk fel, hogy az utolsó baptista lapot 1951 májusától a kommunista hatóságok megszüntették. Halálakor csak gyászjelentése láthatott nyomdafestéket. Gyásznunkban a Református Egyház, az Egyházi Tudósító és Az Út című református lapok osztoztak. A dr. Somogyi Imre körüli csendet fia, dr. Somogyi Barnabás orvos-lelképásztor törte meg, akit később dr. Király Ferenc, dr. Mészáros Kálmán, Welker A. Debóra és mások Békehírnök-beli megemlékezései, a Magyar Irodalmi Lexikon (1965, 1982) címszavai követtek. Végre 1982-ben a Magyarországi Baptista Egyház kiadásában, dr. Somogyi Barnabás szerkesztésében jelent meg a „*Csontokba zárt tűz*” Dr. Somogyi Imre (Emericus) élete és munkája című terjedelmes emlékkönyv. Nyolc főmunkatárs (Bányai Jenő, dr. Gerzsenyi László, Győri Kornél, Kovács Géza és mások) tanulmánya mellett helyet kapott egy válogatás is, amelyik a Petőfi rádióban sugárzott igehirdetéseiből, verseiből, más felekezeti és a baptisták meghatározó személyiségeinek visszaemlékezéseiből közöl részleteket.

Az Istent, hazáját és embertársait hűen, különleges tehetséggel szolgáló Somogyi Imre egész életműve példaképpül szolgálhat a ma és a holnap nemzedékeinek.

Somogyi Imre

Amerikai úti élmények

(1926–1927)

– Részletek –

Philadelphiában, az Egyesült Államok régebbi fővárosában mindjárt az első látogatásom alkalmával megtekintettem a történelmi nevezetességeket. Kalauzom *Major Mihály* prédikátor testvér volt, akivel a Szabadság téri Országházba mentünk. Ebben az épületben nyilvánították ki az Angliától való függetlenséget 1776-ban, itt választották meg és iktatták be hivatalába az első elnököt *Washington* személyében 1793-ban. Láttuk a történelmi becsű, híres „Szabadság-harangot”, mellyel a függetlenség kikiáltásakor harangoztak, s amely akkor hosszában megrepedt. Felirata: „...és hirdessetek szabadságot a föld minden lakosainak...” (3Móz 25:10)

A múltból kilépve a jelenbe azt tapasztalhatjuk, hogy a technikai haladás sajnos károsan befolyásolja az ember szellemi életét, akí rideggé, számítóvá, esetenként gazdaggá válík, de érzésvilágában egyre szegényebb lesz.

Egy angliai öregúr, akinek okuláréján és ruházatán is rajta volt a bájos múlt idők rokokós emléke, miután bejárta Amerikát, így kiáltott fel keserűen: „Szép ország ez az ország. Szépek a virágai, de azoknak nincs illatuk. Szépek a gyümölcsök, de nincs zamatjuk. Szépek az emberek, de nincs lelkük...” Ha nem is szó szerint mondott igazat az öregúr, de kritikája igen jellemző a technika szárnyain rohanó Amerikára.

*

A louisville-i Walnut-Street-i nagy baptista gyülekezetben vagyunk. A kétezer ülőhelyes templom zsúfolásig megtelt, s kezdetét veszi egy ünnepély. *Dr. Finley F. Gibson*, a pásztor hét év óta áll a gyülekezet élén, s ez a közösség osztatlan elismeréssel, szeretettel és tisztelettel ünnepli ezt a jubileumot. Jóleső érzéssel tapasztaltam azt a puritán egyszerűséget, mely külsőségeiben jellemezte ezt az ünnepélyt. *Dr. Gibson*, mikor beszélt, könnytől csillogó szemmel nézte a gyülekezet tagjait, kik Isten iránti hálával a szívükben pihentették meg tekintetüket prédikátorukon. Azt mondják, hogy a városban ez a lelegeleveníbb, legmelegebb gyülekezet. Tényleg én is úgy érzem. Ó, vajon miért van az, hogy olyan nagy különbség mutatkozik itt-ott a gyülekezetek életében? Egyetlen ünnepély magyarázatát adta annak, hogy miért oly forró köztük a szeretet, miért örülnek és miért fejlődnek. Miután *Gibson* testvér ügyesen kiragadta személyét az ünnepség középpontjából, a megfeszített és feltámadott Krisztus került az Őt megillető helyre. Ezt megéreztek az emberek, és minden különösebb biztatás nélkül elhatározták, hogy eddigi életükön és missziómunkájukon változtatnak, többet fognak adni a szegények és árvák javára, több külmiszionáriust küldenek a pogánymisszióba, kevesebbet költenek a luxusra, a kevésbé szükséges tárgyakra. Meg kell jegyeznem, hogy ebben a gyülekezetben egy szál milliomos sincs – mint sok másban –, és mégis, szolgálatuk eredményei nyilvánvalóbbak. Hála az Úrnak, az ördög itt sem boríthatta meg a lelkeket a közöny leplével.

– „Aki bőven vet, bőven arat!”

Hogy mennyire autonóm minden gyülekezet, bizonyítja az a tény, hogy egyik sem tartja irányadónak a másik szokásait. Van, ahol a lelkipásztort palást használatára kérik, máshol nem. Legtöbb helyen azonban az énekkarok tagjai, férfiak és nők egyaránt „egyenruhát” viselnek. Ennek magyarázata, hogy a divat szertelenségei szerint készült ruhákat így elfödik, s az énekek komoly tónusát is jobban biztosíthatják, amennyiben összhang van az öltözetben is. Viszont a jelenlevők figyelmét sem terelik a különféle színű és szabású ruhákra.

*

A házak építésénél nem a szépségre, hanem a nagyságra fektetik a hangsúlyt. Eges csinos villák, középületek és templomok kivételével alig van nyoma az ornamentikának. Művészeti szépérzék nélkül húzzák fel a 70–80 emeletes felhőkarcolókat, amelyek nagy gyufaskatulyához hasonló házak.

*

Ohióban beszéltem egy magyar emberrel, aki fiatal korában, egy falujából származó bányász hazalátogatásakor mondott „lődításainak” hatására ment ki Amerikába. Tömérdek munka, szenvedés és viszontagság után jutott el a csodaországba, ahol saját bőrén, keservek között tapasztalta az igazságot. Étlen-szomjan kóborolt napokon keresztül New York utcáin, míg végre egy magyar munkás rátalált és megszánya lakására vitte. Munkához is hozzájutott, acélkohók mellett feszítve izmait, olyan gyárban, ahol naponta két-három munkást nyelt el örökre a forró láva... Ugyancsak Ohióban magyaroktól hallottam, hogy 1906–1907-ben a bevándorlók között rettenetes éhség tombolt, s az utcán szedték össze az ételhulladékot. Mindez Amerikában történt.

Meg kell állapítanom, hogy ma, akinek van munkája és dolgozni is szeret, az tisztességesen megél. A rendes életmódot folytató ember keresetének negyedrésztét, sőt felét is megspórolhatja. Ha azonban munkahelye megszűnik, összegyűjtött pénze elfogy, és nyomor köszönt be a hajlékába.

*

Kansas államban – de másfelé is – egy ideig törvény tiltotta a cigarettázást, majd az új kormány engedélyezte azt. A szesztilalmi törvény bevezetése óta egyre nagyobb „népszerűségnek” örvend a cigaretta. Hiába, az embereknek – férfiaknak és nőknek egyaránt – narkotikum kell. Mindegy, hogy milyen alakban. A hivatalos statisztikák szerint – csak az Egyesült Államokban – évente százbillió cigarettát szívnak el.

Sokáig vezérlő elv volt Amerikában, hogy „A nők az elsők” – tiszteletük nyilvánvaló volt. Szándékosan írom a „volt”-ot. Amióta munkavégzés miatt a nő túllépte a családi otthon küszöbét, hogy a munkapad vagy az íróasztal mellett versenyezzen a férfiakkal, az őket körülövező nimbusz határozottan csökkent. Főként pedig mióta a nő kezd udvarolni a férfinak, és nem fordítva. (Kivételek vannak, de általában a női tekintély lerombolásának maguk a nők az okai.) Van, aki kényszerből, szegénysége miatt nehéz fizikai munkát is elvégez. Tisztelettel és részvétellel vagyok irántuk. De a többség csak azért megy „dolgozni”, hogy jövedelmét piperére,

divatos öltözködésre költse, hogy alkalma legyen flörtölésre. Lehet, hogy kissé szigorú vagyok ezen dolgok megítélésében, de azt írom, amit láttam és tapasztaltam.

Ami a nők ruházatát illeti, a divat kinövésseitől eltekintve, csinosak és ízlésesek. Az amerikai nő nézetem szerint olcsóbban ruházkodik, mint az európai. Szereti a selymet, a változatosságot, de anélkül, hogy pazar volna. Fő, hogy mutasson.

*

Az amerikai nép általában hazafias érzelmű, nem képezhet közöttük válaszfalat a politikai vagy világnézet, a foglalkozás vagy képzettség. Az amerikai – pedig hányféle népcsoportból tevődik össze? – már a bölcsőtől hozza magával a csendes, sokszor tudatalatti honszeretetet, s egyben az óhaza iránti ragaszkodást. Ennek bizonyítéka az is, hogy majdnem minden templomban ott van az amerikai csillagsávos lobogó, a származási ország és a keresztyén zászló is. Az utóbbi, fehér mezőben piros kereszt, s a mező felső sarkában kék kocka.

*

New Jersey állam városában történt, hogy a gyülekezet új templom építését határozta el. Azt azonban sehogy sem tudták eldönteni, hogy mennyibe kerüljön az új építmény. Egyrészt nem voltak tisztában azzal, hogy mennyit áldozhatnak rá, másrészt nem akadt egy ötletadó. Végre rájöttek egy számítási műveletre. Megszámolták, hogy a gyülekezet tagjai közül hányan van autója, s elhatározták, hogy az új imaház is annyiba kerüljön, amekkora összeget a luxusautók ára képvisel. A tervet pedig végre is hajtották.

*

Most egynehány perccel, jónéhány sort szentelek annak a „betegségnek”, melyet honvágnak neveznek. Sokat lehetne erről az érzésről beszélni, prédikálni, érvelni, filozofálni. De minek?... Aki nem járt idegenben – messze, messze a hazai rögtől –, úgysem érti meg azt, hogy mi a honvágy... És a honvágyat nem is érteni, mint inkább érezni kell. Igen! Érezni és emlékezni! Emlékezni mindarra, ami messze van. Az emlékek álomba ringatják a szívet, s a szív ilyenkor nagyon, de nagyon fáj... Más levegő, más táj, más környezet, más étel, más ital, más napfény, más égboltozat kellene! ... A magyarnak – Magyarországnak.

Tudjuk, hogy Isten mindenütt velünk van, s hogy mindenütt vannak népei az Úrnak: van öröm, vigasz, boldogság. De... ó, ha egyszer sebet üt szívünkön a honvágy, az a seb alig gyógyul. Csak egy gondolat feszíti az agyat, csak egy szó remegteti az ajkat, egy érzés dobogtatja a szívet: Haza, haza, haza!

Olykor rimes sorokat is írogattam. Magyar rímeket – idegen földrészen, idegen országban. Honvágytól égő szívből fakadnak. Aki nem értené meg, ne dobjon rám követ miattuk! Csak egyszerű sorok, vándoreMBER lelkének érzelemhullámai:

Vándorének – részlet –

...
*Magyarország felől hogyha felhők szállnak,
Üzenetet hoznak a bujdosó nyájnak,
A robotos nyájnak.*

*S bár itt rügybe szökken a szabadság fája,
Vándor magyaroknak könnye csorog rája,
Könnye csorog rája...*

*Üzenünk hát mi is, szellő vigye messze:
– Trianon sírjából feltámadás lesz-e?
Örömnep lesz-e?*

*Csillag azt ragyogja, tenger is azt zúgja:
Borús magyar égen a dicsőség napja
Felragyog még újra!...*

Iskola

*Hogyha nem szeretted otthon a Hazádat,
Itt az idegenben százszor megsíratod,
Mint édes anyádat.*

*Hogyha nem akartál otthon magyarnak lenni,
Gyere idegenbe, itt magyarságodért
Megtanulsz – szenvedni.*

*

Sajnos a bűnesetek száma horribilis. A törvényszéki tárgyalótermek kétes értékű romantikájának egyre nagyobb számú közönsége van. Tetőfokára hágott a szenzációhajhászás; a különféle szennyos bűnesetek legapróbb részleteinek meghallgathatásáért vagy olvashatásáért százezrek szinte egész idegrendszerükben remegve áhítoznak. Megbotránkozva olvastam az újságban, hogy az egyik film szereplőjét, a gyilkost a közönség megtapsolta. Rettenetes! Hogyan durvítják el az emberi lelkeket ezek a lélekkufar filmvállalatok! Hova süllyed az ember erkölcsi jóérzése! ...Szimpatikus gyilkos!... Mi fog még következni ezután?

Látogatás King Ben birodalmában

Benjamin Purnell Michigan állam északi részében egy várost s benne egy különös vallási csoportot alapított. Hívei „király”-nak nevezték el, aki gazdaságilag és politikailag egyik legbefolyásosabb emberré vált az államban. Magát Jézus Krisztus élő alakjának, Dávid király egyenes ági leszármazottjának tartja. Szerinte az Úr benne jelent meg másodszor a földön. s ő van hivatva a tizenkét törzs és a lelki izraeliták összegyűjtésére. Számukra nincs halál, ők örökké tartó öröm részesei. Hazajövetelem után az újságok hírvonatából tudtam meg, hogy mégis meghalt „a király”!

A kis „városállamban” majdnem minden ott élnek és turistának szükséges üzlet és intézmény megtalálható. A látogatóknak minden pénzbe kerül. A „paradicsomban” van: madárkert, női zenekar – látogatásunkkor éppen „pihentek a sisterek, meg az instrumentumok” –, kosárlabda-park, hivatásos atléták, menház (a híveknek), vendéglők, auditorium stb. King Ben felváltva a „Betlehem” illetve a „Jeruzsálem” nevet viselő rezidenciákon, múpálmák és mükaktuszok között trónol. (Máskülönben a művirággal történő díszítés az egész Amerikára jellemző.)

Benjámín, a korábbi szegény ember, ma nagy vállalkozó. Szállodái, Michigan állam területén számtalan farmja, kertészete (Sydneyben, Ausztráliában is), erdősegei, fűrészgépjárai, könyvnyomdája, iskolái stb. vannak.

Véleményem szerint az egész „Éden” egy üzleti alapon nyugvó, nyereszkesre épített részvénytársaságnak tűnik. A hiszékenyek megtévesztését szolgáló „szentek” szigetén járunk. Legyünk óvatosak, mert ma sok hamis próféta jár a világban! Meg ne tévesszenek bennünket!

*

1926 májusában voltam először Detroitban, melyet „Ford-város”-nak is neveznek, mivel itt található a világhírű autógyár. A Delray-i és Highland-park nevű városrészben vannak a magyar kolóniák, ahol a Thadeus utcában, egymás szomszédságában szép magyar baptista, református és evangélikus templomok vannak, melyek hívei gyakran együtt dicsőítik az Urat, és minden nemzeti emlékűnepséget közösen tartanak. A baptista gyülekezetek lelkipásztorai *Fazekas S. János* és *Dulity Miklós* testvérek voltak. A Fordgyárban megfigyeltem, hogy percenként kifut egy autó. A munkások között főként németek, magyarok, oroszok és lengyelek vannak, akik napi 5–8, szakképzettek esetén 10–15 dollár fizetést kapnak. Ezért a jelentős összegért pontoságot és megfeszített munkát követel, detektívek figyelik az alkalmazottak mindennapjait, s a legkisebb kihágásért is az utcára kerül.

Henry Ford személye nagy jelentőséggel bír nemcsak a gazdasági, de a politikai életben is. Antiszemitizmusa miatt több pere volt, közöttük a Shapiro-féle, melynek egyik tárgyalásán egy törvényszéki bíró segítségével magam is részt vettem. A jelzett per után úgy látta jónak, hogy feladja zsidóellenességét, mert így kívánta azt az üzleti érdek. Ford eleinte vallásos köntöst hordott, de később ledobta magáról. Rideg üzletemberré vált, aki jótékony célra „elvből” nem ad semmit.

Detroiti magyar testvéreim, ottani szolgálatom alatt és most is, szerető szívvel vettek körül, s az volt a kívánságuk, hogy maradjak ott pásztoroknak. De a kötelesség visszahívott hazámba, a magyar munkamezőkre.

*

A vasárnapi iskolai rendszer – úgy az északi, mint a déli baptista szövetség keretén belül – csodálatos szervezettséggel és eredményességgel működik. Apparátusában számos tisztségviselő: szerkesztő, tanár, lelkipásztor, levelező és utazótitkár stb. tevékenykedik. Folyóirataik, gyermeklapjaik, leckeüzeteik és más sajtóorgánumok saját könyvkiadójukban jelennek meg, ahol szakkönyveket, szórakoztató olvasmányokat is kiadnak. Minden munkájuk összefüggésben van a vasárnapi iskola céljával, munkájával és áldásaival. A vasárnapi iskola a gyülekezetek missziómunkájának a középpontjában áll, melynek résztvevői a gyermekek és a felnőttek is. Az utóbbiak bibliaiskolába járnak, ahol a tanulás társalgási formát ölt. A vasárnapi iskolának külön egyetemi hallgatói csoportjai is vannak, míg nálunk ha már 14–16 éves lesz a fiú vagy a leány, szabadkozik vasárnapi iskolába menni, hiszen ő már „nagy” ahhoz.

*

Az amerikai házépítésről már szóltam. A többnyire azonos típusú családi házak egyik érdekességét képezi a nagy állólámpa, színes ernyővel. Ha nem ég a lámpa, az azt jelenti, hogy biztosan nincs otthon senki. Más jellegzetesség a kandalló, melynek piros tüze is hangulatot áraszt. A karosszékeket télen a barátságos nyitott tűzhely köré helyezik, s ott foglalnak helyet a vendégek, családtagok, hallgatva egymás beszédét vagy felolvasását. A nagy szoba, nappali

közepén található asztalon a művirágcsokor és apró aranyhalakat tartó üvegedény elhelyezése majdnem minden amerikai családban „kötelező”.

*

Az itteni vonatok mozdonyaira egy-egy eléggé nagy harang van szerelve, amely cseng-bong, amidőn sorompó nélküli útkereszteződésekhez közeledik, vagy ha városok utcáin halad a vonat. Így próbálják megelőzni a baleseteket, katasztrófákat kisebb-nagyobb sikerrel.

Régebbi magyar „amerikások”-tól hallottam, hogy ezen vonat-harangozások egyes újabb bevándorlókat is megtévesztettek. Történt, hogy két új amerikai magyar felült New Yorkban az óriási vonatra, hogy Clevelandbe utazzanak. Útközben harangszót hallanak. Azt hiszik, hogy templom mellett megy el a vonat, s illendően, mint falujukban tették, levették fejükről a kalapot és imádkoztak. Rövid idő múlva ismét harangoztak, ők pedig levették a kalapot és újból imádkoztak. Megisméltódott ez a célállomásig legalább ötvenszer, s a mi magyarjaink egyebet se tettek egész úton – csak imádkoztak... Mikor megérkeztek Clevelandbe, tele voltak panasszal, hogy mennyi templom van itt Amerikában a vasúti sínek mellett... Igaz ugyan, hogy alig láttak belőlük néhányat.

Kentucky állam hegyes vidékein számos farm-városka található. Ezek közé tartozik Wheatley is, melyet száz baptista család birtokol. Az egyetlen utcából és több farmból álló „városnak” szép tágas, erős építményű imaháza, lelkipásztora, elemi és középiskolája, bankja és közintézményei is vannak. A város lakossága, vagyis a gyülekezet tagjai igen áldozatkészek s meg is látszik munkájukon Isten áldása. Egy éjszakát a város orvosánál töltöttem. A kedves öregemberre csak azért nehezteltem, mert annak ellenére, hogy éjjel után fekdüztünk le, hajnali négy órakor már rám dörömbölt és bekiáltott: „Kelj fel, testvér!” Aztán megmagyarázta, hogy Wheatleyben így szokás. A vendégnek is? – kérdeztem. Mindenkinek! – mondta. Amikor ebédnél ültünk, ő imádkozott mint a család feje, ő darabolta széjjel a csirkét is régi-régi szokás szerint. Ugyancsak ebben a városban egy másik családnál barátságos hangulatban töltöttem egy estét. Az egyik nagylány zongorázott, s a nyitott ajtón át vitte ki a szellő a dallamot, az éneket: „Hogyha este fenn az égen ragyognak a csillagok...” A családfő egy óra hosszáig azzal bíbelődött, hogy megtanulta helyesen kimondani a nevemet. Mire aztán megtanulta, újra elfelejtette.

Sorra látogattam több farmot. Munka, vidám élet mindenfelé, kevés kivétellel szép, tágas lakások, finom modorú, tiszta nők. Meglepett egyik-másik gazda műveltsége, könyvtáruk gazdagsága, mely apáról-fiúra szállva ritka becsű könyvpéldányokat is tartalmaztak.

*

Amerika városainak számos házán látható a „Palmist Office” felirat. A „pálmás hivatalban” nem pálmafát árusítottak, vagy nem azok közvetítő hivatala van, hanem tenyérszobák. Megtudtam, hogy ezek az „irodák” állami engedéllyel és meglehetősen anyagi haszonnal működnek. Egyéb eredményekről nincs tudomásom.

Akron város Ohio állam forgalmas és kedves települése. Mintegy tizenötezer magyar honfitársunk él és dolgozik a világ legnagyobb autógumi gyáraiban. Ott él a legtehetségebb amerikai magyar költők egyike is: *Tarnóczy Árpád*, az

Akroni Magyar Hírlap köztiszteletben álló szerkesztője, aki meleg szimpátiával támogatja lapjában a vallásos mozgalmakat. Az akroni magyar baptista gyülekezet, élén *Lovás László* prédikátorral, igen tevékeny missziói életet bontakoztat ki.

*

Gyönyörű emlékeim vannak evangélizáló körutaimról. De minden szép emlékem mellett a legszebbek közé tartozik az a két hét, mikor a Cleveland-Holtoni gyülekezetben hirdetem estéről-estére az igét. Noteszomban találok ezt a pár sort: 1926. május 19. Az alkalmon jelen vannak: *Bíró Mihály, Dauda Vilmos, Petre Gábor, Stumpf Árpád, Stumpf Lajos* prédikátorok, valamint *Kiss Gyula*, a presbiteri református egyház lelkesze. A pünkösd előtti és utáni napokban a Szentlélek tüzetől igazán áthatva, a *magyarság állandó* tömeges érdeklődése, csodálatos lelkesedése sokakat megtérésre készítetett. Imáik, imánk, az igehirdetések és más szolgálataik az Úrnak különösen gazdag kegyelmi esőjét szórták szét a hallgatóság körében. Akik ott voltak, bizonyára nem fogják elfelejteni... Szívemben ma is hála él az Úr iránt, mert éreztem, hogy ő ott jelenvolt és megáldott minket.

Csak az első evangélizáló utamon negyvenkilenc estén át hirdettem az igét megszakítás nélkül. Az Úr adta ehhez a munkához az erőt, alig érezve fáradalmat... De azért jól esett a pihenés! Clevelandben *Veres* testvérék hajlékában volt Bethániám, hol mindig szeretettel várták az utast. De egyebütt is mindig otthon éreztem magam a testvérek között. Ki tudná felsorolni mindazon kedves családok nevét, hol ágyat bontottak vagy asztalt terítettek számomra!

*

Nagyon szeretnék részletes beszámolót adni minden egyes misszióutamról, de ha ezt tenném, akkor kötetekre rúgnának feljegyzéseim. Mégis szükségesnek tartom felsorolni azon fontosabb állomásokat, ahol megfordulva igehirdetéseket, előadásokat tartottam:

1926. február 7–8.: *Himlerville* (Kentucky); 9–21.: *Cleveland* (Ohio, Westside); 22–23.: *Akron* (Ohio); május 9–16.: *Detroit* (Michigan); 17–30.: *Cleveland* (Ohio, Holton); június 1–13.: *Elyria* (Ohio); 15–20.: *Akron* (Ohio); július 6–11.: *Canton* (Ohio); október 11–17.: *Canton* (Ohio); 18–24.: *Buffalo* (N. Y.); 26–31.: *Welland* (Ont. Kanada); november 3–14.: *Mc Keesport* (Pennsylvania); 15–21.: *Homestead* (Pa); 22–28.: *Morgantown* (W. Virginia).

1927. április 24–30.: *Highland Park* (Mich.); május 2–8.: *East-Chicago* (Illinois); 9–15.: *Detroit* (Mich.); június 12–19.: *Los Angeles* (Calif.)

Magyar nemzeti vonatkozású szolgálatok:

1926. március 15. *Cleveland* (Oh). Több mint tízezer amerikai magyar találkozás az első amerikai Kossuth-szobornál. Hazafias beszédet mondtam és a szobrot a baptisták nevében megkoszorúztam. Október 6: *Canton* (Oh). Az aradi vértanúk és a Mohácsi vész 400. évfordulója emlékére a helyi magyar egyházak és egyletek közös megemlékezése.

Ünnepi szónok voltam. November 11.: *McKeesport* (Ca). Az ún. „fegyverszüneti emléknapon”, amely munkaszüneti nap Amerikában, beszédet mondtam az első világháború következményeiről, Magyarország tragédiájáról.

1927. február 21.: *Detroit* (Mich.) A New York-i Kossuth-szobor felállítására érdekében az egyletek nagy-

gyűlésén Kossuthról, mint a vallásszabadság hősről beszéltem. Beválasztottak az intéző-bizottságba.

Március 15.: *Detroit* (Mich.) A református egyház ünnepélyén, meghívásra ünnepi beszédet mondtam. Június 12.: *Los Angeles* (Calif.) South Park Baptist Church. Előadás a magyar szellemi és gazdasági értékekről a világtörténelem mérlegén címmel. Június 20.: *Los Angeles*. A magyarság közös nagygyűlésén beszédet mondtam a magyar egység szükségességéről. Június 10.: *Detroit* (Mich.). Neves amerikai diplomaták és *professzorok* vezetésével megalakult a „Hungary Society”. A rendezők kérésére beszédet mondtam, kérve az amerikai egyetemek támogatását, az amerikai–magyar diákcseré kapcsán is. Ugyancsak ebben a nagyvárosban vendége voltam *Kemény Györgynek*, a *Petőfi Társaság* koszorús költőjének, akivel a Magyar Nap alkalmával találkoztam, amikor a helyi sajtóbizottságba is beválasztottak.

Meg kell jegyezmem, hogy a fentiekben nem soroltam fel azt a munkásságot, amit több hónapon át a Cantonban és Detroitban lelkipásztoroként szolgáltam, vagy ha vendégszónokként más protestáns (nem baptista) templomokban prédikáltam. Amerikai tartózkodásom idején számos angol gyülekezetben alkalmam volt ismertetni a magyarországi baptista misszió történetét is.

A tengeren túli magyar sajtótermékek nagyban segítettek, támogatták azt a munkát, amit az Úr szolgálatában végeztem. Külön megemlítem az alábbiakat, melyekben vezércikkeket, verseket és elmélkedéseket is kértek, illetve közöltek tőlem: „Evangelium Hímöke”, „Amerikai Magyar Népszava” (a legnagyobb magyar napilap), „Akroni Hírlap”, „Magyar Hírlap”, „Detroiti Újság”, „Magyar Bányászlap”, „Californiai Magyarság” stb.

*

A magyar ifjúság többsége „amerikanizálódik”, anyanyelvükön hiányosan vagy egyáltalán nem tudnak. Hála Istennek, van ellenpélda is, aminek nagyon örültem. Egy ilyen öntudatos leánykával találkoztam Akronban. Amerikában született, de szépen beszél magyarul. Magyarságáról biznyságot is tesz. Midőn a gimnázium előtt tanulótársai közül többen csúfolták, mert egy magyar barátnőjével anyanyelvén beszélt – így felelt diáktársainak: „Miért szégyelljem magyarságomat? Itt Amerikában akkor még őserdők és vademberek voltak, amikor Magyarországon már magas kulturális élet volt.” A kislány rögtönzött történelemórát tarthatott, mert ismerte az óhaza történelmét, amit kevés amerikai mondhat el magáról. Nagyon szép szokás, hogy számos baptista és más felekezetű magyar gyülekezetben a nyári szünidőben gyermekeik részére mindennapos bibliaiskolát is szerveznek, ahol őket megtanítják magyarul írni és olvasni is.

*

Megállok egy kirakat előtt. Fényképeket látok kiállítva, pedig nem fényképészet, hanem egy divatáru-cég üzletének kirakata. Akaratlanul is végigsiklik tekintetem a fényképeken. Egy öreg evangélista, kezében bibliával... Egy cseh-tót püspök, kegyes arccal... Egy tenyérjónő... Egy táncosnő... Egy híres feltalálós... Egy boksz-bajnok, óriási fekete kesztyűvel... Továbbmegyek. Suttogom: Ez Amerika!

Gondolatok a lelkipásztori iroda csendességében

Január 6.

Mt 3:13–17 Ez az én szeretett fiam

Isten mindent tökéletesen cselekszik. Mikor Fia emberré lesz, akkor teljesen azzá lesz. Ez a tökéletes emberrélet még minden idők legnagyobb prófétája számára is kemény. Ezért tiltakozik az ellen, hogy Jézus részt vállaljon egy olyan rítusban, amelynek egyetlen értelme a bűnből való tisztulás. Gondoljunk bele: mit jelent ez, hogy Jézus ennyire és tényleg emberré lett! Mennyire megért ez az „Isten-ember” minket. Sok keresztyén nem veszi elég komolyan Jézus emberfia-mivoltát, különben jobban bízna benne.

Jézus ugyanakkor megmarad büntelen isten-embernek is. Ezért mondja Jánosnak, hogy „*így illik nekünk...*” Nagyon veszélyes dolog bemeztéskor ezt hangoztatni egy elolvadó sóhajjal: Igen, megteszem, mert íme, így illik nekünk... Nem, és újra csak nem!

Jézus volt az egyetlen, akinek csak „illet” bemeztkeznie. Mert néki nem voltak bűnei, amiket meg kellett volna vallania. Mi, bűnös emberek, kötelező módon be kell hogy merítkezzünk. Mert ezzel vallást teszünk arról, hogy Jézus vére fehérre mosta szívünket, ami mocskos, büntől szennyezett volt. Soha nem szabad erről elfeledkeznünk.

És ő Isten szeretett fia! Nem akárcik küldött el az Atya erre a halálos követségre. Mert Isten tökéletes – a szeretete is az. Áldozatként is tökéletes bárányt kellett küldeni. Nem egy angyalt, mert az ige szerint „*angyalaiban is talál hibát*”. Egyedül a szeretett fiú volt képes megfelelni a megváltás kritériumának: büntelen, szeplőtlen helyettesítő áldozat.

Január 13.

Mt 4:1–11 Ha Isten fia vagy...

Hamis messiási váradalmak között érkezett meg Jézus. Ma is vannak ilyen hamis váradalmak, és a sátán kísérti Isten fiát: Válaszd a könnyebbik utat! Adj ingyen kenyeret a népnek – egy szavadba kerül! És majd hinni fognak... Jézus azonban nem azért jött el, hogy az emberek igényeit betöltse, hanem azért, hogy Isten akaratát teljesítse. Vajon mi, Isten szolgálói, mindenben Isten akaratát keressük, vagy olykor vágyakoznánk egy-egy kicsi „messiási” produkcióra is? Népszerűtlen dolog ám igazi követnek lenni!

Jézus annyira emberré lett, hogy a negyven nap végén megéhezett. Hát éhezhet-e a kenyér? Ekkor a kísértő megkérdőjelezi messiási mivoltát is. A negyvennapos pusztai létnek nagy jelentősége van itt, hiszen egy „új Mózes” készül arra, hogy a népet kivigye a bűn Egyiptomából – a saját áldozata árán. Nagyon fontoljuk meg ezt a történetet: a sátán pontosan tudja, hogy kit, hol és mivel lehet megkísérteni! A Messiást messiási kísértésekkel – hatalom felkínálásával, öncélú csodára biztatással, hiszen a váradalom szerint a Felkent valóban a templom párkányán kell hogy megjelenjen. Vigyázz, mert tudja a kísértő, hogy téged és engem mivel lehet igazából megkönyékezni!

Felületes olvasáskor úgy tűnik, hogy Jézus látszólag felveszi a sátán módszerét, és mintegy „igepárbajt” vívunk. Mert a sátánt még Jézus sem tudta mással legyőzni, csak az ige kardjával.

val. De míg a sátán hamisan, kiragadva idézte az igét, addig Jézus tisztán, Isten eredeti szándékát megőrizve használja ezt a tökéletes fegyvert. Tegyük így mi is!

Január 20.

Mt 9:35–10:10 Menjetek el, és hirdessétek!

A tanítványok kiküldése nagyon sok tanulságot rejt magába. A tizenkettes szám azt jelenti, hogy teljes a küldetés, Izrael minden törzséhez szól – nincs kivétel. Ma Isten gyermekei szeretnének válogatni a feladatokban, és bizony úgy érzik, egy-egy réteget szívesen elkerülnének. Könnyebb egy „már majdnem hívőt” lelkigondozni, mint egy alkoholistát vagy prostituáltat. Itt azt mondja az ige: Tizenkettőt! Minden törzshöz kell egyet küldeni. Ne válogass – ahová és akikhez küld, oda készíti el számodra az utat!

Tanulságos a tanítványi csapat összetétele is. Nincs reménytelen eset – mindenféle emberből lehet apostol, küldött. A kánaánita zelóta és a vérmes halász ugyanúgy felhasználható Isten országában, mint a szelídebb lelkületű János, sőt még a ravasz, kicsit kufár gondolkodású Júdás is az lehetett – volna, ha hagyja tanítani és nevelni magát. Mert nem a kiinduló helyzet a döntő, hanem az engedelmesség és az alázat.

Menjetek, hirdessétek! De csak azt és úgy, amit rátok bízott a Mester. Ahhoz, hogy hirdessem, el is kell mennem. Nem lehet nyitott imaházajtóval csak várni a betérő megtérőket. Majd jönnek, tanulnak is, megváltozik majd a viselkedésük is az ige és a Szentlélek formáló hatására. De előbb menni és hirdetni kell. Ha megköveznék, akkor is. Emlékezzünk rá: a koronát a küldetés végére ígérte meg az Úr! Hadd adjam közre, amit *Révész Árpád* testvér mondott húsz éve, lelkési beiktatóskor: *Ne feledd: a gyülekezet olykor lebecsül, máskor meg majd túlbecsül! De az Atya az út végén: megbecsül!*

Január 27.

Mt 11:25–30 Jöjjetek énhozzám!

Ez az imádság bepillantást enged nekünk Jézus Krisztus csodálatos személyiségébe. Nem annak örül itt az Úr, hogy ő jobban érti a titkokat, mint bárki más, vagy annak, hogy nagy ellenségei, a farizeusok bezzeg nem értik ezeket. Hanem annak, hogy mások számára is hozzáférhetővé váltak Isten csodálatos mélységei. Vajon a mi örvendezésünk ilyen önzetlen-e? Vagy el vagyunk telve magunkkal a kapott „nagy” kijelentés miatt?

Amikor az Úr ígéről beszél, itt egyértelműen a vallásos iga az, ami alól fel akarja szabadítani az övét. A sok száz, vagy ezer apró rendszabály úgy leterhelte a valóban lelkiismeretes ember életét, hogy csüggedten gondolt rá: vajon lehet-e egyáltalán valaki kedves az Isten színe előtt? Vigyázzunk, testvéreim: nehogy a mi gyülekezeti és hitéleti elvárásaink ilyen igát jelentsenek azok számára, akik szívesen csatlakoznának hozzánk!

És végül azt mondja Jézus: Jöjjetek énhozzám! De hozzáteszi azt is: mert én... tudok tenni valamit... Ezt többes számban mondja, és csupa olyan embernek, aki roskadozik a terhei alatt. Lássuk meg: ő azt is megmondja, hogy mit is tesz azokkal, akik hozzá jönnek! Egyházak, gyülekezetek sokszor hívják magukhoz

az emberket – hogy többen legyenek. De nem tudnak nyugodalmat, békességet adni. Nem veszik le az emberek válláról a terheket, nem adnak nyugalmat a léleknek. Nagy felelősség evangéliumot hirdetni, embereket hívni... Jaj nekünk, ha aztán nem adunk nekik semmit, nem tudják letenni terheiket – mert legfeljebb egyik egyházból a másikba hívjuk át a megfáradtakat.

Február 3. A BVSZ vasárnapja

Mt 12:9–21 Az ő nevében reménykednek a népek

Igaz, hogy Jézus Krisztusnak e gyógyítása szombatnapra esett, de Urunk nem provokálja szántszándékkal népének véneit. Irgalma azt parancsolja, hogy ma meg kell gyógyítani ezt a beteget, de ezt azért teszi, hogy kifejezze: akkor kell segíteni, amikor itt a szükség. Semmiféle egyházi hagyomány nem lehet fontosabb, mint a mentés. Ezért hangosabb gyermekeinket nem szabad kizavarni az istentiszteletről a „jó rend érdekében” – megoltva bennük az Isten háza iránti vágyat. Nem a rendetlenséget kell helyeselni, de a távolabbi cél – gyermekeink megnyerése – fontosabb, mint a „templomi csend.”

Ézsaiás fél évezreddel Jézus Krisztus előtt megírja, hogy milyen lesz a Messiás. És jó lett volna emlékezni szavaira. Nem kiált, nem lármáz, nem harcias és főleg nem vérszomjas. De jaj annak a Messiásnak, aki nem tölti be népe emberi elvárásait. Vigyázz nagyon, testvér, el ne ragadjon a saját elvárásod! Nehogy az legyen a jó gyülekezet, az ideális prédikátor, a helyesen működő ifjúsági csoport, amelyik betölti elvárásaidat! És te se akard gyülekezetet minden várakozását betölteni! Az a döntő, hogy mit vár Isten tőled.

Jézus nevében reménykednek a pogányok. Hiszen neve: Jesuah – olyasmit jelent, hogy tágas térre helyezni (mármint a bezártat, a rabot), és bármennyire nem tetszett is ez Izráelnek, ez a Messiás a pogányok üdve is lett. Övjon meg Isten minket a szűkkeblűség bűnétől: attól, hogy elég az, ha engem – meg a barátaimat – megmentett Isten fia.

Február 10.

Mt 13:24–30, 36–43 Honnan van benne a konkoly?

Mindenki számára érthetőek voltak Jézus példázatai. De jó lenne, ha a mai igehirdetők is olyan e világi példákkal illusztrálnák beszédüket, amik annyira érthetőek a ma embere számára, mint a magvetés dolgai az akkoriaknak. Jézus Krisztus számára semmi nem volt olyan fontos, mint az, hogy mindenki megértse. Mindenki tudta, hogy a konkoly a mag és a kibúvó kis hajtás annyira hasonlít a tiszta búzára, hogy nem is lehet megkülönböztetni.

Jézus Krisztus világosan megmondja: a konkoly a sátán fertőzése. Nem lehet tehát senkire azt mondani, hogy eredendően gonosz – de minden tiszta, vagy tisztán induló – közösségnek vigyázni kell, szent alázattal. Mert még a legtisztább magvetésbe is bele lehet keverni a tisztátalant. Kaphat egy ember vagy egy közösség igazi, Szentlélektől adott tiszta kijelentést – ha felfuvalkodik vagy felelőtlen, máris kitette magát a gonosz konkolyvető hatásának. Eleinte nem észlelhető az eltérés, aztán mindent elborít a rossz.

Végül Jézus Krisztus türelemre és megint csak alázatra int. Lelki gőg van a háttérben ott, ahol valakik – akár a vezetők – hirtelen, boldog készenléttel ugranak a kitépkedésre. A türelmes Atya hallgat a „vincellérre”, aki még a természetlen fa esetén is időt kér, hátha terem jövőre. Isten világosan látja, melyik a búza, melyik a konkoly. De ehhez a mi szemünk sokszor nem elég éles. Ezért hagyjuk csak a végső, nagy konkolytépést az utolsó ítélet

napjára! Ez nem a gyülekezeti intés és fegyelem ellen szóló parancs, hanem az ítékezés – és főleg az elítélés – tiltása. És ne feledd soha: a mag az Isten beszéde, és nem valamiféle „izmus”. A tiszta, hamisítatlan ige biztos zsinórmérték, maradj mellette!

Február 17.

Mt 14:1–14 Bemerítő János halála

Bemerítő Jánosnak azért kellett börtönbe kerülnie, mert még az uralkodó ellen is kimondta az igazságot. Ez a meg nem alkuvás jellemző a prófétai lelkületre. Semmi sem fontosabb számára, mint Isten igazsága. Hányszor elhallgatja Isten sok gyermeke az ítélet kemény igazságát, pedig legtöbbször nem is az élete, szabadsága forog kockán, hanem talán csak a népszerűsége, vagy a főnök jóindulata. Hangsúlyoznunk kell: az igazság elhallgatása is bűn, nem csupán a durva félremagyarázás. Áron is vállaljuk az igazságot!

A testnek irtózatos ereje van. Az a Heródes, aki gátlástalanul együtt élt testvérének feleségével, ugyanilyen gátlástalanul kimutatta, mennyire rabul ejtette a leány erotikus tánca. Hiszen semmit nem sajnált tőle. A sátánnak elég egy kis ajtó, és betör. A parázna tekintet, az elhamarkodott ígérlet – ajtónyitás, ami gyilkossághoz vezet. Ehhez jött még a megalázkodni nem tudás, – egy király nem járhatja le magát. Ne engedj egyetlen kicsiny ajtót sem a sátánnak, mert a tisztátalan tekintet paráznságot nemz, az pedig örök halált!

Keresztelő János halála nem tragédia volt, hanem Isten tervének részlete. Mégis, Jézus is megdöbbenhetett, mert elment a pusztába – talán gyászolni. De nem adhatta át magát a fájdalomnak, a gondolatainak – jöttek a lelki sebesültek. És Jézus felkel – gyógyítani. Nem béníthatnak le minket sem tartósan a gonosz irtózatos „eredményei”, nincs sok idő a jogos fájdalom feldolgozására sem. Menni kell, mert sokak sebet kell még bekötni.

Február 24.

Mt 15:21–28 Nagy a te hited!

Az evangélista itt nem szíro-főnciát ír, hanem kananeai asszonyt. Ennek mély jelentősége van: még élesebb a történet, a megvetett, mindenkinél jobban lenézett népcsoport egy tagja fordul példátlan hittel a szent életű júdeai rabbihoz. Számtalanszor hangsúlyozza Jézus a példázataiban a sánták, bénák, csonkabonkák, dülőútak vándorainak fontosságát. Vigyázzunk nagyon, nehogy aztán tényleg a paráznak és vámosok előzzenek meg sok hívőt Isten országában! És ne válogasson egyetlen lélekmentő sem: a legelesettebbekhez, a leginkább elbukottakhoz küld minket Urunk!

Az asszony hitét Jézus le tudta mérni, mert beelátott az ember szívébe. De itt az ember számára is van egy „hit-mérce”. Az asszony valami félelmetes kitartással fordul Dávid fia felé. Nem baj, ha elhallgattatják, ha ebnek nevezik, semmi nem számít, csak az, hogy könyörüljön végre azon, aki kedves a szívének. Tudunk-e mi vajon ilyen nagy kitartással bizonyoságot tenni hitünkről? Nem Jézus várakoztat, talán az asszonynak, talán a késői olvasóknak volt fontos ez a tanítás: kitartással könyörögni eredményes!

Jézus deklarálja a tény: Asszony, nagy a te hited! És ezzel kinyilvánítja környezetére felé is a véleményét: a tietek viszont nem ekkora. Nem tudjátok elhinni, hogy én nem csak hozzátok jöttem, hanem a pogányokhoz is, és még kimondani is nehéz: a megvetett samaritánusokhoz is. Nem csak bírál és ostoroz az Úr: azt is kijelenti, ami nagyszerű és örömmel tölti el szívét. Vajha az én hitem mértéke is kiérdemelné Jézus örömét!

Március 3.

Mt 16:13–23 Kinek mondotok engem?

Cézarea Filippinél hangzik el ez a kérdés, és nem véletlenül. Itt, Filep Cézareájában, ahol minden a császár és Fülöp dicsőségét hirdeti, itt ti, akik tanítványnak valljátok magatokat, ti kinek mondjátok Jézust? Előbb-utóbb mindenki, aki Krisztusénak vallja magát, rákényszerül a nyílt színvallásra. Ez pedig kockázattal jár. Minél többször tesz valaki bizonyosságot Jézus Krisztusról, annál jobban felkészül a szíve a megváltásra.

Úrnak mondani Jézust csak úgy lehet, ha valakinek ezt Isten maga jelenti ki. És nincs ennél nagyobb boldogság, felismerni, hogy életem Krisztus uralma alatt áll. Nem biztos, hogy Péter akkor, ott átérezte ennek a boldogságnak a mélységét, lehet, hogy félszegen csak a megdicsérésnek örült. De a Szentlélek később megértette vele, hogy nincs annál nagyobb dolog, ha valaki a szívéből úrnak vallhatja Krisztust. Kúriosznak, teljhatalmú úrnak. Ehhez azonban hozzátartozik egy másik szó is: a szolgálat. Vajon te úgy vallod úrnak Jézus Krisztust, hogy szolgálod alázattal, és felfedezted már ennek boldogságát?

Végül még egy fontos tanítás: Péter dorgálni kezdi Jézust, és kemény oktatást kap. Miért? Mert a nagy kijelentések nem hatalmazzák fel a szolgát arra, hogy nagynak tartsa magát. Péter irányítani próbálta mesterét, de ehhez nincs joga. Még akkor sem, ha minden idők egyik legnagyobb kijelentését mondta előtte. Nagy kijelentés – nagy alázat!

Március 10.

Mt 19:16–26 Ki üdvözülhet?

Jézus Krisztus nem azért utasította vissza a „jó” megszólítást, mert bűnös volt. Hanem azért, hogy elejét vegye annak, hogy valaha, valaki emberfia is jónak tekintse vagy tekintesse magát. Kellett is ez a kemény válasz, mert lám, a fiatalember igencsak jónak tartotta magát, hiszen minden parancsot betartott, mármint szerinte. Csak éppen a legnagyobbat, a másokért élő, másoknak szolgáló, anyagiakkal is áldozó szeretetet hiányzott még. És ez a kevés elég volt a szomorú, csalódott elmenetelhez. Vajon a mi életünkben nincs egy olyan pont, amire azt mondjuk: Jézusom, csak oda ne tedd a kezéd!

Minden bűn elégséges ahhoz, hogy az ember ne tudjon bemenni a mennyek országába. De a vagyoni szeretete valamiképpen mélyebb. Azt mondja az apostol, hogy minden rossz gyökere a pénz szerelme. Jól értsük meg: nem a pénz önmagában, hanem az iránta érzett „szerelem”. Légy boldog, ha Isten gazdagsággal ajándékozott meg, és vigyázz, nehogy a pénz uralkodjon rajtad! Tekintsd szolgálatra adott eszköznek!

Jogos a tanítványok döbbsé kérdése: Egyáltalán üdvözülhet-e ilyen szigorú feltételek mellett valaki? Rá kellett döbbséni Jézusnak őket arra, hogy egyszerűen lehetetlen önerőnkől bejutni az Isten országába. Nem mehet be oda semmi tisztátalan, még az apró sömörögések sem rejthetők el. Emberileg teljességgel reménytelen a helyzet. Ezért kell a kegyelem, amit Isten ingyen ad mindenkinek, aki elég alázatos ahhoz, hogy beismerje: csak ő segíthet rajtam. Óvjon meg minket az Úr attól a kísértő gondolatától, hogy „én azért egy kicsit méltóbb vagyok...” Nem! Teljes méltatlanságunk tudata adhat csak elég alázatot a kegyelem – és más megkegyelmeztettek – elfogadásához.

Március 17.

Mt 19:27–20:16 Utolsókból első, elsőkből utolsó

Jézus Krisztusnak ez a tanítása bizonyára komoly vízváltató volt hallgatói számára. Hiszen sokan rádöbbenhettek

arra, hogy itt a választott nép büszkeségének kell a porba hullania. Mert Izráel népe az, akiket először kiválasztott az Úr, hogy aztán üdve rajtuk keresztül terjedjen ki a pogányokhoz. De mi, Istennek mai megváltottjai is nagyon gondolkodjunk el a „lehetőségen”! Jó eséllyel indultunk el, hiszen egy élő gyülekezetben szolgálunk. De célba is kell érni, és ez szüntelen odafigyelést, engedelmisséget igényel.

Aztán itt van a nagy kérdés: Mink lesz hát minékünk? Isten népének óriási és örök terhe, hogy a hit a „nem látott dolgok felől való meggyőződés”. És jaj annak a hívőnek, aki megkísérli „előrehozni” azt, amit az Úr az út végére ígért. Egy kis elismerést, egy kis dicséretet, hogy ne mondjam: dicsőséget. Megvan a földi áldása is Isten követésének. Sok esetben ezek meglehetősen kézzelfoghatók, anyagiakban is megnyilvánulnak. Ezt hálával fogadhatjuk. A nagy baj az, ha a „tiltott gyümölcsök” felé nyúl ki a kezünk. Ilyen a hatalomvágy, a dicsőségvágy és társaik, amelyek Lucifernek is a vesztét okozták.

Végül a nagy kérdés: Érdemes egész nap dolgozni, ha a végén „egyenlő” lesz minden jutalom? Ha állt már valaki „hivalkodva”, senkinek nem kellően a munkaerőpiacon, és bizonytalan volt családja aznapi betevő falatja, az megérti: óriási kiváltság már reggel beállni a munkába. Mert az esti fizetésen kívül még egy fantasztikus pozitívuma van ennek: Egész napomat, életemet a „helyemre kerülés” békéjével, biztonságával tölthetem.

Március 24. Virágvasárnap délelőtt

Mt 21:1–11 Királyod jön!

Az első kérdés a király jöveteleivel kapcsolatban ez: Mivel tudom kimutatni, hogy tényleg királynak tekintem Jézust? Itt áll a történetben, a tanítványok mutatják be. Azt teszik, amit a király parancsol: engedelmeskednek. Ha a tanítványság leckéjéhez most, itt egy szemár elhozatala tartozik, akkor azt teszem. Aztán jön majd az ördögűzés, meg a halottámasztás is, de ezzel kezdődik. Vallod: királyod jön? Akkor engedelmeskedj!

A másik nagyon fontos tanulság a jeruzsálemi bevonulás kapcsán az, amit nagyon is gyakran elfelejtenek az emberek. A hódolathoz, a király elfogadásához nem létfontosságú a sok, mély teológiai ismeret. Ezzel messzemenően nem a tanulás ellen szeretnék szólni. Inkább csak a sorrendiségre hívnám fel a figyelmet. A sokaság azt válaszolja, hogy „ez Jézus, a galileai Názáretből való próféta”. Ez nem volt valami jól hangzó magyarázat, és nem is volt teljes. Hiszen nem csak próféta volt, és prófétát nem szoktak pálmalengetők üdvözölni, meg Galilea sem hangzott valami jól, Betlehem már jobb lett volna, de nem ez a lényeg! Felsőruhát az útra, pálmaágot a kézbe! Jön a király. És engedelmesek voltak, bár tudásuk itt-ott bizony komolyan hibádzott. Engedelmeskedj – és tanulj!

Végül a harmadik tanulság: A király azt teszi, amit akar! Ha bevonul, arra irányítja a szamarat, amerre jónak látja. Ha nem a rómaiak erődjé felé indul, mert fontosabbnak látja a templom megtisztítását, mint az elnyomók kiűzését, akkor kövessük engedelmesen, és ne rágassuk a szamar kötőfékjét abba az irányba, amerre mi szeretnénk, ha az Úr menne!

Ha vallom, hogy íme, jön a királyom, akkor engedelmes tetteim legyenek a bizonyosságok!

Március 24. Virágvasárnap délután

Mt 22:1–14 Jöjjetek!

Beleborzonghat az olvasó háta, ha elgondolja, mennyire kihívhatta a Messiás népének haragját ezzel a példázattal. Hiszen a leggyengébb felfogású is megértette, hogy kik is azok a hiva-

talosok. Ismét meg kell tanulnunk Jézus Krisztustól azt, hogy ha Isten üzenete a tét, akkor nem lehet tekintettel lenni semmire és senkire, még saját biztonságomra sem. Óvjon meg Isten bennünket a gyáva megalkuvástól vagy a számító elkendőzéstől! Még akkor is hirdesd az ígét, ha a körülmények szerinted teljességgel alkalmatlanok jelenleg!

A hivatalosok viselkedése érthetetlen. Hogy a kedves meghívással érkező szolgálát megcsúfolják, megöljék, ez olyan dolog, amit ép ésszel nehéz felfogni. De hát fel lehet fogni a koncentrációs táborok borzalmát, vagy a szadisták rémtetteit? A válasz egyszerű: ha valaki engedetlenkedik Isten szavának, az megnyitja szívét a másik erőnek. A sátán pedig nem válogat, és mert embergyilkos volt kezdettől fogva, igyekszik olyan tettekre rávenni a meghívás visszautasítóját, amik véglegesen a sötét oldalra lökik át, ahol aztán már maga is ezt gondolja: „én már annyira mindent elrontottam, számomra nincs visszaút...”

Hogyan kerülhetett be valaki menyegzői ruha nélkül? Az út széléről érkezettek sem valószínű, hogy szmokingban koldultak. De volt bennük annyi alázat, hogy elfogadták a felkínált ruhát. És valószínű, hogy ez az ember nem csak azt mondta, hogy „jó vagyok én így is...”, hanem talán nem is az ajtón ment be, hanem csak besurrant valahogy. Ezért figyeljünk a szóra: Jöjjetek, és vegyétek fel azt, amit én kínálok néktek! Így juttok be!

Március 29. Nagypéntek délelőtt

Mt 27:15–26 Melyiket bocsássam szabadon?

Pilátusnak nagyon kapóra jött az a hagyomány, amit lehet, hogy korábban terhesnek érzett. Ebből a dilemmából – hogy az igaznak ítélt Jézust valahogy el kellene engedni – kivezető utat jelenthetett a nép akarata. Akkor „moshatta volna a kezeit” mindenki előtt. Lám, én elítéltem volna a császár ellenségét, de a nép... A sátán által kézben tartott ravasszága ellen nem segítenek Pilátus manőverei. Ki kellett volna állnia az isteni igazság – és a római jog – mellett, és el kellett volna bocsájtania ezt az embert. Igaz, akkor nincsen megváltás... Itt a tanulság: Előbb-utóbb mindenkinek döntenie kell a „Jézus-ügyben”.

Van azonban a Barabbás-ügyben valami olyan tanulság, amiről soha nem tudunk eleget elmélkedni. Az a tény, hogy Jézus Krisztus olyan félelmetes konkrétsággal teljesíti be Isten akaratát, és válik helyettesítő áldozattá, hogy halálával ott, azon a napon már kiváltott egy embert az ítélet alól. Nem tudom, Barabbás megtért-e, számos film írja le életét, megtérését. De őt akkor, ott csak a fizikai halálból mentette meg Jézus, minket már az örök haláltól, a kárhozattól. Isteni és emberi jog szerint is felmentetnek vagyunk.

Még azon is érdemes elgondolkodnunk, hogy Pilátus feleségének álomban adott az Úr kijelentést. Nem érdemes azon töprengeni, hogy mennyire volt hívó az az asszony. Ami itt nagyon fontos tanulság, az az, hogy Isten mindenkéhez irgalmas, még Pilátus sem hivatkozhat majd arra egykor, hogy „nem tudtam”. Isten szuverén Úr kijelentéseinek adásában, az eszközök megválasztásában. Vegyük ezt tudomásul olyankor is, amikor a mi számunkra ad üzenetet, esetleg az „átlagostól” vagy az elképzeltől eltérő módon!

Március 29. Nagypéntek délután

Mt 27:39–54 Isten fia?

Jézus Krisztus szenvedésének mintegy betetőzője a pszichikai bántás: egyrészt a nép és a papok gúnyolódása, másrészt az a tény, hogy még Isten is elfordította egy pillanatra a tekintetét. Sokan mondták – és igazuk van –, hogy a lelki gyötrelmem

nehezebb a fizikai fájdalomnál. Ezért nem irigylésre méltók azok a hívők sem, akik fizikailag talán most még nem szenvednek, de hordozzák a gúny keresztjét. Jaj nekünk, ha mi nem hordozzuk azt.

A váltságfalának két döbbenetes kísérőjelensége volt: az egyik a sötétség. Lehet, hogy a természet is gyászolt, de az is lehet, hogy megérthetünk valamit: ha Isten majd egyszer elfordul a világtól, az lesz a halál előszele. Minden tudós azt mondja, hogy ha eltűnne a fény egy pár hónapra, akkor kihalna az élet. Most meghalt a világ Világossága. Egyszer majd elragadtatunk mi is, akik szintén a világ világosságai vagyunk. Mi lesz akkor a világgal? Amíg itt élünk, világítsunk, hogy életre jussanak embertársaink is!

Végül Jézus Krisztus lehajtja fejét, és kiadja lelkét. Nem emberi rosszindulat juttatja halálra, nem Pilátus ítélete a döntő, hanem a mélyben ott van egy kozmikus döntés: Jézus önként vállalt mindent, és lelkét is ő maga adja át az Atyának. Nem lehet elégszer ezt hangsúlyozni: itt nem egy ártatlan ember járt szerencsétlenül, nem egy sajnálatos tévedés történt. Itt valaki tudatosan vitt véghez egy cselekményt, egészen életének átadásáig.

Március 31. Húsvétvasárnap délelőtt

Mt 28:1–10 Nincsen itt, mert feltámadt

Az asszonyoknak fontos volt ez a dolog. Igaz, hogy hitük romokban hevert, és csak a sírt akarták megnézni, de hajnalban mentek, amikor már lehetett, a sabbat megtörése nélkül. És ez alatt az idő alatt megtörténik a csoda: elhengerítette Isten küldötte a követ. Ráült arra, ez a jelenet az abszolút főlényt mutatja meg a katonák ereje felett. Ha Isten cselekszik, akkor erejének teljes tudatában, biztos „főlényel” hengeríti el a kilátástalan akadályköveket. Jó alkalom ez arra, hogy kijelentsük újra. „Mily nagy vagy Te!”

Aztán folytatódik az Isten örök kijelentése. A hit a nem látott dolgok felől való teljes meggyőződés, és a hidetett ige halálából fakad. Az asszonyokat nem az üres sír látása győzi meg, hanem az üzenet, amit itt most angyal hirdet: Nincsen itt, feltámadt! És nagyon figyeljük meg: az asszonyok félelemmel és örömmel mennek el! Ott van már az öröm is a szívükben, mert komolyan vették a hirdetett ígét. Ez a kettősség: félelem és öröm – jelzi az ige befogadását. Döbönt félelem, hiszen ki vagyok én, hogy szól hozzám az Isten. De öröm is, mert mégis szól. Méltatlan vagyok, bűnben fogantam, de szól, mert szeret.

Aztán megjelenik maga Jézus Krisztus is, személyesen. Mert alázatra int ám minket, bizonyágtévket és igehirdetőket ez a tény. Legyen bármilyen tökéletes az üzenetátadás – az angyalé bizonyára az volt –, nem helyettesítheti a feltámadott Krisztussal való személyes találkozást. De ezzel a boldog tudattal menjünk mi is szolgálni: Minden igazi, tisztán hirdetett ige után megjelenik maga az Úr. És boldog az, aki még itt, ma leborul a lábához, hogy imádja őt engedelmisségre kész szívvel. Mert egyszer majd mindenkinek le kell borulnia. De jaj annak, aki akkor kezdi megtanulni a leborulást. Aztán majd egyszer elmúlik végleg a félelem, és megmarad az örökös öröm, az ő ígérete szerint.

Március 31. Húsvétvasárnap délután

Ef 2:1–10 Életre keltett a Krisztussal együtt

Ha más nem, akkor ez az ige elégséges kell legyen ahhoz, hogy megszüntesse a hívó nép „húsvéti emlékünnap” szokását. Itt azt mondja az apostol nyersen, frappánsan, és Károli Gáspár jól adja vissza a görög szót: „Halottak voltatok a ti véteitek és bűneitek miatt.” Mert az ember nem akkor hal meg igazán,

amikor az utolsót lélegzi. Hanem aki nem engedelmeskedik a Fiúnak, az a halálban marad! Hangsúlyozzuk ezt keményen. És azt is, hogy Jézus Krisztus befogadásával a halálból való kilépés megtörtént.

Ez a többször ismételt „együtt” szócska fantasztikusan sokat jelent. Először is azt, hogy amilyen valóságos volt Isten fiának feltámadása, annyira valóságos az én személyes feltámadásom is. Isten nem engedhette azt, hogy fia és szentje rothadást lásson. És így azt sem tűri el, hogy én, aki Jézussal együtt meghaltam, ne támadjak fel. Majd pedig a boldog remény: ennyire valóságos lesz majd a mennyekben az együtt trónolásom is velem.

Ez az együtt szócska azonban még valamit jelent, és erre most, húsvétkor nagyon figyeljünk oda. Együtt, de nem csak Krisztussal, hanem egymással is. Nem részese igazán a feltámadásnak az, aki nem tud együtt élni, imádni és szolgálni azzal a testvérral, aki hozzá hasonlóan újjászületett Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által. Légy tehát nagyon alázatos, fogadd el, hogy kegyelemből tartattál meg, hit által, és fogadd el társadat, testvéredet is, hiszen ugyanaz a kegyelem könyörült rajtunk – együtt!

Április 1. Húsvéthétfő délelőtt

Mt 28:16–20 Minden hatalom

A gázdag görög nyelvnek ez a kifejezése: „minden hatalom” (*pasza ekszúszia*) aztán tényleg a „mindent” jelenti. Nem szabad erről megfélekednünk. Sokszor azt hiszi Isten gyermeke, hogy Jézus úr a „lelki dolgok” felett, a többi meg alakul úgy magától. Ebben a teljes hatalomban benne van az egészségem, a vagyoni helyzetem, a körülményeim, a politikai rendszerek és azok alakulása – egyszerűen tényleg: minden! Ezzel a hatalommal küldi el Jézus Krisztus a tanítványokat: a tizenkettőt, Pál apostolt, László Imrét és téged!

Mire szól ez a küldetés? Károli Gáspár megint csodálatosan fordít: a „-ván, -vén...” formula a mellérendelést jelenti, ezért az, hogy elmegek, keresztetek, tanítok, fontos része a küldetésnek. Elmenvén, keresztelvé, tanítván... mind a lényegre vezet rá. Mi a lényeg? Az egyetlen direkt felszólító módba tett ige: tegyetek tanítványokká! A cél tehát nem az, hogy elmenjek, még csak nem is az, hogy tanítsak, ó, jaj, még csak nem is az, hogy bemelegsek. Ezek fontos eszközök, el ne hagyjuk őket! De a parancs nem ez: a parancs így szól: tegyed tanítvánnyá az embereket! Akik bemelegkezvén, tanítván és elmenvén másokat is tanítvánnyá tudnak majd tenni. Ez a nagy misszióparancs lényege.

Végül: Jézus nem azt mondja: „veletek leszek”, hanem ezt: „veletek vagytok!” Ez a „vagyok” nagyon ismerősen hangzik: Isten is így mutatkozik be Mózesnek. Jézus halála után már a teljes isteni hatalmával lép fel, és így küldi ki tanítványait, és minket is. Ez biztasson bennünket akkor is, ha elműlik a húsvét, és jönnek a hétköznapok! Ő megígérte, hogy még „húsvét keddjén, sőt húsvét szerdáján” is velünk van – a világ végezetéig!

Április 1. Húsvéthétfő délután

Ef 2:11–23 Békességet hirdetett

Pál apostolnak ez a tanítása bizony igencsak „kemény eledel” volt a zsidóknak, de talán még a zsidókból lett keresztényeknek is. Mert az még rendben van, hogy az a bitang pogány megtért, hát nem baj, jusson be a kegyelembe. De hogy mindketeket együtt, és ő is ugyan olyan állampolgár, mint én, aki visszavezetem talán Ábrahámig a családfámat? Minket is meg kell

győzzön Isten Lelke erről: ha valaki Isten igazságszolgáltatásán átment, és Jézus vére által kegyelmet nyert, az teljes jogú állampolgár – a közösségben is.

Békességet hirdetett a távol valóknak, és a közel valóknak. Messzemenően többet jelent a bibliai békesség (szó) – főleg a héber *shalom* –, mint fegyvernugvást. Hogy rendben van, nem verekszem többé a testvéremmel, szomszédommal sem kézzel, sem pedig – lám, milyen remek ember vagyok – még beszéddel sem. A békesség azt jelenti, hogy az ellenség előtt asztalt terít az Úr, és nyugodtan leülök falatozni, mert annyira biztonságban érzem magam. De a testvéremmel is – a volt ellenségemmel is – leülök egy asztalhoz, mert lerontott már az Úr minden válaszfalat. Hiszen mindkettőnkért meghalt...

Végül egész messzire mutatnak húsvét áldásai, s erre az építkezés példáját hozza fel az apostol. A görögök gyönyörűségüket lelték egy szép épületben, annak arányaiban, erősségében és díszében. Ezért mondja az apostol, hogy a feltámadtak hagyják is magukat felépíteni egy ilyen ékes, szép, hatalmas és vonzó épületté – a Krisztusban! Ma adjunk hálát Krisztus feltámadásának feltámasztó erejéért, és kezdjük is el az építkezést!

Április 7.

ApCsel 15:36–16:5 Hogy megy a soruk?

Ennek a rövid szakasznak azt a címet is adhatjuk, hogy: apostoli felelősség. Nem olyan volt Pál, mint a farizeusok, akik körbejárják a világot, hogy egy pogányt zsidóvá tegyenek, aztán beírják a létszám gyarapodását, nem törődve azzal, hogy ezzel a pokol létszámát gyarapították – esetleg. Pál felelősséget érez irántuk, és meg akarja látni, hogy megy a soruk. Gyarapodnak-e a hitben, nem léptek-e be közéjük gonosz farkasok? Jaj nekünk, ha evangélizációt szervezünk, és utána nem törődünk a megszólított emberrel.

Nagyon keményen őszinte az ige, és nem kendőzi el Isten szolgálatait gyengeségeit sem. Őszintén leírja Dávid bukását Betsabéval, de itt is látjuk azt, hogy bizony még Pál és Barnabás sem egyezett mindenben. Meghasonlás támadt a két oszlop munkás között. Nehogy ez bátorítson minket, hogy „lám, még ők is...” Mert pár év múlva maga Pál írja Timóteusnak, hogy János Márkot hozza magával, mert alkalmas a szolgálatra. Nem omlott össze a misszió, nem hasonlott meg az egyház! Pál a leveleiben egyetlen negatív jelzőt sem használ Barnabás ellen azért, mert nem fogadta el véleményét. Ez tisztességes.

Végül senkit se bátorítson a kétfelé mutatóra az, hogy Pál körülméltette Timóteust a zsidókért. Akkor még nagyon cseppfolyós állapotban voltak a dolgok, párhuzamosan futott egymással a zsidó-keresztény és pogány-keresztény vonal, és ezt kellett tennie. Mint ahogy a Baptizmus kialakulásakor is kellett a radikális különbség-megmutatás, az ékszerek tiltása, a teljes absztinencia. A „másságot” nagyon is kellett hangsúlyozni. Később már a Szentlélek vezetésére másban kellett a különbséget megmutatni, így ma is.

László Imre

Majnár Zsolt

A keresztyénség és a keleti vallások tanításainak összefüggései és ellentmondásai

Befejező rész

E tanulmány az 1996. november 8-i LMK-n, Békésen elhangzott előadás átdolgozott változata

1. Feltámadás vagy reinkarnáció

Mivel az előző fejezetekben már érintőlegesen szoltunk erről a témáról, így most rövidebben essék szó a címben megjelölt témakörrel! A Kybalionban a bölcsék már évezredekkel ezelőtt így fogalmaztak: „Semmi sem nyugszik, minden mozog, minden rezgés. Minden ki- és beáramlik, mindennek megvan a maga ideje, minden felemelkedik és lesüllyed, az inga rezgése mindenben megmutatkozik; a kilengés mértéke egyenlő jobbra és balra; a ritmus egyensúlyt teremt.”⁷ Vajon a lélek sorsa hasonlít a belégzés-kilégzés, az ébrenlét-alvás, nappal-éjszaka, apály-dagály, háború-béke stb. ritmikus törvényszerűségére? Nos, erről szól a mostani jegyzetünk.

A hindu felfogás megkülönbözteti a lelket (átman), a szellemet és az elmét. A lélek a látó és tudó; a szellem és elme csupán a látás és tudomásulvétel eszközei. Innen ered a nagy illúzió, a májja, amely az anyagi világnak teljes valósággal nem bíró voltát fejezi ki. A májja eltakarja a határtalan valóságot az anyagba zárt szellem elől. Az én (ego) csak a szellemnek és elmének a termése, és ezekkel együtt az anyagi létbe van zárva. Az életakarás hatalmas ereje köti az ént az anyagi léthez. Az anyagvilág törvényei arra kényszerítik a lények halál után is szellemi testét, hogy ismételten visszatérjen az anyagi létbe, újjászületések (reinkarnáció) hosszú során át. Az újjászületések körforgása, a lélekvándorlás (szanszára) nem szűnhet meg addig, amíg az én a léthez ragaszkodik. – (Jób 33:4, Jn 1:4, 5:29)

A visnuita és sivuita szekták többsége azt tanítja, hogy az ember nem képes a szanszára labirintusából kiszabadulni. Csak az isten földöntúli ereje szabadítja meg azoktól a kötelességektől, amelyek a forgandó világhoz láncolják. Az isten segítségét pedig csak hívó szeretettel, az isten iránti hódolattal (bhakti), bizalomteli maga ráhagyással, odaadással (prapatti) lehet elnyerni. – (2Sám 22:2, Zsolt 25:5)

A dzsainizmus is ragaszkodik az újjászületéshez (szanszára), ahol kényszerrel válik az ehhez kötődő lánc megszakítása; s abból fakadó kiút megkeresése, megtalálása. – (Mt 19:28, 2Kor 3:6)

Buddha olyan újramegtestesülést hirdet, amelyben egy szüntelenül változó öntudatáramlás folytatódik, és a véget ért létben felgyülemelő erők új egyénné illesztették össze. A halott

és az, aki annak továbbra is karmikus erői révén újjászületik, az két különböző személy. – (Zsid 13:8, Jel 1:17)

A himayana buddhista gondolkodás elutasítja azt a hitet, hogy létezik örökkévaló lélek, amely a felbomló testből átvándorol az újonnan keletkezőbe. Azt is elutasítja, hogy az egyéni lélek egy egyetemes szellemhez tér vissza, majd ismét kiáramlik belőle. Megoldás az „új egyén” létrejöttének a „függőségben való keletkezés” elmélete. Ez az okozati összefüggés-formula tizenkét tagból áll. A visszafelé olvasott formula feltárja az újjászületés megszüntetésének lehetőségét. A vágyak és akaratmegnyilvánulások okainak nem tudása szükségszerűen újramegtestesüléshez vezet. – (Jn 1:12k, Róm 12:2, Ef 5:17k, Jak 1:18)

A legtöbb ember úgy képzei el a reinkarnációt, hogy van valami, ami újjászületik, ami az egyik életből a másikba utazik. A tibeti buddhizmusban nem hisznek valami függetlenül létező, változatlan létezőben, mint pl. a lélek vagy az ego, amely túléli a test határát. A dalai láma ezt így magyarázza. „A buddhista magyarázat szerint a legvégső teremtő elv a tudatosság. A tudatosságnak különböző szintjei vannak. Amit a legbelsőbb rejtett tudatosságnak nevezünk, az örökké létezik...”⁸ A karma cselekedeteinkben rejtetten jelen lévő erőt, cselekedeteket s cselekvéseink eredményeit jelenti. Összefoglalva: „Ha istennek születés újja, akkor emeletes mennyei palotát látsz megjeleníteni. Ha félistenként születés újja, akkor úgy érzed, hogy fegyverek között forogsz vagy egy csatamezőn találsz magadat. Ha állatnak kellene újjászületned, akkor barlangban látod magadat, a földben egy lyukban, vagy egy szalmából készült madárfészékben. Ha látomásodban fatönc, sűrű erdő vagy szövőtt anyag jelenik meg, akkor az éhes szellemek világa vár rád. Ha pokol lesz újjászületésed helye, akkor azt érzed, hogy tehetetlenül vezetnek lefelé egy úton, be egy fekete szakadékba, komor helyeken mentek keresztül, fekete és vörös házak között vagy egy vasváros felé.”⁹ – (Jel 20:11–15, 21:3–5)

Iszlám: A halálban lélek és test különválik, hogy a végítélet napján a feltámadáskor ismét egyesüljön. Így minden embernek háromszoros élete van: egy preegzisztenciális, egy földi és egy posztegzisztenciális. Miután az isten kihirdeti ítéletét, a megtértek átmennek a nagy hídon, amely a pokol felett lesz kifeszítve. Az elkárhozottak pokolra süllyednek, a jók a mennybe jutnak, ahol először a „próféta tavá-”ból isznak, és ettől felüdülnek. – (Jn 17:2k, 1Kor 15:19kk)

A zsidó száműzetést követő korszakban jelent meg az a gondolat, hogy a bekövetkező világvégét megelőzőleg a halot-

tak ismét élővé lesznek. Ebben perzsa befolyás is közrejátszhatott: Zarathustra követőinek tanítása szerint ui. a nagy világdráma végén Szaójszjant, az üdvözítő, felébreszti a halottakat, és különválasztja a jókat a gonoszoktól. Az az iráni tanítás, amely szerint a föld csontjait, a víz vérüket, a növények hajukat, a tűz életerejüket adja vissza azoknak, akiktől azt elhunytukkor elvette, úgy látszik, arra az időre nyúlik vissza, amikor a későbbi irániak és az árja indek elődei még egy népet alkottak. – (Jób 19:25kk, Fil 3:20k)

A keresztyénség igen nagy jelentőséget tulajdonít a Jézus Krisztus feltámadásába vetett hitnek. A feltámadás bebizonyította, hogy Isten beavatkozott a történelemben. Jézus feltámadása megoldja az üdvösség problémáját, ami mindnyájunk előtt felvetődik. Jézus átvette a holtak feltámadására vonatkozó zsidó hitet, a maga épségében helyreállította és ugyanakkor gyökeresen átalakítva annak távlatait (Mt 22:30kk). Úgy támadt fel halottaiból „mint az elhunytak zsengeje” (1Kor 15:20); ez ad alapot számunkra az utolsó napon történő feltámadás várásához. Sőt, ő személyesen „a feltámadás és az élet: aki benne hisz, még ha meghal is, él.” (Jn 11:25)

2. Utak

Beszélhetnénk még a vallások szent iratairól, erkölcsösségéről és még nagyon sok minden másról, de a mostani kutatásunk ennyiből állt. Röviden még két útról essék szó: A hinduizmusnál a végső felszabadulás útja és a megváltáshoz vezető út; 1. az etikailag helyes, jó cselekvés útja, a karma-marga; 2. a tudás útja, a dzsánya-marga. A baj gyökere a „helyes tudás hiánya”; az áhítatos szeretet, az istennel való érzelmi azonosulás útja, a bhakti-marga. A taoizmus útjai: 1. Tao, a végső valóságot útja; 2. Tao, a világegyetem útja; 3. Tao, az emberi élet útja.

Legjobban egy illusztráció fejezi ki az emberi utak minőségét és hasznát az emberi célok elérése érdekében. Ez a következő:

Egy ember beleesett egy sötét, szennyes, sáros verembe, és próbált kijutni, de nem tudott. Arra ment...

...Konfuciusz: Szegény ember! Ha hallgatott volna rám, sohasem került volna oda.

...Buddha: Szegény ember! Ha feljönne a mélységből, én segítenék rajta.

...Jézus: Szegény ember! Majd beugrott a verembe és kiemelte őt onnan.

E tanulmány végső szava az, ami az előszóban is elhangzott: Egyetlen üdvösséghez vezető út létezik – Jézus Krisztus, a Mindenható Isten egyszülött Fia, a testet öltött Isten. „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.” (Jn 14:6)

„Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3:16)

Idézetek jegyzéke

1. von Glasenapp, Helmuth: Az öt világvallás, 5. o.
2. Dr. Hunyadi László: A világ vallásföldrajza, 93. o.
3. Huston, Smith: A világ nagy vallásai, 55. o.
4. Szimonidesz Lajos: A világ vallásai, 301. o.
5. Ringpocse, Szögjal: Tibeti könyv életről és halálról, 83. o.

6. Huston, Smith: A világ nagy vallásai, 177. o.

7. Dethlefsen, Thorwald: A sors mint esély, 140. o.

8. Ringpocse, Szögjal: Tibeti könyv életről és halálról, 114. o.

9. Ringpocse, Szögjal: Tibeti könyv életről és halálról, 322-323. o.

Idegen szavak jelentése

Bodhizattva – már tökéletességet elért személy, aki nem ment a nirvánába, hogy mások tökéletesedését segítse

géniusz – jóságos védő, vezérlő szellem, amely az embert egész életén át óvja

henoteizmus – vallási felfogás, mely sok istent képzel el, de egyhez közülük úgy fohászkodik, mint egyetlenhez

hérosz – félisten, hős

immanens – benne rejlő, belsőleg hozzá tartozó, természetéből következő

manifesztálódik – felszínre, kifejezésre jut, érvényesül

müezzin – a minaret erkélyéről a híveket imára szólító személy

mosé – mecset, mohamedán templom

panteon – az istenek összességének szentelt templom

poláris – szélsőséges, sarkalatos, végletes

principium – alap-, vezérelv; alapok, ősök, végok

recitál – hallgatóság előtt felolvas, elszaval, elmond

spiritualizál – átszellemesít, anyagi jellegétől elvonatkoztat

szubsztanciális – lényeges, alapvető

teizmus – a világot megalkotó, annak gondját viselő személyes isten létét valló világnézet

teogónia – az istenek születéséről, származásáról szóló hagyomány

Upanisadok – a védákhoz csatlakozó, a buddhizmus keletkezése előtt létrejött, párbeszédese formában írott filozófiai értekezések

Bibliográfia

A New Age keresztyén szemmel (videokazetta), Marana Tha 2000 Alapítvány, Budapest, 1994

Bajusz Ferenc: A keresztyénség és a világvallások, Református Kiadó, Budapest

Clarke, Peter B.: A világ vallásai, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1993

Dethlefsen, Thorwald: A sors mint esély, Magyar Könyvklub, Budapest, 1995

Gecse Gusztáv: Vallástörténeti kislexikon, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1983

Gesztely Tamás: Egyházak és vallások a mai Magyarországon, Akadémiai Könyvkiadó, Budapest, 1991

Gitt, Werner: ...És a többi vallás, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 1994

Glaserapp, Helmuth von: Az öt világvallás, Gondolat-Talentum, Budapest, 1993

Hunyadi László: A világ vallásföldrajza, Végeken Kiadó, Budapest, 1993

Ringpocse, Szögjal: Tibeti könyv életről és halálról, Magyar Könyvklub, Budapest, 1995

Smith, Huston: A világ nagy vallásai, Magyar Könyvklub, Budapest, 1995

Szimonidesz Lajos: A világ vallásai, Könyvértékesítő Vállalat, Budapest, 1988

Illusztrációk gyűjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsényi László

Egy utcán nevelkedett kislány megbetegedett karácsony táján és kórházba kellett vinni. Amíg ott volt, hallotta a történetet arról, hogy Jézus eljött erre a világra, hogy megváltson minket. Egy napon az ápolónő odament hozzá a szokásos órában, és a „kis seprűnyél” (ez volt a kislány beceneve) megfogta az ápolónő kezét, és ezt suttogta neki: „Igazán jól telik itt az idő. Hallottál már arról, hogy Jézus megszületett?” Az ápolónő ezt mondta: „Igen, tudom. De nem szabad beszélgetned.” „Hallottad? Azt gondoltam, hogy nem, mert a kinézésed nem árulta el.” „Miért, hogy néztem ki?” – kérdezte az ápolónő, elfeledkezve munkájáról a kíváncsiság miatt. „Ó, úgy, mint a legtöbb ember – mogorván. Arra gondoltam, hogy sohasem látszanál mogorvának, ha tudnád, hogy Jézus megszületett.”

– Karácsony

Egy New York-i nagyon gazdag kereskedőt vaktság sújtotta a látóidegek elsorvadása miatt. Annyira szerette volna visszanyerni a látását, hogy egy millió dollárt ajánlott föl bárkinek, aki visszaadja látását. Egy nagyon szegény fiatalember ugyanilyen betegségben szenvedett, és felfogadta a gazdag kereskedő, hogy először engedje meg saját magán az operáció elvégzését. A fiatalember elfoglalta a gazdag ember helyét azzal, hogy ha sikerül a kísérlet, akkor visszanyeri látását, és még munkaadójának a látásához is segítséget ad. De tegyük föl, hogy ez fordítva történik, és a gazdag ember adja föl vagyonát, a saját látását, sőt még az életét is, hogy odaálljon e szegény fiatalember helyébe, és gyógyulást, vigasztalást adjon neki, mennyire végtelenül megdöbbenő és érdekes az eset! Krisztus ennél többet tett értünk. Elhagyta a menny dicsőségét, az ő elképzelhetetlen gazdagságát, és szegénnyé, magányossá, kivetetté lett, és szenvedett, meghalt a kereszten helyettünk, lement a sírba helyettünk, de leszaggatta a halál kötelékeit, ott van a dicsőséges mennyben, és ígéri, hogy akik Jézusban halnak meg, azok mind vele együtt győznek!

– Jézus Krisztus

Spurgeon így fejtegette a Péld 18:24-et egy alkalommal: „Van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél”, mert a baráti szeretet a legbátrabb tetteket hozza létre. Olvastunk történeteket arról, amit a barátság véghez tud vinni, ami szerintem aligha szárnyalható túl a barátság évkönyveiben. Timoleon a pajzsával állt megölt testvérenek holtteste mellett, hogy védje azt az ellenség gyalázkodásaitól. Ezt a testvériség bátor tettének számították, hogy kész volt felfogni egy hadsereg lándzsáit testvére holttestének védelmében. Sok ilyen eset történt a múltbeli és a mostani háborúban a testvérekkel kapcsolatban. Magas felföldön haladt egy katonai csapat, és eltévesztette az útját. Szörnyű vihar csapott le rájuk, és vakította őket a nagy hó. Elveszték a hegyek között. Csaknem halálra fagyottan, csak nehézségekkel tudtak menetelni tovább. Egyik katona a másik után esett bele a hóba és tűnt el örökre. Volt azonban két testvér. Egyikük elesett és ha ott marad, meghal, de testvére, aki alig tudta vonszolni tagjait a fehér sivatagban, felvette a hátára, és cipelte tovább. Mások elesetek egymás után, és ez a tisztaszívű testvér cipelte

testvérét a hátán, míg végre maga is elesett a fáradtság miatt és meghalt. Testvére azonban olyan melegséget kapott testvérenek a hátán, hogy képes volt tovább haladni az úton és biztonságba jutni. Íme, itt vannak az esetei annak, hogy az egyik testvér feláldozta életét a másikért. Remélem, vannak itt testvérek, akik felkészültek arra, hogy ilyet tegyenek, ha szükség van rá. Nagy igazság van abban, hogy létezik olyan barát, „aki ragaszkodóbb a testvérmél”.

– Testvérszeretet

Azt mondják, hogy egy római ifjú, édesanyja fáradhatatlan imádságai ellenére is, önző és bűnbe merült életet élt. Aztán egy napon, amint a kertben ült, az őszi nap felhőtlen szépségében, nagy küzdelem zajlott le értelmében. Térdre esve buzgón imádkozott Istenhez: „Ó, Uram, meddig, meddig haragszol rám? Vajon örökké, holnapig, holnapig és holnapokig? Miért nem teszed ma?” Hirtelen úgy tűnt lelki küzdelmében, hogy egy kisgyermek hangját hallja, amint ezt ismételteti: „Vedd és olvasd, vedd és olvasd!” Fölvéve Pál leveleinek gyűjteményét, amelyet éppen akkoriban olvasott és kinyitva valahol a könyvet, szeme ezeken a szavakon akadt meg: „nem dorbézolásban és részegeskedésben, nem szeretkezésben és kicsapongásban, nem viszálykodásban és irigységben, hanem öltétek magatokra az Úr Jézus Krisztust; a testet pedig ne úgy gondozzátok, hogy bűnös kívánságok ébredjenek benne” (Róm 13:13–14). A szavak közvetlen üzenetként Istentől jöttek hozzá, és egy pillanat alatt erős elhatározással örökre szakított régi életével, és Krisztus ereje által új életet nyert. Augustinus felöltötte Krisztust. – Krisztus

Egy férfi, akit sürgettek Krisztus elfogadására, ezt mondta prédikátorának: „Vannak a Bibliában olyan részek, amelyek nekem nagyon ellentmondásosoknak tűnnek. Krisztus biztosan túlbecsülte magát. Egyszer kinyilvánította, hogy mindenkit magához von, és még nem tette meg. Tudom, ez emlékeztet engem arra, hogy még nem emeltetett föl minden ember előtt, de ez sem változtat az eseten. Az emberek járnak templomba, hallgatják önt, aztán még olvassák a Bibliát is, és továbbmennek világi életútjukon. A pénzkeresésre és az érzékiségre szánják magukat, és nem vonzódnak Krisztushoz, legalább is nem jobban, mint száz közül egy valaki.” A prédikátor megkérdezte: „Elhiszed, hogy létezik a gravitáció?” „Természetesen, elhiszem.” „Mi az?” „Azt hiszem, a filozófusok szerint láthatatlan erő, ami minden anyagot a föld középpontja felé vonz.” A prédikátor az ablakhoz állt és így szólt: „Jöjj ide! Látod azokat az aranysárga labdákat?” Közben rámutatott a zálogház feliratára az utca túlsó oldalán. „Igen.” „Mi köze ennek a gravitációhoz? Azt mondod, hogy az minden anyagot a föld közepe felé vonz és azok a labdák mégis évek óta ott függnék.” „Azért, mert odaerősítették ahhoz a vasrúdhoz.” „Igen – válaszolta a prédikátor –, így van azokkal is, akikről beszélsz. Egyiket fogva tartja a test kívánsága, a másikat az ambíció, és megint másikat az üzleti élet tartja erősen a vasrúdon.” Krisztus mindenkit magához emel, ahol engednek neki, de lehet ellenállni is akaratának.

– Krisztus